

Κωνσταντίνου Νησιώτη 2012

Ο συγγραφέας γνώριζε προσωπικά τον Γέροντα Παΐσιο για 15 περίπου χρόνια. Συνδέθηκε μαζί του προσωπικά και έτυχε να είναι αυτόπτης μάρτυρας πολλών θαυμαστών γεγονότων, κάποια εκ των οποίων παραθέτει και στο βιβλίο του αφού πρώτα αναλύσει μοναδικά την **κρυφή εργασία του γέροντα** μέσω της οποίας έφτασε σε αυτά.

Όποιος τυχόν θελήσει να το εκτυπώσει και να το εκδώσει (εκδοτικός οίκος, εφημερίδα, μοναστήρι κ.α.) για να διαδοθεί περαιτέρω ας επικοινωνήσει με τον ιστοχώρο «**Παντοκράτωρ**» στη διεύθυνση info@pantocrator.info προκειμένου να τον φέρουμε σε επαφή με τον συγγραφέα.

Το παρόν ψηφιακό βιβλίο διατίθεται δωρεάν εκ του ιστοχώρου δωρεάν διανομής Χριστιανικού Ορθοδόξου κατηχητικού υλικού «**Παντοκράτωρ**» www.pantocrator.gr

Εἰσαγωγικά

Γιὰ τὴν ζωὴ καὶ τὴν προσφορὰ τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος π. Παΐσιου ἔχουν ἀσχοληθεῖ πάρα πολλοὶ καὶ πῖο δόκιμοι ἀπὸ ἐμένα. Μὲ τὴν παρότρυνση τοῦ π. Θεοκλήτου, ὁ ὁποῖος εἶχε βιωμα-τική ἐπικοινωνία μαζί του, μοῦ πρότεινε νὰ γράψω γιὰ τὸν Γέροντα, πού γνώρισα τὸ 1975 στὸν τίμιο Σταυρὸ καὶ ἀπὸ τότε συνδέθηκα μαζί του καὶ τὸν ἐπισκεπτόμουν μέχρι τὸ 1990. Εἶχα τὴν εὐλογία νὰ συζητήσω μαζί του καὶ νὰ τὸν ἀκούσω πάρα πολλές φορές, καὶ σὺν Θεῷ ἀπέκτησα πολλές ἐμπειρίες.

Μέσα στὸν προβληματισμὸ μου τί νὰ γράψω, ἀφοῦ ἔχουν γραφεῖ πάρα πολλὰ παρόμοια γεγο-νότα, ἐζήτησα τὴν βοήθεια τοῦ Γέροντα. Νὰ παρουσιάσω τὴν ἐσωτερικὴ πνευματικὴ του κρυφὴ ἐργασία. Ἄρχισα νὰ ἀσχολοῦμαι μὲ αὐτὸ τὸ βιωματικὸ μέρος τῆς ζωῆς του, ὅπως καταγράφεται στὴν ἡσυχαστικὴ, νηπτικὴ ζωὴ - Παράδοση τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, καὶ ἀπὸ διαφόρους συγγραφεῖς. Εἶναι ἓνα θέμα πολὺ δύσκολο γιὰ μένα γιατί δυστυχῶς μὴ ἔχοντας βιώματα, ἀνέ-τρεξα στάβιώματα τῶν ἁγίων, καὶ γι' αὐτὸ ζητῶ τὴν ἐπιείκειάν σας.

Γιὰ τὴν προσωπικότητα τὴν περιγράφει ἓνας πρῶν μαθητῆς τῆς Ἀθωνιάδος ὁ Νικόλαος; Ζαχαριάδης, ὁ ὁποῖο πολλές φορές συζητήσε μαζί του καὶ τίς κατέγραψε στὸ βιβλίο του: «Ἐμπει-ρίες ἀπὸ τὸν ἀμίλητο κόσμος τοῦ Ἄθωνα».

«Τὴν 12^{ην} Ἰουλίου 1994 στὸ ἑβδομηκοστὸ ἔτος τῆς ἡλικίας του μετέστη ἐκ τῶν προσκαιρῶν πρὸς τὰ οὐράνια ὁ ταπεινός, ἀδιαλείπτως προσευχόμενος ἀλλὰ οὐρανομήκης ἐρημίτης, ὁ πλήρης θεΐ-ας Χάριτος καὶ χαρᾶς πνευματικῆς, ὁ ἀπλοῦς, ὁ διακριτικός ὁ ἀγαπῶν μὲ τὴ γενικὴ καὶ διπλὴ ἀγάπη κατὰ τὸν ἅγιοΜάξιμο τὸν Ὁμολογητῆ, ὁ ὀσιώτατος πατήρ Παΐσιος...» Ἐφυγε γιὰ τὴν αἰ-ωνιότητα τὸ εὐῶδες ἄνθος τῆς ἀγιορείτικης ἐρήμου. Θὰ ἦταν παράλειψή μας νὰ μὴν ἀναφέρου-με λίγα λόγια γιὰ τὸ ἀείμνηστο Γέροντα, τὸν νηστευτῆ, τὸν ἀείποτε ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν οὐρανῷ πρέσβυν ἀκοίμητο...Δέν ἔμαθε πολλὰ γράμματα-εἶχε ὁμως πίστη. Ἀλλ' ἡ πίστη δέν μα-θαίνεται μὲ τὰ συστήματα τῆς κοσμικῆς γνώσεως. Διδάχθηκε τὴ σοφία τοῦ Θεοῦ μέσα στὴν Ἐκκλησία μὲ τὴν ἄσκηση καὶ τὴ προσευχή. Ὁ γνήσιος φίλος τοῦ Θεοῦ μακαριστὸς Γέροντας ἀπὸ τὴ βρεφικὴ ἡλικία ἦταν ἠλεκτρισμένος μὲ τοὺς βίους τῶν ἁγίων. Τὴν Θεολογία τὴν ἐβίωνε. Ὁ θεοκίνητος μοναχός π. Παΐσιος ἔλυνε ἀκανδῶδη ζητήματα, συνεδύαζε τὴ θεωρία μὲ τὴν πρά-ξη...διέκρινες τὴν ἀπλότητά του, τὸν καρπὸ αὐτὸ τὸν ζηλευτὸ τῆς ταπεινοφροσύνης. Ἡ ἀγάπη τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα ἦταν ἐντυπωσιακὴ. Ἦταν ἀληθινὸς πατέρας... Ἐφυγε ὁ διακεκριμένος διδάσκαλος, πού μορφώθηκε στὸ Πανεπιστήμιο τῆς ἐρήμου μὲ θεϊκὴ σοφία καὶ ὁ λόγος του στα-λάζε στὶς ψυχές τῶν ἀνθρώπων θάρρος καὶ ἐλπίδα... Ἡ καλύβα του ἦταν παράδεισος. Εἶχε τὸ χάρισμα τῆς συναναστροφῆς μὲ τὰ ἀγρίμια ζῶα καὶ ἐρπετά... Ἄν καὶ ἀγαποῦσε τὴν ἡσυχία, τὴ θυσιάζε πολλές φορές γιὰ τὴν ἀνακούφιση καὶ ἀνάπαυση ἀδελφῶν. Ἀνάσταση ἦταν γι' αὐτὸν ἡ σταύρωσή του»¹.

Ὡς βοηθήματα κυρίως χρησιμοποίησαμε ὅσα εἶπε ὁ Γέροντας καὶ ἄλλοι πού τὸν ἐγνώρισαν καὶ εἶναι γραμμένα ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Ἱερομόναχο π. Ἰσαάκ, ἓνα ἀπὸ τὰ πνευματικὰ του παι-διά, τὰ ἐκδοθέντα ἀπὸ τὸ Ἱερό Ἡσυχαστήριον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ἁγίου Ἰωάννου, Σουρωτῆ, ἐπίσης καὶ ἄλλων συγγραφέων σχετικὰ μὲ τὸν Γέροντα. Τέλος περιγράφονται γεγονότα, ἀπὸ τὴν προ-σωπικὴ μας ἐμπειρία, καὶ τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Β.Σ.

Τὴν ἐργασία μας αὐτὴ τὴν διαίρεσαμε σὲ τρία μέρη, στὸ μὲν α' μέρος κρίναμε σκόπιμο γιὰ τὴν καλύτερη κατανόηση τοῦ κειμένου νὰ ἀναφερθοῦμε πολὺ συνοπτικὰ γιὰ τὸ θέμα: αἴσθηση, νοῦς καὶ ἡσυχία, ὅπως τὰ κατέγραψε ὁ Σεβασμιώτατος Ναυπάκτου, κ.κ. Ἱερόθεος, ὁ ὁποῖος εἶχε προσωπικὴ γνωριμία μὲ τὸν Γέροντα, ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης κ.ᾶ .

Στὸ β' μέρος τὴν προετοιμασία του, ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴν ἡσυχαστικὴ ζωὴ, γιὰ τὴν κρυφὴ ἐργα-σία κατὰ τοὺς Πατέρες καὶ κατὰ τὸν Γέροντα.

Στὸ γ' μέρος, καταγράφονται περιστατικὰ καὶ συζητήσεις πού ἀφοροῦν ἐμπειρίες προσκυνητῶν καὶ μοναχῶν, ὅπου ἀποδεικνύεται ἡ ὑψηλὴ πνευματικὴ κατάσταση πού ἡ θεΐα Χάρη, μετὰ ἀπὸ «αἵματηρὴ» ἄσκηση, καὶ ἐσωτερικὴ πνευματικὴ ἐργασία, τὸν ἀξίωσε.

Μέρος Α'

«Κατὰ τὴν διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπὸ ψυχὴ καὶ σῶμα. Ἐπόμενο ὁμως εἶναι νὰ ἔχη αἰσθήσεις καὶ τὸ σῶμα (τῶν σωματικῶν) καὶ ἡ ψυχὴ (τίς ψυχι-κές²). Πρὸ τῆς

¹ Νικόλαος Ζαχαριάδης, «Ἐμπειρίες ἀπὸ τὸν ἀμίλητο κόσμος τοῦ Ἄθω», τόμ. Α', Πύργος Ἠλείας 1998, σ 163.

² «Αἰσθήσεις ψυχῆς εἶναι πέντε, νοῦς, λογικὸ, νοερὴ αἴσθηση, γνώση καὶ ἐπιστήμη. Οἱ πέντε αὐτές αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς συγκεντρώνονται σὲ τρεῖς ἐνέργειες: στὸ νοῦ, στὸ λογικὸ καὶ στὴ νοερὴ αἴσθηση. Μὲ τὸ νοῦ συλλαμβάνομε τὰ διανοήματα, μὲ τὸ λογικὸ τίς ἐρμηνεῖς, καὶ μὲ τὴν αἴσθηση τίς φαντασίες τῆς θεΐας ἐπιστήμης καὶ γνώσεως. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει νοῦ πού νὰ διακρίνει σωστά τὰ διανοήματα τῶν λογισμῶν καὶ προσλαμβάνει καθαρά τὰ θεϊκὰ νοήματα, καὶ λογικὸ πού ἐρμηνεύει τίς φυσικὲς κινήσεις ὅλης τῆς ὁρατῆς κτίσεως, δηλαδὴ διασαφηνίζει τοὺς λόγους τῶν ὄντων, καὶ νοερὴ αἴσθηση πού δέχεται τὴν ἐπιστήμη τῆς οὐράνιας σοφίας καὶ γνώσεως, αὐτὸς μὲ τίς ἐλλάμψεις τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης ξεπέρασε ὅλα τὰ αἰσθητὰ καὶ ἔφτασε στὰ ὑπὲρ τὴν αἴσθηση καὶ ἀπολαμβάνει τὴν τερπνότητα τῶν ἀοράτων». Ὅσιος Νικίτας ὁ Σπηθάτος, Αἱ ἑκατοντάδα κεφαλαίων, κεφ. 10-11, Φιλοκαλία, τόμ. Δ', ἐκδ. "Περιβόλι τῆς Παναγίας" (σ' αὐτὴν τὴν ἔκδοση ἀναφέρονται ὅλες οἱ παραπομπές τῆς Φιλοκαλίας), Ἀθήνα 198, σελ. 55.

πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρχε μία ψυχική αἴθηση καί ἀκόμη ἐπικρατοῦσε ἐνότη-τα μεταξύ τῆς ψυχικῆς αἰσθήσεως καί τῶν σωματικῶν αἰσθήσεων. Ὅμως μέ τήν πτώση τά πράγματα ἄλλαξαν, ἔγινε διάσπαση μεταξύ ψυχῆς καί σώματος, πράγμα τό ὁποῖο σημαίνει ὅτι διασπάσθηκε αὐτή ἡ ἐνότητα μεταξύ τῶν ψυχικῶν καί τῶν σωματικῶν αἰσθήσεων. Μέ τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Χριστοῦ καί μέ τήν δύναμή Του, ἰδίως μετά τήν κάθαρση, (ἀπό τά πάθη στήν καρδιά, καί τόν φωτισμό τοῦ νοῦ),...ἐνώνονται οἱ αἰσθήσεις αὐτές, δηλαδή ὅλες οἱ αἰσθήσεις γί-νονται μία αἰσθήση, ὅπως ἀναλύει ὁ ἅγιος Συμεών ὁ νέος Θεολόγος, ὅποτε καί ἡ ψυχική ὄραση εἶναι ἀκοή καί γεύση, ἀλλά καί ἡ ψυχική ἀκοή εἶναι ὄραση καί γεύση καί ἡ ψυχική γεύση εἶναι ὄραση καί ἀκοή....»

Ἡ θεραπεία τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ κύρια μέριμνα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἶχαν διαπιστώσει οἱ ἅγιοι Πατέρες ἀπό τήν Ἑβραϊκή παράδοση καί ἀπό τόν ἴδιο τόν Χριστό καί τούς Ἀποστόλους ὅτι στό χῶρο τῆς φυσικῆς καρδιᾶς λειτουργεῖ κάτι, πού τό ὠνόμασαν «νοῦν». Πήρανε τόν παραδοσιακό «νοῦν», πού σημαίνει διάνοια καί λόγος καί κάνανε μία διαφοροποίη-ση. ὠνόμασαν νοῦν αὐτήν τήν νοερά ἐνέργεια, ἡ ὁποία λειτουργεῖ προσευχητικῶς στήν καρδιά τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρώπου. Ἡ νοερά ἐνέργεια εἶναι μία ἐνέργεια τῆς ψυχῆς ἡ ὁποία στόν μέν ἐγκέφαλο λειτουργεῖ ὡς λογική, ἡ ἴδια ὅμως λειτουργεῖ συγχρόνως καί στήν καρδιά ὡς νοῦς. Δη-λαδῆ τό ἴδιο ὄργανο ὁ νοῦς³, προσεύχεται ἀδιάλειπτα στήν καρδιά, σέ ὅσους ἔχουν ἀδιάλειπτη καρδιακή προσευχή καί συγχρόνως σκέπτεται τά καθημερινά θέματα στόν ἐγκέφαλο.

Ὁ Γέροντας δίνει ἕνα παράδειγμα γιά τήν διαφορά τῶν δύο ἐνεργειῶν. Ὅταν βάζουμε τό σταφύ-λι στό βαρέλι γιά νά γίνει μοῦστος καί κρασί, εἶναι ἡ μία ἐνέργεια καί ὅταν τό ἀποστάζουμε τό σταφύλι καί γίνεται τσίπουρο εἶναι ἡ ἄλλη ἐνέργεια.

Στόν ἄνθρωπο μέ τήν ἁμαρτία ἐνώθηκαν οἱ δύο αὐτές λειτουργίες, (λογική καί νοερά ἐνέργεια), γέμισε ἀπό λογισμούς ὄχι μόνο κακούς ἀλλά καί καλούς καί διά τῶν αἰσθήσεων, καί τῆς φαντα-σίας, οἱ ὁποῖες τροφοδοτοῦν τήν λογική καί νοερή ἐνέργεια, οἱ ὁποῖες μετεωρίζονται στίς κοσμι-κές ἐπιθυμίες καί ἡδονές, στό σαρκικό φρόνημα.

Ἡ ἡσυχαστική νηπτική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, πού εἶναι, ἡ θεραπευτική μέθοδος, καί τό ἐκλεκτότερο συστατικό της, διά τῆς ἀσκήσεως δηλαδή τήν τήρηση τῶν θείων ἐντολῶν καί τήν Μυστηριακή ζωή, νεκρώνει τίς ἐξωτερικές αἰσθήσεις κατά τόν Ἀββᾶ Ἰσαάκ⁴ καί ἀναπτύσσει τίς ἐσωτερικές καρδιακές αἰσθήσεις, καί καθαρίζει ὅλη τήν ἐσωτερική εὐαισθησία. Ἐπαναφέρει τόν νοῦ στήν καρδιά, ἐπιτυγχάνει τήν κάθαρση ἀπό τά πάθη, φωτίζει τόν νοῦ καί ἀκολουθεῖ ἡ ἔνω-ση μέ τόν Θεό⁵.

Ἡσυχίας θεμέλια, ἐκεῖνος πού πενθεῖ καί μετανοεῖ γιά τά πρό τοῦ θανάτου καί τά μετά τόν θάνατο, ἀποκτᾶ τίς δύο θεμελιώδεις ἀρετές, τήν ὑπομονή καί τήν ταπείνωση. Αὐτές μαζί μέ τήν σιωπή, τήν ἐγκράτεια, τήν ἀγρυπνία, τήν προσευχή, τήν ἀνάγνωση, τήν ψαλμωδία καί τό ἐργό-χειρο, βοηθοῦν τόν ἄνθρωπο νά ἡσυχάζει.

«Ἡ ἡσυχία διακρίνεται σέ σωματική καί ψυχική. Ἡ σωματική ἀναφέρεται σέ ἐξωτερικά θέ-ματα, ἐνῶ ἡ ψυχική σέ ἐσωτερικά. Ἡ σωματική ἡσυχία εἶναι συνήθως ὁ ἡσυχαστικός τόπος καί ἡ προσπάθεια νά μειώση ὁ ἄνθρωπος, κατά τό δυνατόν, τίς ἐξωτερικές παραστάσεις, τίς εἰκόνες πού δέχονται καί προσφέρουν στήν ψυχή οἱ αἰσθήσεις. Δηλαδή τόν περιορισμό τῆς γλώσσης, τῆς ὀράσεως, τῆς ἀκοῆς καί τῶν λόγων.

Ἡ ψυχική ἡσυχία ἔγκειται στό νά ἀποκτήση ὁ νοῦς τήν ἱκανότητα καί τήν δυνατότητα νά μὴ δέχεται καμμιά πειρασμική περιπλάνηση, πρὸς τόν κόσμον διά τῶν αἰσθήσεων. Εἶναι «ἡ ἐπιστή-μη τῶν λογισμῶν» κατά τόν ἅγιο Ἰωάννης τῆς Κλίμακος⁶. «Μέ τήν νήψη ἴσταται στήν πύλη τῆς καρδιάς, ἐλέγχει τούς λογισμούς καί ἡ τούς φονεύει ἡ τούς ἀποδιώκει».

Κατά συνέπεια, ἔργο τοῦ ἡσυχαστή εἶναι «ἡ φυλακή τῆς καρδιάς», ἡ νήψη, ἡ προσοχή μέ τήν ἀγαπητική τήρηση τῶν ἐντολῶν, τήν πνευματική καθαρότητα καί τήν Μυστηριακή ζωή. Γεννᾶ-ται ὀργανικῶς ἐκ τῆς βαθείας μετανοίας καί ἐκζητήσεως τῆς φυλάξεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Χρι-στοῦ. Μέ τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν, ἀποβάλλει ὁ ἡσυχαστής τόν νόμο τῆς ἁμαρτίας καί εἰσάγει στόν ἑαυτό του τήν ἐποπτεία τοῦ νοῦ. Οἱ αἰσθήσεις

³ Ὁ νοῦς εἶναι ἄυλος, καί ἀσώματος, καί δέν κρατεῖται ἀπό τοίχους, ἀλλά κρατεῖται ἀπό τήν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, καί στέκεται ἀσάλευτος εἰς τό κατά φύση, καί συνομιλεῖ μέ τόν Θεόν. Ἐργάζεται τήν πνευματική ἐργα-σία καί τίς πράξεις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ὅπου γίνονται καί διά μέσου τοῦ σώματος, παίρνει πολλή βοήθεια στήν τη-ρηση τῶν θείων ἐντολῶν καί κάνει τήν πνευματική ἐργασία μέ περισσότερα εὐκολία. Τό Μυστήριο πού γίνεται στήν ἡσυχία, ἡ ἡσυχία προεξενεῖται ἀπό τήν γώση τοῦ Θεοῦ ὅταν ἀγωνίζεται καλῶς καί νόμιμα. Οἱ Ἀπόστολοι καί θεο-φόροι Πατέρες δέν προτίμησαν τήν ἡσυχία καλύτερα ἀπό τό νά εὐαρεστήσουν τόν Θεό πού γίνεται μέ τά καλά ἔργα ἔδειξαν τήν πίστη τους μέ τήν ἐκπλήρωση τῶν θείων ἐντολῶν· καί ἀξιώθηκαν νά γνωρίσουν τόν Θεό καί νά τόν ἀγα-πήσουν· καί τότε πλέον, ἐπειδή ἀγωνίσθηκαν νόμιμα, καί ἐπειδή ποθοῦσαν νά εἶναι μαζί μέ τόν Θεόν βγήκαν ἔξω ἀπό τό στάδιο τοῦ κόσμου, καί ἀπό τίς ταραχές πού ἀκολουθοῦν στούς πολέμους καί ἡσύχασαν. Αὐτοί λοιπόν πού ἀγωνίσθηκαν νόμιμα ὄχι γιά νά κάνουν καλό στόν ἑαυτό τους, καί διά τήν σωτηρία τους, ἀλλά ἀγωνίζονται μέ σκοπό γιά νά εὐχαριστήσουν τόν Θεό, τόν ὁποῖο ἀγαποῦν, καί ἀγαπῶνται ἀπό Αὐτόν. (Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος «Κεφάλαια πρακτικά καί Θεολογικά», ἐκδ. Ρηγοπούλου Θεσσαλονίκη 1969, λόγος 85ος, σελ.487-8)

⁴ Ἀββᾶ Ἰσαάκ, Ασκητικά, ἐκδ. Ρηγοπούλου, σελ. 339

⁵ Μητροπολίτου Ναυπάκτου κ. Ἱεροθέου, Ἡσυχία καί Θεολογία, Ἱερά Μονή Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου, Λεβαδειά, 2004, σελ. 370, 371, 21,22,102,103

⁶ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος Λόγος ΚΖ'.

του ἐλέγχονται μέ τήν ἐγκράτεια, ἐνῶ τό πα-θητικό τῆς ψυχῆς, (τό θυμικό - ὁ θυμός κατά τῆς ἁμαρτίας καί τό ἐπιθυμητικό - ἡ ἐπιθυμία γιά τήν ἀρετή καί τήν ἔνωση μέ τόν Χριστό), κυριαρχεῖται ἀπό τήν ἀγάπη καί τό λογιστικό ἀπό τήν νήψη⁷. Ὁ ἡσυχαστικός βίος παρέχει τήν λειτουργική δυνατότητα στήν θεία Χάριη νά «ἐπισκευά-ση» τόν ἔσω ἄνθρωπο καί νά τόν διαμορφώσει πρὸς τό πρωτότυπο, παρέχοντάς του «ἀνθισμέ-νο» τό ἀρχαῖο καί ἀπερίγραπτο κάλλος του⁸.

Ὁ ἡσυχαστής ζεῖ ἀπαλλαγμένος, κατά τό δυνατόν, μακριά ἀπό τίς μέριμνες, τίς ὁποῖες ἀντιμε-τωπίζει μέ τήν ἀκράδαντη ἐμπιστοσύνη στή θεία Πρόνοια, τήν ἐλπίδα πρὸς τόν Θεόν. Μέ αὐτόν τόν τρόπο σταματοῦν οἱ περισπασμοί. Διαφορετικά ὁ ἐχθρός τοῦ ἀνθρώπου, ὁ διάβολος, παίρνει τόν νοῦ καί τόν περιτριγυρίζει στίς κοσμικές ἡδονές καί φροντίδες. Ἐργαζόμενος ὁ πιστός τήν ἡσυχία, ἀποσπᾶται ὁ νοῦς, ἡ λογική καί νοερά ἐνέργεια ἀπό τίς κοσμικές φροντίδες καί ἡδονές καί διά τῆς ἐπικλήσεως τοῦ σωτηρίου ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ μας, ἐπιστρέφει ἡ νοερά ἐνέργεια στήν καρδιά, προσευχομένη διά τῆς βαθείας μετανοίας, καί μέ τήν ἄσκησι φωτίζεται ὁ νοῦς καί καθαρίζεται ἡ καρδιά ἀπό τούς λογισμούς καί τά πάθη, ἔχει δηλαδή ἀδιάλειπτη νοερά προσευχή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στήν καρδιά. Μέ τήν ἀδιάλειπτη προσευχή ἐνώνει τόν νοῦ του μέ τόν Θεό καί συγκεντρούμενος ἐξολοκλήρου στόν ἑαυτό του βρίσκει νέα καί ἀπόρρητη ἄνοδο πρὸς τόν οὐρανό. Ἐκεῖ προσηλώνοντας τό νοῦ του, γεύεται ἀνέκφραστη ἡδονή, βιώνει τέλεια καί γλυκύτατη γαλήνη, πραγματική ἡσυχία καί ἀφθεγξία. Καί ἔτσι, ἀφοῦ παραδοθεῖ στόν Θεό, βλέπει τήν δόξα τοῦ Θεοῦ, τήν θεία Χάριη, ὡς φῶς καί ἐποπτεύει τό θεῖο φῶς⁹.

«Τό βαθύτερο νόημα τῆς ἐπιδιώξεως τῆς ἡσυχίας εἶναι ἀσφαλῶς ἡ ἀκώλυτη συνάντηση καί κοινωνία με τό Θεό»¹⁰.

Πραγματικά ἔδωσε αἷμα καί ἔλαβε πνεῦμα. Ὅταν μόναζε στήν Ἰ. Μ. Στομίου εἶχε σαρκικό πόλεμο, μετά ἀπό ἐπίπληξη πού ἔκανε σέ μία συμμαθήτριά του, ἔκοψε ἑπτὰ κομμάτια κρέας ἀπό τό πόδι του, γιά νά σταματήσει ὁ πόλεμος, χωρίς ἀποτέλεσμα. Μετά ἀπό ἔλεγχο πού ἔκανε στόν ἑαυτό του, βρῆκε ὅτι ἡ αἰτία τοῦ πολέμου ἦταν ἡ αὐστηρότητα πού ἔδειξε στήν κοπέλλα. Πῶς θά ἀντέξει ἡ κοπέλλα αὐτή τήν πύρωση μέσα στό κόσμο; Μετενόησε πού τῆς φέρθηκε ἔτσι καί ὅπως ἔλεγε ὁ ἴδιος: «αἰσθάνθηκα σάν νά βγῆκα ἀπό δροσερό λουτρό».

Μέρος Β΄ Ἡ προετοιμασία

Ἀπό μικρός ὁ εὐλογημένος Ἀρσένιος – τό κοσμικό ὄνομα τοῦ Γέροντα – μαζί μέ τό γάλα πού θήλαζε, θήλαζε καί τήν εὐσέβεια τῆς μητέρας του. Τοῦ ἔμαθε τήν ζωή τῆς ἐγκρατείας, νά τρώγει τήν καθορισμένη ὥρα, νά εἶναι ταπεινός, ἐργατικός καί νά συμπεριφέρεται μέ ἀγάπη καί ταπει-νωση.

Ἔβλεπε τούς γονεῖς του καί τά ἀδελφία του νά προσεύχονται ὅλοι μαζί δύο φορές τήν ἡμέρα, ἐνῶ ἡ μητέρα του ἔλεγε τήν εὐχή «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με¹¹» ὅλη τήν ἡμέρα ψιθυριστά, τήν ὁποία ἔμαθε καί στόν Ἀρσένιο.

⁷ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὑπέρ τῶν ἱερῶς ἡσυχάζοντων, Λόγος 1,2,2

Δέν εἶναι δυνατόν νά ἔχει προκοπή πνευματική καί νά προχωρήσει σέ πνευματικότητα σωστή καί βαθεία, ἂν δέν προσέξει τήν καρδιά του. Γιατί ἀπό τήν καρδιά ξεκινοῦν καί στήν καρδιά καταλήγουν πάλι κατά κυκλική φορά ὅλες οἱ προσπάθειες τοῦ ἀνθρώπου στόν πνευματικό τομέα καί μάλιστα στό δύσκολο ἔργο τῆς ἰδιοποιήσεως καί ἀφομιώσεως τοῦ θείου νόμου σέ προσωπικό βίωμα. Ἡ νοερά προσευχή πού λέγεται καί καρδική προσευχή ἢ προσευχή τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ὁποία ἔχει τίς ρίζες της βαθεία μέσα στήν ἀγιογραφική πνευματικότητα καί φυσικά, στήν περίπτωσή μας, καί στόν Ἄμωμο (τόν 118 ψαλμό). Συχνά ὁ ἱερός ψαλμωδός ἀπευθυνόμενος στό Θεό ἐπανέρχεται στή φράση «ἐν ὅλη καρδιά μου» πού σημαίνει πῶς ἡ ὑπόθεσι καί τό πρόβλημα πού τόν ἀπασχολεῖ εἶναι κάτι τόσο σπουδαῖο γι' αὐτόν, πού πρέπει νά τό ἀντιμετωπίσει μέ ὁλόκληρη τήν ὑπαρξή του.

Ἡ ἐπανάπαυσι τοῦ νοῦ στήν καρδιά «Ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυσσα τά λόγια σου, ὅπως ἂν μή ἁμάρτω σοι» (στίχος,11), ἀποκτάει μυστικό νόημα, σημαίνει τήν ἐγκρυσψή στά βάθη τῆς καρδιάς τοῦ ἰδίου τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὀρθόδοξη πνευματικότητα μᾶς μιλάει γιά τήν ἐπιστροφή τοῦ νοῦ (νοεράς ἐνέργειας), στήν καρδιά, στήν πηγή του δηλαδή, ὥστε νά μπορεῖ νά κρῦψει σ' αὐτήν τά εἰδικά πιά λόγια πού ἀναφέρονται στό Λόγο τοῦ Θεοῦ, τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, γιέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλόν» κατά μίμησι τοῦ προφήτη. Ἀρχιμ. Εὐσεβίου «Ἀγαλλίαμα τῆς καρδιάς» ἔκδ. Ἰ. Μ. Σιδηροκάστρου Σιδηροκάστρον 1985, σελ. 129 καί ἐξῆς....

⁸ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, Εἰς τόν βίον τοῦ Ὁσίου Πέτρου τοῦ ἐν Ἄθω, 21, ΕΠΕ, τ.8, σελ. 302

⁹ Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὑπέρ τῶν ἱερῶς ἡσυχάζοντων, Λόγος 1,3,46

¹⁰ Ἰωάνν. Κορναράκη, Ἀνταύγειες τῆς πατερικῆς ἐρήμου μέσα στό σύγχρονο κόσμο, ἐκδ. Κυριακίδη, Θεσ/κη 1982, σ. 23

¹¹ Τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἶναι στήν οὐσία, ἐνέργεια, καί στή μορφή του ταυτόσημο, συνώνυμο καί συνάναρχο μέ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί τήν θεία Χάριη. Ἡ ἀπόκτησή του εἶναι ὁ τελικός σκοπός ὅλων τῶν πνευματικῶν ἀγώνων. Παράγωγα αὐτοῦ τοῦ θείου ἑλέους εἶναι ἡ εὐσπλαχνία, οἱ Οἰκτιρμοί, ἡ ἀγαθότης, ἡ Μακροθυμία, ἡ Συγκατάβασις, ἡ Ἐπιείκεια, ἡ Συγνώμη. Προϋποθέσεις ἐκχύσεως τοῦ θείου ἑλέους εἶναι ἡ μετάνοια, ἡ συντριβή τῆς καρδιάς. Ἐμποδίζουν τήν ἔλευσή του, οἱ τρεῖς γίγαντες τοῦ ἐχθροῦ: ἡ ἀγνοια, ἡ

Όταν μεγάλωσε εργαζόταν ως ξυλουργός, είχε βάλει ως σκοπό του την Βασιλεία του Θεού. Άμεσος στόχος του ήταν η καθαρότητα της καρδιάς, πολύ σωστά ο Απόστολος την ονομάζει «άγια-σμό», χωρίς αυτήν κανένας δεν θα μπορέσει ποτέ να φθάσει στον τελικό του σκοπό. Για χάρη της οποίας άποζητούσε την ήσυχια, την νηστεία, την άγρυπνία και προσευχή. Γι' αυτήν ήταν νηπτικός εργάτης, (είχε πνευματική ένασχόληση, δηλαδή άπασχολούσε τον νοῦ με τά ιερά και θεῖα πράγματα και νοήματα. Κρατούσε τό «Ένα», τό μοναδικό τή μνήμη του Θεού και νά ζεῖ με-σα στην παρουσία του. Μελετητής τῶν Γραφῶν, πατερικῶν βιβλίων και προσπαθοῦσε νά πραγ-ματοποιήσει ὅσα διάβαζε στους βίους τῶν ἁγίων τούς ὁποίους «ρουφοῦσε» κυριολεκτικά, σχε-τικά μέ τίς ἀσκήσεις των. Ἐτσι ἀνεβαίνοντας ἀνετα τήν σκάλα τῶν ἀρετῶν, ἔφθασε στην τέλεια ἀγάπη.

Ζοῦσε ἔντονη Ἐκκλησιαστική ζωή, πήγαινε πολύ συχνά στις ἀκολουθίες, τήν συχνή μυστηρια-κή ζωή, ἔξομολόγηση και θεῖα Κοινωνία.

Συνήθιζε μία ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος νά πηγαίνει σέ ἔρημικό μέρος, στην ήσυχία περνούσε μέ νη-στεία, προσευχή, μελέτη Καινῆς Διαθήκης, μελετοῦσε τούς Ψαλμούς, Πατερικά κείμενα, ἰδιαίτε-ρα τούς ἀσκητικούς λόγους τοῦ ἄββᾶ Ἰσαάκ, και ἔκανε πολλές μετάνοιες.

Πρόσεχε τίς συναναστροφές, τούς λογισμούς και τίς αἰσθήσεις του. Κάθε μέρα ἔκανε ἔντατικό αὐτοέλεγχο. Ὑπῆρχε μέσα του ἡ καλή ἀνησυχία. Εἶχε βάλει ὄρο στον ἑαυτό του νά μή βλέπει γυναῖκες στό πρόσωπο. Κάποια συγγενής του παραπονέθηκε στην μητέρα του, γιατί δέν τήν χαιρέτησε, ἐνώ δέν τήν πρόσεξε, ἐπειδή ὁ λογισμός και τά μάτια του ἦταν στραμμένα ἄλλοῦ. Στά λόγια αὐτά τοῦ Γέροντα φαίνεται ὅτι ἀπό μικρός ἦταν δοχεῖο τῆς θεῖας Χάριτος. Ἀπό τότε ἀπόφευγε τίς αἰτίες τῶν παθῶν οἱ ὁποῖες κατά ἄββᾶ Ἰσαάκ, συνίσταται: «...στό νά μή βλέπη πρόσωπο γυναίκα, ...νά μή προσέχει τούς τρόπους τῶν κοσμικῶν οὔτε τούς λόγους των ν' ἀκούσει τά σχετικά μέ αὐτούς νά ἐξετάζει. Διότι τά πάθη ἀποκοῦν πολλή δύναμη ἀπό τό πλη-σίασμα ὄλων τῶν πραγμάτων αὐτοῦ τοῦ εἶδους, διότι ἀποχαυνώνουν τόν ἀγωνιστή και ἄλλοιώ-νουν τήν φρόνηση και τήν πρόθεσή τους»¹². Δέν σύχναζε στά καφενεῖα και ἀπέφευγε τίς κοσμι-κές διασκεδάσεις.

«Στίς ἀρχές χρειάζεται πιό πολλή προσοχή παρά προσευχή. Δέν ὠφελεῖ ἡ προσευχή, ὅταν δέν ὑπάρχει νήψη¹³, ἡ προσοχή, ἡ ἐγρήγορηση...Πρέπει ὁ ἑαυτός μας νά εἶναι διαρκῶς σέ νήψη. Νά παρατηροῦμε τήν κάθε μας κίνηση. Περισσότερο ἀπό τήν προσευχή και τή μελέτη, βοηθᾷ ἡ παρα-κολούθηση τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἡ προσοχή» (ἡ νήψη), ἔλεγε ὁ Γέροντας.

Βάδιζε και ἔλεγε τήν εὐχή, ἀποφεύγοντας νά κοιτᾷ δεξιά και ἄριστερά. Μετά τόν ἔκκλησιασμό γιά νά διατηρήσει ὅτι κόμιζε ἀπό τήν Ἐκκλησία, ἀμέσως ἔφευγε.

Γι' αὐτό τόν τρόπο ζωῆς εἶχε μεγάλη παρρησία στό Θεό ἡ προσευχή του. Ἀναφέρει ὁ π. Ἀθανά-σιος ὅτι τοῦ εἶπε ὁ Γέροντας: «Λίγες ἡμέρες πρίν φύγω ἀπό τήν Κόνιτσα, γιά τό Ἅγιον Ὄρος – δούλευε μαραγκός, ἦτανε πελεκάνος – δούλευα στό τραπεζάκι μου, κάτι ἐπλάνιζα και ξαφνικά ἦρθε μιά ξαδέλφη μου, πού ἔμενε ἀπέναντι στό σπίτι κλαίγοντας.

- Ἀρσένιε, Ἀρσένιε, ἔλα γρήγορα.

- Τί συμβαίνει;

- Ἐξαφανίστηκε τό μωρό μέ τήν κούνια του.

- Γιατί εὐλογημένη ψυχή, τί συνέβη;

- Νά, ἔκλαιγε, κι ἐγώ τό ἔστειλα στον σατανᾶ και ἔξαφανίστηκε....

λήθη και ἡ ὀκνηρία, (ραθυμία). Ἡ σκέπη του εἶναι προστατευτική, δημιουργική, συντηρητική, θεραπευτική, φωτιστική, προνοητική, ἁγιαστική.

Ὁ Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος ἔχει μία ὠραιότατη ἐρμηνεία τοῦ «Κύριε ἐλέησον». Δηλαδή:

Λυπήσου μέ Κύριέ μου, τόν ἁμαρτωλόν στην ἐλεεινή κατάσταση πού βρίσκομαι και δέξαι με πάλι στην Χάρη Σου. Δός μου πνεῦμα δυνάμεως γιά νά μέ δυναμώση νά ἀντισταθῶ στους πειρασμούς τοῦ διαβόλου και στην κακή συνήθεια τῆς ἁμαρτίας. Δός μου πνεῦμα σωφρονισμοῦ γιά νά σωφρονισθῶ και νά ἔλθω εἰς αἴσθηση τοῦ ἑαυτοῦ μου και νά διορθωθῶ....Δός μου πνεῦμα φόβου, (Θεοῦ), γιά νά φοβοῦμαι και νά φυ-λάττω τίς ἐντολές Σου. Δός μου πνεῦμα ἀγάπης γιά νά σέ ἀγαπῶ και νά μὴν ἀπομακρύνομαι πλέον ἀπό κοντά Σου. Δός μου πνεῦμα εἰρήνης γιά νά φυλάττη τήν ψυχήν μου εἰρηνική και νά συγκεντρῶνῶ ὄλους μου τούς λογισμούς και νά εἶμαι ἡσυχος και ἀτάραχος. Δός μου πνεῦμα καθαρότητος γιά νά μέ φυλάττη καθαρὸν ἀπό κάθε μολυσμόν. Δός μου πνεῦμα πρᾶότητος γιά νά εἶμαι ἡμερος στους ἀδελφούς μας Χρι-στιανούς και νά ἀπέχω ἀπό τόν θυμόν. Δός μου πνεῦμα ταπεινοφροσύνης γιά νά μή φαντάζομαι ὑψηλά και ὑπερηφανεύομαι». Ἀρχιμ Ἰωαννικίου Κοτσώνη, Τό Ἐλεος τοῦ Θεοῦ, ἐκδ. «Ορθόδοξος Κυψέλη» Θεσσαλονίκη 1999, σελ. 9, 11, 26, 39

¹² Ἀββᾶ Ἰσαάκ Λόγος, πε, κεφ.ε,σελ.332, Ε.Π.Ε 8Γ,

¹³ Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής στον Ἀσκητικό του λόγο, (Ε.Π.Ε. τ. 14, 1985), στή σελ. 383, ἀναφέρει γιά τόν τρόπο πῶς ἀποκτεῖται ἡ νήψη: «Μέ τήν πλήρη ἀμεριμνία γιά τά γήινα πράγματα, (τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν γιά τούς ἐγγάμους), συνεχῆς μελέτη τῆς θεῖας Γραφῆς ὁδηγεῖ τήν ψυχή στό φόβο τοῦ Θεοῦ, και ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ὁδηγεῖ στή νήψη, και τότε ἡ ψυχή βλέπει τούς δαίμονες πού τήν πολεμοῦν μέ τούς λογισμούς και ἀμύνεται, γιά τούς ὁποίους ὁ Δαυὶδ ἔλεγε: «και εἶδαν τά μάτια μου τό θρίαμβό μου ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν μου». (Ψαλμ. 53,9).

- Έτρώμαζα, λέγει ὁ π. Παΐσιος, ἐπῆγα ἐκεῖ, ἐπῆρα τὸ Ψαλτήρι τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου, τὸ ὁποῖο χρη-σιμοποιοῦσε σάν εἶδος εὐχολογίου, διάβασα κάποιο ψαλμὸ, προσευχήθηκα, ἔκαμα κάμποσες μετάνοιες καὶ ἀμέσως τὸ μωρὸ ἐμφανίστηκε πάλι».

Καὶ μοῦλεγε:

- Πόσα μωρὰ ὑποφέρουν ἐξ αἰτίας τῶν γονέων πού τὰ στέλνουν στό διάβολο!»¹⁴

Ἡ ἀγάπη του γιὰ τὴν ἠσυχαστικὴ ζωὴ¹⁵

«Ὡ εὐλογημένη ἔρημος, ἔγραφε σὲ ἐπιστολὴ του ὁ Γέροντας, πού βοηθᾶει τόσο πολὺ νὰ συμφι-λιώσης τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ μέ τὸν Πλάστη του καὶ πού μεταβάλλεσαι μετὰ σε ἐπίγειο παράδεισο καὶ ξανασυγκεντρώνεις τὰ ἄγρια ζῶα γύρω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πού ἡμέρες! ἀγάπησε λοιπόν, ὅσο μπορεῖς, τὴν ἔρημο καὶ τὴν ἐξαῦλωμένη ζωὴ καὶ πέταξε, ὅσο μπορεῖς, ἀπὸ τὰ ὑλικά σου πράγματα μέσα στίς μάνδρες τῶν φτωχῶν. Ἀπλοποίησε τὴν ζωὴ σου, ὅσο μπορεῖς, γιὰ νὰ ἐλευθερωθῆς ἀπὸ τὸ κοσμικὸ ἄγχος, καὶ γιὰ νὰ ἔχη νόημα καὶ ἡ ζωὴ σου. Ὅποιος ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰ ὑλικά πράγ-ματα, πολὺ γρήγορα ἐλευθερώνει τὴν καρδιά του, γιὰ νὰ τὴν δώση στὸν Θεό, καθὼς καὶ τὰ πάθη κόβονται εὐκόλα. Ἡ διπλὴ ἐλευθερία αὐτὴ εἶναι τὰ δύο φτερά πού ἀνεβάζουν τὴν ψυχὴ κοντὰ στὸν Θεό, στὸν προορισμὸ της. Ἀγάπησε τὴν εὐλογημένη ἔρημο καὶ σεβάσου την, ἐάν θέλῃς νὰ σὲ βοηθήσει καὶ αὐτὴ μέ τὴν ἀγία της ἔρημια καὶ τὴν γλυκεῖα της ἡρεμία, γιὰ νὰ ἡμερέψῃς, καὶ νὰ ἐρημω-θοῦν τὰ πάθη σου, νὰ πλησιάσης στὸν Θεό. Ἡ ἔρημος εἶναι γιὰ ἀνώτερη Πνευματικὴ ζωὴ, τὴν Ἀγ-γελικὴ, καὶ γιὰ περισσότερη σωματικὴ ἄσκηση καὶ ὄχι γιὰ περισσότερη σωματικὴ ἄνεση παραθερι-σμοῦ»¹⁶.

Ἀγαποῦσε τὴν ἐρημικὴ καὶ ἠσυχαστικὴ ζωὴ. Ὄταν μετέβη στό Ἅγιο Ὄρος νὰ γίνε Μοναχὸς στὴν ἱερά Μονὴ Ἐσφιγμένου γιὰ νὰ καλλιεργεῖ τὴν νήψη ἐργαζόμενος στίς παγκοινιές τοῦ Κοι-νοβίου παράμερα σιωπηλά.

«Ὁ, τι διάβαζε κρατοῦσε σημειώσεις καὶ τὸν βοηθοῦσε στὸν ἀγῶνα του νὰ τὸ κἀνὴ πράξη. Ὁ ἐσωτερικὸς του ἀφανὴς ἀγῶνας ἦταν: Λίγη πρακτικὴ μελέτη στὰ ἀσκητικὰ συγγράμματα, πολ-λὴ προσοχή, ἀδιάλειπτη προσευχὴ καὶ ἐπίπονη προσπάθεια γιὰ τὴν κάθαρση ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὴν ἀπόκτηση τῆς θείας χάριτος. Ἀλλὰ καὶ στὴν ἐργασία του στὰ διακονήματα προσπαθοῦσε νὰ μὴν διακόπη τὴν προσευχὴ»¹⁷.

Μετὰ ἀπὸ τὴν δοκιμασία του, ἔλαβε εὐλογία ἀπὸ τὸν ἡγούμενο νὰ πάει στὴν ἔρημο γιὰ ἄσκηση καὶ ἠσυχία.

Ὠφελήθηκε βέβαια πολὺ ἀπὸ ὅλους τοὺς πατέρες καὶ ἔβαλε καλὸ θεμέλιο σὲ ἐκεῖνο τὸ πολυά-θλο κοινόβιο, ἀλλὰ καὶ ὁ πόθος του γιὰ τὴν ἠσυχαστικὴ ζωὴ γινόταν ἐντονώτερος. Ὄταν προ-σευχόταν ὁ νοῦς του ἠρπάζετο σὲ θεωρία. Ἡ καρδιά του ἦταν πυρωμένη «τοῖς ἄνθραξι τοῖς ἐρη-μικοῖς» καὶ αἰσθανόταν τὸ κάλεσμα τῆς ἐρήμου.

Πέρασε ἀπὸ τὴν ἱερά Μονὴ Ἰβήρων νὰ προσκυνήσει καὶ νὰ λάβει καὶ τὴν εὐλογία τῆς Παναγίας. Προσκυνώντας τὴν θαυματουργὸ εἰκόνα τῆς «Πορταϊτίσσης» διεπίστωσε ὅτι ἡ μορφὴ της εἶχε ἀλλοιωθεῖ, ἔγινε πολὺ γλυκεῖα. Ἔτσι ἔλαβε τὴν πληροφορία νὰ πάει ἀκολουθήσει τὴν ἠσυχασ-τικὴ ζωὴ, ὄχι ὅμως στὴν ἀγαπημένη του ἔρημο ἀλλὰ στὴν ἱερά Μονὴ Φιλοθέου.

Λόγοι ἀσθενείας τὸν ἀνάγκασαν νὰ ἐπιστρέψει στὴν Κόνιτσα, στὴν ἱερά Μονὴ Στομίου. Μετὰ τὴν θεραπεία του πῆγε στὴν ἔρημο τοῦ Σινᾶ καὶ γιὰ λόγους υγείας ἐπέστρεψε στό Ἅγιον Ὄρος. Αὐτὴ συνοπτικὰ εἶναι ἡ πορεία τῆς Μοναχικῆς του βιωτῆς.

Ἐμεῖς σκοπεύουμε, μέ τὴν εὐχή του, νὰ προσεγγίσουμε τὴν ἐσωτερικὴ ἠσυχαστικὴ, ζωὴ του, τὴν πνευματικὴ, κρυφὴ ἐργασία του.

Ἡ κρυφὴ ἐργασία κατὰ τοὺς ἁγίους Πατέρες

¹⁴ Γερομ. Ἀθανάσιος Σιμωνοπετρίτης, «Εἰς ὧτα ἀκουόντων» ἔκδ. Ὁρθοδόξου Πνευματικοῦ Κέντρου «Ἅγιος Ἀρσένιος» Λευκωσία 1998, σελ.286

¹⁵ Γερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου", Ἅγιον Ὄρος, 2004, σελ.96 κ. ἐξ...

¹⁶ Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου, Ἐπιστολές, Ἱερόν Ἠσυχαστήριον "Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολό-γος", Σουρωτὴ Θεσσαλονίκης, 2004, σελ.193

«Ἄν ἀγαπᾶς τὴν μετάνοια ἀγάπησε καὶ τὴν ἠσυχία, διότι ἡ μετάνοια δέν πραγματοποιεῖται χωρὶς τὴν ἠσυχία. Ἄν ἀγαπᾶς τὴν ἠσυχία τὴν μητέρα της μετανοίας, τότε ἀγάπησε εὐχαρίστως καὶ τὴν ἐλαφρὴν πραγμέλησι τοῦ σώματος καὶ τίς στενοχώριες καὶ ἀδικίες πού προέρχονται ἀπ' αὐτήν. Χωρὶς αὐτήν τὴν προετοιμασία δέν θὰ μπορέσης νὰ ζήσης ἀδιατάρακτα σὲ ἠσυχία μαζί μέ ἐλευθερία. Ἄν καταφρονήσης αὐτὰ τὰ κοσμικὰ πράγματα, θὰ γίνῃς κάτοχος τῆς ἠσυχίας, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ θὰ παραμείνῃς σ' αὐτήν ὅπως θέλει ὁ Θεός». Ἀββᾶ Ἰσαάκ λόγος, λδ,κεφ. 22

¹⁷ Γερομονάχου Ἰσαάκ Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου, Ἅγιον Ὄρος, 2004, σελ. 92

Ὁ μεγαλύτερος πόλεμος πού γίνεται σέ κάθε ἀγωνιζόμενο Χριστιανόν εἶναι ὁ μετεωρισμός (ὁ περισπασμός). Παίρνει ὁ διάβολος τόν νοῦ¹⁸ καί τόν περιτριγυρίζει ὅπου αὐτός θέλει καί ἐν-σπεύρει εἰς τήν καρδιά μας πονηρούς λογισμούς¹⁹ (σκέψεις μέ εἰκόνες) καί μολύνει τήν ψυχή μας. Ἀπό ἐδῶ ἀρχίζει ἡ ἀρρώστεια τῆς ψυχῆς. Οἱ μάταιοι λογισμοί εἶναι ἡ μεγαλύτερη ταλαιπωρία τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου.

Ἡ ὑπακοή ὅταν τῆς ἀφαιρέσεις τήν κρυφή ἐργασία, τήν εὐχή, δέν ἔχει ἀξία. Καί ὁ κομμουνισμός ὑπακούει στήν ἰδεολογία του, ἀλλά τί εἶναι;

Ἡ εὐχή εἶναι τό σωσίβιο τῆς ψυχῆς καί τοῦ σώματός μας.

Διά τῆς εὐχῆς θά κερδίσεις τό πᾶν. Καθαρίζεται ὁ ἄνθρωπος, λαμπρύνεται, ἀγιάζεται. Προσπά-θησε κάθε στιγμή νά ἀναπνέεις τόν καθαρό αὐτόν ἀέρα τῆς προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ²⁰.

«Ἡ φυλακή τῆς γλώσσης ἀφυπνίζει τήν νοῦ, παρέχει μυστικά μεγάλη ἰσχύ γιά τήν ἐπιτέλεση διά τοῦ σώματος φανερώων ἔργων, ξυπνᾷ τή συνείδηση, καί φωτίζει τήν κρυφή ἐργασία»²¹.

Ἡ κρυμένη ζωή ἐν Χριστῶ «...Ἦθελα, λέγει ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, ἀγαπημένε μου ἀδελφέ, νά νεκρωθῶ ἔτσι σέ αὐτόν τόν κόσμο, πού νά μή μέ γνωρίζει κανένας ἄνθρωπος, ἀλλά νά περνῶ τήν ζωή μου, σάν ἕνας νεκρός ἀληθινά, καί νά ζῶ ἀφανῶς τήν ἐν Χριστῶ κρυμμένη ζωή· μέ τήν ὁποία οἱ φίλοι, καί ἐραστές τοῦ Θεοῦ γνωρίζουν τόν Θεό, ἐνώνοντας τόν ἑαυτό τους μέ Αὐτόν ἀχώριστα σέ κάθε καιρό, καί τόπο· αὐτή τήν ζωή ἐπόθησα ἀπό τήν ἀρχή, καί τήν ποθῶ καί τώρα. Ἀλλ' ἐπειδή, ὅπως λέγει ὁ Παῦλος, δέν ὀρίζουμε τόν ἑαυτό μας, γιατί εἴμαστε ἀγορασμένοι μέ τό πανάχραντο αἷμα τοῦ Χριστοῦ· καί ἐπειδή δέν πρέπει νά ζητᾶμε μό-νον τό δικό μας συμφέρον, οὔτε πρέπει νά εἴμαστε ἀρεστοί στόν ἑαυτό μας, ἀλλά νά ἀρέσωμε καί στόν πλησίον μας στό ἀγαθόν, εἶναι ἀνάγκη καί σέ κάνω μέ ὅλη τήν προθυμία τά προστάγ-ματα τοῦ Δεσπότη μου Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ὁποῖος μέ ἐξαγόρασε μέ τό δικό του αἷμα. Οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ μας, προξενοῦν σέ ἐκείνους πού τίς πραγματοποιοῦν ζοῆν ἀθάνατο, καί τά ἀγαθὰ ἐκεῖνο τά ὁποῖα μάτι δέν εἶδε, καί αὐτί δέν ἄκουσε, καί ἡ καρδιά ἀνθρώπου δέν ἀνέβηκε, ἔχουν νά πληρωθοῦν μέ ζωή ἀτελεύτητη καί αἰώνιο. Καί ἐκεῖνοι πού παρακούουν τίς ἐντολές οἱ τιμω-ρίες εἶναι αἰώνιες καί ἀθάνατες καί φοβερώτερες ἀπό κάθε ἄλλη τιμωρία»²².

«Ἡ ἐσωτερική ἐργασία, ἡ ἀδιάλειπτη μνήμη τοῦ Θεοῦ, λέγει ὁ ἅγιος Ἰσαάκ, πού γίνεται μέ πόνο καρδιᾶς φέρνει τήν καθαρότητα καί ἡ καθαρότητα τήν ἀληθινή ἡσυχία τῆς καρδιᾶς, ἡ ἡσυ-χία φέρνει τήν ταπεινώση καί κάνει τόν ἄνθρωπο κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ»²³.

«Εἶναι πολύ σπάνιο νά βρεῖς ἄνθρώπους πού τό λογιστικό τους δέν ἐνοχλεῖται ἀπό κακοῦς λογισμούς. Αὐτό συμβαίνει μόνο σ' ἐκείνους πού μέ τόν τρόπο αὐτό μηχανεύονται νά προσελκύ-ουν τή θεία χάρη καί ἐπίσκεψη. Ἄν λοιπόν θέλομε νά βαδίζομε τήν κατά Χριστόν φιλοσοφία, δηλαδή τή νοητή ἐργασία, μέ φύλαξη τοῦ νοῦ καί νήψη, ἄς ἀρχίσομε τό δρόμο αὐτό μέ ἐγκράτεια ἀπό τά πολλά φαγητά, παίρνοντας μέ μέτρο κατά

¹⁸ «Νοῦ σκοπός ποιός εἶναι ἡ διά κτισμάτων καί τῆς νήψεως καί τῆς θεωρίας ἀναγωγῆς μας εἰς τόν Θεόν, ἡ γνῶσις καί ἡ ὄρασις τοῦ Θεοῦ. Γί' αὐτό τόν λόγο ἔχομε τόν ἡγεμόνα νοῦ, γιά νά μᾶς δώση τήν αἴσθησι καί τήν ὄρασι τοῦ Θεοῦ...Ὁ νοῦς ἔχει τήν δικήν του ἐργασία, πού εἶναι ἡ ἀγρυπνητική παρακολούθησις τοῦ Θεοῦ, ἡ προσοχή νά μή διασκορπίζεται, νά μήν κατακτάται καί ἀμαυροῦται ἀπό τούς λογισμούς· εἶναι ἡ νήψις, ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ...Οἱ πατέρες πιστεύουν ὅτι ὁ νοῦς ἔχει μία ἀποστολή, ἕνα νόημα, μία ἀξία, μία κρυπτή ἐργασία, τήν παρακολούθησι τοῦ Χριστοῦ διά τῆς νήψεως.

Ὁ ἅγιος Νικόδημος τονίζει ὅτι ὁ σκοπός τοῦ νοῦ εἶναι ἡ διά τῶν κτισμάτων καί τῆς νήψεως καί τῆς θε-ωρίας ἀναγωγή μας εἰς τόν Θεόν, ἡ γνῶσις καί ἡ ὄρασις τοῦ Θεοῦ. Γί' αὐτό τόν λόγο ἔχομε ἡγεμόνα νοῦ, γιά νά μᾶς δώση τήν αἴσθησι καί τήν ὄρασι τοῦ Θεοῦ, σὺν ταῖς λοιποῖς καλοῖς, τό ὅτι ὁ νοῦς θά καταστήσῃ τίς πέντε αἰσθήσεις τοῦ σώματος ἀργᾶς τῶν ἔξω κακῶν. Ἔτσι οἱ σωματικές λειτουργίες μας, πού μᾶς φέρνουν σέ κοινωνία μέ τόν ἔξω κόσμο καί ὄχι μέ τόν Θεόν, θά καταστοῦν ἀργῆς τῶν ἔξω κακῶν». Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Σιμωνοπετρίτου Λόγος περὶ νήψεως, ἐρμηνεία στόν ἅγιο Ἡσύχιον, ἐκδ. Ἰνδικτος, Ἀθῆναι 2007, σελ.260-2

¹⁹ Δίδοντας τόν ὀρισμό τῶν λογισμῶν ὁ ὁσιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης, λέγει ὅτι οἱ «λογισμοί, εἶναι λόγια τῶν δαιμόνων καί πρόδρομοι τῶν παθῶν» ἀπό τούς λογισμούς δηλ. εἰσάγονται στόν ἄνθρωπο οἱ δαίμονες, καί αὐτοί εἶναι πρόδρομοι τῶν παθῶν· κάθε λόγος, θά μπορούσαμε νά ποῦμε, γεννᾷ στή ψυχή ἕνα πάθος καί ἕνα δαίμονα, οἱ πολλοί δέ καί διάφοροι λογισμοί γεννοῦν πολλά καί διάφορα πάθη, πολλούς καί διαφόρους δαίμονες. Ἐπειδή ὑπάρχει ἄμεση ἀλληλεξάρτησις μεταξύ αἰτιῶν, λογισμῶν, φαντασιῶν, παθῶν καί δαιμόνων, τονίζεται ὅτι κανένα ἀπό αὐτά οὔτε οἱ αἰτίαι, οὔτε οἱ λογισμοί οὔτε τά πάθη, δέν ἐνεργεῖ μόνο του, ἂν δέν ἐνεργήσῃ ἡ κρυμένη σ' αὐτά δαιμονική δύναμη· αὐτό εἶναι τό δημιουργήμα ὅλων τῶν προηγουμένων βαθμίδων πού φαίνονται ὡς καταστάσεις διαφορετικές καί ἀνεξάρτητες, πλὴν ὅμως δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά τό προστάδιο τῶν δαιμόνων». (Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου Κεφάλαια, δι' ἀκροστιχίδος πάν-νου ὠφέλιμα 70, σ. 40). Χαρ. Σωτηροπούλου, ἡ διά τῶν ἀρετῶν πνευματική πρόοδος τοῦ ἀνθρώ-που κατά τόν Γρηγόριον τόν Σιναΐτη, Ἐπετηρίς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, τ. κοτ'. Ἀθήνα 1984, σελ. 552).

²⁰ Αρχιμ. Παύλου Νικηταρά Ἀπό τό βιβλίον «Ὁ γέροντας Ἀμφιλόχιος Μακροῦς. Μιά σύγχρονη μορφή τῆς Πάτμου», ἐκδοσις Ἐπτάλοφος.

²¹ Ἀββᾶ Ἰσαάκ Λόγος, Γ, κεφ.6, Ε.Π.Ε 8Α,

²² Ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος "Κεφάλαια πρακτικά καί Θεολογικά", ἐκδ. Ρηγοπούλου Θεσσαλονίκη 1969, λόγος 86ος, σελ.490

²³ Ἅγιοι Κάλλιστος καί Ἰγνάτιος οἱ Ξανθόπουλοι, Μέθοδος καί κανόνας ἀκριβῆς, Φιλοκαλία τ. Ε, 1988, σελ. 78

τή δύναμή μας τήν τροφή και τό ποτό μας. Ἡ νήψη ἄς λέγεται εὐλόγα ὁδός πού ὀδηγεῖ στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ, και εἶναι μέσα μας²⁴, ἀλλά και στή μελλοντική. Ἡ νήψη λέγεται ἐπίσης και νοητή ἐργασία, γιατί ἐπεξεργάζεται και λευκαίνει τά ἦθη τοῦ νοῦ και τόν μεταβάλλει ἀπό τήν ἐμπάθεια στήν ἀπάθεια. Μοιάζει μέ μιὰ φωτεινή θυρίδα, ἀπό τήν ὁποία σκύβει ὁ Θεός και φανερόνεται στό νοῦ²⁵.

«Πρέπει νά ἔχωμε ἀκατάπαυστα τήν πνευματική ἐργασία και νά προσπαθοῦμε φυλάγωμε μέ σύνεση τό νοῦ και τούς λογισμούς, και νά καταρτίζωμε τούς ἑαυτούς μας σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Γιατί δέν ὑπάρχει μεγαλύτερο και τιμιώτερο ἔργο ἀπό αὐτό»²⁶.

«Αὐτή ἡ κρυφή ἐσωτερική ἐργασία, ἡ ἀποβολή ὄλων τῶν λογισμῶν ἀπό τήν καρδιά, ἡ περι-φρούρηση τῆς καρδιᾶς ἀπό λογισμούς και ἐπιθυμίες, ἡ αἴσθηση τῆς αὐτομεμψίας και ἡ βαθυ-τάτη μετάνοια, πού συνδέεται ταυτόχρονα μέ τήν προσευχή, εἶναι αὐτό πού λέγεται ἐσωτερική παρθενία»²⁷.

«Ὅσοι ἐπιθυμεῖτε σφοδρά ν' ἀξιωθεῖται τή μεγαλόπρεπη θεϊκή φωτοφάνεια τοῦ Σωτήρα μας Ἰησοῦ Χριστοῦ... ὅσοι θέλετε νά γνωρίσετε και ν' ἀποκτήσετε μέ πείρα τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν πού εἶναι μέσα σας²⁸ ἐλάτε νά σᾶς ἐκθέσω τήν ἐπιστήμη ἡ μᾶλλον τή μέθοδο, τῆς αἰώνιας, ἡ καλύτερα τῆς οὐράνιας ζωῆς. Αὐτή εἰσάγει χωρίς κόπο και ἰδρώτα τόν ἐργάτη της στό λιμάνι τῆς ἀπάθειας και δέν διατρέχει κανένα κίνδυνο ταραχῆς ἡ πλάνης ἀπό τούς δαίμονες... ἄς ἐπανέλ-θομε ἀδελφοί, στούς ἑαυτούς μας, ἄς ἀποστραφοῦμε μιὰ γιά πάντα τή συμβουλή τοῦ φιδιοῦ (διαβόλου), και τήν περιφορά μας στά χαμαιζήλα. Γιατί δέν εἶναι δυνατόν νά ἐπιτύχωμε μέ ἄλλο τρόπο τή συμφιλίωση και τήν οἰκείωσή μας μέ τόν Θεό, ἄν πρῶτα δέν ἐπανέλθομε, ἡ καλύτε-ρα δέν εἰσέλθομε στούς ἑαυτούς μας, ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπό μᾶς, (πού θά μᾶς ὀδηγήσει στή σωστή γνώση τοῦ ἑαυτοῦ μας. Καλεῖ ὁ ὅσιος Νικηφόρος τούς ἀδελφούς²⁹).

Αὐτή ἡ μέθοδος δέν εἶναι ἄλλη ἀπό τή φύλαξη τοῦ νοῦ.

Τήν προσοχή ὠρισμένοι ἀπό τούς ἁγίους τήν ὠνόμασαν ἐπιτήρηση τοῦ νοῦ, ἄλλοι καρδιακή φρουρά, ἄλλοι νήψη και ἄλλοι νοερά ἡσυχία, και ἄλλοι διαφορετικά. Ὅλα ὁμως δηλώνουν ἓνα και τό αὐτό. Σάν νά πεῖ κανεῖς ψωμί ἡ νά πεῖ κομμάτι ψωμιοῦ ἡ νά πεῖ μιὰ μπουκιά. Ἔτσι σκέ- ψου και γι' αὐτά. Τί εἶναι προσοχή και ποιά τά χαρακτηριστικά της μάθαινέ τα μέ ἀκρίβεια.

Προσοχή εἶναι γνώρισμα ἀληθινῆς μετάνοίας. Προσοχή εἶναι ἀνακάλεσμα τῆς ψυχῆς στήν πρῶ-τη της κατάσταση, ὅπως τήν ἔπλασε ὁ Θεός. Εἶναι τοῦ κόσμου τῆς ἁμαρτίας μῖσος και ἐπᾶνοδος πρὸς τόν Θεό. Προσοχή εἶναι ἀθέτηση τῆς ἁμαρτίας και ἐπανάληψη τῆς ἀρετῆς. Προσοχή εἶναι πληροφορία ἀφοβη γιά τή συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν μας. Προσοχή εἶναι «ἡ ἀρχή τῆς θεωρίας, μᾶλλον δέ ὑπόθεση τῆς θεωρίας». Διότι, μέ αὐτή, σκύβοντας ὁ Θεός, φανερόνεται μέσα στόν νοῦ.

Προσοχή εἶναι ἀταραξία τοῦ νοῦ, ἡ μᾶλλον «στάσις τῆς ψυχῆς» πού δίνεται βραβεῖο στή ψυχή μέ τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Προσοχή εἶναι καθαίρεση τῶν λογισμῶν ἀφ' ἑνός, και ἀνάκτορο τῆς μνήμης τοῦ Θεοῦ και ταμεῖο τῆς ὑπομονῆς γιά τά ἐπερχόμενα δεινά. Προσοχή εἶναι ἡ συνεργός τῆς πί-στεως, τῆς ἐλπίδος και τῆς ἀγάπης. Διότι ἄν κανεῖς δέν πιστέψει, δέν μπορεῖ νά υποδεχθεῖ τά λυ-πηρά πού θά ἔρθουν ἀπό ἔξω. Και ἄν δέν ὑποδεχθεῖ εὐχαρίστως τά λυπηρά, δέν θά μπορεῖ νά πεῖ στόν Κύριο: «Ἀντιλήπτωρ μου εἶ και καταφυγή μου».

Συνεχίζει ὁ ἅγιος, παίρνοντας ὡς παράδειγμα τόν ἀββᾶ Μάρκο τόν Ἀσκητή³⁰, τήν ἐπιστολή του πρὸς τόν Νικόλαο, ὅπου λέγει: «Ἄν θέλεις νά νικήσεις τά πάθη, ἀφοῦ συγκεντρωθεῖς στόν ἑαυτό σου μέ τήν προσευχή και τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ και βυθιστεῖς στά βάθη τῆς καρδιᾶς σου, ψάξε νά βρεῖς τούς τρεῖς αὐτούς δυνατούς γίγαντες, δηλαδή τή λησμοσύνη, τή ραθυμία και τήν ἄγνοια, πού εἶναι τά στηρίγματα τῶν νοητῶν ἐχθῶν, (τῶν δαιμόνων), μέσω τῶν ὁποίων ἐπιστρέ-φουν και τά λοιπά πάθη τῆς κακίας και ἐνεργοῦν και δροῦν και δυναμώνουν μέσα στίς ψυχές τῶν φιληδόνων...»³¹

Ἡ κρυφή μελέτη

«Ἐνας ἀδελφός ὀνόματι Ἰωάννης, πῆγε στόν μεγάλο πατέρα Φιλήμονα, ἔπεσε στά πόδια του και τοῦ εἶπε: «Τί νά κάνω πάτερ, γιά νά σωθῶ; Γιατί βλέπω ὅτι ὁ νοῦς μου γυρίζει και ρεμβάζει ἐδῶ κι ἐκεῖ σέ πράγματα πού δέν πρέπει.» Ὁ γέροντας, ἀφοῦ σῶπασε λίγο τοῦ εἶπε: «Αὐτό τό πά-θος εἶναι τῶν κοσμικῶν, και τό ἔχεις ἀκόμη, ἐπειδή δέν ἀπόκτησες τέλειο πόθο τοῦ Θεοῦ. Δέν σοῦ ἦρθε ἀκόμη ἡ θέρμη τοῦ πόθου και τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Θεοῦ». Πῆγαινε και ἔχε κρυφή με-λέτη μέσα στήν καρδιά σου, ἡ ὁποία μπορεῖ νά καθαρίσει τό νοῦ σου ἀπό αὐτά». Ὁ ἀδελφός ὄντας ἀμύητος σ' αὐτά λέγει στό γέροντα: «Τί εἶναι ἡ κρυφή μελέτη; πάτερ;» και αὐτός τοῦ ἀπαντᾷ: «Πῆγαινε, ἔχε νήψη στήν καρδιά σου και λέγε προσεκτικά μέσα στό νοῦ σου μέ φόβο και τρόμο: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με. Αὐτή εἶναι ἡ συμβουλή πού δίνει ὁ ἅγιος Διάδοχος»³².

²⁴ Λουκ. 17,21

²⁵ Ὅσιος Φιλόθεος ὁ Σιαναΐτης, Νηπτικά Κεφάλαια, Φιλοκαλία τ. Γ', 1986, σελ. 15

²⁶ Ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, Λόγοι 150, κεφ. 122, Φιλοκαλία τ. Γ', 1986, σελ. 301

²⁷ Σεβασμιώτατος Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεος Βλάχος, Ἐκκλησιαστική Παρέμβαση Αὐγούστου, 2002.

²⁸ Λουκ. 17, 21

²⁹ Βασ. Τατάκη, Νικηφόρος Μοναχός ἡσυχαστής, Περ. «Κληρονομία», τ.1 τεῦχος Β, Ἰούλιος 1969, Θεσ/νίκη, σ.325 - 335

³⁰ Ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητής, Φιλοκαλία, τόμ. Α, «Περιβόλι τῆς Παναγίας», Ἀθήνα 1987, σελ. 175.

³¹ Ὁ ὅσιος Νικηφόρος ὁ μονάζων Λόγος γιά τή νήψη, Φιλοκαλία τ. Δ', 1987, σελ.161 κ. ἐξῆς....

³² Φιλοκαλία τ. Α', κεφάλ. 59- 61 . Φιλοκαλία τ. Β', Λόγος περὶ τοῦ ἀββᾶ Φιλήμονος, 1985, σελ. 315.

Κατά τήν ὀρολογία τῶν ἀσκητῶν και τοῦ ἀββᾶ Ἡσαΐου, κρυφή μελέτη εἶναι ἡ μελέτη χωρίς βιβλίο. Μέ φόβο Θεοῦ νά

«Ἡ πνευματική ἐνασχόληση τοῦ χριστιανοῦ στρέφεται στά ἐξῆς τρία: στίς ἐντολές, στά δόγ-ματα καί στή πίστη. Οἱ ἐντολές χωρίζουν τόν νοῦ ἀπό τά πάθη, τά δόγματα τόν εἰσάγουν στή γνώση τῶν ὄντων, ἐνῶ ἡ πίστη, στή θεωρία τῆς Ἁγίας Τριάδος»³³.

Γιά τό θέμα τῆς τηρήσεως τῶν θείων ἐντολῶν³⁴, ὁ Ἀββᾶ Ἰσαάκ, τήν ἀποκαλεῖ «κρυπτή ἐργασία» τίς ὁποῖες φυλάττει ἡ ψυχή μέ τήν ἐποπτεία τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, τήν ἀνακαινίζουν, τήν ἀγιά-ζουν καί θεραπεύουν μυστικῶς ὅλα τά μέλη της... Ἄν ἀγαπᾷς ἀδελφέ τήν καθαρότητα, διέκοψε ἀπό ὅλα τήν ἀγάπη πού διαχέεται πρὸς ὅλους, εἰσελθε στήν ἄμπελο τῆς καρδιάς σου καί ἐργά-σου, ξερρίζωσε τά πάθη ἀπό τήν ψυχή σου, ἀγωνίσου νά μὴν γνωρίσης κακία ἀνθρώπου... Ἄν θέλῃς ἡ καρδιά σου νά γίνῃ τόπος μυστηρίων τοῦ νέου κόσμου, πρῶτα πλούτισε σέ σωματικά ἔργα, νηστεία, ἀγρυπνία, λειτουργία, ἄσκηση, ὑπομονή, καθάραιση τῶν λογισμῶν καί τά ὑπό-λοιπα. Προσῆλωσε τόν νοῦ σου στήν ἀνάγνωση τῶν Γραφῶν καί τήν μελέτη των...»³⁵.

«Ἀπόκτησε καλή πνευματική ἐργασία, μάζεψε τόν νοῦ σου, ἔχε μπροστά στά μάτια σου πάν-τοτε τήν τελευταία ὥρα τοῦ θανάτου³⁶, θυμήσου τήν ματαιότητα τοῦ κόσμου πόσο ἀπατηλή εἶ-ναι, πόσο ἀδύνατη, πόσο τιποτένια ἔχε τό νοῦ σου τή δοκιμασία τοῦ φρικτοῦ δικαστηρίου, ὅπου τά πικρά τελῶνια θά παρουσιάσουν μία – μία τίς πράξεις, τά λόγια, τίς σκέψεις τίς ὁποῖες ὑπέ-βαλαν στό νοῦ μας καί ἐμεῖς τίς δεχόμαστε. Νά θυμᾶσαι καί τίς κολάσεις τοῦ ἄδη καί νά σκέ-φτεσαι πῶς ἄραγε θά εἶναι οἱ ψυχές πού κλείστηκαν ἐκεῖ. Νά συλλογίζεσαι καί τά ἄλλα εἶδη τιμωριῶν καί νά μὴν παύεις νά καταβρέχεις μέ δάκρυα τό προσωπό σου, τό ροῦχον σου, τόν τό-πο πού κάθεται. Γιατί ἔχω δεῖ πολλούς, οἱ ὅποιοι μ' αὐτές τίς σκέψεις ἀπόκτησαν πάρα πολλά δάκρυα καί καθάρισαν μέ θαυμαστό τρόπο τίς ψυχικές τους δυνάμεις... Πάνω ἀπό ὅλα ἀπαιτεῖ-ται προσευχή καθαρῆ, θά ἔλεγα ἀκατάπαυστη κι ἀδιάλειπτη»³⁷.

«Ἡ καλλίστη ἐργασία, ὁ νοῦς δόθηκε ὄχι γιά ὅσα ἐμεῖς τόν χρησιμοποιοῦμε, ἀλλά γιά τήν ἑαυτοῦ κρυπτή ἐργασίαν. Ὁ νοῦς ἔχει τήν δικήν του ἐργασία, πού εἶναι ἡ ἀγρυπνητική παρακο-λούθησις τοῦ Θεοῦ, ἡ προσοχή νά μὴν διασκορπίζεται, νά μὴν κατακτᾶται καί ἀμαυροῦται ἀπό λογισμούς· εἶναι ἡ νῆψις, ἡ θεωρία τοῦ Θεοῦ. Ἡ συνεχῆς ἐπίκληση τοῦ θείου ὀνόματος, καί νά φυλλάσσω τίς πύλες μου, ὥστε νά μὴν μποροῦν νά με πειράξουν οἱ ἄλλοι, ἡ νῆψη... «Τά καθ' ἡμέραν ἡμῶν ἔργα δεῖ σταθμίζεῖν καθ' ὥραν καί προσέχειν, εἰς κατά Θεόν τελοῦμεν καί διά Θε-όν μόνον»³⁸.

Οἱ ἀνακρίσεις τῶν πράξεών μας, ὅταν γίνονται κάθε μέρα, μᾶς φωτίζουν τί πρέπει νά κάνουμε κάθε στιγμή, νά προλαμβάνουμε ἀπό τήν γέννησή τους τήν προσβολή τοῦ λογισμοῦ»³⁹.

μελετᾶς πρῶτα – πρῶτα τόν ἑαυτό σου, τίς ἁμαρτίες σου, (ἐκτός τίς σαρκικές), τήν προσευχή σου. Καί μετὰ ἔχοντας τήν κρυπτή μελέτη, νά μελετᾶς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ καί τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ν' ἀφήνεσαι στά χέρια τοῦ Θεοῦ. Καί ἀφού μελετήσεις τίς ἁμαρτίες καί τί θέλει ὁ Θεός ἀπό σένα νά μελετᾶς καί τόν ἄλλον. Ἡ μελέτη τοῦ ἄλλου εἶναι νά μὴν τόν θίξεις καί οὔτε νά τόν ἐγκωμιάσεις. Ἡ μελέτη τοῦ ἄλλου σ' αὐτό κρίνεται καί ἐκεῖ χρειάζεται νά ἔχεις τήν διάκριση. (Πρωτ. Κων/νος Στρατηγόπουλος, 21^η Παιδαγωγική ὁμιλία, 21-3-2009).

³³ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, Δ' ἑκατοντάδα περὶ ἀγάπης, κεφ. 47 Φιλοκαλία τ. Β', 1985, σελ. 95

³⁴ «Ἴδιον τῶν ἐντολῶν», κοινόν στοιχεῖον κατὰ τήν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν, εἶναι ἡ «μνήμη τοῦ Θεοῦ», δη-λαδὴ ἡ διαρκῆς ἐνθύμησις τοῦ Θεοῦ, ἡ διαρκῆς ἐπίκλησις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ... (ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Σιναΐτου, Εἰδησις ἀκριβῆς περὶ ἡσυχίας καί προσευχῆς...» Φιλοκαλία τ.4, σ.67, ἐκδ. «Ἀστήρ» Ἀθῆναι 1961). Τό «μνήσθητι» λοιπόν «Κυρίου τοῦ Θεοῦ διαπαντός» πρέπει νά εἶναι ὁ γνώμων, ἡ ἀρχὴ ἀλλὰ καί ἡ διαρκῆς πρᾶξις τῶν ἐντολῶν». (Τοῦ ἰδίου ἀγίου, Κεφάλαια, δι' ἀκροστιχίδος πάνυ ὠφέλιμα 17, σ.33)

³⁵ Ἀββᾶ Ἰσαάκ Λόγος, Ἐπιστολὴ Δ', κεφ. 41, Ε.Π.Ε 8Γ,

³⁶ Ἡ ζωηρὴ μνήμη τοῦ θανάτου περιέχει πραγματικά πολλές ἀρετές. Γεννᾷ τό πένθος, τό προτρέπει σέ ἐγκράτεια ἀπό ὅλα, ὑπενθυμίζει τή γέννημα, εἶναι μητέρα τῆς προσευχῆς καί τῶν δακρῶν, φρουρεῖ τήν καρδιά, παύει τήν ἐμπαθῆ προσκόλλησις στή σάρκα ἀφού εἶναι ἀπό πηλό, ἀναβλύζει τήν ὀξύτητα τοῦ νοῦ μαζί μέ διάκριση. Παιδιά αὐτῶν εἶναι ὁ διπλός φόβος τοῦ Θεοῦ καί ἡ κάθαρση τῆς καρδιάς ἀπό ἐμπαθεῖς λογισμούς. Περιέχει πολλές δεσποτικές ἐντολές. Σ' αὐτήν παρατηρεῖται ὁ πάρα πολύ δύσκολος ἀγώνας κάθε στιγμῆς γιά τόν ὅποιο φροντίζουν οἱ περισσότεροι ἀθλητές τοῦ Χριστοῦ. (Ὅσιος Φιλόθεος ὁ Σιναΐτης: Νηπτικά Κεφάλαια Φιλοκαλία τ.Γ, Περιβόλι τῆς Παναγίας Κεφ. 38)

³⁷ Ὅσιος Θεόδωρος Ἐδέσσης, 100 ψυχωφελῆ κεφάλαια, κεφ. 57. Φιλοκαλία τ. Β', 1985, σελ. 22.

³⁸ Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Σιμωνοπετρίτου Λόγος περὶ νῆψεως, ἐρμηνεῖα στόν ἅγιο Ἰσὺχιο, ἐκδ. Ἰνδικτος, Ἀθῆναι 2007, σελ. 259, 84-86

³⁹ Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Σιμωνοπετρίτου Λόγος περὶ νῆψεως σ. 389, 390

«Μελέτη ανώτερη από τό πένθος⁴⁰ ὑπάρχει; Ὅλοι οἱ ἅγιοι ἐξεδήμησαν ἀπό τοῦτον τόν βίο πενθώντας. Κι' ἄν ἐπενθοῦσαν οἱ ἅγιοι καί τά μάτια τους ἦσαν πάντοτε γεμᾶτα δάκρυα, μέχρι πού ἐξεδήμησαν ἀπό τοῦτον τόν βίο, ποιός νά μή κλαύση; Ἡ παρηγοριά τοῦ μοναχοῦ γεννᾶται ἀπό τόν κλαυθμό του»⁴¹.

«Ἔργο τῆς ἡσυχίας εἶναι ἡ ἀμεριμνία γιά τά πάντα, ἡ ἄοκη προσευχή - αὐτή εἶναι ἡ στάση σέ ψαλμωδία - καί τρίτον, ἡ ἀδιάσπαστη ἐργασία τῆς καρδιάς. Αὐτή εἶναι ἡ καθέδρα τῆς προ-σευχῆς καί συνεπῶς καί τῆς ἡσυχίας»⁴².

«Γι' αὐτό λοιπόν πρέπει νά ταπεινώσωμε τους ἑαυτούς μας καί νά πενήθσωμε γιά τά ἁμαρ-τήματα πού ἐπράξαμε εἴτε ἀκουσίως εἴτε διά τῶν λογισμῶν εἴτε διά τῶν ἔργων, νά εἰποῦμε μέ συντετριμμένη καρδιά τό τοῦ Τελώνου, «Θεέ μου, εὐσπλαχνίσου με τόν ἁμαρτωλόν»⁴³ καί νά ἐφαρμόσωμε μυστικά καί φανερά ὅ, τι ἐδίδαξε ὁ Κύριος... ἡ συντετριμμένη καί ταπεινωμένη καρδιά, ὅταν νικήσεις τά πάθη... ὁ ἁμαρτωλός πού μετανοεῖ, παίρνοντας τήν υἰεῖα τῆς ψυχῆς του εἰσέρχεται στήν χώρα τῆς καθαρῆς φύσεως...»⁴⁴.

Ὁ νοῦς πού δέν ἀμελεῖ τήν κρυφή ἐσωτερική ἐργασία καί τά ὑπόλοιπα πνευματικά ἀγαθά, τά ὁποῖα θά ἐπιτύχει μέ τήν ἀδιάκοπη ἐργασία τῆς προσοχῆς, θά πετύχει νά ἔχει καί τίς πέντε αἰσθήσεις σέ κατάσταση τέτοια, πού νά μήν ἐνεργοῦν τά ἐξωτερικά κακά. Ἐχοντας δηλ. στραμ-μένη τήν προσοχή σου στήν ἀρετή καί θέλοντας νά ἐντρυφᾷ καί νά ἀπολαμβάνει τά καλά νοή-ματα. Δέν ἀνέχεται νά ξεκλέβεται καί νά παρασύρεται ἀπό τούς ὑλικούς καί μάταιους λογι-σμούς διά τῶν αἰσθήσεων. Ἀντίθετα ξέροντας πόσο ἀπατηλοί εἶναι, τίς συγκρατεῖ συνήθως με-σα του⁴⁵.

Σ' αὐτήν τήν ἐπιστροφή τοῦ νοῦ στήν καρδιά χρειάζεται πολλή ἐπιμονή καί προσοχή, διότι ὁ νοῦς καθώς εἶναι ἀγύμναστος, ἀποφεύγει αὐτόν τόν ἐγκλεισμό καί συνεχῶς ἀποπηδᾷ, ἐπειδή εἶναι λεπτώτατος καί εὐκίνητος: «Ὁ νοῦς ἐκείνων πού μόλις πρίν ἀπό λίγο μπῆκαν σαυτόν τόν ἀγώνα καί ὅταν συγκεντρώνεται, δραπετεύει συνεχῶς καί πρέπει αὐτοί νά προσπαθοῦν συνε-χῶς νά τόν ἐπαναφέρουν. Τούς διαφεύγει ὁμως καθώς εἶναι ἀγύμναστοι, διότι εἶναι πάρα πολύ δυσκολοπαράτηρητος καί πίο εὐκίνητος ἀπό ὅτιδήποτε ἄλλο»⁴⁶. Καί συνεχίζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος: Ὁ νοῦς τώρα διά τῆς νοερᾶς προσευχῆς εἰσέρχεται στήν καρδιά. Διά τῆς ἐπιστάσις του κλείεται ἡ θύρα τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου⁴⁷ καί δέν ἀφήνει τά πονηρά πνεύματα νά λέγουν δι' αὐτοῦ τούς πονηρούς λογισμούς τούς ὁποίους θέλουν. Διά τοῦτο εἶπε ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος: «Νά κλείνεις τήν θύρα τοῦ κελλιοῦ σου γιά νά μήν ἐξέρχεται τό σῶμα σου, τήν θύρα τῆς γλώσσης σου γιά νά μήν ἐξέρχονται λόγια, καί τήν ἐσωτερική πύλη τῆς ψυχῆς σου γιά νά μήν εἰσέρχονται τά πονηρά πνεύματα»⁴⁸.

«Ἡσύχω τῶ νῶ, καί γαλήνη λογισμῶν τοῦ Παρακλήτου, ἡ θεία χάρις ἐπεισέρχεται, ἐν τῇ καρδιά Θεόνυμφε, ἦν μοι καταπέμψαι δυσώπει, τόν Υἱόν σου καί Κύριον, τῶ τῆς καρδιάς συντ-ριμμῶ καί ταπεινώσει ψυχῆς»⁴⁹.

Συμπέρασμα

Ἐπιγραμματικῶς σημειώνουμε τά ἐξῆς:

Ἡ κρυφή ἐργασία, ἡ ἡ κατά Χριστό φιλοσοφία, ἡ ἡ κρυμμένη ἐν Χριστῶ ζωή, ἡ πνευματική ἐρ-γασία ἡ καλλίστη ἐργασία, ἡ κρυφή μελέτη, ἡ ἐσωτερική ἐργασία, ὀνομάζονται: ἡ νήψη, (ἡ προ-σοχή, ἡ ἐπαγρύπνηση⁵⁰ ἡ τήρηση καί φύλαξη τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιάς ἡ ἡσυχία), ἡ ἀδιάλειπτη μνήμη τοῦ Θεοῦ, μέ

⁴⁰ Τό πένθος. Τόν φόβο τοῦ Θεοῦ ἀκολουθεῖ τό κατά Θεό πένθος, πού εἶναι τό βαθύ αἶσθημα ἁμαρτωλότη-τος καί ταυτίζεται με τήν ἐλπίδα. Πενθεῖ ὁ Ἀδάμ, ὅταν συνειδητοποιεῖ ὅτι με τήν ἁμαρτία ἀπώλεσε τά ἀγαθά τοῦ Παραδείσου. Πενθεῖ ὁ χριστιανός διότι μέ τόν ἴδιο τρόπο χάνει τά χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύ-ματος, πού δέχθηκε μέ τό Βάπτισμα, ἀλλά καί ὅλου τοῦ ἀνθρωπίσινου γένους. Στήν ἀρχή τοῦ πένθους δο-κιμάζει πόνο καί ὀδύνη διότι κυριαρχεῖται ἀπό τό φόβο τοῦ Θεοῦ. Σταδιακά γεύεται τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί τήν παρηγοριά τοῦ Παρακλήτου. π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Ἀπό τό φόβο στήν ἀγάπη, Ἐκδ. Πουρναρά, Θεο-σαλονίκη 2009, σελ.141.

⁴¹ Ἀββᾶ Ἰσαάκ, ἀσκητικά, Λόγος Πε, 23, Ε.Π.Ε 8Γ,

⁴² Ἅγιος Γρηγόριος Σιναΐτης, Φιλοκαλία τόμος Δ' Ἀθήνα, 1987, Δεκαπέντε κεφάλαια περί ἡσυχίαςπαρ. 4, σελ.222

⁴³ Λουκ. 18, 13

⁴⁴ Ἀββᾶ Ἰσαάκ, ἀσκητικά, Ἐπιστολή Δ', κεφ. 32, 33, 48 Ε.Π.Ε 8Γ,

⁴⁵ Ἰερομ. Εὐσεβίου Βίττη Δύο δρόμοι πρὸς τήν ἀληθινή Θεολογία καί ὑπαρξιακές ρίζες τοῦ ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ, ἐκδ. «Ὀρθόδοξος Κυψέλη" Θεσ/κη. (νγ) 40

⁴⁶ Γρηγ. Παλαμά, Φιλοκαλία, Τόμος Δ', σελ. 127, Ὑπέρ τῶν ἱερῶς ἡσυχάζοντων

⁴⁷ Ἐνδιάθετος λόγος εἶναι: Ὁ νοῦς χρησιμοποιεῖ τό λογιστικό, δηλαδή τόν ἐνδιάθετο λόγο τῆς καρδιάς, (αὐτό πού λέμε ἀπό μέσα μας), διά τοῦ ὁποίου σκεπτόμεθα, κρίνουμε καί ἀποφασίζουμε, χωρίς νά λαλεῖ τό στόμα. Αὐτόν τόν ἐνδιά-θετο λόγο χρησιμοποιεῖ τώρα ὁ νοῦς καί λέγει τήν εὐχή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με».

⁴⁸ Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου: Κλίμαξ, Λόγος ΚΖ', Περί ἡσυχίας, 17

⁴⁹ Θεοτοκάριον τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης, Ἦχος β'. Δευτέρας Ἐσπέρας ζ' ὡδή.

⁵⁰ «...τήν θεῖαν καί σωτήριον ἐπαγρύπνησιν», Σταυροθεοτοκίον τοῦ ὀρθρου Μηναῖον τῆς 23^{ης} Ἰανουαρίου.

προσευχή⁵¹, εὐχή, τό: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἔλεήσόν με, ἡ μελέτη τῆς ἁγίας Γραφῆς καί Πατερικῶν κειμένων, καί ἡ μνήμη τῶν θείων εὐεργεσιῶν.

Ἐπίσης ἡ τήρηση τῶν θείων ἐντολῶν, (ἡ κατά Θεόν ἄσκησις), καί τῶν δογμάτων, ἡ καλλιέργεια τῶν ἀρετῶν μέ ἐπικέντρωση στίς: Ταπείνωση, αὐτομεμνία, μετάνοια, τό κατά Θεό πένθος, τά δάκρυα, ἡ νηστεία⁵², ἡ ἀγρυπνία⁵³, ἡ ὑπακοή, ἡ παρθενία καί ἡ ἀκτημοσύνη⁵⁴, ἔγκρατεια, ἐπίσης ἡ ἀποβολή τῶν λογισμῶν ἀπό τόν νοῦ, (δηλ. τήν νοερά ἐνέργεια), καί τήν καρδιά μέ στο-χο τήν ἀγάπη πρὸς τόν Θεό καί τόν πλησίον.

«Ἡ φυλακή τῆς γλώσσας, ἀφυπνίζει τόν νοῦ, ἐξυπνίζει τήν συνείδηση πρὸς τόν Θεό ἄν σιω-πᾶ ἐν γνώσει»⁵⁵.

Τέλος ἡ καταπολέμησις τῶν τριῶν γιγάντων τῶν παθῶν, ἡ λησμοσύνη, ἡ ἄγνοια καί ἡ ραθυμία.

Ὅλες αὐτές οἱ πνευματικές καί σωματικές ἐργασίες ἀποτελοῦν τήν κρυφή ἐργασία τοῦ ὀρθο-δόξου χριστιανοῦ.

⁵¹ Προσευχή, σωματική ἢ προσεκτική ψαλμωδία, πνευματική ἢ μελέτη τοῦ θείου ὀνόματος.

⁵² Νηστεία, σωματική, ἢ ἀποχή ἀπό τό φαγητό καί νερό, πνευματική ἀπό κάθε ἁμαρτία.

⁵³ Ἀγρυπνία, σωματική νά μή κοιμᾶσαι, νά ἀγρυπνεῖς προσευχόμενος καί μέ μελέτη. Πνευματική, ἢ ἐπαγρύπνηση, ἡ νήψη.

⁵⁴ Ἡ παρθενία, ὑπακοή καί ἡ ἀκτημοσύνη ἀποτελοῦν τίς μοναχικές ὑποσχέσεις τῶν μοναχῶν, ἀλλά καί τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, ἀφοροῦν καί τούς πιστούς στόν κόσμον. Ἀντί τῆς παρθενίας ἡ σωφροσύνη, ἡ ὑπακοή στόν πνευματικό καί γιά τήν ἀκτημοσύνη, νά ἔχουν τά ἀπαραίτητα.

Τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ εἶναι ἀπό τήν εἰσήγησι τοῦ σεβαστοῦ Γέροντα στό Α' Ἐπιστημονικό Συνέδριο, «Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ἡ ζωή καί ἡ διδασκαλία του...» Ὁ Ὁρθόδοξος Μοναχισμός κατά τόν ἅγιο Νικόδημο τόν Ἁγιορείτη, Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου, Ἰ. Μ. Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους», τό ὅποιο διοργανώθηκε (καί διεξήχθη) ἀπό τό Ἱερό κοινόβιο τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου στίς 21 - 23 Σεπτεμβρίου 1999

Ἡ ἡσυχία. Ἡ ἡσυχία κατά τόν ἅγιο Νικόδημο, εἶναι ὁ καταλληλότερος τόπος καί τρόπος γιά νά ἐργάζεται ὁ νοῦς τήν ἀδιάλειπτη νοερά ἐργασία. Δέν ἀντιλαμβάνεται ὁ ἅγιος τήν ἡσυχία ὡς ἀπραξία. Οἱ ἱερός ἡσυχάζοντες ἀσκοῦν μία σύντονο καί ἀδιάλειπτη νοερά ἐργασία νήψεως καί προσευχῆς.

«Οἱ δέ ἐν τῇ ἐρήμῳ καθήμενοι, καί τήν ἡσυχίον ζωὴν μεταχειριζόμενα, αὐτοὶ καταφρονοῦσι μέν ὅλα τά ἡδέα, καί παρά τοῖς ἄλλοις ποθούμενα, ὡς βλαπτικά τῆς ψυχῆς καί ἀπό τοῦ Θεοῦ χωρίζοντα· συμμαζόνουσι δέ τόν νοῦν τους, ἀπό κάθε σύγχυσι τοῦ κόσμου καί θεωρίαν, μέσα εἰς τήν καρδίαν τους, καί ἐκεῖ ἀδιαλείπτως προσεύχονται, μελετῶντες τό παμπόθητον καί γλυκύτατον ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καί λέγοντες ἀγαπητικῶς «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἔλεήσόν με». Ἐκ τῆς τοιαύτης δέ ἀδιάλειπτου προσευχῆς καί συχνῆς μελέτης τοῦ θείου ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ, ἀνάπτουσι μέν τήν καρδίαν τους εἰς μόνον τόν τοῦ Θεοῦ πόθον καί ἔρωτα, ἐκτείνουσι δέ καί τόν νοῦν ἑαυτῶν εἰς τήν θεωρίαν τοῦ θείου κάλλους. Ὅθεν ἀπό τό ὑπέρκαλλον ἐκείνο κάλλος καταθελγόμενοι, καί ἔξω γενόμενοι ἑαυτῶν, λησμονοῦσι καί φαγητά, καί ποτά, καί φορέματα καί αὐτήν τήν φυσική ἀνάγκην τοῦ σώματος».

β) Τήν νηστεία θεσμοθέτησε ὁ Θεός στόν Παράδεισο τῆς Ἑδέμ, φύλαξαν Ἰουδαῖοι καί ἐθνικοί, καί ἐπανανομοθέτησε ὁ Κύριος νηστεύσας 40 ἡμέρες στήν ἔρημο.

Ὁ σκοπός τῆς νηστείας εἶναι νά καθαρθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπό τήν παχύτητα τῶν παθῶν, ὥστε ὁ νοῦς νά λεπτυνθεῖ καί νά γίνε ἐπιτήδειος γιά τήν πνευματική ἐργασία.

γ) Μέ τήν ἀσκητική κακοπάθεια τιθασιεύονται οἱ ἐμπαθεῖς ὀρμές καί ὁ νοῦς ἐλεύθερος ἀπό τήν αἰχμαλωσία τῶν παθῶν ἠμπορεῖ νά ἀδολεσχεῖ στά πνευματικά νοήματα. Μέ αὐτήν οἱ μοναχοὶ ἀγωνίζονται νά μιμηθοῦν τήν πολιτεία τῶν Ἀγγέλων. Ἡ πολῦρος προσευχή, στόν ναό ἢ, ἡ μονολόγιστος εὐχή, δέν εἶναι βαττολογία ἀλλά ἔλλογος συνομιλία μέ τόν Θεό. Τό γυμνητεῦν εἶναι ἐκούσιος μίμησις τοῦ γυμνωθέντος ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ Κυρίου. Ἡ ἀγρυπνία προσφέρει στήν ψυχή χερουβικούς ὀφθαλμούς γιά νά θεωρεῖ τόν Θεό. Ἡ πείνα, τέλος, καί ἡ δίψα γυμνάζουν τόν νοῦ νά ἡγεμονεῦει ἐπὶ τῶν ἀλόγων ὀρέξεων ἀντί νά κυριαρχεῖται ἀπό αὐτές.

δ) Τήν παρθενία τίμησε ὁ Κύριος, ὁ ὁποῖος γεννήθηκε παρθένος ἐκ παρθένου Πατρός κατά τήν ἄναρχο Θεία Του γέννηση καί ἐκ τῆς ἀειπαρθένου Μητρός Του κατά τήν ἐν χρόνῳ δευτέρα Του γέννηση. Τήν παρθενία τίμησαν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, ὅπως ὁ ἐπιστήθιος μαθητής Ἰωάννης καί ἰδιαίτερος ὁ μέγας Παῦλος ὁ ὁποῖος ἤθελε καί οἱ ἔχοντες γυναῖκα νά ζοῦν ὡς μή ἔχοντες, διότι παράγει τό σχῆμα τοῦ κόσμου. Ἡ παρθενία εἶναι μίμησις τῆς μακάριος ζωῆς τῶν πρωτοπλάστων πρὸ τῆς πτώσεως».

Τό ἔργο τῆς ἡσυχίας. Ποιό εἶναι τό ἄριστο φάρμακο ὥστε νά γίνουμε θεωροὶ τῶν τραυμάτων καί τοῦ σκότους πού ὑπάρχει ἐκεῖ γιά τήν κατάσταση τῆς ψυχῆς; Ἐκεῖ στό βάθος τῆς καρδιάς, βλέπει ὅλα τά σφάλματά του καθαρά καί ἐπικαλεῖται τόν Ἰησοῦ σέ βοήθεια καί πενθεῖ καί μετανοεῖ καί λυπεῖται καί ἀποκτᾶ ταπείνωση ἀληθινή. Μοναχός Μάρκελλος Καρακαλληνός, Περιοδικόν Ὁ Ὁσιος Φίλοθεος τῆς Πάρου, Τεύχος 5 Μάιος – Αὐγουστος 2002 Ἐκδόσεις «Ὁρθόδοξος Κυψέλη».

Γι' αὐτό ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος εἶπε: «Τήν πνευματική σου κατάσταση θά σοῦ τήν φανερώσει ἡ προσευχή σου. Οἱ θεολόγοι ἄλλωστε χαρακτηρίσαν τήν προσευχή καθρέπτη τοῦ μοναχοῦ» Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, Κλίμαξ, Λόγος ΚΗ', 38. Τό φάρμακο εἶναι ἡ ἐπιστροφή καί ὁ ἐγκλεισμός τοῦ νοῦ στό βάθος τῆς καρδιάς.

Εἶναι τό κατ' ἐξοχή ἔργο τῆς ἡσυχαστικῆς καί νηπτικῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεώς μας. Ποιοί μᾶς τό δίδαξαν καί τό ἐφήρμοσαν αὐτό; Πρῶτον μᾶς τό δίδαξε ὁ Κύριος: «σύ δέ ὅταν προσεύχη, εἰσελθε εἰς τό ταμεῖον σου». Ματθ. στ' 6. «Ταμεῖον βέβαια ἐδῶ ἔννοεῖ ὁ Κύριος τό δωμάτιον, ἀλλά πολύ περισσότερο καί τό ἐνδότερο τῆς καρδιάς.

Ἡ κρυφή, ἔσωτερική πνευματική ἔργασία κατά τόν Γέροντα Παῖσιο

Ἔλεγε ὁ Γέροντας: «Σπουδαῖο ρόλο θά παίξει, κατά τήν Δευτέρα Παρουσία, καί ὁ ὁποῖος θά συγκινήσει τόν Θεό εἶναι κατά πόσο ἐργάστηκε ὁ ἄνθρωπος στόν ἑαυτό του. «Νά ἀποδυθῆ τόν παλαιό ἄνθρωπο, πού φθείρεται ἀπό τίς ἀπατηλές ἐπιθυμίες του γιά νά ἀπαλλαγῆ ἀπό αὐτόν». Με-σα σέ λίγες γραμμές ἀναφέρεται στόν ἔσωτερικό ἀγώνα γιά τήν μεταμόρφωση τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, «ὅποτε θά μπορέσει νά ἐνδυθεῖ τόν νέον ἄνθρωπο πού ἀνανεώνεται μέ τήν ἐπίγνω-ση τῶν σκοπῶν τοῦ Κτίστου του»⁵⁶.

«Ἡ πνευματική ἔργασία εἶναι ἐπίπονη καί ἀτελείωτη. Ὁ Γέροντας ὅταν μιλοῦσε γι' αὐτή στούς ἐπισκέπτες τοὺς ἀνέφερε τό ἐξῆς παράδειγμα: «Ὅπως ἡ ζυλόγλυπτη εἰκόνα ἔχει ἀτέλειω-τη δουλειά, ὅταν δουλευτεῖ μέ φακό, - ἔτσι καί αὐτή ὅσο προσέχεις τόν ἑαυτό σου - τόσο καθαρίζουν τά μάτια τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καί γίνεται τηλεσκόπιο...εἶτε καθρέπτης εἶναι κανεῖς, εἶτε κα-πάκι ἀπό κονσερβοκούτι, ἐάν δέν πέσουν οἱ ἠλιακές ἀκτίνες, (ἡ θεία Χάρις), δέν λαμποκοπάει»⁵⁷.

«Εἶναι δεινός θεολόγος τῆς ἐμπειρίας, ἀφοῦ κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμῆ: «Θεολόγος δέν εἶναι ὁ περί Χριστοῦ πολλά μαθῶν ἀλλά ὁ περί Χριστοῦ πολλά παθῶν» Μοσχοβολοῦσε εὐω-δία πνευματική, ἄσκηση καί ταπεινώση. Τό πρόσωπό του ἄστραφτε, σημάδι τῆς παραδείσιας κα-τάστασης πού ζεῖ. Τά λόγια ἐκείνη τή στιγμή ἦταν περιττά: «Ἄρκεῖ μοι μόνον τό βλέπειν σε πά-τερ».

Γέροντα, πές μας λόγο παραμυθίας, τόν παρακαλέσαμε.

- Ἡ πνευματική ἔργασία, παιδιά μου, πρέπει νά γίνεται σέ μικρή ἡλικία, διότι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶναι νέος, μπορεῖ νά ἐργάζεται καί ἔχει τήν δύναμη γι' αὐτό. Κι αὐτή τή δύναμη πρέπει νά τήν ἀπο-ταμιεύει ἔτσι, ὥστε σιά γεράματά του, πού τοῦ εἶναι ἀδύνατον νά ἐργαστεῖ, νά ἀντλεῖ ἀπ' αὐτή. Ἔτσι κι ἐγώ ἀπ' αὐτό τό πνευματικό ὑλικό τρώγω τώρα, πού δέν μπορῶ νά ἐργαστῶ. Κι ἐσεῖς νά ἐρ-γάζεσθε παιδιά μου, τώρα πού εἴσθε νέοι καί νά προσέχετε, γιατί ἡ ἐποχή μα, ἔχει πολλές δυσκο-λίες.

Καί ἀπευθυνόμενος σ' ἕναν ρασοφόρο ἱεροσπουδαστή τοῦ λέγει:

-Ἐσὺ γεύθηκες τά ἐξωτερικά τοῦ Θεοῦ, ὄχι τά ἐσωτερικά. Αὐτά εἶναι πολύ ἀνώτερα καί πῶ θανα-στά.

Αὐτή ἡ τρυφερότητα καί ἡ ἀγιότητα του, εἶναι πού ἑλκύει τοὺς ἄλλους κοντά του καί τοὺς ἐλευθερώνει. Τά γεμάτα καλωσύνη μάτια του ἄγγιζαν τήν ψυχή τοῦ καθενός μας.

«Κάποτε, ὅπως ἱστορεῖται, στό κελλί ἑνός γέροντα ἕνας ἐπισκέπτης κρέμασε στήν πόρτα του ἕνα ἀδεινό κλουβί, ἔτσι ἀπό περιέργεια.

Καί τά πουλιά μπῆκαν μέσα χαρούμενα

προτιμώντας τή σκλαβιά κοντά του...!»⁵⁸

Γιά τήν κάθαρση⁵⁹, ἀπό τά πάθη, ἔλεγε, οἱ προϋποθέσεις εἶναι: α) ἡ αὐστηρή ἐξέταση – αὐτο-κριτική τοῦ ἑαυτοῦ μας⁶⁰, τήν ὁποία ὁ Γέροντας ἀποκαλεῖ «λεπτή ἔργασία». «Αὐτός πού κάνει ἔργασία πού χρειάζεται, γιά

⁵⁶ Ὁ Ἀββᾶς Ἰσαάκ διδασκτικώτατα προτρέπει: «Καταδίωξον τόν ἑαυτόν σου καί θέλει καταδιωχθῆ ὁ ἐχθρός σου ἀπό πλησίον σου. Εἰρήνευσον μετά σου καί ἔσεται σοι εἰρηνικός ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ. Σπούδασον νά εισέλθης ἐντός τοῦ ταμείου τῆς καρδίας σου καί θέλεις ἰδῆ τό ταμεῖον τό οὐράνιον. Διότι ἕνα εἶναι καί τά δύο καί διά μιᾶς εισόδου συγχρόνως βλέπονται. Ἐπειδή ἡ κλίμαξ ἐκείνης τῆς Βασιλείας εἶναι ἐντός σου κεκρυμμένη». Ασκητικοί Λόγοι, Ἀββᾶ Ἰσαάκ, Λόγος Α', σελ. 110, Ε.Π.Ε 8Α,

⁵⁵ Ἀββᾶ Ἰσαάκ, Λόγος Γ', κεφ. 6, Ε.Π.Ε 8Α,

⁵⁶ Ἐφεσ. 4, 22-24 Ἀββᾶ Ἰσαάκ, Ἐπιστολή Δ', κεφ. 7, Ε.Π.Ε 8Γ,

⁵⁷ Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση: «Υπαίθριο ἀρχονταρῖκι», βλ ἐκδ. Ἰούνιος 1994, σελ. 36

⁵⁸ Νουθεσίες Γέροντος, Ἀθαν. Μελισσάρης, Ἐφημέριος 1989, 190-191

⁵⁹ Θυμᾶμαι τήν πρώτη μου ἐπίσκεψη στόν π. Παῖσιο. Νέος ἄνθρωπος τότε, μέ τή συνηθισμένη στούς νέους ἀνθρώπους ἔπαρση καί οξύτατη κριτική γιά τά κακῶς κείμενα στό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ γέροντας μέ δεχτηκε μέ πολλή ἀγάπη καί κουβεντιάσαμε γιά πολλά θέματα. Πρὸς τό τέλος σηκώθηκε, πῆγε στό μηχάνημα γιά νά μοῦ φτιάξει ἕνα εἰκονάκι. Σέ μιὰ στιγμή γύρισε καί μοῦ εἶπε: «Κοίταξε, εὐλογημένε, νά φτιάξεις τόν ἑαυτό σου. Ἄν φτιάξεις τόν ἑαυτό σου, θά φτιαχτεῖ κι ἕνα κομμάτι ἀπ' τήν Ἐκκλησία. Κι ἂν φτιάξουμε ὅλοι τόν ἑαυτό μας, αὐτό θά ἔχει θετικό ἀντίκτυπο στό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας!». Ἀπό τό βιβλίον τοῦ Ἀρχιμ. Νεκτάριου Ἀντωνόπουλου, «Υπεύθυνοι γιά ὅλα», ἐκδ. Ἀκρίτας, 2007.

⁶⁰ «Ὅλοι οἱ ἐμπαθεῖς λογισμοί, ἢ ἐρεθίζουν τό ἐπιθυμητικό μέρος τῆς ψυχῆς, ἢ ταράζουν τό θυμικό ἢ τό λογιστικό. Καί ἀπ' αὐτό συμβαίνει στό νοῦ νά ἐξασθενήσει πρὸς τήν πνευματική θεωρία καί τήν ἀνύψωση ἔξω ἀπό τόν κόσμον μέ τήν προσευχή. Γι' αὐτό ὀφείλει ὁ μοναχός, καί μάλιστα ὁ ἡσυχαστής, νά προσέχει μέ ἀκρίβεια τοὺς λογισμούς του, γιά νά γνωρίζει τίς αἰτίες τοὺς καί νά τίς κόβει. Καί τίς γνωρίζει ὡς ἐξῆς: γιά παράδειγμα, ἐρεθίζουν τό ἐπιθυμητικό μέρος τῆς ψυχῆς οἱ ἐμπαθεῖς ἐνθυμήσεις τῶν γυναικῶν. Αἰτία

νά γνωρίσει τόν ἑαυτό του, μοιάζει μέ αὐτόν πού σκάβει βαθιά καί βρί-σκει, μέταλλα στό βάθος τῆς γῆς. Ὅσο βαθύτερα βλέπει τόν ἑαυτό του, καί ταπεινώνεται, ἀλλά τό χέρι τοῦ Θεοῦ, τόν ἀνεβάζει συνέχεια... Ἐνῶ αὐτός πού δέν κάνει αὐτή τήν ἔργασία, καλύπτει συνέ-χεια τά σκουπίδια του»⁶¹.

β) Ἡ καταπολέμηση τῶν τριῶν γιγάντων πού στηρίζεται ὅλη ἡ ἐχθρική δύναμη τοῦ διαβόλου. Ἡ ἀμέλεια, πού εἶναι ἡ μητέρα ὅλων τῶν κακῶν, ἡ λησμοσύνη, ἀδελφή καί βοηθός καί συνεργά-της τῆς ἄγνοιας, καί ἡ ραθυμία, ἡ ὁποία ὑφαίνει τό σκοτεινό καί μαῦρο σύννεφο γιά ἔνδυμα καί σκέπασμα τῆς ψυχῆς καί ἡ ὁποία στηρίζει καί δυναμώνει τίς ἄλλες δύο καί τούς δίνει ὕπαρξη καί φυτεῖει στήν ἀμελέστατη ψυχή τήν κακία καί τή στερεώνει.

Ὁ Γέροντας ἔκανε πολλή ἀγώνα γιά νά τούς δαμάσει. Τή λησμοσύνη τήν πολέμησε μέ τήν ἀγα-θή μνήμη, τήν προσευχή, πού εἶναι ἡ αἰτία ὅλων τῶν καλῶν· τήν ἄγνοια τήν πολέμησε μέ τή φωτισμένη γνώση (μελέτη ἀγίας Γραφῆς, Πατερικῶν λόγων, τήν ἄσκηση), καί τή ραθυμία μέ τήν προθυμία γιά πνευματική ζωή⁶².

γ) «Μέ τήν ἡσυχία καί τήν προσευχή πού εἶναι μέγιστα ὄπλα τῆς ἀρετῆς· αὐτές οἱ δύο καθα-ρίζουν τόν νοῦ καί τόν κάνουν διορατικό»⁶³.

Ἐγραφε σέ μία του ἐπιστολή: «Ὁ Καλός μας Ἰησοῦς, ἐπῆρε μαζί μέ ὅλην τήν ἁμαρτία τοῦ κόσμου, ὡς φαίνεται, καί τίς πίκρες καί μᾶς ἄφησε τήν Χαράν καί ἀγαλλίασιν, τήν ὁποῖαν αἰσθάνεται μία ψυχή, πού ἔχει ἐκδοθεῖ τόν παλαιόν ἄνθρωπον, καί ζεῖ πλέον ὁ Χριστός μέσα του καί αἰσθάνεται μέρος τῆς χαρᾶς τοῦ παραδείσου ἐπί γῆς, καθώς λέγει ὁ Κύριος «Ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντός ἡμῶν ἐστί»⁶⁴.

«Ἄς στρέψουμε ὅλον τόν ἑαυτόν μας πρός τόν Χριστόν καί ἡ κάθε πράξη μας καί ἡ παραμικρή κίνηση ἄς εἶναι τό πῶς θά τό δεῖ ὁ Χριστός⁶⁵ καί ὄχι πῶς θά φανεῖ στους ἀνθρώπους»⁶⁶. «Μέ αὐτόν τόν προσεκτικό ἔλεγχο τοῦ ἑαυτοῦ μας, σιχαίνεται τόν ἑαυτό του ἀπό τίς πολλές του πτώσεις καί ἔτσι ἔρχεται καί ἡ ταπείνωση».

«Ὅταν ὁ ἄνθρωπος δέν παρακολουθεῖ τόν ἑαυτό του καί δέν ξεσκοκινίζει τήν συνείδησή του, ἡ συνεί-δησή του, πιάνει σιγά - σιγά πουρί καί γίνεται ἀναίσθητος, ἁμαρτάνει καί εἶναι σάν νά μήν συμβαί-νει τίποτα»⁶⁷.

τους εἶναι ἡ κατάχρηση φαγητῶν καί ποτῶν καί ἡ συχνή καί χωρίς λόγο συναναστροφή μέ γυναῖκες. Τά ἀντίδοτα γι' αὐτές τίς ἐνθυμήσεις εἶναι ἡ πείνα, ἡ δίψα, ἡ ἀγρυπνία καί ἡ ἀναχώρηση ἀπό τόν κόσμο. Τό θυμικό πάλι τό ταράζουν οἱ ἐμπαθεῖς ἐνθυμήσεις ἐκείνων πού μᾶς λύπησαν, καί αἰτία εἶναι ἡ φιληδονία, ἡ κενοδοξία καί ἡ φιλοῦλία. Γιατί γι' αὐτά λυπᾶται ὁ ἐμπαθής, ἡ ἐπειδή στερεώθηκε ἡ ἐπειδή δέν πέτυχε. Τίς ἐνθυμήσεις αὐτές τίς κόβουν ἡ καταφρόνηση καί ὁ ἐξευτελισμός τους γιά χάρη τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ». (Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής γ ἑκατοντ. περί ἀγάπης, κεφ. 20), Φιλοκαλ.τ. Β'. «Περιβόλι τῆς Παναγίας», 1985, σελ. 78

⁶¹ Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου "Χαριτωμένες διδαχές", Ἐπιμ. Σωτ. Λυσίκατος, 83

⁶² «Πόσο ἀπλή εἶναι ἡ πνευματική ζωή! Ἄν κανεῖς ἀγαπήση τόν Θεό, ἄν ἀναγνωρίση τήν μεγάλη Του θυσία καί τίς εὐεργεσίες Του καί στριμώξη τόν ἑαυτό του μέ διάκριση στήν μίμηση τῶν ἁγίων, γρήγορα ἀγιάζει· φθάνει νά ταπεινώνεται, νά συναισθάνεται τήν ἀθλιότητά του καί τήν μεγάλη του ἀχαριστία πρός τόν Θεό». Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου Λόγοι τόμος Δ'. Οἰκογενειακή ζωή, Ἱερὸν Ἰουστασῆριον «Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος». Σουρωτή Θεσσαλονίκης, 2008, σελ. 153-154.

Ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητής, Φιλοκαλία, τόμ. Α, «Περιβόλι τῆς Παναγίας», Ἀθήνα 1987, σελ. 175.

⁶³ Ὅσιος Θαλάσσιος, «περί ἀγάπης καί ἐγκρατείας», κεφ. 67, Φιλοκ. τ.Γ'. σελ. 276

⁶⁴ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 136-137

⁶⁵ «Ἄν λάβει ὑπ' ὄψιν του κανεῖς τί πνευματική ἀκαθαρσία ἔχει μέσα του, δέν θά καθῆσει τόσο σχολαστικά νά βγάλει καί τόν παραμικρό λεκέ ἀπό τά ρούχα του, γιατί αὐτά εἶναι χίλιες φορές καθαρότερα ἀπό τήν ψυχή του...Αὐτό πού χρειάζεται, εἶναι νά στρέψει ὅλη τή φροντίδα του στήν πνευματική καθαρότητα, στήν ἐσωτερική ὁμορφιά καί ὄχι στήν ἐξωτερική».

⁶⁶ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου".....σελ.490

⁶⁷ Μακαρίου Ἱερομονάχου, Γέροντος Παΐσιου Λόγοι σοφίας καί χάριτος, Ἅγιον Ὅρος, σελ.53 κ. ἐξ..

Γιά τή σχέση μέ τήν αὐτογνωσία καί τήν συναίσθηση τῆς ἁμαρτωλότητάς μας ὁ Γέροντας ὑπογράμμισε: «Λέ-νε μερικοὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὅταν προσεύχεται νά ἔχει τό νοῦ του στήν εἰκόνα ἢ στά γράμματα. Ὅχι. Νά ἔχει τό νοῦ του στήν ἁμαρτωλότητά του...σκοπός εἶναι ὁ ἄνθρωπος κατ' ἀρχάς νά γνωρίσει τόν ἑαυτό του καί πρὶν ἀρχίσει τήν εὐχή, θά πρέπει νά ἔχει ὑπόψει τήν ἁμαρτωλότητά του, γιατί ὅλοι ἁμαρτωλοὶ εἴμεθα. Κι ἔνα σκαμπίλι νά ἔχει δώσει κάποιος, εἶναι ἁμαρτωλός, γιατί δέν ἔπρεπε νά τό δώσει. Νά σκεφτόμαστε τί ἔκανε ὁ Θεός γιά μᾶς καί τί κάνουμε ἐμεῖς γιά τό Θεό. Μετά ἀπό αὐτές τίς σκέψεις καί γρανιτένια νά εἶναι ἡ καρδιά, θά ραῖσει. Νά σκεφτῶ λιγάκι λογικά: ὁ Θεός μποροῦσε νά μέ κάνει ἕνα μουλάρι καί νά μέ δώσει σ' ἀδιάκριτα χέρια πού θά μέ φορτώνουν 150 κιλά ξύλα καί θά μέ χτυπάει ἕνας χωρικός. Τελικά θά ἔπεφτα σ' ἕνα λάκκο, θά μοῦ ἀνοιγαν τήν κοιλιά οἱ σκύλοι καί καθώς θά περνοῦν οἱ διαβάτες, θά ἐπιαναν τήν μύτη τους, γιατί θά βρωμοῦσα στό δρόμο. Μόνο γι' αὐτό, τόν εὐχαρίστησα τόν Θεό; Δέν τόν εὐχαρίστησα. Νά σκέφτεται ἀπό τήν μιά μεριά τήν εὐεργεσία τοῦ Θεοῦ καί ἀπό τήν ἄλλη τήν ἁμαρτωλότητά του, τήν ἀχαριστία του κ.τ.λ. Μετά αἰσθάνεται τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τά παραπάνω καταποπιστικά περιστατικά προκύπτει ὅτι οἱ ἅγιοι «δη-μιουργοῦν ἰδιάζουσα ἀτμόσφαιρα διά τῆς ὁποίας συναρπάζουν τίς ψυχές τῶν ἄλλων, τίς ἐξευγενίζουν καί τίς ἐξυψώνουν στόν Θεό. Τό ἴδιο ἔκανε καί ὁ π. Παῖσιος βοηθήθηκε πολύ καί βαθύτατα ἐπηρεάστηκε στή

«Στήν πνευματική ζωή δέν θά βάλει κανείς γιά πρότυπο τούς κοσμικούς ἀλλά τούς ἁγίους. Κα-λά εἶναι νά παίρνει κάθε ἀρετή καί νά βρίσκει τόν ἅγιο πού τήν εἶχε, νά μελετᾷ τό βίο του, καί τότε θά βλέπει ὅτι δέν ἔχει κάνει τίποτε καί θά προχωρεῖ μέ ταπεινώση...»⁶⁸ Ὄταν προσπαθῶ νά μιμηθῶ τούς προχωρημένους, ἡ συνείδηση λεπτύνεται. Ὄταν ὁμως βλέπω τούς πίσω, δικαιολογῶ τόν ἑαυ-τό μου καί λέω ὅτι δέν εἶναι σπουδαία τά σφάλματά μου ἐν συγκρίσει μέ τά δικά τους...».

Βέβαια ὁ πνευματικός ἀγώνας εἶναι πολύμορφος γι' αὐτό καί λέγει: «Πρέπει νά ἀγωνιζόμα-στε, μέ ἀγρυπνία, μέ νηστεία, ἀνάγνωση, ἡσυχία, «τήν μόνη πού ἀνταμείβει ὁ Θεός».

«Ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ἀτελείωτη ἐργασία ὅσο καθαρίζουν τά μάτια τῆς ψυχῆς με τήν με-τάνοια καί τήν ἐξομολόγηση τόσο ὁ ἄνθρωπος ταπεινώνεται καί ζητάει τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ»⁶⁸.

Ἡ κυρία ἐργασία τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀμεριμνία, ἡ εὐχή καί ἡ ἐπιστροφή τοῦ νοῦ στήν καρδιά. Ἡ ἄσκηση τῆς ἡσυχίας στοχεύει στήν καθαρότητα τῆς καρδιᾶς καί ἐκκολάπτει τήν θεά τοῦ ἐν Φωτί ἀποκαλυπτομένου Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ «οἱ καθαροί τῆ καρδιά τόν Θεόν ὄψον-ται»⁶⁹. Νά ἐνωθοῦμε μαζί Του. Ποιά στάδια θα ἀκολουθήσουμε γιά νά ἐπιτύχουμε αὐτό;

Ὁ π. Αἰμιλιανός στήν ἐρμηνεία τοῦ 62^{ου} ψαλμοῦ γράφει σχετικά: «Τό πρῶτο εἶναι ἡ νυκτερινή ζωή (προσευχή, μελέτη), καί ἡ ἐναγώνιος ἀναζήτησις τοῦ Θεοῦ. Τό δεύτερο εἶναι ὁ χωρισμός τῆς καρδιάς καί τοῦ νοῦ μας ἀπό ὅλα ὅσα εἶναι γύρω, πάνω, κάτω, ἐντός ἡμῶν, ἡ καρδιά μου νά γίνη καθαρά. Τό τρίτο στάδιο εἶναι ὁ Θεός νά γίνη σκοπός τῆς ζωῆς μας, νόημα τῆς ὑπάρξεώς μας. τό τέταρτο, ἡ ἀδιάλειπτη προσευχή, χωρίς αὐτή δέν ὑπάρχει ἔνωση μέ τόν Θεό. Τό πέμπτο νά ἐπι-διώκουμε βιώματα, πνευματικές ἐσωτερικές ἐμπειρίες. Τό ἕκτο στάδιο θά πρέπει νά συνειδητο-ποιήσωμε ὅτι: ἡ πνευματική ζωή ἀρχίζει ὅταν συναισθάνομαι ὅτι ἐγώ εἶμαι ἀνάξιος, εἶμαι ἀνί-κανος γιά ὅλα, χωρίς τήν θεία Χάρι, χωρίς τήν δύναμι τοῦ Θεοῦ»⁷⁰.

Ὁ Γέροντας ἔλεγε γιά τήν ἐπιστροφή τοῦ νοῦ στήν καρδιά: «Πολύ βοηθαί τό ἐλαφρό φαγητό νά γίνεται τό ἀπόγευμα στίς 4 μελέτη πατερική ἢ κάτι ἄλλο γιά 3 ὥρες. Πολύ βοηθαί νά προη-γούνται μετάνοιες μικρές καί μεγάλες στό ἐνδιάμεσο, σέ κάθε κομποσχοίνι, γιά νά ξεπαγώσουν τά λάδια τῆς μηχανῆς καί μετά ἀφοῦ κουρασθοῦν κάπως, νά κάθονται νά λένε τήν εὐχή, φέροντας μπ-ροστά τους τήν ἐλεεινότητά τους καί τίς μεγάλες εὐεργεσίες πού τούς ἔκανε ὁ καλός Θεός. Τότε ὁ νοῦς συμμαζεύεται μόνος του στήν καρδιά καί ζητάει ὁ ἄνθρωπος τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐν ὅλη τῇ καρ-διά του, ἐν ὅλη τῇ ψυχῇ του καί ἐν ὅλη τῇ διανοία του, χωρίς νά καταβάλλει κόπο»⁷¹.

Σέ ἄλλη περίπτωση ἔλεγε γιά τό ἴδιο θέμα: «...χρειάζεται πολλή προσοχή, ἐπαγρύπνηση, ὅταν ἀποκοποῦμε ἀπό τά κοσμικά τότε ὁ νοῦς ζητᾷ τήν ἔνωση μέ τόν Θεό. Ἡ μελέτη πατερικῶν κειμέ-νων, φιλότιμο, ἀναστεναγμούς μετаноίας πού νά βγαίνουν μέσα ἀπό τήν καρδιά καί ἀπό τή θερμῆ, βοηθοῦν στήν ἔνωση τοῦ νοῦ με τήν καρδιά»

Ἡ καρδιά του ἦταν θερμή ἀπό τήν μνήμη τοῦ Θεοῦ. Ὁ νοῦς του ἦταν καθαρός καί προσεκτι-κός· εὐκόλα ἀρπαζόταν καί ξέφευγε στά ὑπερκόσμια. Ὁ νοῦς του ἦταν ἄλλοῦ αἰχμαλωτισμένος ἀπό τόν Θεό»⁷². Μιλοῦσε, ἀλλά ζοῦσε καί σκεφτόταν τά τοῦ Θεοῦ.

Προσπαθοῦσε, ὁ Γέροντας σέ κάθε του κίνηση νά εἶναι ἐμπρός τοῦ Θεοῦ. Εὕρισκε τρόπους νά ἐνθυμεῖται πάντοτε τόν Θεό.

«Ἐκεῖνος πού ἔχει πνευματική ἀνησυχία, βρίσκει τί τοῦ λείπει, τό ζητάει καί ὠφελεῖται. Ἐγώ, ὡς ἀρχάριος, ὅταν διάβαζα κάτι, τό ἀντέγραφα, γιά νά μὴν τό ξεχάσω, καί προσπαθοῦσα νά τό ἐφαρμώσω. Δέν διάβαζα, γιά νά περνάω εὐχάριστα τήν ὥρα μου. Ὑπῆρχε μέσα μου ἡ καλή ἀνησυ-χία καί, ὅταν δέν καταλάβαινα κάτι, ρωτοῦσα νά μάθω πώς εἶναι. Λίγο διάβαζα, πολύ ἤλεγα τόν ἑαυτό μου μέ αὐτά πού διάβαζα. «Ποῦ βρσκομαι; Τί κάνω;» Κάθιζα τόν ἑαυτό μου στό σκαμνί. Δέν τά περνοῦσα αὐτά πού διάβαζα ἔτσι ἀφορολόγητα».

διαμόρφωση τῆς προσωπικότητάς του ἀπό τόν Ὅσιο Ἀρσένιο καί τόν Γέροντά του π. Τύχωνα καί ἀξιόθη-κε νά γίνει ὑπό τῆς θείας Χάριτος μιά ἀναμφίβολα μεγάλη φυσιογνωμία στήν ἐγκόσμια πραγματικότητα. Ὁ Γέροντας ἦταν ὁ κατ' ἐξοχήν θεολόγος τῆς ἐμπειρίας, ἀφοῦ θεολόγος ἐστίν ὁ περὶ Θεοῦ, ἐκ Θεοῦ, κατε-νώπιον τοῦ Θεοῦ ἀπὸς δόξαν Θεοῦ λέγων» Ἡ ἀναπνοή τοῦ θεολόγου εἶναι μία καί μόνη: ἡ ἀγιότητα.

«Τίς διάφορες θεωρίες τῶν θεολόγων νά τίς περνᾶτε ἀπό τό κόσκινο. Ἐμεῖς πρέπει νά κοσκινίζουμε μέ βᾶ-ση τούς Πατέρες καί ὁ, τι εἶναι σκουπίδια νά τά πετᾶμε. Ἐμεῖς νά διαλέγουμε τό χρυσό τῶν 24 καρατίων.

Ἐλιωνε στήν ἄσκηση τήν σάρκα του ἀπό τή θερμῆ του ἀγάπη πρὸς τόν Θεό καί ἀλλοίωνε τίς ψυχές μέ τή θεία χάρι. Ἐφημέριος – 1996, σ. 157

Ἀπό τήν ὀλοκληρωτική ἀγάπη πρὸς τόν πλησίον μάζευε τόν πόνο τῶν πονεμένων καί θέρμαινε τίς καρ-διές του μέ τήν ἀγάπη του τήν πνευματική πού ἔμοιαζε μέ ἀνοιξιὰτικη λιακάδα. Δίκαια ὀνομάστηκε ὁ **Γέροντας τῶν πονεμένων**. Ἐφημέριος – 1996, σελ.173.

⁶⁸ Μακαρίου Ἱερομονάχου, Γέροντος Παΐσιου Λόγοι σοφίας καί χάριτος, Ἅγιον Ὅρος, σελ. 56

⁶⁹ Ματθαίου 5,8.

⁷⁰ Αρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Σιμωνοπετρίτου, «Αγαλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ», ἔκδ. Ι. Μ. Εὐαγγελισμοῦ τῆς «Θεοτόκου Ὁρμύλια, 1999, σ.33-35

⁷¹ Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, «ὁ ἀσκητής τῆς Παναγούδας», σελ. 91

⁷² Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου".....σελ.486

Όσο απομακρύνεται κανείς από τον κόσμο⁷³, τόσο περισσότερο απομακρύνεται και ο κόσμος από μέσα του, και φυγαδεύονται τότε οι κοσμικοί λογισμοί, και εξαγνίζεται πιά ο νοῦς τοῦ ἀνθ-ρώπου, και γίνεται ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ.

«Ὁ ἐξαγνισμένος Μοναχός, πού ντύνεται ζωντανός τό μαῦρο σάβανο (τό ράσο) και πεθαίνει πιά από τόν κόσμο και ντύνεται και ἐσωτερικά τήν μετάνοια... Ἐκανε μέ αὐτό τό μεγαλύτερο θαῦμα στήν ζωή του, και δέν τοῦ εἶναι ἀπαραίτητο νά κάνη ἄλλα θαύματα στήν ζωή του... Οἱ Ἅγιοι Πατέ-ρες πολύ πρόσεχαν, ἀγωνίζονταν μέ πολλή αὐταπάρνηση, ἀπέφευγαν τόν κόσμο, ἐγκρατεῦνταν ἀπό ὅλα, ἀγαποῦσαν τόν Θεό και κάθε πνευματική τροφή γιά τή σωτηρία τῆς ψυχῆς τους και προ-τιμοῦσαν τίς νερόβραστες τροφές γιά τήν σάρκα, και ἔτσι ἀγιάζανε... Ὁ ἀγώνας ἔχει μεγάλο νόημα, διότι ἀποβλέπουν στήν ἀπέκδυση τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, παράλληλα μέ τόν ἀγώνα κατά τῶν ψυ-χικῶν παθῶν (τήν προσοχή στίς αἰσθήσεις, τήν προσευχή, μέ ταπείνωση πάντα και ἀγάπη και στούς ἐχθρούς, δηλαδή μέ τρόπο τελείως ἀντίθετο ἀπό τόν κοσμικό), και νικοῦν τούς ἰσχυρούς δαι-μονες και στεφανώνονται ἀπό τόν Χριστό»⁷⁴.

«Ἐκεῖνοι πού ἐμπιστεύονται τόν ἑαυτό τους στόν Πνευματικό, βαδίζουν μέ σιγουριά, γιατί εἶναι φορτωμένοι στίς πλάτες του και ξεκούραστα φθάνουν στόν Παράδεισο»⁷⁵.

Ἔδινε πολύ βάση στήν ταπείνωση και στήν ἀγάπη. Γιά τήν ταπείνωση ἔλεγε, «αὐτή φέρνει τήν θεία Χάρη, και τήν συντηρεῖ, ἀλλά και στηρίζει ὅλες τίς ἀρετές».

Τό πρῶτο παιδί τῆς ταπεινώσεως εἶναι ἡ ἀπλότητα. Και ὅταν ὑπάρχει στόν ἄνθρωπο ἀπλότητα, «ὑπάρχει και ἡ ἀγάπη, θυσία, καλωσύνη, φιλότιμο, εὐλάβεια. Ὁ ἀπλός ἄνθρωπος ἔχει καθαρότητα ψυχῆς και μιά ἀπερίεργη ἐμπιστοσύνη στόν Θεό. Ἡ ἀπλότητα ἦταν ἡ κατάσταση τοῦ Ἀδάμ πρό τῆς πτώσεως πού τά ἔβλεπε ὅλα ἀγνά και καθαρά, γιατί ἦταν ντυμένος μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ»⁷⁶.

Ὅταν τόν ρώτησε κάποιος πῶς θά μπορούσε νά ἔχει μέσα στόν κόσμο μιά πνευματική ζωή, ὁ Γέροντας Παῖσιος ἀπάντησε:

- «Ὁ σκορπισμός τοῦ νοῦ στά βιοτικά και μάταια πράγματα σκορπίζει και τήν ψυχή. Νά στρέφεται πρὸς τά ἔσω, πρὸς τήν ἀκαλλιέργητη ἄμπελο τῆς ψυχῆς, γιά νά ξερριζώσεις ὅλα τ' ἀγκάθια τῶν κακῶν της και νά φυτέψης στή θέση τους τίς ἀρετές. Και πρόσεχε, διότι αὐτή ἡ ἐργασία δέν εἶναι καθόλου εὐκόλη⁷⁷. Εἶναι ἐπίπονη και θέλει ἀρκετή ὑπόμονη. Θά συναντήσεις πάρα πολλές δυσκο-λίες. Πολύ θά σέ ὠφελήσουν τά διάφορα Πατερικά βιβλία, πού στίς μέρες μας εὐτυχῶς κυκλοφο-ροῦν κατά χιλιάδες. Σ' αὐτά θά βρῖσκεις ὅ,τι ποθεῖς, ὅ,τι θά σοῦ χρειάζεται. Θά σέ ὀδηγοῦν μέ ἀσφάλεια στόν πνευματικό δρόμο. Μόνο νά τά διαβάξεις μέ ταπείνωση και προσευχή.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά μεταστρέψει τήν ζωή του σέ θεανθρωποκεντρική. Και νά σταματήσει αὐτός ὁ ἄκρατος ἀνθρωποκεντρισμός, πού ἐπικρατεῖ».

Ἄμυνα κατά τοῦ Διαβόλου, εἶναι ὁ περιορισμός τῶν αἰσθήσεων. Νά κλείνετε τίς πόρτες και τά παράθυρα νά μὴν μπαίνει ἀπ' ἐκεῖ ὁ Διάβολος. Ἐκεῖ εἶναι τά ἀδύνατα σημεῖα. Ἐάν ἀφήσεις μιά σχι-σμή, μπορεῖ νά μπεῖ και νά σοῦ κάνει ζημιά. Ἐγώ ἀγωνίζομαι ὅλο τό εἰκοσιτετράωρο, γιά νά κλείσω ὅλες τίς πόρτες τοῦ Σατανᾶ («πόρτες και παράθυρα» εἶναι οἱ αἰσθήσεις).

Πρέπει μέ ἀμείωτη ἐπιμονή νά «τηρεῖ» τόν νοῦ, αὐτός θά ἐπιτύχει ἐκεῖνο πού ὁ προφήτης Ἀβ-βακούμ ἐκφράζει τόσο καθαρά λέγοντας: «Θά σταθῶ πάνω στή σκοπιά μου και θά ἀνεβῶ σέ ψηλό βράχο και θά προσέξω νά ἀκούσω τί θά μοῦ πεῖ ὁ Κύριος και τί θά τοῦ ἀπαντήσω στόν ἔλεγχο πού θά μοῦ γίνεῖ» (Αββ.2,1). Χρειάζεται ὅμως πολύ κόπο και μόχθο νά καταβάλλει, γιατί ἂν δέν φροντί-σει ὁ ἴδιος νά ἐξασφαλίσει τή χάρη τῆς ἀμεριμνίας, τότε οἱ λογισμοί θα ξεχυθοῦν ἀχαλίνωτοι.. Νά ἀποσυρῶμεθα στή σιωπή τοῦ δωματίου μας και σάν τούς Ἀποστόλους σάν ἄλλοι πνευματικοί ψαρά-δες θά μπορέσουμε νά διατηρήσουμε τή νήψη και θά συνάξουμε μέσα στά βάθη τῆς καρδιᾶς μας τό πλῆθος τῶν λογισμῶν πού κολυμποῦν ἐκεῖ ἀνεξέλεκτοι. Και σάν νά βρισκόμαστε πάνω σέ ψηλό βράχο θά βυθίζουμε τό βλέμμα μας και μέ προσοχή θά ἐπιλέγουμε τί πρέπει κάθε

⁷³ «Κόσμο ὀνομάζει ἡ Γραφή τά ὑλικά πράγματα. Και οἱ κοσμικοί εἶναι ἐκεῖνοι πού ἀπασχολοῦν τό νοῦ τους μέ αὐτά, και σ' αὐτούς λέει ἐπιτιμητικά: «Μὴν ἀγαπᾶτε τόν κόσμο, μήτε ὅσα εἶναι τοῦ κόσμου. Ἡ ἐπιθυμία τῆς σάρκας και ἡ ἐπιθυμία τῶν ματιῶν και ἡ ἀλαζονία τοῦ πλοῦτου, ὅλα αὐτά δέν προέρχονται ἀπό τόν Θεό, ἀλλά ἀπό τόν κόσμο κλπ» (Α' Ἰωάνν. 2, 15-16) (Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής β ἑκατοντ. περί ἀγάπης, κεφ. 54), Φιλοκαλ.τ. Β'. «Περιβόλι τῆς Παναγίας», 1985, σελ. 69)

⁷⁴ Γέροντος Παῖσιου Ἀγιορείτου, Ἐπιστολές, Ἱερὸν Ἦσυχαστήριον.....σελ.89-90

⁷⁵ Μακαρίου Ἱερομονάχου, Γέροντος Παῖσιου Λόγοι σοφίας και χάριτος, Ἅγιον Ὅρος, σελ. 57

⁷⁶ Γέροντος Παῖσιου Ἀγιορείτου Λόγοι τόμος Ε'. Πάθη και ἀρετές..... σελ 269

⁷⁷ Ἀγωνίσου με ζῆλο νά εἰσεθῆς στό ταμεῖο τῆς καρδιᾶς σου, και ἐκεῖ θα ἴδης τό ὑράνιο ταμεῖο· διότι τοῦτο κι ἐκεῖνο εἶναι ἓνα, και μέ τήν εἰσοδό σου ἀπό τήν μιά πύλη και θα τά ἴδης και τά δύο. Ἡ κλίμακα (σκάλα) τῆς βασιλείας ἐκείνης εἶναι μέσα σου, κρυμμένη στή ψυχή σου (Λουκ. 17, 21). Ἡ πνευματική αὐτή εἰκόνα τῆς ἐσωτερικεύσεως τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἶναι μιά προχωρημένη ἐμπειρία τῆς ἀσκητικῆς ἡσυχίας. Ἡ εἰσοδος στό ταμεῖο τῆς καρδιᾶς εἶναι μιά «ἐπί-σκεψη» τοῦ ἀγωνιζόμενου μέσα στήν ἡσυχία, στό ναό πού κατοικεῖ τό Πνεῦμα τό Ἅγιον, δηλαδή τό πλέον ἐσωτερικό βάθος τῆς προσωπικότητός του. Ἰωάνν. Κορναράκη, Ἀνταύγειες τῆς Πατερικῆς ἐρήμου μέσα στόν σύγχρονο κόσμο, ἐκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1982, σελ. 24

φορά νά κρατη-σει τό ἀγκίστρι μας καί τί πρέπει νά πετάζουμε. Θα ἀπορρίπτουμε ἔτσι τούς ἀκάθαρτους λογι-
σμούς, ὅπως ἀκριβῶς πετάει ὁ ψαράς τὰ ἄχρηστα καί ἐπικίνδυνα ψάρια.

Περὶ νήψεως

Σημειώνει ὁ Γέροντας: «Ὅταν λείπη ἡ ἐγγήγορη, ἡ συνεχῆς προσοχή νά μὴν περάσει τίποτε, (στή νοερά ἐνέργεια), λείπει καί ὁ νοῦς ἀπὸ τό κεφάλι (κλέβεται ἀπὸ τό ταγκαλάκι), καί ἐμεῖς τότε μένουμε μέ τό σῶμα μόνο, χωρίς νοῦ, σάν κούτσουρα, καί, ὅταν συμμαζεψουμε ἀργότερα τόν νοῦ μας, εἶναι βαρυφορτωμένος ἀπὸ σκουπίδια, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῖ ὁ πονηρός γιά προσανάμματα καί μᾶς βάζει φωτιά στό κούτσουρο (τήν σάρκα) κι ἐκεῖνος μᾶς κοροϊδεύει καί χοροπηδάει. Γιά νά μὴ μᾶς φεύγη ὁ νοῦς, πρέπει νά τόν συνηθίσουμε νά πιπιλίζει τό γλυκό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ μέσα στήν καρδιά μας, γιά νά κάνουμε πνευματική προκοπή. Γιατί, ὅταν λείπη ὁ νοῦς, εἶναι σάν νά λείπη ὁ νοι-κοκύρης τοῦ σπιτιοῦ, καί τότε εἶναι πού γίνεται ἐρείπιο τό σπίτι. Ἐάν δέν ἔχουμε τόν νοῦ μας καί τήν ὥρα τῆς πνευματικῆς μελέτης, δέν ὠφελοῦμαστε καθόλου, μόνον πού χασομερᾶμε καί κουρα-ζόμαστε ἄσκοπα, γιατί τίποτε δέν μποροῦμε νά θυμηθοῦμε, ὅπως ὁ τοπογράφος, ὅταν ἔχη τόν νοῦ του ἄλλοῦ καί δέν βάζη μελάνη στά στοιχεῖα, οἱ μηχανές θά δουλεύουν στόν ἄερα καί δέν θά τυπώ-νη τίποτε»⁷⁸.

Ὅταν ἦμουν στό στρατό, εἶπα μιά φορά σέ ἕναν εὐλαβῆ συστρατιώτη μου: «Στό τάδε μέρος θά συναντηθοῦμε». «Μά ἐκεῖ ὑπάρχει μεγάλφωνο», μοῦ λέει. «Ἄμα θέλη, τοῦ λέω ἀκούει κανεῖς· ἂν δέν θέλη, δέν ἀκούει». Ὅταν εἶναι ὁ νοῦς μας κάπου, ἀκούμε. Ἐκεῖ στο δάσος ἀπέναντι ἀπὸ τό Καλύβι, γύμνωναν τό βουνό μέ τὰ ἄλυσπρίονα. Ὅταν διάβαζα ἢ προσευχόμουν καί ἦμουν προ-σηλωμένος, δέν ἄκουγα τίποτε. Ὅταν σταματοῦσα, ὅλα τὰ ἄκουγα....»

«Ὁ σκοπός εἶναι ὁ ἄνθρωπος νά τὰ ἀξιοποιήσῃ ὅλα γιά τόν ἀγώνα. Νά προσπαθῆσῃ νά ἀποκτή-σῃ τήν ἐσωτερική ἡσυχία. Νά ἀξιοποιήσῃ τόν θόρυβο βάζοντας δεξιό λογισμό. Ὅλη ἡ βάση εἶναι ἡ καλή ἀντιμετώπιση. Ὅλα μέ καλούς λογισμούς νά τὰ ἀντιμετωπίζῃ. Μέσα στό, θόρυβο νά πετύχῃ τήν ἐσωτερική ἡσυχία, ἔχει πολλή ἀξία. Ἄν δέν πετύχῃ τήν ἡσυχία μέσα στήν ἀνησυχία, οὔτε στήν ἡσυχία θά ἡσυχάσῃ. Ὅταν ἔρθῃ στόν ἄνθρωπο ἡ ἐσωτερική ἡσυχία, ἡσυχάζουν ὅλα μέσα του, καί τίποτε δέν τόν ἐνοχλεῖ. Ἄν θέλῃ τήν ἐξωτερική ἡσυχία, γιά νά ἡσυχάσῃ ἐσωτερικά, ὅταν βρεθῇ στήν ἡσυχία, τήν ἡμέρα θά πάρῃ ἕνα καλάμι καί θά διώχῃ τὰ τζίτζικια καί τό βράδυ θά διώχῃ τὰ τσακάλια, γιά νά μὴν τόν ἐνοχλοῦν. Θά διώχῃ δηλαδή αὐτά πού θά μαζεύῃ ὁ διάβολος. Τί νομίζετε; Ποιά εἶναι ἡ δουλειά του; Ὅλα μᾶς τὰ φέρνει ἀνάποδα ὁ διάβολος, μέχρι πού μᾶς ἀναποδυγνρίζει... Ἄν δέν ἔχουμε ἔτσι καλούς λογισμούς καί δέν ἀξιολογήσουμε ὅλα τὰ πνευματικά, θά μᾶς ἐνο-χλή ἀκόμη καί ἡ καμπάνα. Ἡ ἐμεῖς θά τὰ ἀξιοποιήσουμε ἢ ὁ διάβολος θά τὰ ἐκμεταλεuthῇ. Ὁ ἀνή-συχος καί στήν ἔρημο θά μεταφέρῃ τόν ἀνήσυχο ἑαυτό του.

Πρέπει νά ἀποφύγουμε ὄχι μόνο τόν κόσμο ἀλλά καί τό κοσμικό πνεῦμα καί νά ἀσκηθοῦμε Πα-τερικά, γιά νά μπορέσουμε εὐκόλα νά πετάζουμε Πνευματικά»⁷⁹.

Γι' αὐτό καί ἦταν πολύ προσεκτικός στίς μετακινήσεις του. Ὅταν ἀπὸ τὰ Κατουνάκια ἐρχό-ταν στήν Δάφνη, περίμενε στά βράχια μόνος του, προσευχόμενος μέχρι νᾶρθῃ ἡ ὥρα τῆς ἐπιστ-ροφῆς. Ἀπὸ τήν «Παναγούδα» ἀνεβαίνοντας σπανιώτατα στίς Καρυές, προτιμοῦσε ἕνα μονοπάτι ἀγνω-στο καί ὄρες πού δέν θά συναντοῦσε ἀνθρώπους, γιά νά μὴ σταματᾷ τήν ἀδιάλειπτη προσευχή του.

⁷⁸ Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου, Ἐπιστολές, Ἱερὸν Ἡσυχαστήριον "Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος", Σουρωτή Θεο-σαλονίκης, 2004, σελ.143-144

⁷⁹ Ἡ κατά Θεόν ἀσκησις. Ὅταν λέμε ἀσκησις ἐνοοῦμε τήν γύμναση, τήν ἐπίμονη ἐπίδοση, ἀγώνα γιά τήν ἐπίτευξη κά-ποιων πραγματώσεων. Μέ τήν ἁμαρτία ἡ φύση μας ἀπὸ τό «κατά φύσιν» τῆς δημιουργίας τῆς στό «παρά φύσιν». Καί αὐτό εἶχε ὡς τελικό ἀποτέλεσμα νά παρεκκλίνει τελικά ἀπὸ τόν ἀρχικό σκοπὸ καί προορισμὸ τῆς πού ἦταν ἡ κοινω-νία μέ τόν Θεὸ καί Δημιουργό τῆς, νά εἶναι Χριστοκεντρική καί ὄχι ὁ ἀνθρωποκεντρική. Μολύνθηκε τό κέντρο ὑπάρ-ξεως τῆς ἡ καρδιά καί ἔγινε «σαρκική». Ὁ σκοπὸς τῆς ἀσκήσεως εἶναι ἡ ἐκτροπή ἀπὸ τήν «παρά φύσιν» πορεία τοῦ ἀνθρώπου στήν «κατά φύσιν» καί στήν «ὑπὲρ φύσιν» κατάσταση.

Χαρακτήρας τῆς ἀσκήσεως εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ ἀνθρώπινο δυναμισμό, πού τόν κινητοποιεῖ ἡ παρουσία τῆς θείας χά-ριτος. Δέν εἶναι ἀξιόμισθο ἔργο, ὅσο κόπο, ἰδρώτα ἢ καί αἷμα πού ἔχει καταβληθεῖ, δίνει ὁ ἀνθρώπος τήν προαίρεση του καί ὁ Θεὸς ὅλα τὰ ὑπόλοιπα. Εἶναι λοιπὸν δῶρο Θεοῦ καί ὄχι καρπὸς ἀνθρώπινων προσπαθειῶν.

Ἀπὸ τήν ἀνθρώπινη πλευρὰ ἡ ἀσκησις εἶναι τό μέσον γιά τήν εἰσαγωγή τῆς ἀνθρώπινης φύσεως στήν ἀγνή καί ἁγία ζωή, μέ τήν βοήθεια καί τήν χειραγωγή τῆς ἐν Χριστῷ θείας χάριτος.

Ἡ ἀσκησις ἀποτελεῖ τήν συνειδητὴ ἀντίσταση στήν φυσικὴ διαφθορά καί κατάπτωση τοῦ ἀνθρώπου. Σκοπεύει στήν ἐπίδωξη τοῦ ἁγιασμοῦ, «οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὀφεται τόν Κύριον». Εἶναι ἡ πάλη μέ σκοπὸ τήν νέκρωση «τοῦ παλαιοῦ ἀνθ-ρώπου», καί νά ἀνατελεῖ ὁ νέος κατά Χριστόν ἀναγεννημένος ἀνθρώπος. Αὐτό θά πραγματοποιηθεῖ μέ τὴν τήρηση τῶν θείων ἐντολῶν, μέ τήν βοήθεια τῆς θείας χάριτος.

Ἡ χριστιανικὴ ἀσκησις ξεκινᾷ ἀπὸ τήν θεμελιώδη ἀρχή τῆς προσωπικῆς σχέσεως: «Ἀγαπήσεις Κύριον τόν Θεόν σου...ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου...»

Γι' αὐτό ἡ ἀσκησις εἶναι θέμα ἀπὸ τὰ πιὸ πνευματικά, καί τὰ θεμελιώδη στήν ὀρθόδοξη πνευματικότητα. Ἱερομονά-χου Εὐσεβίου Βίττη, «Ἡ κατά Χριστόν καί διὰ τόν Χριστόν ὀρθόδοξος ἀσκησις καί ὑπακοή», ἐκδ. «Ὀρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη.

Στόν δρόμο κρατούσε τό κομποσχοίνι καί ἔλεγε τήν εὐχή ἥ «μελετοῦσε χωρίς βιβλίο», δηλαδὴ κάτι πού εἶχε διαβάσει τό περνοῦσε ἀπό τό μυαλό του»⁸⁰.

«...ἡ νήψη, εἶναι σπουδαιότατη καί ἀπαραίτητη γιά τήν σωτηρία μας. Εἶναι ἀπαραίτητη γιά τόν μοναχό. Στήν ἀρχή νά συμμαζέψη τόν νοῦ, ἔπειτα νά μὴν πέση σέ πλάνη»⁸¹.

«Ὅταν δέν ὑπάρχει νήψη, χαλαρώνει πρῶτα ὁ λογισμός μας, ἔπειτα τό σῶμα καί μετὰ ὁλος ὁ ἄνθρωπος, καί πλέον δέν ἔχει διάθεση νά κάνη τίποτε, οὔτε ἐργόχειρο, οὔτε πνευματικά. Γι' αὐτό χαλαρώνουμε· μᾶς λείπει ἡ συνεχῆς νήψη...Χωρίς νήψη οἱ προσβολές τῶν λογισμῶν ἐξελισσονται σέ πάθη καί «καταντᾷ ὁ ἄνθρωπος παντοπωλεῖο τῶν παθῶν»⁸². Ἄμα δέν πιάνομε (δέν παρακολουθοῦμε καί δέν καταδικάζομε) τόν ἑαυτό μας, οὔτε νά διορθωθοῦμε πρόκειται ποτέ καί χίλια χρόνια νά ζήσομε, ἀλλά καί ψεύτικη εἰκόνα γιά τόν ἑαυτό μας θά σχηματίσομε ὥστε τήν ἡμέρα τῆς Κρίσεως νά ἔχομε παράλογες ἀπαιτήσεις ἀπό τόν Θεό»⁸³.

«Ἡ πανταχοῦ παρουσία τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι ἡ ἀστυνόμευση τῆς ζωῆς μας. Εἶναι ἡ πληρότητα τῶν πάντων μέ τίς ἄκτιστες ἐνέργειές Του, τῶν ὁποίων ἐνεργειῶν καλούμαστε ὅλοι νά γίνουμε μέτοχοι καί νά ὀδηγηθοῦμε ἀπό τά μικρά στόν ὕψιστο Θεό. Κάθε τί εἶναι δωρεά τῆς ἀγάπης Του καί μᾶς δίδεται ἀπό τήν ἄπειρη ἀγαθότητά Του ὥστε κάνοντας σωστή χρήση, νά ὀδηγηθοῦμε μέ ἀσφάλεια στήν ἀγκαλιά Του»⁸⁴.

«Στίς δύσκολες καταστάσεις πού ζοῦν οἱ ἄνθρωποι καί ἐπιθυμοῦν νά ζήσουν πνευματική ζωή, χρειάζεται ὀπωσδήποτε ἡ νήψη. Σ' αὐτό συμβάλλει καί τό ἀρνητικό, ἀντιεκκλησιαστικό κλίμα πού κυριαρχεῖ σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Αὐτό τό ἄσχημο περιβάλλον ἀναγκάζει τούς πιστούς νά δημιουργήσουν πνευματικά ἀντισώματα καθὼς ἀσκοῦνται στήν ἐκκοπή τῶν παθῶν καί στήν αὐξηση τῶν ἀρετῶν...»⁸⁵.

Προσευχή

Ὁ Γέροντας εἶχε ὡς κύρια πνευματική ἐργασία τήν θερμή καρδιακή προσευχή πρὸς τόν Θεό⁸⁶.

Προσευχή τί εἶναι, κατὰ τό Γέροντα.

«Ἡ ἐπικοινωνία καί κοινωνία μας μέ τόν Θεό». «Ρίξτε τό μεγαλύτερο βάρος τοῦ ἀγώνα σας στήν προσευχή, γιατί αὐτή μᾶς κρατεῖ σέ ἐπαφή μέ τόν Θεό. Καί ἡ ἐπαφή αὐτή πρέπει νά εἶναι συνεχῆς. Ἡ προσευχή εἶναι τό ὀξυγόνο τῆς ψυχῆς, εἶναι ἀνάγκη τῆς ψυχῆς καί δέν πρέπει νά θεωρεῖται ἀγ-γαρεία».

Ἀναφέρει ὁ Παναγιώτης Σωτήρηχος: «Κάποιος ζήτησε ἀπό τόν Γέροντα Παῖσιο νά πεῖ κάτι γιά τήν προσευχή. Κι' ἐκεῖνος εἶπε μερικά εἰσαγωγικά:

- Ὁ λόγος γιά τήν προσευχή δέν τελειώνει ποτέ, διότι καί ἡ προσευχή δέν τελειώνει ποτέ».

⁸⁰ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου", Ἅγιον Ὄρος, 2004, σελ.485-486

⁸¹ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου".....σελ.488

⁸² **Τέλεση ἀμαρτίας.** «Εἶναι γνωστό ὅτι, κατὰ τήν βιβλιοπατερρική παράδοση, γιά τήν τέλεση τῆς ἀμαρτίας προηγούνται μερικά ἄλλα στάδια. Τό πρῶτο εἶναι ἡ **προσβολή** πού γίνεται μέ τούς λογισμούς καί τίς εἰκόνες τῆς φαντασίας. Τό δεύτερο εἶναι ὁ **συνδυασμός** μεταξύ ὄλου αὐτοῦ τοῦ ὑλικοῦ καί τῆς ἐλευθερίας μας, (ἡ συζήτηση μέ τόν λογισμό μας), μέ σκοπό νά αἰχμαλωτισθεῖ ὁ νοῦς, τό τρίτο εἶναι ἡ **συγκατάθεση** καί στό τέλος πραγματοποιεῖται **ἀμαρτία**. Καί βέβαια, ὅταν ἡ ἀμαρτία γίνεται ἐπανελημμένης, τότε γίνεται πάθος, τό ὅποιο πάθος γεννᾷ καί ἄλλους λογισμούς πού ὀδηγοῦν στήν ἐπανάληψη τῆς προσβολῆς, τοῦ συνδυασμοῦ καί τῆς συγκαταθέσεως.. «Μητροπολίτου Ναυπάκτου κ. Ἱεροθέου Βλάχου, «Ἡσυχία καί Θεολογία» Ἱερά Μονή Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου». Λεβαδειά, 2004, σελ.148)

⁸³ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου".... σελ.489-490

⁸⁴ Ι. Ζαλίδη, Ποιμαντική τῆς οἰκογένειας κατὰ τόν Γέροντα Παῖσιο, Θεσσαλονίκη 2009, σελ.57

⁸⁵ Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου Λόγοι τόμος Δ, Οἰκογενειακή ζωή,σελ. 155

Πῶς θά ἀποκτηθεῖ ἡ νήψη; Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής μᾶς δίνει τήν ἀπάντηση: «Ἡ πλήρης ἀμεριμνία γιά τά γήινα πράγματα καί ἡ συνεχῆς μελέτη τῆς θείας Γραφῆς ὀδηγεῖ τήν ψυχή στό φόβο τοῦ Θεοῦ, καί ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ὀδηγεῖ στή νήψη, καί τότε ἡ ψυχή ἀρχίζει νά βλέπει τούς δαίμονες πού τήν πολεμοῦν μέ τούς λογισμούς καί ἀμύνεται, γιά τούς ὁποίους ὁ Δαυῖδ ἔλεγε: «καί εἶδαν τά μάτια μου τό θρίαμβό μου ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν μου»(Ψαλμ. 53, 9). Πρὸς αὐτή τήν πάλη διεγείροντας τούς μαθητές καί ὁ κορυφαῖος ἀπό τούς Ἀποστόλους, ἔλεγε: «δεῖξτε σωφροσύνη καί προσεκτική ἐπαγρύπνηση, διότι ὁ ἀντίπαλος καί κατήγορός σας διάβολος σάν λιοντάρι περπατεῖ καί βρυχιέται ζητώντας ποιόν νά καταπιεῖ πρὸς αὐτόν ἀντισταθεῖτε, παραμένοντας σταθεροί στήν πίστη»(Α'. Πέτρου 5, 8-9). Τόπος τοῦ νοῦ εἶναι ἡ ἀρετή, ἡ γνώση, καί ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ». Ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Λόγος Ἀσκητικός, Ε.Π.Ε. τ. 14, Θεσσαλονίκη, σελ.383.

Ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι δύο εἰδῶν ὁ ἀγνός καί μὴ ἀγνός. Ὁ φόβος τῆς κολάσεως πού δημιουργεῖται κυρίως ἀπό τά ἀμαρτήματά μας, δέν εἶναι ἀγνός, οὔτε θά ὑπάρχει γιά πάντα, γιατί ἐξαφανίζεται μέ τή μέτανοια μαζί μέ τήν ἀμαρτία. Ἐκεῖνος πού ὑπάρχει χωρίς τή λύπη γιά ἀμαρτήματα, αὐτός εἶναι ὁ ἀγνός φόβος, ὁ ὁποῖος δέν θά λείψει ποτέ. Γιατί εἶναι φυτεμένος ἀπό τόν Θεό στήν κτίση καί κάνει ὀλοφάνερη σέ ὅλους τή φυσική σεβασμιότητα τοῦ Θεοῦ καί τήν ὑπεροχή Του, πού εἶναι πάνω ἀπό κάθε βασιλεία καί δύναμη. Ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Γη ἑκατοντάδα, διαφόρων κεφαλαίων, κεφ. 70, Φιλοκαλία. τ. Β'. σελ. 161.

⁸⁶ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 46

Ύπαρξιακό χαρακτήρα έχει αυτή η φράση του Γέροντος, πού σημαίνει ότι όσο ζούμε κι' υπάρχουμε, βρισκόμαστε σε μία σχέση με τό Θεό Πατέρα. Αυτή η διαλεκτική σχέση, ἔστω και ἐν σιωπῇ, ἔστω και με ἄπλό βίωμα, εἶναι κατάσταση προσευχῆς. Ἄρκει νά ὑπάρχει μνήμη, ἄρκει νά ὑπάρχει συναίσθηση – αὐτό, πού λέμε βίωμα - δηλαδή νά νιώθουμε μέσα μας τήν ἀδυναμία μας, τίς ἁμαρτίες μας, τίς ἀνάγκες μας και νά ἔχουμε ἀναφορά πρὸς τό Θεό. Αὐτός εἶναι ὁ ἀτελείωτος λόγος τῆς προσευχῆς.

«Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος τήν προσευχή τήν ὀνομάζει «ἀπέραντον ἐργασία». Ἀπέ-ραντος και ὡς πρὸς τήν δυσκολίαν της και τόν κόπο πού χρειάζεται νά τήν ἐξασκήση κανεῖς, ἀλ-λά και ὡς πρὸς τήν ἀποτελεσματικότητά της...εἶναι τό μέσον πού ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στόν ἀπέραντο Θεό»⁸⁷.

Και συνέχισε ὁ Γέροντας:

- «Δέν μπορῶ νά πῶ τί νιώθει ὁ προσευχόμενος ἄνθρωπος. Μόνο, πού πρέπει νά γνωρίζετε ὅτι ἡ ψυχή τοῦ χριστιανοῦ θέλει νά προσεύχεται συνεχῶς».

Κανένας δέν ἀγνοεῖ ὅτι ἡ βασίλισσα τῶν ἀρετῶν εἶναι τόσο ἀναγκαία γιά τήν πνευματική ζωή, ὅσο και τό ὄξυγόνο γιά τήν σωματική ζωή. Γι' αὐτό γιά τόν Γέροντα ἦταν ὁ κυριότερος ἀγώ-νας του στήν ἐπίγεια ζωή του, πώς νά ἀποκτήσει τήν καθαρή προσευχή, α) γιά νά ἔχει συνεχῆ κοινωνία με τόν γλυκύτατο Ἰησοῦ, ὅπως ἔλεγε: «...ἔως ὅτου φουντώσει ὁ Θεῖος ἔρωσ στήν ψυχή σου, ὁ ὁποῖος εἶναι τόσο θερμός πού ἔχει τήν δύναμη νά καιεῖ κάθε ἄλλη ἐπιθυμία»⁸⁸, και β) γιά νά βοηθᾷ τόν πονεμένο ἄνθρωπο.

Στό Σινᾶ χάριξε τήν ἡσυχία, ἀπόλαυσε τούς καρπούς της και πλούτισε πνευματικά. Ἐζησε ζωή ἀγγελική, σάν ἄσαρκος, προσάρμοσε τήν ζωή του πρὸς τήν ἁγία ἔρημο και αἰσθανόταν τήν παρηγοριά της. Ἐζησε μυστήρια και καταστάσεις ὑψηλές και εἶχε ἀδιάλειπτη προσευχή. Σέ ἐπι-στολή του στίς 8-5-1966, ἔγραφε: «Ὅχι μόνο τήν ἀλληλογραφία ἔκομα, ἀλλά και κάθε συνάντηση ἀποφεύγω. Ὅσο μακριά ἀπό τά προβλήματα τοῦ κόσμου θά φύγω, τόσο περισσότερο θά μπορέσω νά βοηθῆσω διά τά προβλήματα τοῦ κόσμου, διότι ἡ προσπάθεια δέν θά εἶναι ἀνθρώπινη, ἀλλά ὁ ἴδιος ὁ καλός Θεός θά ἐπεμβαίνει στά προβλήματα τοῦ κόσμου, δίχως νά παραβιάζει τό αὐτεξούσι-ον»⁸⁹.

Ἡ Ἐκκλησία ζεῖ με τήν προσευχή. Ὁ Γέροντας ὅταν ἦταν στό Κοινόβιο συμμετεῖχε στίς Ἀκο-λουθίες και ἔμαθε τήν τάξη και τό τυπικό. Μέσα στίς Ἀκαλουθίες και ἰδιαίτερα στή θεία Λει-τουργία ἀφωμοίονε τό μαρτυρικό⁹⁰, ἀσκητικό και λειτουργικό φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας. Δοξολο-γοῦσε και εὐχαριστοῦσε τόν Θεό με τούς συμπροσευχομένους ἀδελφούς και με τούς ἁγίους Ἄγ-γέλους και ἁγίους. Αυτή ἡ κοινωνία, μέσα στή λατρεία εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας, και ἡ ὁποία συνεχίζόταν και στό κελλί και στό διακόνημα.

Προϋποθέσεις νά εἰσακουσθεῖ ἡ προσευχή μας

Βασική προϋπόθεση τῆς νοεῖας προσευχῆς εἶναι ἡ πίστη. «Εκεῖνος πού ἀγαπᾷ τόν Θεό ἀλη-θινά πιστεύει ὄντως ἀληθινά και ἐκτελεῖ τά ἔργα τῆς πίστεως με ἄκραν συνέπειαν. Πίστις λοι-πόν ἐνεργουμένης διά τῆς ἀγάπης»⁹¹.

Ἐνα θαυμαστό γεγονός θεραπείας τοῦ Γέροντα Παῖσιου ἀπό τήν Παναγία, ὅπως τό διηγήθη-κε ὁ ἴδιος στον Β.Σ.

«Ἄνοιξη 1979, ἐπισκέφθηκα τόν Γέροντα στήν καλύβη τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, στήν περιοχή Κα-ψάλας τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

⁸⁷ Ἀρχ. Μάξιμος Κυρίτης, «Ελθέτω ἡ Βασιλεία σου, ἡ Ὁρθοδοξία στόν κόσμο», Πρακτικά Β' Θεολογικοῦ Συνεδρίου, Λευκωσία 1993, σελ. 38

⁸⁸ Γέροντος Παῖσιου, Διδαχές και Ἀλληλογραφία, Ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι 2007, σελ. 142

⁸⁹ Μοναχῆς Elzbieta Niczyporuk, Ἡ προσευχή στους Ἁγίους και τούς Ἀσκητές τοῦ 20^{ου} αἰώνα, Μεταπτυχιακή ἐργασία, πού ὑποβλήθηκε στό Τμήμα Ποιμαντικῆς και Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. Θεσσαλονίκη, 2006, σελ.104

⁹⁰ Κατά τό γνωμικό τοῦ Γεροντικοῦ: «Δός αἷμα και λάβε πνεῦμα», εἶναι τό μαρτύριο τῆς συνειδήσεως.

Παπα-Θανάση, τοῦ εἶπε ὁ π. Παῖσιος, «καλύτερα νά μοῦ δώσεις δεκαπέντε στρέμματα, νά τά σκάψω σέ μία μέρα, παρά νά κάνω προσευχή γιά μία πονεμένη ψυχή».

Γιατί Γέροντα;

«Μά εἶτε αἷμα χύνεις εἶτε δάκρυ γι' αὐτόν πού προσεύχεσαι, τό ἴδιο πράγμα εἶναι. Ἐξαντλοῦμαι τελείως πνευματικά».

Κι αὐτό δείχνει τό μέγεθος τῆς ἀγάπης του ἀλλά και τό εὖρος τῆς προσευχῆς πού εἶχε. Ἐδινε ὅλη τήν καρδιά του, ἔβαζε στή θέση τοῦ ἑαυτοῦ του τόν ἄλλον, γι' αὐτό και ἡ προσευχή του εἶχε θαυμαστά ἀποτελέσματα...ἔχυνε ὅλη τήν ἀγάπη του γιά τόν ἄνθρωπο, γιά τόν συνάνθρωπο, ἄς πούμε. Κι αὐτό εἶναι δείγμα μιμησεως τοῦ Κυρίου μας, ὁ ὁποῖος ὀλοκληρωτικά κενώθηκε ἀπό ἀγάπη γιά μάς. π. Αθανάσιος Σιμωνο-πετρίτης Ὑμνογράφος, τ.Μ.τ.Χ.Ε. ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι 2007, σελ. 32

⁹¹ «Ὅ,τι ἀξιοποιεῖ τήν πίστιν εἶναι τά ἔργα...Τά ἔργα ἐνσαρκώνουν τήν πίστιν. Καί ἡ πίστις πνευματοποιεῖ τά ἔργα. Ἀπό πλευρᾶς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, τά ἔργα εἶναι αἱ ἐντολαί τοῦ Θεοῦ. Καί σκοπός ἡ ἔνωσις μετά τοῦ Θεοῦ, ἡ θέωσις». Θεοκλήτου Μοναχοῦ Διονυσιάτου, Τά ἑκατόν γνωστικά κεφάλαια τοῦ ἁγίου Διαδόχου Φωτικῆς, Ἁγιον Ὁρος 1999, σελ. 56, 54 κ. ἔξ....

Βρήκα τόν Γέροντα σέ θαυμασία κατάσταση. Ἡ ἀγάπη του περίσσεια. Τό ἐνδιαφέρον του ἀδιάπ-πτωτο. Ὁ λόγος του ἀπλός, ἀλλά πολύ περιεκτικός σέ πνευματικά μηνύματα. Τά παραδείγματά του πάντα ζωντανά. ὡς ἐπί τό πλεῖστον βιωματικά.

Προφανῶς γιά νά μέ στηριῖζει καί νά μέ βοηθήσει νά καλύψω τό ἔλλειμμα πίστεως καί ἐλπίδας στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, μοῦ ἀνέφερε ἕνα θαυμαστό γεγονός θεραπείας ἀπό τήν Παναγία πού συνέβη στόν ἴδιο: «*Εἶχα πάει στό μοναστήρι τοῦ Σταυρονικήτα*» διηγήθηκε ὁ Γέροντας «*καί παρα-κολουθοῦσα τήν ἀγρυπνία*».

Οἱ ἀγρυπνίες στό ἐν λόγω μοναστήρι τότε, ἄρχιζαν στίς 8 μ.μ. καί τελείωναν μέ τήν ἀνατολή τοῦ ἡλίου.

«*Μέ τό τέλος τῆς ἀγρυπνίας, ὅπως ἤμουν κουρασμένος*», συνέχισε ὁ Γέροντας, «*ἀνοιξα ἕνα κενό δω-μάτιο ὕπνου γιά προσκυνητές τῆς Μονῆς πού εἶχε χρησιμοποιηθεῖ (ἄσπρωτο ὅπως κατάλαβα) καί ξάπλωσα γιά λίγη ὥρα νά ξεκουρασῶ*».

«*Ὅταν σηκώθηκα, αἰσθάνθηκα ἕνα δυνατό πόνο στό δεξι μου μάτι. Ὁ πόνος ἔντονος καί τό μάτι κόκ-κινο νά πρήζεται*».

«*Οἱ μέρες περνοῦσαν καί ἡ κατάσταση παρέμενε ἡ ἴδια. Κατέφυγα στήν Παναγία μας. Ἀπό τό καν-τήλι τῆς ἔπαιρνα λαδάκι καί σταύρωνα τό πολύ πρησμένο μου μάτι. Ἡ κατάσταση παρέμενε ἴδια. Ὁ πόνος καί τό πρήξιμο ἔντονο*». Μέ μιά σχετική κίνηση τοῦ χεριοῦ του μοῦ ἔδειξε τό εὔρος τοῦ πρηξίματος (μέγεθος λεμονιοῦ ὅπως κατάλαβα).

«*Ὅμως, συνέχιζε κάθε ἡμέρα νά σταυρῶνω τό μάτι μέ λαδάκι ἀπό τό καντήλι τῆς Παναγίας. Τήν 15^η μέρα βάζω πάλι λαδάκι. Αὐτή, ὁμως, τή φορά τῆς εἶπα: Μέ συγχωρεῖς Παναγία μου πού γιά μιά ἄλλη φορά σέ ἐνοχλῶ. Μέ τό τελείωμα τῆς φράσεως καί τοῦ σταυρώματος πού ἔκανα, τό πρήξιμο καί ὁ πόνος τοῦ ματιοῦ μου ἔφυγαν σάν ἀέρας*».

Μέ χαρακτηριστική μάλιστα νέα κίνηση τοῦ χεριοῦ του, μοῦ ἔδειξε τήν γρήγορη καί ἄμεση ἀπο-θεραπεία τοῦ ματιοῦ του, «*σάν ἀέρας*».

Καί αὐτός πού ἄκουσε καί κατέγραψε τό παραπάνω γεγονός ἀναφωνεῖ: Ὑπεραγία Θεοτόκε, δυνάμωσε τήν ἀναιμική πίστη μου καί φώτισε ὄλον τό κόσμον νά προστρέχει στήν σκέπη σου καί νά ζητάει ὑπομονετικά τήν βοήθειά σου».

«*Ἡ προσευχή γιά ν' ἀκουστεῖ, ἀπό τόν Θεό, ἔλεγε, πρέπει νά γίνεται, μέ νήψη, ταπείνωση, μέ συναίσθηση βαθιά τῆς ἁμαρτωλότητάς μας, (πού εἶναι ἡ βαθεῖα μετάνοια) καί νά εἶναι καρδιακή. Ἐάν δέν εἶναι καρδιακή, δέν ὠφελεῖ. Ὁ Θεός ἀκούει πάντοτε τήν προσευχή τοῦ ἀνθρώπου πού εἶναι πνευματικά ἀνεβασμένος. Ἡ μελέτη τῆς ἁγίας Γραφῆς, (ὁ Εὐεργεντικός, τό Γεροντικό), βοηθάει πο-λύ τήν προσευχή, θερμαίνει τήν ψυχή καί μεταφέρει τόν προσεχόμενον σ' ἕνα πνευματικό χῶρο. Ἡ προσευχή εἶναι ξεκούραση*».

«*Τό ἀπερίσπαστο τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς (στήν ἔρημο) πολύ βοηθάει στήν προσευχή μέ τίς πολ-λές του προϋποθέσεις. Ἀλλά καί μόνη της ἡ ἡσυχία εἶναι μιά μυστική προσευχή καί πολύ βοηθάει στήν προσευχή, σάν ἀδηλή ἀναπνοή στόν ἀνθρωπο...»⁹².*

Ἐπίσης σέ ἄλλη ἐπιστολή στίς 9-12-1970 γράφει: «*Σάν ἡσυχαστής μοναχός, δέν θά ἔχει, νόημα ἡ ζωή μου ὅταν θά ἀλληλογραφῶ. Νόημα θά ἔχει, ὅταν συνεχῶς ἐνθυμοῦμαι καί προσεύχωμαι γιά τόν κόσμο. Τώρα τόν χειμῶνα ἔχω τήν ἡσυχία πού χρειάζεται. Τό καλοκαίρι δέν μπορῶ νά ἡσυχάσω ἀπό τούς φοιτητάς περισσότερο*». Λίγοι κατανοοῦσαν τήν θυσία του νά ἀφήνῃ τήν ποθητή του ἡσυχία καί νά ἀσχολῆται μέ τά προβλήματα τῶν ἀνθρώπων. Αὐτός ἦταν ὁ ἰσόβιος ἀγώνας του. Νά ζεῖ ἡσυχαστικά καί νά βοηθᾷ τούς ἀνθρώπους. Ὁ θεοφώτιστος γέροντας μέ διάκριση συν-δύασε ἄριστα ἡσυχία καί διακονία. Ἐπιτυχῆς συνδυασμός ἡσυχαστοῦ καί πνευματικοῦ καθοδη-γητοῦ καί ἱεραποστόλου». Κατῶρθωνε νά ζεῖ ἡσυχαστικά, παρ' ὄλο πού τόν ἐπισκέπτονταν πολ-λοί καί ἐνίοτε τόν ἔπνιγε ἀσφυκτικά ὁ κόσμος. Τόν βοηθοῦσε τό ἡσυχαστικό του πρόγραμμα, ἡ πείρα καί ἡ μεγάλη διάκριση πού οἰκονομοῦσε τά πάντα καί τούς πάντες. λέγοντας: «*Μπορῶ νά μιλάω, νά συναναστρέφομαι μέ τόν κόσμο, ἀλλά ὕστερα θέλω νά εἶμαι μόνος μου. Ὅταν δέν μπορεῖ νά ζήσει κανεῖς στήν ἔρημο, νά προσπαθήσει νά δημιουργήσῃ προϋποθέσεις ἡσυχαστικές στό μέρος πού ζεῖ. Ἄν φροντίζουμε νά κόβουμε τά πάθη μας, καί ἐδῶ πού εἴμαστε θά εἶναι ἔρημος. Καί ἐγώ θά ἤθελα νά ζῶ στόν Ἄθωνα μέ τούς «ἀόρατους γυμνοῦς ἀσκητές» (7 ἢ 12 κατά τήν προφορική πα-ράδοση τοῦ Ἁγίου Ὀρους) ἀλλά μπορῶ; Τό πνεῦμα πρόθυμον ἢ δέ σάρξ ἀσθενής⁹³. Τήν νύκτα θέλω νά εἶμαι μόνος μου καί τήν ἡμέρα τρεῖς ὥρες τό αἰσθάνομαι σάν ἀνάγκη νά ἀπομονωθῶ τελείως*».

Λόγοι ὑγείας τόν ἀνάγκασαν νά ἐπιστρέψῃ στό Ἅγιο Ὄρος, συνεχίζοντας τό ἡσυχαστικό του πρόγραμμα. Πολλά πρωινά ἔφευγε ἀπό τό Καλύβι καί πήγαινε στό δάσος γιά ἐντατική προσευ-χή, μελετώντας τό Ψαλτήρι καί τούς Ἀσκητικούς λόγους τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, «*Γεμίζον-τας τίς μπαταρίες*», ὅπως χαρακτηριστικά ἔλεγε, ἐπέστρεφε στό Καλύβι ὅπου τόν περίμεναν πολλές ψυχές νά τόν δοῦν νά συζητήσουν καί νά παρηγορηθοῦν.

«*Εὐθάρρυνε τούς ἄλλους νά ξεκινήσουν τήν πνευματική ζωή, γιά τή σωτηρία τῆς ψυχῆς τους, ἡ βάση τῆς ὁποίας εἶναι ἡ μετάνοια, ἡ ἐξομολόγηση, τά Μυστήρια καί ἡ προσευχή. Ἦθελε οἱ ἄνθρωποι νά ψάχνουν καί νά ζητᾶνε βοήθεια μόνο ἀπό τό Θεό. Γιά κάθε ἔργο τους, γιά κάθε ἀπόφαση νά ζητοῦν τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ. «Πρέπει συνεχῶς, ἀδιαλείπτως, νά λέμε τήν εὐχή. Μέσα στήν καρδιά μας καί στό νοῦ μας πρέπει νά μένει μόνο τό*

⁹² Γέροντος Παϊσίου Ἀγιορείτου, Ἐπιστολές, Ἔκδοσις Ἰ. Ἡσυχαστηρίου «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος», σελ. 109 κ. ἔξ...

⁹³ Ματθ. κοτ.41

ὄνομα τοῦ Χριστοῦ μας, γιατί, ὅταν ἐμεῖς ἀφήνουμε τὴν προσευχή, τὴν ἐπικοινωνία μας με τὸν Θεό, τότε ὁ διάβολος με τοὺς λογισμοὺς ἀρχίζει καὶ μᾶς ζαλίζει καὶ δέν ξέρουμε πλέον οὔτε τί θέλουμε οὔτε τί κάνουμε»⁹⁴.

Στὴν ἡσυχία λάτρευε τὸν Θεό καὶ συνομιλώντας με ἀνθρώπους τοὺς ὠδηγοῦσε στὸν Θεό. Ὡς φίλος καὶ ἐραστής τῆς ἡσυχίας νοσταλγοῦσε πάντα τὴν ἔρημο. Προσπάθησε πολλές φορές νά ἀποσυρθῆ στὴν ἔρημο τοῦ Ἄθωνα ἀλλὰ ἔβρισκε ἐμπόδια. Εἶχε «πληροφορία ἄνωθεν» νά δέχεται τοὺς ἀνθρώπους καὶ με τὴν χειροτέρευση τῆς ἀσθενείας του, ἀδυνατοῦσε νά πετᾷ σὰν ἐλεύθερο πουλί στὴν ἔρημο, «ὡς τρυγὼν φιλέρημος». Γι' αὐτό πίστευε πὼς «ἀπὸ τὸν ἡσυχασμό θά προέλθῃ ἡ ἀναγέννηση τῆς Ἐκκλησίας»⁹⁵.

Ὅπου κι' ἂν βρισκόταν ὁ νοῦς του μεταφερόταν στὴν προσευχή καὶ ἐνῶ σωματικά ἦταν μαζί με ἀνθρώπους ἀλλὰ ἦταν, «ὡς μὴ ὢν»⁹⁶.

Ἄκουγε τὰ προβλήματα τῶν πονεμένων ἀνθρώπων καὶ μυστικά προσευχόταν με πόνο καρδιᾶς, πού σημαίνει ὅτι ἀδειαζε τὸν ἑαυτό του, τὴν καρδιά του, καὶ τὴν γέμιζε με ἀγάπη γιὰ τὸν ἀδελφό του, ζοῦσε τὸν πόνο τοῦ ἄλλου, ἔβαζε πρῶτα τὸ ἀδελφό καὶ μετὰ τὸν ἑαυτό του, τὸν ἔκα-νε δικό του, γι' αὐτό καὶ ὁ Θεός τοῦ ἔδινε πολὺ Χάρη πού τὴν μετέδιδε. Ὑπεστήριξε ὅτι μόνο ἡ καρδιακή προσευχή εἶναι προσευχή, ἐπειδὴ ἔχει πόνο καὶ φέρνει ἀποτελέσματα. «Συνέχεια ἡ ψυ-χή νά βρίσκεται σέ ἔτοιμότητα καὶ ἐγρήγορηση καὶ νά εἶναι πάντα συνδεδεμένη με τὸ πνευματικὸ στρατηγεῖο, τὸν Θεό. Γιατί μόνον ἔτσι θά νιώθει σιγουριά, ἐλπίδα καὶ χαρά». Εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ γεγονός, ὅταν τὸν ἐπισκέφθηκε ἓνας νέος με πολλὰ ψυχολογικά προβλήματα, ἂν καὶ ἦταν ἀπὸ ἀγρυπνία, ἐπὶ ἑννέα ὥρες συνεχῶς τὸν ἄκουγε χωρὶς νά κινεῖται, γιὰ νά ἀναπαυθεῖ ὁ ἀδελ-φός, ὁ ὁποῖος με τίς προσευχάς τοῦ Γέροντα συνῆλθε.

Πρότυπο προσευχῆς

«Πρότυπο στή προσευχή μας πρέπει νά ἔχουμε⁹⁷: Τὸν ἐκ γενετῆς τυφλό, πού, ὅσο τοῦ ἔλεγαν νά σωπάσει, αὐτός τόσο περισσότερο ἔκραζε νά τὸν ἐλεήσει ὁ Κύριος (ἔξ' οὐ καὶ ἡ ἐπιμονή στὴν προ-σευχή).

Τὴ Χαναναία, ἡ ὁποία «με νύχια καὶ με δόντια» ἀρπάχτηκε ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ τὸν ἐκλιπαροῦσε νά τὴν ἐλεήσει (ἔξ' οὐ καὶ ἡ βία στὴν εὐχή).

Τὴν ρῆση τοῦ ἰδίου τοῦ Κυρίου: «καὶ ὁ, τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω», ἔξ' οὐ καὶ ἡ εὐχή «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με!».

Τὸν ἴδιο τὸν Κύριο, πού στό Ὅρος τῶν Ἐλαιῶν ὁ ἰδρωτὰς ἀπὸ τὴν προσευχή ἔτρεχε ὡς σβόλοι αἵματος. (ἔξ' οὐ καὶ ὁ καρδιακὸς πόνος στὴν προσευχή)».

Τὴν προσευχή τὴν θεωροῦσε ὡς μιὰ συνειδητὴ ἀνταπόκριση στό κάλεσμα τοῦ Χριστοῦ γιὰ ἀδιάλειπτη ἐπικοινωνία, κοινωνία μαζί Του. «Ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε»⁹⁸, δηλαδή νά ἔχετε νήψη καὶ προσευχή.

«Ὅταν προσεύχεσθε, ὀφείλετε νά στέκεσθε με ταπείνωση καὶ ἀπλότητα μικροῦ παιδιοῦ γιὰ νὰ ἀξιωθεῖτε τῆς πατρικῆς πρόνοιας. Νά ὁμολογεῖτε τὴν ἀδυναμία καὶ τὴ μηδαμινότητά σας γιὰ νά σᾶς ἐπισκιάσει τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, γιατί ὅπως ἡ σκιά ἀκολουθεῖ τὸ σῶμα, ἔτσι καὶ τὴν ἀπλότητα καὶ ταπεινοφροσύνη ἀκολουθεῖ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος αἰσθάνεται τὴν ἀμαρτωλότητά του καὶ στενάζει ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του, εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ ἐκεῖνον πού μπορεῖ νὰ ἀναστήσει νεκρὸν ἢ νά ὠφελήσει ὅλον τὸν κόσμον με τὴ διδασκαλία του. Ὅποιος φτάσει στό σημεῖο νά γνωρίσει τὴ ψυχική του ἀσθένεια, αὐτός ἔχει φτάσει σέ τέλεια ταπείνωση.

Ἡ νυχτερινή ἡσυχία προσευχή πολὺ βοηθαί με τὴν ἡρεμία της καὶ εἶναι πιὸ ἀποτελεσματικὴ καὶ γιὰ τὴ δική μας πνευματικὴ ἀνάπτυξη, ὅπως καὶ ἡ νυχτερινὴ σιωπηλὴ βροχή πολὺ ὠφελεῖ στὴν ἀνάπτυξη τῶν φυτῶν. Θέλεις ἡ προσευχή σου νά γίνῃ καρδιακή γιὰ νά εἶναι εὐπρόσδεκτη στό Θεό; Κάνε τὸν πόνο τοῦ συνανθρώπου σου δικό σου πόνο. Καὶ μόνο ἓνας καρδιακὸς ἀναστεναγμὸς γιὰ τὸν πλησίον σοῦ φέρνει θετικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ θεϊκὴ πληροφορία τῆς εὐπρόσδεκτης προσευχῆς εἶναι ἡ θεία παρηγορία πού νιώθει μετὰ τὴν προσευχή ὁ ἄνθρωπος».

Ἀγάπησε καὶ καλλιέργησε κυρίως τὴν ἡσυχαστικὴ προσευχή, τό: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με»⁹⁹. Ἡ προσευχή με τὸ κομποσχοίνι, μετὰ τὴν ἐπιστροφή του ἀπὸ τὸ Σινᾶ, ἀντικατέστησε ὅλες τίς Ἀκολουθίες, πλὴν τῆς θείας Λειτουργίας.

«Τοῦ ἔγινε ἀναπνοή, ἓνα συνεχές ἀγκάλιασμα καὶ τρυφερός ἀσπασμὸς πρὸς τὸν Νυμφίον τῆς ψυχῆς του, τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Προσπαθοῦσε νά ἐφαρμώσει τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀποστολικοῦ Πα-τέρα Ἐρμᾶ, ὁ ὁποῖος

⁹⁴ Μοναχῆς Elzbieta Niczyrouk, Ἡ προσευχή στοὺς Ἁγίους καὶ τοὺς Ἀσκητές.....σελ. 101

⁹⁵ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου,...σελ.476-479, 484

⁹⁶ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου,...σελ.496

⁹⁷ Ἱερομ. Χριστοδούλου Ἁγιορείτου, Σκευὸς ἐκλογῆς, Ἅγιο Ὅρος, 1996, σ.201

⁹⁸ Ματθ. 26,41

⁹⁹ Μὲ τὴν μονολόγιστη προσευχή, ὅπως συνήθως λέγεται, δέν ἐπιδιώκουν νά ἐξιλεώσουν τὸν ὀργισμένο οὐράνιο πατέρα, ἀλλὰ νά ἐπανακτήσουν τὰ θεῖα χαρίσματα πού δέχθηκαν με τὸ Βάπτισμα. Ὁ Χριστός ἔπαθε ὡς ἄνθρωπος, γιὰ νά θεραπεύσει τὸν ἄνθρωπο. Ἀπὸ φιλανθρωπία ἔγινε ἄνθρωπος ὅπως ἀναφέρεται στό Θεοτοκίον τοῦ Ἐσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου πλ. δ'. «Ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν διὰ φιλανθρωπίαν ἐπὶ τῆς γῆς ὠφθη (φανερώθηκε) καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη». π. Βασίλειος Καλλιακμάνης, Ἀπὸ τὸ φόβον στὴν ἀγάπη, Ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2009, σελ.108

τόσο πολύ ήθελε τό όνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νά εἶναι στό νοῦ καί στήν καρδιά του, καί ἐπιδίωκε νά δεθεῖ μαζί Του καί νά τό φορεῖ σάν ροῦχο τό όποιο δέν ἔβγαζε πο-τέ»¹⁰⁰.

Ἔλεγε ὁ μακαριστός Γέροντας: «Τί μεγάλο γεγονός εἶναι αὐτή ἡ εὐχή, ἡ μνήμη τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ! εἶναι μυστική Μετάληψη κάθε στιγμῆ».

«Παντοῦ καί πάντα νά λέμε τήν εὐχή: καί ὅταν περπατᾶμε, νά μὴν ἀφήνουμε νά περνᾷ ὁ χρόνος μας ἔτσι, νά τόν ἐκμεταλλεζόμεστε προσευχόμενοι, ὄχι μόνο πρωτῆ καί βράδυ. Ὅταν κάνουμε κά-ποια δουλειά πού ἔχει φασαρία καί εἶναι δύσκολο νά αὐτοσυγκεντρωθοῦμε, τότε πολύ βοηθᾷ νά σι-γοψέλνουμε, χωρίς νά ἐνοχλοῦμε τούς ἄλλους».

«Θεωροῦσε, ὅτι ἡ εὐχή πρέπει νά ἀναβλύζει μέσα ἀπό τή ψυχή μας μόνο καί μόνο ἀπό φιλότιμο, σκεπτόμενοι ὅ, τι ὁ Θεός ἔκανε γιά μᾶς, νά τήν λέμε συνέχεια: «Νά μὴν βαριόμαστε νά λέμε τήν εὐχή, ἔλεγε. Ὁ Χριστός καταδέχεται νά μιᾷ συνέχεια μαζί μας καί ἐμεῖς ἀδιαφοροῦμε; Ὅσες φο-ρές μιᾷ, (προσεύχεται), κανείς μέ τό Χριστό ποτέ δέν μετανοιοῦναι»¹⁰¹.

«Εἶναι σημαντικό καί πῶς ἀντιμετώπιζε τούς ἀνθρώπους πού τόν πλησίαζαν, ἦτοι ἀφ' ἑνός μὲν πρόσεχε βαθειά στά μάτια τους γιά νά δῆ τήν ψυχή τους καί τό πρόβλημά τους, ἀφ' ἑτέρου δέ προ-σευχόταν νοερῶς στόν Θεό γιά νά τόν φωτίσει. Τό ἕνα δέν ἀπέκλειε τό ἄλλο. Ἀφοῦ κατανοοῦσε ἀκριβῶς τήν ἐρώτηση, ὕστερα «ἐλάλει τά ὑπό τῆς χάριτος χορηγούμενα αὐτῶ»¹⁰².

Ἀντίθετα ἐάν ἀσχολῆσαι μέ κοσμικά θέματα ἀποσπᾶσαι ἀπό τό κύριο ἔργο σου πού πρέπει νά εἶναι ἡ προσοχή καί ἡ προσευχή. Στόν μακαριστό Γεώργιο Παπαζάχο μέ ἀφορμή ἕνα πλα-στικό κανατάκι, ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: .

«Χάνουμε τόν καιρό μας μέ ἀσήμαντα πράγματα, ἐνῶ θά ἔπρεπε συνεχῶς νά ἐπικοινωνοῦμε μέ τόν Θεό». Καί συνέχισε:

- Πάρτε παράδειγμα μιά γυναίκα. Οἱ γυναῖκες, ἂν κάνανε κομποσκοῖνι, ἂν κάνανε τήν νοερά προ-σευχή, θά μπορούσαν νά προσελκύσουν τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ καί νά κάνουν θαύματα σ' αὐτόν τόν κόσμο. Μέ τί, ὅμως, ἀσχολοῦνται; Ἐχουν, γιά παράδειγμα, ἕνα κανατάκι κι ἀρχίζουν καί λένε ἡ μία στήν ἄλλη: «Δέν μοῦ ἀρέσει αὐτό, μέ τά πράσινα φύλλα ἤθελα νά ἔχει κόκκινα λουλούδια». Καί συνεχίζει ἡ ἄλλη: «Ἐγώ τό πῆρα πίσω καί πῆρα ἄλλο». Καί μπαίνει στήν κουβέντα ἡ τρίτη καί λέει: «Ἐγώ τό πῆρα ἀπό τό τάδε κατάστημα κι εἶναι, ἔτσι καί ἔτσι» Καί πάει λέγοντας.

- Τί πράγματα, καλέ, εἶναι αὐτά; Κανάτι καί τό ἕνα, κανάτι καί τό ἄλλο. Τήν ἴδια δουλειά δέν κά-νουν; Ἄσε τά κανάτια, γονάτισε καί κάνε προσευχή. Κι ἐδῶ στό Ἅγιον Ὅρος συμβαίνουν αὐτά. Πῆγα προχθές σ' ἕνα κελλί κι εἶδα ἕνα μοναχό, πού τίναξε τίς κουβέρτες του. Τοῦ εἶπα: «Τί κάνεις τάδε;» «Νά», μοῦ λέει, «τινάζω τά τούλια». Τοῦ λέω τότε ἐγώ: «Βρέ σύ, τούλια ἦρθες νά τινάζεις στό Ὅρος; Ἄστα, ὅπως εἶναι. Γονάτισε, προσευχήσου καί κλάψε. Αὐτή εἶναι ἡ δουλειά μας ἐδῶ πέρα νά προ-σευχόμαστε καί μόνο νά προσευχόμαστε».

Ὁ ἄνθρωπος τῆς προσευχῆς ἔτσι βλέπει τά πράγματα.

«Βάλε τήν εὐχή στήν δουλειά καί θά ἀγιασθῆς καί ἐσύ καί ἡ δουλειά. Ὅσο μπορεῖς νά λές τήν εὐχή «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἔλεήσόν με» μέσα στήν ἡμέρα καί νά σιγοψάλλης. (Τό ψάλσιμο νά γίνε-ται μέ εὐλάβεια καί ἐνθουσιασμό, νά ἔχεις τήν ἐντύπωση ὅτι ἴστασαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ). Εἶναι ἀπα-ραίτητο ἡ προσοχή τοῦ νοῦ κατά τήν διάρκεια τῆς ἡμέρας. Ὁ μοναχός, (καί ὁ πιστός στόν κόσμο), δέν δέχεται οὔτε κἄν λογισμό αἰσχρο, γιά νά μπορεῖ νά προσεύχεται τήν νύκτα.

Νά λέμε τήν εὐχή μέ συναίσθηση. Ἡ ἀναγνώριση τῶν σφαλμάτων μας εἶναι μεγάλη ὑπόθεση γιά τόν Χριστό. Μᾶς τήν ζητάει. Μόνο τήν ἐλπίδα μας νά μὴ χάνουμε.

Σκοπός μας δέν εἶναι νά ἀποκτήσουμε ἀδιάλειπτη προσευχή, ἀλλά νά ἀπεκδυθοῦμε τόν παλιό ἄνθρωπο. Νά στραφοῦμε πρὸς τά μέσα, νά γνωρίσουμε τόν ἑαυτό μας, νά ἀγωνισθοῦμε νά ἀπομα-κρύνουμε τά πάθη»¹⁰³.

Καρποὶ προσευχῆς

Ἡ προσευχή πρέπει νά εἶναι ἡ καταφυγή καί ἡ παρηγοριά τῶν γονέων, (καί ὄλων τῶν ἀνθρώ-πων), σέ κάθε περίπτωση, τόσο γιά τά ζητήματα πού ἀντιμετωπίζουν οἱ ἴδιοι, ὅσο καί γιά τό μεγά-λωμα τῶν παιδιῶν μέ τήν ἐπίκληση τῆς βοήθειας τοῦ Θεοῦ....Προπάντων οἱ γονεῖς ἔχουν χρέος νά προσφέρουν ὡς εὐπρόσδεκτους καρπούς, γιά τά σπλάχνα τους, τήν ἔμπονη προσευχή καί τά καυτά δάκρυα στόν θρόνο τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος ὡς Πανάγαθος, συγκινεῖται καί δίνει ὅ, τι εἶναι πρὸς ὄφελος καί σωτηρία γιά τόν καθένα.

Ἡ εὐχή ἀγιαζει. Ὅταν ἡ νοικοκυρά λέει τήν εὐχή, κάνοντας τίς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ, ὅλα ἀγιαζονται. Καί τό φαγητό της καί αὐτοὶ πού τρῶνε τό φαγητό της»¹⁰⁴.

«Μέ τήν βοερά κραυγή «Κύριε» δοξολογοῦμε τόν Θεόν, τήν μεγαλειότητά Του, τόν δημιουργ-γόν ὅλης τῆς κτίσεως ὀρατῆς καί ἀόρατου.

¹⁰⁰ Ἐρμᾶ Ποιμῆν XVI, (ΒΕΠΕΣ τόμ. 3 σελ. 76)

¹⁰¹ Μοναχῆς Elzbieta Niczyrork, Ἡ προσευχή στους Ἁγίους καί τούς Ἀσκητές.....σελ. 102-103

¹⁰² Ἱερομονάχου Ἰσαάκ «Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου».....σελ.566

¹⁰³ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, «Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου»..... σ.491 κ. ἔξ...

¹⁰⁴ Σωτήριος Λυσικάτος Περιοδικό Θεοδρομία, Ἰανουάριος – Μάρτιος 2004

Μέ την γλυκυτάτη ἐπίκληση καὶ πρόσκληση «Ἰησοῦ», μαρτυροῦμε, ὅτι ὁ Χριστός εἶναι παρών, καί με εὐγνωσύνῃ τόν εὐχαριστοῦμε γιατί διὰ τῆς θείας Οἰκονομίας, (ἔγινε ἄνθρωπος, ἀνέλαβε τίς ἁμαρτίες ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ταπεινώθηκε, σταυρώθηκε, ἀναστήθηκε καί ἀνελήφθηκε), μᾶς ἐτοίμασε τήν αἰώνιο ζωή».

Μέ τήν λέξη «Χριστέ» θεολογοῦμε ὅτι εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, καί εἶναι ὁ σωτήρας μας.

Μέ τήν λέξη «ἐλέησόν με», τόν παρακαλοῦμε νά γίνει ἴλεως, νά ἐκπληρώσει τά σωτήρια αἰτήμα-τά μας, τούς πόθους, τίς ἀνάγκες τῆς καρδιάς μας. Ἀλλά ἐκεῖνο τό «με», τί βάθος ἔχει! Δέν εἶναι μόνο ὁ ἑαυτός μου, εἶναι ὅλοι οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοί, ὅλα τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας πού εἶναι σῶμα Του καί ἐμεῖς εἴμαστε μέλη τοῦ σώματός Του. Ἀλλά εἶναι καί ἐξομολόγησι τῆς τραγικῆς ψυχικῆς μας καταστάσεως στήν ὁποία εὐρίσκεται καί ζητοῦμε νά μᾶς δώσει τήν ἄφεση καί νά γίνουμε «υἱοὶ φωτός»¹⁰⁵.

Τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ, λέγει ὁ Ψαλμωδός Δαβίδ εἶναι ἀνάλογο τῆς ἐλπίδος μας πού ἔχουμε πρὸς τόν Χριστό: «Γένοιτο Κύριε τό ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καθάπερ ἠλπίσαμε ἐπὶ σέ»¹⁰⁶.

Γνώριζε τήν δύναμη τῆς νυκτερινῆς προσευχῆς καταπολεμώντας τήν νωθρότητα τοῦ σώμα-τος, τήν ἀνάπαυσή του μέ τόν ὕπνο. «Διηγῆθηκε, ὅτι ὅταν τόν πολεμοῦσε ἡ νύστα στίς ἀγρυπνίες ἔβγαине ἔξω καί ἔβαζε τά πόδια του στό κρύο νερό. κακοπάθεια πού εἶναι »¹⁰⁷. Ἔτσι μέ τήν κακοπά-θεια πού εἶναι τό σωματικό καί ψυχικό στένωμα τοῦ ἀνθρώπου, πολεμοῦσε τήν ἀνάπαυση τῆς σάρκα, διότι ὅποιος ζεῖ μέ ἄνεση δέν μπορεῖ νά ζήσει χριστιανική ζωή.

Ἔχοντας ὡς ἄροτρο τήν ἠσυχαστική προσευχή τό: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με», ὄργωνε τό χωράφι τῆς ψυχῆς του, βγάζοντας ἀρχικά τίς πέτρες καί τά ζιζάνια, (τίς ὑποβολές τοῦ δια-βόλου, τά πάθη, τίς ἀδυναμίες καί τίς κακές ἐπιθυμίες), καί μετὰ ἐφύττεψε τόν σπόρο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, γι' αὐτό παρήγαγε πολύ καρπό πνευματικό. «Ἐξυπνος ἄνθρωπος, ἔλεγε, εἶναι ἐκεῖνος πού ἔχει καθαρίσει τήν ψυχή του ἀπό τά πάθη. Ἡ καρδιά καθαρίζεται μέ δάκρυα καί στεναγμούς, μέ πόνο ψυχῆς».

Προσευχῆς ἀξία

Γιά τήν προσευχή, τό δῶρο αὐτό τοῦ Οὐρανοῦ πρὸς τόν ἄνθρωπο, ὁ Γέροντας δέν σταματοῦ-σε νά ὀμιλεῖ. Γιά τήν εὐλάβη ἄσκησή της καί τήν ἀξία της ἔδιδε συμβουλές καί χρήσιμες ὁδηγίες. Ἔλεγε: «Ἡ προσευχή πρέπει νά εἶναι λιτή. Κάθε ἄνθρωπος πρέπει νά λέει συνεχῶς καί ἀδιαλεί-πτως τήν εὐχή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με». Πρέπει νά λέμε τήν εὐχή παντοῦ. Πρέπει νά βρισκόμαστε σέ διαρκῆ ἀκρόαση μέ τόν Θεό. Μέ τήν προσευχή θά προλαμβάνουμε κάθε κακό. Πρὶν τήν προσευχή, πρέπει νά διαβάσουμε λίγες γραμμές ἀπό τό Εὐαγγέλιο ἢ ἀπό τό Γεροντικό. Ἔτσι ἡ σκέψη μας θερμαίνεται καί μετατίθεται στόν πνευματικό χῶρο. Ὅσο ξεσκουριάσεις τά καλῶδια, τόσο δέχεσαι τόν θεῖο φωτισμό. Ὅταν τά καλῶδια εἶναι σκουριασμένα, ὅσο κι ἂν πατᾶς τήν πρίζα, τό ρεῦμα δέν περνᾷ».

Λόγια ἀπλᾶ, κατανοητά καί ὠφέλιμα. Λόγια σαφῆ πού διδάσκουν καί ἀπλοποιοῦν ὅσα γιά τήν προσευχή διδάσκει ἡ Ὄρθόδοξη Ἐκκλησία μας. Ὁ Γέροντας ζοῦσε μέ τήν προσευχή. Εἶχε διαρκῶς ἀνοικτή γραμμὴ πρὸς τόν Οὐρανό. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος τῆς θερμῆς προσευχῆς, στήν ὁποία ἔβαζε ὅλο τόν κόσμο καί μάλιστα ὅσους ζητοῦσαν τή βοήθειά του. Ἔλεγε: «Γράψετε μου σ' ἓνα χαρτί τό πρόβλημά σας καί θά προσευχηθῶ γιά τή λύση του». Κι ἦταν πολλοί αὐτοὶ πού ἔδρευαν τούς καρπούς τῆς προσευχῆς τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα. Ἡ προσευχή του τούς θεράπευε, τούς ἐνί-σχυσε, τούς φώτιζε, τούς καθοδηγοῦσε, τούς ἐπανέφερε στό δρόμο τῆς πίστεως καί τῆς ἀγίας ζω-ῆς.

Ἔτσι με τήν βοήθεια τῆς φωτιστικῆς θείας Χάριτος ἀξιώθηκε τοῦ φωτισμοῦ τοῦ νοῦ, πού εἶναι ἡ ἀδιάλειπτη προσευχή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στήν καρδιά του. Κατά τόν ἅγιο Διάδοχο Φωτι-κῆς¹⁰⁸, τοῦ εἶχε δοθεῖ τό χάρισμα νά διδάσκει, νά παρηγορεῖ μέ τήν παρουσία του καί τόν λόγο πού ἦταν κοσμημένος ἀπό διάκριση¹⁰⁹.

Ὁ Γέροντας. ὅπως ἀναφέρει ὁ π. Νικόδημος Μπιάλης (Ἁγιορείτης), «εἶχε πεποιθήση ὁ λόγος του, πειστικότητα καί ἦταν ρωμαλέος θεολογικά. Ὁ Γέροντας ὅ,τι δέν ἠθέλε νά τό ἀποκαλύψει τό ἔλεγε μέ τρόπο πού ἔπαιρνε τό μήνυμα. Ἀπό κεῖ καί πέρα ἦταν δικό σου θέμα τό πῶς θά ἀν-τιδράσεις. Δέν σέ ρεζίλευε τρόπον τινά. Εἶχε πνευματικό «τάκτ». Εἶχε εὐγένεια καί θυσιαστική ἀγάπη, ἔδινε ὅ,τι ἦταν φάρμακο γιά τήν ἄρρωστη ψυχή πού τόν πλησίαζε. Ἔτσι ἐξηγεῖται ὁ εὐ-γενής καί διακριτικός λόγος του: «Ἡ κάθε συμβουλή δέν εἶναι γιά ὅλους, στόν καθένα δίνεται αὐτό πού χρειάζεται ἐκεῖνη τήν στιγμή ἢ ἄρρωστη ψυχή του».

Μέ τόν τρόπο αὐτό θεράπευε, καί ἀνάπαυε τίς χιλιάδες ψυχές πού ἐρχόταν κοντά του.

Στό Σινᾶ προσεύχεται ἀγωνιζόμενος καί ἀγωνίζεται προσευχόμενος. Αἰσθάνεται τά μυστι-κά βιώματα τῶν ἁγίων. Μέ εὐγνωμοσύνη εὐχαριστεῖ, δοξολογεῖ τόν Θεό, γι' αὐτή τήν εὐλογημέ-νη παραχώρηση νά βρεθεῖ στό χῶρο αὐτό. Δέν περιορίζεται μόνο στά θρησκευτικά καί μοναχικά του καθήκοντα. Προσπαθεῖ νά ὀδηγεῖ καί τούς γύρω του στό θεῖο ἔρωτα, με εὐαισθησία καί ἀγάπη¹¹⁰.

¹⁰⁵ Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Σιμωνοπετρίτου, Ἡ προσευχή στό Ἅγιον Ὅρος χθές καί σήμερα, Ὁμιλία πού ἐκφωνήθηκε στήν αἴθουσα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δράμας στίς 24-4-1983.

¹⁰⁶ Ψαλμός 32^{ος}, 22

¹⁰⁷ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία,σελ, 82

¹⁰⁸ Τά ἑκατόν γνωστικά κεφάλαια.....Κεφάλαιο η

¹⁰⁹ Ἡ διάκριση εἶναι γέννημα τῆς πνευματικῆς γνώσης καί τῆς ἐκούσιας καθαρότητος καί ἀπαθείας. π. Βασιλείος Καλλιακμάνης, Ἀπό τό φόβο στήν ἀγάπη, Ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2009, σελ.145.

¹¹⁰ Ἐφημέριος – 1996, σ. 121, 143,

Ἐφθασε σέ πνευματική ἀγία κατάσταση, γιατί ἀγάπησε πολύ τόν Χριστό, τήν ταπεινώση καί τή φτώχεια. Ὁ, τι φοροῦσε, δέν φαινόταν ἄσχημο, γιατί τό ὁμόρφαινε ἡ ἐσωτερική του ὁμορφιά τῆς ψυχῆς του... Πολύ ἀναπαυόταν στά φτωχά καί ταπεινά πράγματα καί πολύ ἀγαποῦσε τήν ἀκτη-μοσύνη, ἡ ὁποία καί τόν ἐλευθέρωσε καί τοῦ ἔδωσε τά πνευματικά φτερά, καί ἔτσι με φτερουγι-σμένη ψυχή ἀγωνιζόταν πολύ χωρίς νά αἰσθάνεται σωματικό κόπο ὅπως τό παιδάκι δέν νιώθει κούραση, ὅταν κάνη τά θελήματα τοῦ πατέρα του, ἀλλά νιώθει τήν ἀγάπη καί τή στοργή μέ τά χάρδια.

«Λάτρης τῆς ἀδιάλειπτης προσευχῆς, εἶχε χωρίσει τήν προσευχή του σέ τρία μέρη, ὅπως ση-μειώνει ὁ ἴδιος ὁ Γέροντας: Ἐγώ ἔχω χωρίσει τήν προσευχή μου σε τρία μέρη. Τό ἕνα γιά τόν ἑαυτό μου, τό ἄλλο γιά τούς ζῶντες καί τό τρίτο γιά τούς νεκρούς. Ἡ προσευχή του ἦταν πιά αὐτενέργητη καρδιακή.

Τετάρτη καί Παρασκευή συνήθιζε νά μένει ἔγκλειστος μέ βαθιά πίστη καί φλογερή ἀγάπη γιά τήν προσευχή πού ἦταν τό «ὄξυγόνο τῆς ψυχῆς του». Ζῶντας θεϊκές ἐμπειρίες τῆς μυστικῆς ζωῆς, ἀσχολοῦταν μέ τή μελέτη τῶν θείων Γραφῶν, τῶν Πατερικῶν καί ἀσκητικῶν συγγραμμάτων. Ἰδιαίτερα τοῦ Ἀββᾶ Ἰσαάκ τοῦ Σύρου. Ὁ μέγας ἅγιος καί ἀσκητής τόν εἶχε ὡς «ὀδοδείκτη» πού τοῦ ἔδειχε τήν «καθ' ὑπερβολή ὁδόν»¹¹¹.

Μέ τή χάρη τῆς παρακλήσεως ἐρχόταν κοντά στόν σκοτισμένο καί ἀπροσανατολισμένο ἄνθρωπο πού καταπονεμένος καί συνθλιβόμενος ἀπό τήν πίεση καί τό βάρος προβληματισμῶν ἀμέ-σου ἐνδιαφέροντος, εὔρισκε ἀνάπαυση¹¹².

Ἐδινε στον συνομιλητή του αὐτό πού εἶχε: Τήν παράκληση τοῦ ἁγίου Πνεύματος καί μέ τήν προσευχή του τοῦ ἔδινε τίς λύσεις τῶν προβλημάτων του, ἢ τίς ἀπαντήσεις στά προβλήματά του. Ἐτσι ὁ καλοπραίρετος ἐπισκέπτης ἔφευγε ἀναπαυμένος καί ἀλλοιωμένος ἀπό τή συνάντηση μαζί του.

Δέν ζοῦσε γιά τόν ἑαυτό του, τόν ἄδειαζε, ἀλλά συνυπῆρχε καί ἀγωνιζόταν γιά τούς ἄλλους. Ζοῦσε τόν πόνο τους γι' αὐτό καί οἱ προσευχές του εἰσακουόταν καί θαυματουργοῦσαν.

Ἐπειδή τόν θεωροῦσαν ἅγιο. Ἐκανε μεγαλύτερο ἀγώνα, πῶς νά ἀποφύγει τούς ἀνθρώπινους ἐπαίνους. Γι' αὐτό κάπου – κάπου ἔκανε καί τόν «διά Χριστόν σαλόν» καί παρουσιαζόταν ἀντί-θετος ἀπό ὅ,τι ἦταν, μέ προσποιητές ἰδιοτροπίες, γιά νά μήν τόν λένε πρᾶο, ἔκανε τόν θυμώδη. Γιά νά μήν τόν λένε νηστευτή ἔκανε τόν γαστρίμαργο.

Ἐπιστολή τοῦ π. Παΐσιου, περί τῆς εὐχῆς¹¹³

Γύρω στά 1975 ὁ Γέροντας εἶχε γράψει τό ἀκόλουθο κείμενο, ὡς ἐπιστολή - ἀπάντηση σέ κά-ποιον πού τοῦ εἶχε ζητήσει ὁδηγίες γιά τό πῶς πρέπει νά προσευχεται καί εἰδικότερα πῶς νά χρησιμοποιεῖ τήν εὐχή... Περιέχει δέ καί πολλές πρακτικές ὑποδείξεις, τίς ὁποῖες μποροῦν νά ἐφαρμόσουν γιά νά ἔχουν τά πνευματικά ἀποτελέσματα τῆς προσευχῆς.

¹¹¹ Α'. Κορ. ιβ, 31

¹¹² Ἐφημέριος – 1996, σελ.190

¹¹³ Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, «ὁ ἀσκητής τῆς Παναγούδας», σελ. 88-92

«Ὁ μή ἔχων εὐχήν, λέγει ὁ ἅγιος Ἡσύχιος, εἶναι σάν νά μήν ἔχης ὄπλο στόν πόλεμο. Εἶναι τό μόνο ὄπλο πού μπορεῖ νά νικήση τόν σατανά. Πότε ὅμως; Ὅταν εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀπό λογισμούς, τότε ἀνακόπτεται ἡ δύναμις της καί εἶναι σάν νά μήν τήν ἔχης. Ἡ παρουσία τοῦ λογισμοῦ εἶναι σημάδι ὅτι ἀκόμη ἡ ζωή μας εἶναι ἀτροφική, ὅτι εἴμαστε ἀκόμη γυμναζόμενοι. Ἀφοῦ γυμνάσωμε καλά τόν ἑαυτό μας τότε θά προχωρήσουμε σέ μεγαλύτερες τάξεις καί θά μποροῦμε νά λέμε ὅτι εἴμεθα πλέον πολεμιστές καί ὄχι μαθητευόμενοι. Γιά νά μήν ἔχης ὅμως εὐχή χωρίς λογισμούς, εἶναι ἀνάγκη ὁ νοῦς νά προσέχη μέ ὀξύ καί σύντονο βλέμμα, ὥστε νά ἀντιλαμβάνεται ἀμέσως ὅσους θέλουν νά μπουδν μέσα σου. Πρόκειται γιά τήν νήψη, πού εἶναι ἕνα συνεχές κοίταγμα τοῦ Θεοῦ, κοιτάζοντας τόν Θεό ἀνακαλύπτεις καί τόν ἐχθρό. Τότε θά μάθουμε ὅτι τό νά λήῃ ὁ νοῦ σου τήν εὐχή, νά ἐμπερικλείη μέσα του ὀλόκληρο τό ὄνομα καί τήν δόξα τοῦ Χριστοῦ. Ὅταν κάνης τήν εὐχή τοῦ Ἰησοῦ τότε ὅλα τακτοποιοῦνται διότι βάζεις τόν Χριστόν μέσα σου, ἐμπιστεύεσαι τόν Χριστόν, ἐπικαλεῖσαι τόν Χριστό. Ἐτσι οὔτε θά πάθης κακό, οὔτε θά σέ νοιάζει γιά τίποτε, οὔτε θά λυπηθῆς, οὔτε θά νοιώσης κάποια ἀποτυχία ἢ συντριβή, γιατί ἡ ζωή σου θά εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός». Ἀρχιμ. Αἰμιλιανοῦ Σιμωνοπετρίτου, Λόγος περί νήψεως...σελ.159, 160, 166,231

«Θά ἀναφέρω ἕνα ἐλάχιστο πού ἐνθυμοῦμαι, γράφει ὁ π. Ἰωσήφ, ἀπό τήν ἐπαφή τοῦ ἁγίου Νεκταρίου μέ τόν ἀείμνηστο π. Ἰωακείμ Σπετσιέρη πού ἦταν καί φίλοι. Ὅταν ἐρωτοῦσε ὁ π. Ἰωακείμ τόν ἅγιο Νεκτάριο γιά τό θέμα τῆς εὐχῆς, τοῦ ἔλεγε: «π. Ἰωακείμ, ὅταν λές τήν εὐχή νά συγκλονίζεσαι ὀλόκληρος. Νά βγαίνει ἡ εὐχή μέσα ἀπό τήν καρδιά σου, νά μήν τήν λές μόνο μέ τὰ χεῖλη» πού αὐτό ἦταν τό ἀπαύγασμα τῆς ἐσωτερικῆς του καταστάσεως στοῦ πῶς αὐτός ἐβίωσε τήν ἐσωστρέφεια, τήν νήψη καί τήν εὐχή, τήν ὁποία ὀλοκλήρωσε μέσα στήν ἡσυχαστική του περίοδο σάν Νεκτάριος μοναχός». Γέροντος Ἰωσήφ, Διδαχές ἀπό τόν Ἄθωνα, Ψυχωφελῆ Βατοπαιδινά 8, Ἅγιον Ὅρος 1999, σ.112

«Σᾶς δείχνω ἕναν ἀπλό τρόπο γιὰ τὴν ἀδιάλειπτη προσευχήν¹¹⁴, τὸν ὁποῖον ἐάν θέλετε χρησι-μοποιεῖτε καὶ αὐτόν. Βοηθάει ἴσως τοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους, πού δὲν μποροῦν νὰ μποῦν στό πραγματικό νόημα τῶν νηπτικῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ διατρέχουν τὸν κίνδυνο τῆς πλάνης.

Μερικοὶ δὲν βάζουν ὡς σκοπὸν τὴν ἀπέκδυση τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου¹¹⁵ δηλαδή τὴν μετάνοια¹¹⁶, τὴν ταπεινώση¹¹⁷ καὶ τὴν ἄσκησις ὡς βοηθητικὸ μέσον γιὰ τὸν ἀγιασμό τῆς ψυχῆς, γιὰ νὰ αἰσθανθοῦν βαθιὰ τὴν ἀμαρτωλότητά των καὶ φυσιολογικά νὰ αἰσθανθοῦν καὶ τὴν μεγάλη ἀνάγκη τοῦ ἔλεους τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ λένε πολλές φορές τὸ «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, γιὰ τοῦ Θεοῦ, ἔλεός σου μέ», μέ πόνο καὶ ἀπὸ τὴν καρδιά¹¹⁸. Γιατί τότε θὰ νιώσουν στὴν καρδιά τὴν γλυκύτητα τῆς θείας παρηγο-ριᾶς τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ. Δυστυχῶς ὁμως ξεκινοῦν μέ μιὰ ξερὴ ἄσκησις καὶ ἐπιδιώκουν θεῖες ἡδονές καὶ φῶτα καὶ πολλαπλασιάζουν συνέχεια τὰ κομβοσχοίνια καὶ ἀγιάζουν διὰ τοῦ λογισμοῦ των, βγάζοντας τὸ συμπέρασμα ὅτι εἶναι ἅγιοι ἀπὸ τοὺς μαθηματικούς ὑπολογισμούς τῶν περισσοτέρων κομβοσχοινίων των. Φτιάχνουν σκαμνιά ἀκριβῶς στοὺς πόντους καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, προσέ-χουν τὴν κλίση τῆς κεφαλῆς πρὸς τὴν καρδιά, ρυθμίζουν τὴν ἀναπνοή καὶ ὁ, τι ἄλλο γράφουν οἱ ἅγιοι Κάλλιστοι

¹¹⁴ **Ἡ ἀδιάλειπτη προσευχή.** Πῶς ὁ ἄνθρωπος θὰ μπορέσει νὰ προσεύχεται ἀδιάλειπτα, ὅταν ἔχει ἐργα-σία, διαβάζοντας, ἢ προσφέροντας ὑπηρεσία; Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς στὸν Ἀσκητικὸ του λόγο, (Ε.Π.Ε, τόμ.14, σελ.391), δίνει τὴν ἐξῆς ἀπάντησις: «Τίποτε ἀπὸ τὰ ἀδύνατα δὲν προστάζει ἡ θεία Γραφή. Ἡ ἀδιάκοπη προσευχή εἶναι τὸ νὰ ἔχει κανεὶς τὸ νοῦ του πολὺ εὐλαβή, νὰ εἶναι κυριευμένος ἀπὸ πόθο γιὰ τὸν Θεό, νὰ εἶναι ἡ ἐλπίδα του κρεμασμένη πάντοτε ἀπ' αὐτόν, καὶ σ' ὅλα νὰ ἔχει ἐμπιστοσύνη σ' αὐτόν καὶ στὰ ἔργα του καὶ σ' ἐκεῖνα πού συμβαίνουν».

Ὁ π. Παῖσιος λέει σχετικὰ: «Ὁ χριστιανὸς πρέπει νὰ ἔχει εὐλάβεια. Νὰ ἐλπίζει καὶ νὰ δοξάζει τὸν Θεό.

Αὐτὸ πού θέλω ἀπὸ σένα, γράφει σέ ἕνα πνευματικὸ του παιδί, εἶναι νὰ ἐμπιστεύεσαι στὸν Θεό τὰ δυσκολοκατάρθωτα ἀνθρωπίνως, γιὰ νὰ ἀπαλλαχθεῖς ἀπὸ τὸ ἄγχος καὶ τὴν ἀγωνία. Ἡ ἐμπιστοσύνη στὸ Θεό εἶναι μιὰ συνεχῆς προσευχή». Γέροντος Παῖσιου, Διδαχές καὶ Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 42. 269.

Ἡ συνεχῆς βία τῆς προθέσεως, λέγει ὁ Γέροντας Ἰωσήφ ὁ Βατοπεδινός, προκαλεῖ τὴν ἐνέργεια τῆς Χά-ριτος καὶ ὁ νοῦς διευκολύνεται. Μέ τὴ συνήθεια εὐκολότερα ἐπιμένει, παρηγορεῖται ἀπὸ τὴν Χάρη, ἀπο-κτὰ αἰσθησις τῆς θείας βοηθείας καὶ μέ θάρρος συνεχίζει. Γεγυμένος τὴ θεία παρηγοριά, λόγω τῆς ἐπιμο-νῆς του, κρατᾶ μόνος του τὴν εὐχή χωρὶς τὸν ψυθισμὸ τῆς φωνῆς – «ἐνδιάθετα», - καὶ προσεύχεται μέ λι-γότερο κοπο, γιατί ἡ Χάρη τὸν ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὴν βία τοῦ μετεωρισμοῦ. Ἐάν παραμένει προσευχόμενος, δέχεται τὸ θεῖο φωτισμὸ, ἐλέγχει τὰ νοήματα καὶ ἀποτρέπει τίς προσβολές τοῦ Παραλόγου, πού εἶναι ὅλο τὸ σύστημα τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Τότε ἡ Χάρη τοῦ ἀποκαλύπτει τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, πού βρίσκεται μέσα μας, ὅπως ἀκριβῶς δίδαξε καὶ ὁ Κύριος: «Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντός ὑμῶν ἐστί» (Λουκ. 17, 21). Αὐτὴ εἶναι ἡ νοερά προσευχή. Ὅταν ἡ ἐπιμονὴ ἐργασία συνεχιστεῖ χωρὶς διακοπὴ ἡ θεία Χάρη παραμένει πλεόν μόνιμα στὸ νοῦ καὶ τὴν καρδιά τοῦ αγωνιστῆ. Τότε, ἡ εὐχή λειτουργεῖ ἀδιάλειπτα, ἀκόμη καὶ στὸν ὕπνο, (τὴν εὐχή τὴν λέει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα πού κατοικεῖ σ' αὐτὴν τὴν καρδιά). Δοκιμάτε καὶ οἱ κοσμικοὶ, καὶ, πολὺ σύντομα θὰ γευθεῖτε τοὺς καρπούς αὐτῆς τῆς ἐργασίας. Τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μας δὲν εἶναι μιὰ ἀπλή λέξη. Εἶναι δύναμη, εἶναι ἐνέργεια, εἶναι ἀνάστασις καὶ ζωή!». Κων/νου Ρωίμπα, ψυχοφελεῖς συζητήσεις με Ἀγιορεῖτες Γεροντάδες, Ἅγιον Ὄρος 2005, σελ. 35 κ. ἐξ....

¹¹⁵ Ὁ παλαιὸς ἀνθρώπος εἶναι ὁ ἀνθρώπος πού ἔχει σέ ἐνέργεια τὰ πάθη του. «Ἐάν δὲν γνωρίσει ὁ ἀνθρω-πος τὸν παλαιὸ του ἀνθρώπο, γιὰ νὰ ταπεινωθεῖ φυσιολογικά, ἡ ταπεινώση δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ γίνῃ κατάστα-ση, γιὰ νὰ παραμένῃ ἡ θεία Χάρις».

¹¹⁶ **Ἡ μετάνοια.** «Ἡ μετάνοια ὑπάρχει ὑψηλότερα πασῶν τῶν ἀρετῶν, τῆς ὁποίας τὸ ἔργο δὲν δύναται νὰ τελειώσῃ παρὰ μόνον ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου». Ὁσιος Ἰσαάκ. (Ἐγγραφε στὸ τετράδιο τὰ ρητὰ ἀπὸ τοὺς ἁγίους Πετέρες). Γέροντος Παῖσιου, Διδαχές καὶ Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 285, 298

Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀληθινῆς μετάνοιας, κατὰ τὸν Γέροντα, εἶναι: «α), Ὅταν ὑπάρχει αἰσθησις ἀθλιό-τητας. β) Ὅταν μέσα στὴν καρδιά, παρὰ τὴν αἰσθησις τῆς ἀθλιότητος, ὑπάρχει ἐντονὴ αἰσθησις παρηγο-ριας καὶ ἐλπίδας καὶ γ) ὅταν λείπει τὸ ἄγχος». Νικόλαος Ζαχαριάδης, «Ἐμπειρίες ἀπὸ τὸν ἀμίλητο κόσμον τοῦ Ἄθω», τόμ. Α', Πύργος Ἡλείας 1998, σ 188.

¹¹⁷ **Ἡ ταπεινώση.** «Αὐτὸ τὸ λίγο πού μποροῦμε νὰ κάνουμε, λέει ὁ Γέροντας, νὰ τὸ κάνουμε πρόθυμα (μέ φι-λότιμο) καὶ μέ ταπεινώση. Ἡ ταπεινώση ἀναπληρώνει πολλὰ ἀπ' αὐτὰ πού δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε. Ὅταν ζητᾶμε ἀπὸ τὸν Θεό ταπεινώση μὴ νομίσουμε ὅτι θὰ μᾶς στείλῃ μέ τὴ σέσουλα. Συμβαίνει νὰ μᾶς τὴ στέλνῃ ἀναπάντεχα μ' ἕναν ἀνθρώπο πού ἦρθε νὰ μᾶς ταπεινώσει. Ὅταν δὲν ταπεινωθεῖ κανεὶς ἐκούσια θὰ ταπει-νωθεῖ ἀκούσια. Ὁ ἀνθρώπος θὰ ταπεινωθεῖ ὅταν γνωρίσει ἀληθινὰ τὸν ἑαυτό του. Ὅταν γνωρίσει τὸ ἄτομό του, τότε τοῦ γίνεταί ἡ διάσπασις τοῦ ἀτόμου του καὶ ἐκτοξεύεταί στὸ πνευματικὸ διάστημα. Διότι ὅταν γνω-ρίσει τὸ ἄτομό του, θέλει δὲν θέλει θὰ ταπεινωθεῖ καὶ ὅταν ταπεινωθεῖ, ὑποχρεωτικῶς θὰ ἔλθῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ στὸ πλάσμα Του. Τότε ὁ ἀνθρώπος θὰ φωτίζεται χωρὶς νὰ θέλει καὶ χωρὶς νὰ τὸ νιώθῃ καὶ ἔτσι θὰ δο-

καί Γρηγόριοι τῆς Φιλοκαλίας, οἱ νηπτικοί, καί μετά δημιουργοῦν τή ψευδαίσθηση ὅτι κάπου κοντά στά μέτρα αὐτῶν τῶν Ἁγίων βρίσκονται. Ἀπό τή στιγμή πού θά πιστέψουν σ' αὐτόν τόν λογισμό, ἀμέσως καταφθάνει τό ταγκαλάκι (ὁ δαίμονας) καί τοῦς στήνει τήν τηλεόραση μέ τίς φαντασίες του καί στή συνέχεια ἔπακολουθοῦν προφητεῖες ταγκαλίστικες κ.λ.π., τῆς πλάνης.

«Ἡ μόνη σιγουριά εἶναι ἡ μετάνοια καί ἔπ᾿αυτοῦ αὐτήν ὡς γίνεται κάθε πνευματική οἰκοδομή. Τήν μετάνοια νά ζητᾶμε συνέχεια ἀπό τόν Θεόν καί τίποτε ἄλλο ἔκτός ἀπό αὐτήν. Δέν πρέπει νά ζητᾶμε φῶτα, θαύματα, προφητεῖες καί χαρίσματα, παρά μόνο μετάνοια. Ἡ μετάνοια φέρνει τήν ταπείνωση, ἡ ταπείνωση θά φέρῃ τήν χάριν τοῦ Θεοῦ, διότι τοῦς ταπεινοῦς πηγαίνει ὑποχρεωτικά ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Ἐπομένως ἡ μετάνοια εἶναι ἀπαραίτητη γιά τή σωτηρία μας καί ὅταν τήν ἔχουμε, θά ἔλθῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καί θά μᾶς διδάξῃ τί χρειάζεται νά κάνουμε γιά τή δική μας σωτηρία καί τῶν συνανθρώπων μας, ἔάν χρειάζεται.

Τότε μόνο ἡ προσευχή δέν κουράζει. Ὅταν μποῦμε στό νόημά της, ξεκουράζει καί προσευχό-μεθα χωρίς νά πιέζουμε τόν ἑαυτό μας, ἀλλά πιεζόμενοι ἀπό τό φιλότιμο, τό ὁποῖο δίδει ὅλην τήν πνευματικήν λεβεντιά μέ τό φτερούγισμα τῆς καρδιάς καί τότε ἡ καρδιά, ὅσο πέτρινη καί ἄν εἶναι ραῖζει καί πηδᾷ τά δάκρυα ἐν ὥρα προσευχῆς. Τήν ἀνάγκη τῆς προσευχῆς τήν αἰσθάνεται σάν τό πεινασμένο μωρό πού ἀνοίγει τό στοματάκι του καί τρέχει στήν ἀγκαλιά γιά νά θηλάσῃ καί νιώθει παράλληλα καί τήν μεγάλη σιγουριά καί τήν μητρική στοργή.

Δέν ἀμφιβάλλει κανείς ὅτι ὁ ἔχθρος θά προσπαθῆσῃ νά πολεμήσῃ μέ τό νά σοῦ σκορπάῃ τόν λογισμό. Ὅταν ὁμως θά προηγεῖται πατερική μελέτη¹¹⁹ (Ἐυεργεντινός ἢ Γεροντικόν), θά καπακώ-νονται οἱ μικρές ἢ οἱ μεγάλες μέρμινες καί οἱ περισπασμοί τῆς ἡμέρας καί ἔτσι θά μεταφέρεσαι σέ πνευματική ἀτμόσφαιρα καί θά προσεύχῃσαι συγκεντρωμένος.

Ἐάν ὁ ἔχθρος σέ πολεμήσῃ μέ βλάσφημους λογισμούς (ἀπό τή συνηθισμένη του κακία καί ἀπό φθόνον), νά μὴν ταραχθεῖς, ἀλλά χρησιμοποίησε καί τόν δαίμονα γιά ἐργάτη του, χωρίς νά ταρασ-σεσαι, ἀλλά νά τοῦ λές: «Καλά πού μοῦ ἔφῃρες αὐτούς τοῦς λογισμούς γιά νά πῶ τήν εὐχὴ, διότι ἀλλιῶς ξεχνῶ νά προσεύχομαι ἀδιαλείπτως». Ὁ ἔχθρος τότε θά ὑποχωρήσῃ ἀμέσως, διότι αὐτός εἶναι συνηθισμένος νά κάνει μόνον τό κακό. Τό ἀνέφερα αὐτό, διότι ὁ ἔχθρος φέρνει βλάσφημους λογισμούς στοῦς εὐαίσθητους συνήθως, γιά νά τοῦς κάνει πιό εὐαίσθητους, νά τοῦς ταραξῇ καί νά τοῦς κόψῃ. Ἰδίως σέ μερικούς πού ἀγωνίζονται στήν ἀγρυπνία ὑπὲρ τῶν δυνάμεών τους, μέ ὑπε-ρηφάνεια καί εὐρίσκονται ἀτονισμένοι καί δέν ἔχουν τήν δύναμη νά διώξουν τοῦς λογισμούς τοῦ ἔχθρου. Αὐτοί νομίζουν ὅτι οἱ βλάσφημοι λογισμοί εἶναι δικοί τους καί ἔτσι ὑποφέρουν ἄνευ λόγου, ἐνῶ δέν εἶναι αἰτία αὐτοί, ἀλλά ὁ ἔχθρος.

Δι' αὐτό χρειάζεται οἱ νέοι νά ἀγωνίζονται μέ ταπείνωση καί διάκριση στό θέμα τῆς προσευχῆς καί νά προετοιμάζον τήν νύκτα ἀπό τήν ἡμέρα μέ τό ἀπερίσπαστο, μέ τή μελέτη καί τή λιτή τροφή πού βοηθᾷ καί πρέπει ὅσο τό δυνατόν νά μὴν εἶναι ἀλμυρή, διὰ νά ἀποφεύγουν τά πολλά νερά, διότι αὐτά ἐμποδίζουν μέ τή φουσκωμάρα πού προξενοῦν καί δέν διευκολύνουν τόν ἄνθρωπο στήν εὐχὴ. Πολύ βοηθᾷ τό βραδινό φαγητό, ὅσο ἔλαφρό καί νά εἶναι, νά γίνεται γύρω στίς 4 εὐρωπαϊκῆ ὥρα, μετά μελέτη πατερική ἢ κάτι ἄλλο γιά 3

ξάζεται ὁ Θεός». Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 100, 256.

Γιά τό ἴδιο παράδειγμα τῆς διάσπασης τοῦ ἀτόμου γράφει ὁ Σεβασμ. κ.Νικόλαος Χατζηνικολάου: «... Στόν π. Παῖσιο πήγα καί τό 1976 μέ ἕναν συμφοιτητή μου. Καί τότε θυμᾶμαι τήν χάρη καί τήν γλύκα τῶν λόγων του.

- Τί σπουδάχετε, παλληκάρια; μας ρώτησε.

Φυσική, του απαντούμε.

Καί οἱ δύο φυσικοὶ εἶστε; Ἔ! τότε πρέπει νά μάθετε καί τήν φυσική τῆς μεταφυσικῆς. Ξέρετε γιά τήν πνευμα-τική διάσπαση τοῦ ἀτόμου; Ὅταν γνωρίσουμε τόν ἑαυτό μας, ὅταν δηλαδή φθάσουμε σέ αὐτογνωσία, τότε γί-νεται ἡ διάσπαση τοῦ ἀτόμου μας. Ἄν δέν ταπεινωθοῦμε ὥστε νά διασπάσουμε τό ἀτομό μας, δέν θά βγεῖ ἡ πνευματική ἐνέργεια πού χρειάζεται γιά νά ξεπεράσουμε τήν βαρύτητα τῆς φύσεώς μας. Μόνον ἔτσι, παλ-ληκάρια, θά μπορέσουμε νά διαγράψουμε πνευματική τροχιά».

Τί ὠραῖος αἰφνιδιασμός! Μᾶς μίλησε ἡν γλώσσα μας μέ τήν γλώσσα του. (Από τό βιβλίο: Ἁγιον Ὅρος, τό ὑπέρτατο σημεῖο τῆς γῆς». «Ἐκδ. Καστανιώτη, Ἀθήνα 2000)

«Σέ ἕνα λεπτό μέσα μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά γίνῃ Ἄγγελος ἢ ταγκαλάκι. Πῶς; Μέ τήν ταπείνωση ἢ τήν ὑπε-ρηφάνεια...Ὁ εὐκολότερος τρόπος νά σωθοῦμε, εἶναι ἡ ἀγάπη καί ἡ ταπείνωση. Γι' αὐτό ἀπό τήν ἀγάπη καί τήν ταπείνωση νά ἀρχίσουμε καί μετά νά προχωρήσουμε στά ἄλλα». Ὁ μεγαλύτερος ἀγώνας εἶναι νά ἀπο-κτήσουμε τήν ταπείνωση καί τήν ἀγάπη πού εἶναι εὐκόλα καί γιά ἕνα μικρό κοριτσάκι». Τερομονάχου Ἰσαάκ Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου,..... σελ. 428

¹¹⁸ Λέγει ὁ ἅγιος Βαρσανούφιος: «Ἡ ἐσωτερική ἐργασία μέ πόνο καρδιάς φέρνει καθαρότητα καί ἡ καθαρό-τητα τήν ἀληθινή ἡσυχία τῆς καρδιάς· ἡ ἡσυχία φέρνει τήν ταπείνωση καί ἡ ταπείνωση κάνει τόν ἄνθρω-πο κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τήν κατοίκηση αὐτή ἐξορίζονται τά πάθηκαί οἱ δαίμονες καί ἔτσι γίνεται ὁ ἄνθρωπος γεμᾶτος ἀπό ἁγιασμό, γεμᾶτος ἀπό φωτισμό, καθαρότητα καί χάρη». (Ἁγιοὶ Κάλλιτος καί Ἰγνάτιος Ξανθοπούλοι, Μέθοδος καί κανόνας ἀκριβῆς, Φιλοκαλία τ. Ε'. σελ. 78).

¹¹⁹ Ἡ μελέτη. «Τά πατερικά βιβλία γιά νά βοηθήσουν, πρέπει νά διαβάζονται μέ ταπείνωση καί προσευχή».

ώρες. Πολύ βοηθάει να προηγουμένως μετάνοιες μι-κρές και μεγάλες στό ένδιάμεσο, σέ κάθε κομποσχοίνι, για να ξεπαγώσουν τά λάδια τής μηχανής και μετά άφοϋ κουρασθοϋν κάπως, να κάθονται να λένε τήν εϋχή, φέροντας μπροστά τους τήν έλε-εινότητά τους και τίς μεγάλες εϋεργεσίες πού τούς Έκανε ό καλός Θεός. Τότε ό νοϋς συμμαζεϋ-εται μόνος του στην καρδιά και ζητάει ό άνθρωπος τό Έλεος τοϋ Θεοϋ έν όλη τή καρδιά του, έν όλη τή ψυχή του και έν όλη τή διανοία του, χωρίς να καταβάλλει κόπο.

Πολύ βοηθάνε οι 3 ώρες μετά τή δύση τοϋ ήλιου, άφοϋ διαβάσει προηγουμένως πατερικά βιβλία, όπως και μετά τό μεσονύκτιο μέχρι τήν άνατολή. Οι νέοι καλόν είναι να κοιμούνται μία ώρα μετά τή δύση τοϋ ήλιου, μέ λιγότερη προσευχή και να σηκώνονται μετά τό μεσονύκτιο, για να άποφεϋ-γουν και τόν πρωινό σκανδαλώδη ύπνο. Φυσικά χρειάζεται διάκριση και παρακολούθηση από τόν πνευματικό τους καθοδηγό, ό όποιος είναι άπαραίτητος».

Καθαρή προσευχή

«...Δέν ύπάρχουν, φυσικά, μακαριώτεροι άνθρωποι από εκείνους πού Έπιασαν έπαφή μέ τόν Οϋράνιο Σταθμό και είναι δικτυωμένοι μέ εϋλάβεια μέ τόν Θεό. Η άγρυπνία μέ τήν προσευχή δίνει υγεία και ζωή στην πνευματική ανάπτυξη, διότι καθαρίζει και λεπταίνει τόν νοϋ, ταπεινώνει τήν άτακτη σάρκα, θερμαίνει τήν καρδιά μέ άγάπη προς τόν Θεό, και δέχεται ή ψυχή τήν Θεία Χάρη. Η νυκτερινή προσευχή βοηθάει πολύ περισσότερο από τήν προσευχή τής ήμέρας, όπως και ή νυκτε-ρινή βροχή τά φυτά από τήν βροχή τής ήμέρας. Τήν ώρα τής προσευχής, όταν ό νοϋς μας φεύγει σέ άσχημα πράγματα ή έρχονται, χωρίς να τό θέλουμε, να μή χρησιμοποιούμε αντίρρητικό πόλεμο κατά τοϋ έχθροϋ διότι, όλοι οι δικηγόροι εάν μαζεϋτοϋν, μέ Ένα διαβολάκι δέν τά βγάζουν πέρα μέ συζήτηση, αλλά μόνο μία περιφρόνηση μπορεί να τά διώξει κανείς, όπως και τούς βλάσφημους λογισμούς. Δέν πρέπει ό άνθρωπος να στενοχωρηται για τίς βλασφημίες τοϋ διαβόλου, αλλά μόνο τίς άτομικές του άμαρτίες, και να έλπίζει στην άπέραντη εϋσπλαχνία τοϋ Θεοϋ, διότι, όπου λείπει ή έλίδα στό Θεό, ύπάρχει ή ούρά τοϋ πονηροϋ.

Πολύ βοηθάει για τήν καθαρή προσευχή, (ό νοϋς να είναι τελείως καθαρός, από λογισμούς, εϋ-δωλα, χρώματα κ.τ.λ.), όταν είναι κανείς τελείως μόνος του. «Η ψυχή κινείται άνετα και ξεσπάει ή καρδιά στον Θεό μέ εϋλάβεια, και σκάει σιγά-σιγά τό σκληρό τσιώφλι, και τό διώχνει και μετά συ-κινείται, όχι μόνον όταν σκέφτεται τόν Θεό, αλλά και όταν τό όνομά Του άκούσει ή τό ιδεί γραμμένο, σκιρτάει ή καρδιά, και τό φιλάει μέ πολλή εϋλάβεια.

Στόν μοναχό, άρμόζει ή έσωτερική και έξωτερική ειρήνη, ή εϋλάβεια και ή άδιάλειπτη προσευχή, για τόν «Άγιασμό τής ψυχής του και για τίς ψυχές τών συνανθρώπων του πού δέν εϋκαιροϋν να προσεύχονται»¹²⁰.

Η άγνή ψυχή τοϋ Γέροντα βλέποντας τή δυστυχία πού ύπάρχει στον κόσμο πονούσε και έν-διαφερόταν για τούς άλλους περισσότερο από τόν έαυτό του. Η καθαρή προσευχή του φθάνον-τας στον Θρόνο τοϋ Θεοϋ, συναντιόταν μέ τίς προσευχές τών παιδιών.

Ο Γέροντας Έφθασε στην καθαρή προσευχή προετοιμάζοντας τόν έαυτό του μέ τόν έξής τρό-πο: Καθάρισε τόν έαυτό του από τά πάθη και τοποθέτησε τις άρετές. Έβαλε σαν θεμέλιο τήν άπλότητα και τήν ταπεινώση. Τό πνευματικό αυτό οίκοδόμημα έμεινε άκλόνητο από τόν κατά-κλυσμό τών παθών, τούς όρμητικούς χειμάρρους τών πειρασμών και από τήν άγρια λαίλαπα τών δαιμονικών έπιθέσεων. Μέσα από τήν έμπειρία του αυτή ζούσε τά βιώματα πού είχε ό Δαβίδ, όταν έγραφε και όταν έψαλλε τούς στίχους τών Ψαλμών. Δηλαδή άποκτοϋσε τήν έμπει-ρία και συνελάμβανε τό νόημά τους πριν γνωρίσει τήν έρμηνεία των. Καθώς πρόσφερε τά λόγια τών ψαλμών, ξυπνοϋσαν μέσα του οι προσωπικές μνήμες. Μνήμες πού άνακαλοϋσαν τίς έμπει-ρίες του από τούς πειρασμούς, τίς δαιμονικές έπιθέσεις. Έτσι όδηγούμενος από τά δικά του βιώ-ματα

¹²⁰ Γέροντος Παΐσιου Αγιορείτου, Έπιστολές,σελ.109 κ. έξ...

«Η κατάσταση τής παραστάσεως τώ Θεώ δίδεται εις τόν άνθρωπον όταν οϋτος εύρίσκεται έν έσχάτη έντάσσει μετανοίας ήτις έδωρηθή εις τόν κόσμον υπό τοϋ αναστάντος Χριστοϋ...Η προσευχή διά καθαροϋ νοός είναι φαινόμενον σπάνιον. Η προσέγγις εις αυτήν (τήν προσευχήν) συντελείται πρό παντός διά τής βαθείας θλίψεως τοϋ πνεύματος ήμών, όπερ συνειδητοποιεί τόν χωρισμόν από τοϋ Θεοϋ ως στέρησιν ύπ' οϋδενός αναπληρουμένην. Η λύπη αυτή όμοιάζει προς άγωνίαν ή έξ αυτής όδύνη είναι όξυτέρα μαχαίρας...Διά τής προσευχής όμως άποβαίνει θαυμαστόν δώρον τής άγάπης τοϋ Θεοϋ. Η μαρτυρική αυτή πάλη άφυπνίζει τήν πρότερον έν τή ψυχή κεκρυμμένην ένέργειαν τής προσευχής, ήτις εις τό έξής αναβλύζει πυρίνη ήμέρας και νυκτός. Και τότε άπροσδοκήτως, άνευ έπιδείξεως, ή προσευχή φθάνει εις τήν καθαρότητα. Τότε ό άνθρωπος ζη αυθεντικώς έν τή φωτοφόρω πραγματικότητι τοϋ Αγίου Πνεύματος. Ίσταται και ένώπιον τοϋ Θεοϋ και ένώπιον έαυτοϋ έν πλήρει διαφανεσία τής ύπάρξεως αυτοϋ. Διά τοιαύτης προσευχής θεραπεύεται τό πνεϋμα ήμών από τής γοητείας τών «φασμάτων τής άληθείας», από τοϋ πλήθους τών έν τώ σκότει της άγνοίας δυσδιακρίτων έλεων». Αρχιμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ), Οψώμεθα τόν Θεόν καθώς έστί, εκδ. βα, Ίερά Πατριαρχική Σταυροπηγιακή Μονή Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, 1993, σελ. 49

Έφθανε στην κατανόηση του νοήματος των Ψαλμών. Είχε την αίσθηση ότι αυτά γεννιούνται από το βάθος της καρδιάς του, σαν ένα μέρος του είναι του. Βέβαια αυτό είναι θεϊκό δώρο προς τον πιστό του δούλο¹²¹.

Τά παιδιά μέ την καθαρότητα πού τά διακρίνει, μπορούν νά καταστούν πίο εύκολα δεκτικά τῆς Χάριτος καί μέ τίς προσευχές τους γίνονται ἀκόμη καί θαύματα».

«Κάποτε ὅταν ἀσκήτευε στό ξηροκάλυβο τοῦ Ὑπατίου στά Κατουνάκια, διηγήθηκε: «...ἐνῶ ἔλεγα τήν εὐχή τήν νύχτα, ἦρθε μέσα μου μιά μεγάλη χαρά. Συνέχισα νά λέω τήν εὐχή καί ξαφνικά τό Κελλά μου πλημμύρισε ἀπό φῶς. Ἦταν λευκό μέ μιά μικρή ἀπόχρωση πρὸς τό γαλάζιο. Ἡ καρδιά μου χτυποῦσε γλυκά. Συνέχισα νά κάνω κομποσχοῖνι μέχρι πού βγήκε ὁ ἥλιος. Τό φῶς ἦταν τόσο δυνατό! Πίο δυνατό ἀπό τό φῶς τοῦ ἡλίου. Ὁ ἥλιος ἔχανε τήν λάμψη μπροστά του. Ἐβλεπα τόν ἥλιο καί μοῦ φαινόταν τό ἡλιακό φῶς ὡχρό, ὅπως εἶναι τό φῶς τῆς σελήνης κατά τήν πανσέληνο. Τό φῶς τό ἔβλεπα γιά πολύ. Μετά, ὅταν τό φῶς ἔλειψε καί ἡ χάρις μειώθηκε, τότε δέν εὗρισκα καμ-μιά παρηγοριά καί χαρά. Ἐπειδή εἶχα μεταπέση ἀπό μία κατάσταση σέ ἄλλη κατώτερη, ἔβλεπα τόν ἑαυτό μου σαν ἕνα ζῶο».

Ὁ Γέροντας δεχόταν τά πρόσωπα, τούς ἄλλους ἀνθρώπους, τά πράγματα, τήν φύση, τά ζῶα, τόν ἑαυτό του, ὡς δῶρα τοῦ Θεοῦ καί εὐχαριστώντας τόν Θεό τά ἐπαναπρόσφερε πάλι στόν Θεό καί Πατέρα μας ὡς θυσία. Ζοῦσε Θεοκεντρικά: εἶχε ὡς κέντρο τῆς ζωῆς του τόν Θεό. Ὅλα τά δεχόταν ὡς δῶρα δικά Του.

Ὅλη του ἡ ζωή ἦταν μία εὐχαριστία μία, δοξολογία, μία ἐκδήλωση εὐγνωμοσύνης πρὸς τόν Οὐράνιο Πατέρα¹²². Ἦταν μία ἀγαπητική ζωή. Ὅ, τι ἔκανε ἢ ἔλεγε ἦταν μιά ἔκφραση ἀγάπης πρὸς τόν Θεό καί πρὸς τούς συναθρώπους του. Αἰσθανόμενος τόν Θεό Πατέρα του, θεωροῦσε καί τούς ἄλλους ἀδελφούς του, καί τούς ἀγαποῦσε ὡς δῶρα Θεοῦ.

«Ὅλες οἱ ἐνέργειες τοῦ Γέροντα χαρακτηρίζονται ἀπό τήν ἀρετή φιλότιμο» ὅπως συνήθως ἔλεγε: Φιλότιμο κατά τόν Γέροντα, «εἶναι εὐλαβικό ἀπόσταγμα τῆς καλωσύνης, ἡ λαμπικαρι-σμένη ἀγάπη τοῦ ταπεινοῦ ἀνθρώπου. Τότε ἡ καρδιά του εἶναι γεμάτη ἀπό μεγάλη εὐγνωμοσύνη πρὸς τόν Θεό καί τούς συναθρώπους του, καί ἀπό πνευματική λεπτότητα (εὐαίσθησία), προ-σπαθεῖ νά ἀνταποδώσει καί τήν παραμικρή καλωσύνη πού τοῦ κάνουν οἱ ἄλλοι». Ὅ, τι γίνεται πέρα ἀπό καθῆκον καί ὑποχρέωση, χωρίς νά ζητηθῆ, ἀπό ἀνιδιοτελεῖ ἀγάπη, αὐτό εἶναι τό φιλότι-μο. Νά κινούμαστε, σημειώνει, μέ φιλότιμο. Τά φιλότιμα παιδιά προσέχουν, πῶς νά ξεκουράσουν καί νά εὐχαριστήσουν τούς γονεῖς... Ὁ φιλότιμος βομβαρδίζεται ἀπό εὐλογία»¹²³.

«Νά ποῦμε, νά ὑποθέσουμε, εἶναι σαν τό ἀλάτι μέσα στό φαγητό. Πάντα νά κάνεις κάτι περισ-σότερο ἀπ' αὐτό πού σοῦ ζητοῦνε. Κι ἂν τό κάνεις αὐτό, εἴτε μέσα στήν οἰκογένεια εἶσαι, εἴτε μέσα στό ἑπάγγελμα εἶσαι, εἴτε μέσα σέ μιά κοινωνική συναναστροφή εἶσαι, ὅταν ἔχεις φιλότιμο, αὐτό θά σέ καθοδηγεῖ τί πρέπει νά κάνεις καί πῶς νά φέρεσαι»¹²⁴.

Ἐκανε σωστή χρήση εὐχαριστιακή καί ἡ ἀγάπη του ξεχειλίζει καί ἀγκάλιαζε ὅλη τήν κτίση ὡς δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ, τά ὁποῖα θεωροῦσε δῶρα τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο. «Τόν εἶδα, σημειώ-νει ὁ π. Ἰσαάκ, νά φροντίζει μέ τρυφερότητα καί ἀγάπη φυτά, μυρμιγκία, ἔρπετά καί ἄλλα στοι-χεῖα τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου». Γι' αὐτό καί τά «ἀγρια» ζῶα τόν πλησίαζαν καί ὑπάκουαν.

«Ἐνα πρωῖ πού τόν ἐπισκέφθηκαν, μερικοί γνωστοί του, τά πουλιά, κυρίως ἀηδόνια κελαῖδοῦσαν καί ἦταν κουραστικά. Μᾶς δυσκόλευαν τήν συζήτηση. Ὅποτε σέ μιά στιγμή ἀκοῦμε τόν Γέροντα νά λέει: «Κοπᾶστε (ὄχι

¹²¹ Αββα Κασσιανού, συνομιλίες μέ τούς Πατέρες τῆς ἐρήμου, ἐκδ. «Ἐτοιμασία», Καρέας, 2004, σ. 328, 383

¹²² Ἡ δοξολογία σημαίνει φανέρωση τοῦ Θεοῦ καί εὐχαριστία σημαίνει χαρίτωση ἀπό τόν Θεό, Χάρις ἀπό τόν Θεό. Ὁ Γέροντας ἔβλεπε τήν φανέρωση τοῦ Θεοῦ σέ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς του. Ζοῦσε μέσα στή Χάρι τοῦ Θεοῦ. Ἐγινε ἄνθρωπος τῆς δοξολογίας, ἔγινε ἄνθρωπος τῆς φανερώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καί γιά τόν κόσμο. Εἶναι ὁ ἁγιασμένος ἄνθρωπος, ἄνθρωπος εὐχαριστιακός. Δηλαδή τά δῶρα πού λάμβανε ἀπό τό Θεό τά ἐπέστρεφε σ' Ἐκεῖνον, διά τοῦ πλησίον πού εἶναι εἰκόνα Του, στόν Ὅποιο, ὅσα καί νά Τοῦ προσφέρουμε, τόσα καί περισσότερα εἶναι ἐκεῖνα πού Τοῦ ὀφείλουμε. Γιατί ὅλα αὐτά τά δίνουμε ὡς ἀντίδωρα τῶν χαρισμάτων πού Ἐκεῖνος ἔχει προκαταβάλλει στά πλάσματά Του.

Αὐτός θεραπεύτηκε ἀλλά καί θεραπεύει, γιατί εἶναι πιά ἕνας ἀλλαγμένος, κατά Θεόν ἄνθρωπος. Γι' αὐτό ἀξιῶθηκε νά γίνει ἡ ἀφορμή γιά νά θεραπευθοῦν καί οἱ ἄλλοι γύρω του. Ἐτσι δέ βλέπει τήν θεραπεία του ὡς προσωπικό ἢ ἀτομικό μόνο γεγονός, εἶναι ἕνα γεγονός τό ὁποῖο ἐπεκτείνεται μέν ἐπάνω του, πιάνει τά βαθέα τῆς ψυχῆς του, τά βαθέα τῆς ὑπάρξεώς του καί τόν κάνει νά βλέπει βαθύτερα. Γίνεται ὁ «ιδών» καί ἔτσι δημιουργοῦνται νέα κοινωνικά μεγέθη. Οἱ Προφῆτες μέσα στή θεία Γραφή λέγονται «οἱ ἰδόντες» καί γίνονται ἄνθρωποι πού δοξολογοῦν τόν Θεό καί γίνονται δόξα καί εὐχαριστία γιά ὅλον τόν κόσμο.

Ἄρα τό θέμα τῆς ἐπιστροφῆς μας στόν Θεό, μέ τήν μετάνοια, τήν δοξολογία καί τήν εὐχαριστία γίνονται αἰτία, ἀφ' ἑνός μέν νά θεραπεύομαι ἐγώ βαθειά, τήν θεραπεία τήν ἀξιοποιῶ γιά μιά δοξολογία καί εὐχαριστία, ἀφ' ἑτέρου συγχρόνως νά μποροῦν νά θεραπευθοῦν καί οἱ γύρω μου ὅσοι βέβαια ἔχουν ἀγαθή προαίρεση καί τό ἐπιθυμοῦν. (Αποσπάσματα ἀπό τήν ὁμιλία τοῦ π. Κων/νου Στρατηγοπούλου, στήν Εὐαγγελική περικοπή τῶν 10 Λεπρῶν).

¹²³ Ἰερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παῖσιου τοῦ Ἀγιορείτου"..., σελ.454

¹²⁴ π. Ἀθανάσιος Σιμωνοπετρίτης, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι 2007, σ.37

σωπᾶστε) εὐλογημένα, ἀφοῦ βλέπετε ἔχω συζήτηση. Ὅταν τελειώ-σω ἐγώ, τότε ν' ἀρχίσετε ἐσεῖς». Αὐτομάτως τὰ πουλιά «κόπασαν», χωρίς νά κινηθοῦν ἀπό τήν θέ-ση τους»¹²⁵.

Ἐμμεῖτο τόν Χριστό, στήν κενωτική ἀγάπη Του πρός τόν ἄνθρωπο, στόν Ὅποιο ἐμεῖς προ-σφέρωμε ψωμί καί κρασί, καί αὐτά εἶναι δικά Του, μᾶς δίνει ὁ, τι πολυτιμότερο ὑπάρχει, τό Σῶμα Του καί τό Αἷμα Του, τό φάρμακο ἀθανασίας. Λύνοντας ἔτσι τό αἰώνιο πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου πού τούς ἀπασχολοῦσε, ἰδιαίτερα τούς ἀρχαίους Ἑλληνας φιλοσόφους, ἡ κάθαρση καί ἡ ἀποκα-τάσταση. Προσερχόμενος τώρα ὁ πιστός στό Ἅγιο Ποτήριο τῆς Ζωῆς ὁ ἱερεὺς λέγει: «Μεταλαμ-βάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ... εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν (ἡ κάθαρση) καί ζῶν τήν αἰώνιον (ἡ ἀπο-κατάσταση)».

Ἀγαπώντας τόν ἄλλον συν - χωρῶ, χωράω μαζί του. Τί ὠραῖο πρᾶγμα εἶναι νά βλέπωμε ὁ ἕνας τόν ἄλλον ὡς δῶρο Θεοῦ! Αὐτό ἔκανε καί ὁ Γέροντας χαιρόταν τόν ἄλλον δινόνταν κενωτικά. Προσευχόμενος γιά ἀρρώστους ἔλεγε: «Θεέ μου, βοήθησε τόν ἄρρωστο καί πᾶρε ἀπό μένα τήν ὑγεία», καί δεχόταν μέ χαρά ὅσες ἀρρώστιες τοῦ ἔστελνε ὁ Θεός. Ἄν μάθαινε ὅτι ἔπρεσε κάποιος σέ πειρασμό ἔτρεχε νά βοηθήσει μέ καρδιά συμπάσχουσα σάν νά ἦταν ἀδελφός του. «Ἄν δέν συγ-χωροῦμε τούς ἄλλους βρισκόμαστε ἔξω τοῦ παραδείσου», τόνιζε χαρακτηριστικά».

Ἐνα πνευματικό του παιδί πού τόν ἐπισκέφθηκε στό νοσοκομεῖο τίς τελευταῖες ἡμέρες τῆς ζωῆς του, τοῦ ζήτησε μιά συμβουλή καί ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Νᾶχουμε πνευματική ἀρχοντιά, γιατί μέ αὐτή συγγενεύομε μέ τόν Χριστό»¹²⁶.

Ἡ ζωή του ἦταν μιά συνεχῆς δοξολογία, (τό δόξα σοι ὁ Θεός πολύ συχνά ἀκουγόταν ἀπό τά χεῖλη του), καί εὐχαριστία πρός τόν Θεό. Εἶχε θυσιαστική ἀγάπη, προσφορᾶς, δικαιοσύνης, σε-βασμοῦ ἐλευθερίας πρός τόν συνάνθρωπό του.

Ἐλεγε: «Ὅταν ἀκούω τόν πόνο¹²⁷ τοῦ ἄλλου, σέ σπασμένα γυαλιά νά κάθωμαι καί σέ ἀγκάθια νά πατάω δέν τό καταλαβαῖνω. Ὅταν ὁ ἄλλος πάσχει πραγματικά, μπορῶ ἀκόμη καί νά πεθάνω γιά νά τόν βοηθήσω... Ἐλειωνε τόν ἑαυτό του στήν ἄσκησι καί ἀνέπαυε πνευματικά κάθε ἄνθρωπο. Ἄλ-γοῦσε ὁ ἴδιος γιά τόν πόνο καί τίς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων καί ταυτοχρόνως τούς μετᾶγγιζε χαρά καί παρηγοριά. πάλιν μέ δαίμονες, συνωμιλοῦσε μέ ἁγίους, συναναστρεφόταν μέ ἄγρια ζῶα καί βοηθοῦσε πνευματικά τούς ἀνθρώπους»¹²⁸.

Ἡ αὐτομεμψία¹²⁹

Ἡ αὐτομεμψία εἶναι ἡ πρώτη φανερή ἔκφραση - περιγραφή τῆς προσπάθειας γιά τήν ἀπό-κτηση τῆς ταπεινοφροσύνης καί ἡ βασική ὁδός πρός αὐτήν τήν ἀρετή. Εἶναι ἡ πνευματική μέθο-δος δια τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος «ὁ ἀπωλέσας τήν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν Χριστοῦ εὐρήσει αὐτήν»¹³⁰. Αὐτή ἡ προσπάθεια δέν σημαίνει κάποιες ἐξωτερικές καί φαρισαϊκές ἐκδηλώσεις.

«Μέ τόν ὄρο αὐτομεμψία, ἐννοῦμε τήν αὐτοκατηγορία, τήν αὐτοκατάκριση, καί αὐτοκριτική, τόν αὐτοέλεγχον»¹³¹.

¹²⁵ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου"..... σελ.256

¹²⁶ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου"..... σελ.522-523, 343

¹²⁷ Ὁ Ἐπίσκοπος Μαυροβουνίου καί Παραθαλάσσιας κ. Ἀμφιλόχιος Ράντοβιτς, λέει γιά τήν ἐμπειρία του πού συνάντησε στό πρόσωπο τοῦ Γέροντα: «Εἶδα τότε, ὅτι δηλαδή ὑπάρχουν ἄθεοι, τόν πραγματικό πόνο στό Γέροντα, ὅπως βλέπεις σέ μιά μητέρα, ἡ ὅποια πονᾶ γιά τό παιδί της, πού κινδυνεύει νά χαθεῖ. Μέ τέτοιο πόνο, μέ τέτοια θλίψη, διερωτάτο ἂν εἶναι δυνατό νά ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού νά μὴν πιστεύουν. Πίσω ἀπ' αὐτήν τήν ἀπορία του ἔβλεπε νά κρύβεται μιά πραγματική ἐμπειρία, μιά συνάντηση μέ τό πρόσωπο τοῦ Θεοῦ».

¹²⁸ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου",..... σελ.524, 211

¹²⁹ Σεβ. Χαλεπίου κ. Παύλου Υαγίζι, Ἡ καύχησι καί ἡ αὐτομεμψία στά κείμενα τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Ἑσχαστοῦ. Λεμεσός 2005.

Προϋποθέσεις αὐτομεμψίας: «Ἡ σιωπή καί ἡ ταπείνωσι, ἔχοντας ὡς κέντρο τῆς ζωῆς σου τόν Θεάνθρωπο Χριστό, πού βοηθᾶ στήν ὀρθή αὐτογνωσία. **Στοιχεῖο** τῆς αὐτομεμψίας, εἶναι ἡ ἐμπρακτὴ μετάνοια, ἡ μνήμη τοῦ θανάτου, καί τό κατά Θεό πένθος». Σωτ. Μπαλατσούκα, Ἡ αὐτομεμψία, «κρουνός» αὐτογνωσίας. Περιοδικό «Γρηγόριος Παλαμᾶς» τ. 50, 1967, σελ. 602 κ. ἐξ...

¹³⁰ Ματ. 10, 39

¹³¹ Σωτ. Μπαλατσούκα, Ἡ αὐτομεμψία, «κρουνός» αὐτογνωσίας. Περιοδικό «Γρηγόριος Παλαμᾶς» τ. 50, 1967, σελ. 601

«Ο π. Παΐσιος ζοῦσε τό μυστήριο τῆς ταπεινώσεως καί ὁ νοῦς του γεννοῦσε ἔννοιες καί λόγους ταπεινούς (αὐτομεμνίας). Ἦνόμαζε τόν ἑαυτό του: «λειψό», «μυξιάτικο», «χωριάτη», «χαμένο», «σκιάχτρο», «ἀγράμματο», «ὀλιγόμυαλο» κ. ἄ.»¹³².

Ἵταν σκεφτεῖς ὅτι ὅλα γύρω σου εἶναι ἕνα σκουπίδι, θα ὠφεληθεῖς καί θά βοηθηθεῖς πνευματικά»¹³³.

Καλόν εἶναι νά ἐνθυμούμαστε πάντα τά λόγια τοῦ Ἰωβ: «ἤγημαι δέ ἑμαυτόν γῆν καί σποδόν!»¹³⁴. Ἄλλωστε, οἱ δοκιμασίες τοῦ βίου δίνουν στόν ἄνθρωπο τήν πείρα τῆς μηδαμινότητος καί εὐτέλεια.

- «Βλέπεις, πάτερ, εἶπε στόν Ἐπίσκοπο Μαυροβουνίου καί Παραθαλάσσιας κ. Αμφιλόχιο Ράντοβιτς, τί γράφουν γιά μένα; Ἐγώ νά εἶμαι ὁ χειρότερος ἀπ' ὅλους κι αὐτοί νά μέ παρουσιάζουν σάν νά εἶμαι ἅγιος; Ἐγώ, πού ζῶ ἐδῶ στό Ἅγιον Ὅρος, ξέρω ποιοί ἄνθρωποι εἶναι ὄντως τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός, ὅμως, τούς ἔλεησε αὐτούς καί κατόρθωσαν νά κρυφτοῦν ἀπό τά μάτια τῶν ἀνθρώπων κι ἔμεινα ἔγώ νά μέ παρουσιάζουν ὡς δῆθεν ἅγιο. Καί νά μή νομίσσεις ὅτι αὐτά τά λέω ἀπό ταπεινώση. Εἶμαι, ὄντως, τό σκύβαλο τῆς γῆς».

«Εἶμαι ἕνα κονσερβοκούτι, πού γυαλίζει στόν ἥλιο καί φαίνεται χρυσό, ἀλλά εἶναι ἄδειο. Ἄν μέ ἐγκαταλείψῃ ἡ Χάρης τοῦ Θεοῦ, θά γίνω ὁ πιό μέγας ἀλήτης καί θά γυρίζω μέσα στήν Ὀμόνοια, πού σάν λαϊκός δέν πάτησα ποτέ σέ καφενεῖο»¹³⁵.

Πῶς δύναται κανεῖς νά καυχῆται ὅταν διά τῆς αὐτομεμνίας, συνειδητοποιεῖ ὅτι:

1) Ὅσα ἔχει εἶναι δῶρα Θεοῦ καί θεωρεῖ τόν ἑαυτό του ὅτι ἔχει «χρεωκοπήσει πνευματικῶς»¹³⁶.

Ἐπίσης ὡς «ντουβάρη, πού δέν ξέρω οὔτε ἑλληνικά καλά - καλά, γιά νά βοηθήσω μιά κατάσταση»¹³⁷.

2) «Αὐτό εἶναι τό πᾶν, γιά ν' ἀποκτήσετε τήν θεία Χάρη. Πόσα μυστικά ὑπάρχουν στήν ἅγια Γραφή! «κακότεχνος ψυχή» εἶναι ἡ κακοφτιαγμένη ψυχή, αὐτή πού κατασκευάζει τό κακό. Οὔτε εἰσέρχεται, οὔτε κατοικεῖ ἡ θεία Σοφία σέ μιά τέτοια ψυχή. Ὅπου ὑπάρχει διαφθορά καί δολιότητα, δέν εἰσέρχεται ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ»¹³⁸.

«Ὅσο ὁ ἄνθρωπος ἀδειάζει ἀπό ἐγωϊσμό, τόσο γεμίζει ἀπό τή θεία χάρι»¹³⁹.

3) «Ἡ Χάρης τοῦ Θεοῦ μέ κρατᾷ στόν ἴσιο δρόμο»¹⁴⁰.

«...πολλές φορές σφάλω. Αὐτό μοῦ συμβαίνει ὅταν καλύπτεται ἡ διάνοιά μου ἀπό ὑψηλούς λογι-σμούς ὑπερηφανείας»¹⁴¹.

4) «Δικαιοσύνη δέν εἶναι νά μοιράζεσαι ἴσα - ἴσα τήν περιουσία σου μέ τόν ἀδελφό σου, ἀλλά νά λάβεις ὑπ' ὄψη σου τήν κατάστασή του καί νά τοῦ πεῖς «πάρε ἀδελφέ ἐσύ τό καλύτερο καί λίγο πα-ραπάνω ἀπό τό δικό μου»¹⁴². «Νά ζῆτε ἀρχοντικά, ν' ἀναζητᾶτε τί ἀρέσει στόν ἄλλο κι αὐτό νά κά-νετε»¹⁴³.

«Πολύ βοηθάει στήν πνευματική ζωή ἡ ἡσυχία. Καλά εἶναι νά ἔχη κανεῖς κάποια ὥρα τῆς ἡμέρας νά ἡσυχάζει. Νά ἐξετάζει τόν ἑαυτό του, γιά νά γνωρίσει τά πάθη του καί νά ἀγωνισθεῖ νά τά κό-ψει, γιά νά καθαρίσει τήν καρδιά του. Ἄν μάλιστα ὑπάρχει στό σπίτι ἕνα δωμάτιο ἡσυχου, πού νά θυμίζει ἀτμόσφαιρα κελλιοῦ, αὐτό εἶναι πολύ καλό. Ἐκεῖ «ἐν τῷ κρυπτῷ»¹⁴⁴, θά μπορεῖ νά κάνει τά πνευματικά του καθήκοντα, νά μελετάει, νά προσεύχεται. Ἡ λίγη πνευματική μελέτη, ὅταν προη-γεῖται ἀπό τήν προσευχή, πολύ βοηθάει, γιάτι καί ἡ ψυχή θερμαίνεται καί ὁ νοῦς μεταφέρεται σέ πνευματικό χῶρο. Γι' αὐτό, ὅταν κανεῖς ἔχει πολύ περισπασμό τήν ἡμέρα, νά προτιμᾷ, ἂν ἔχει δέκα λεπτά γιά προσευχή, δύο λεπτά νά μελετᾷ κάτι τό δυνατό, γιά νά διώχνει τόν περισπασμό.

- Γέροντα, μήπως εἶναι λίγο δύσκολο νά τά κάνη κανεῖς αὐτά μέσα στόν κόσμο;

- Ὅχι, ὑπάρχουν λαϊκοί πού ζοῦν πολύ πνευματικά, σάν ἀσκητές, μέ νηστεῖες τους, τίς ἀκολου-θίες τους, τά κοσμποσχοίνια τους, τίς μετάνοιές τους, καί ἄς ἔχουν παιδιά καί ἐγγόνια. Τήν Κυριακή πηγαίνουν στήν ἐκκλησία, κοινωνοῦν, καί γυρίζουν πάλι στό «κελλί» τους, ὅπως οἱ ἐρημίτες πού πηγαίνουν τήν Κυριακή στό Κυριακό (ὁ κυρίως ναός τῆς Σκήτης), καί μετά ἡσυχάζουν στά κελλιά τους. Δόξα τῷ Θεῷ, ὑπάρχουν πολλές τέτοιες ψυχές στον κόσμο.

Συγκεκριμένα, γνωρίζω κάποιον οἰκογενειάρχη πού λέει συνέχεια τήν εὐχή, ὅπου κι ἂν βρί-σκεται, καί ἔχει διαρκῶς δάκρυα στήν προσευχή. Ἡ προσευχή του ἔγινε αὐτοενέργητη καί τά δά-κρυά του εἶναι γλυκά, εἶναι δάκρυα θείας ἀγαλλιάσεως. Θυμᾶμαι καί κάποιον ἐργάτη - Γιάννη τόν ἔλεγαν - ἐκεῖ στό Ἅγιον Ὅρος, πού δούλευε πολύ σκληρά· ἔκανε δουλειά γιά δύο ἄνθρώπους. Τοῦ εἶχα πεί νά λέει τήν εὐχή ὅταν ἐργάζεται, καί σιγά - σιγά τήν συνήθισε. Ἦρθε μιά φορά καί μοῦ εἶ-πε ὅτι νιώθει μεγάλη χαρά, ὅταν λέει τήν εὐχή. «Ἄρχισε νά

¹³² Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου".....σ. 390

¹³³ Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, Ὁ ἀσκητής τῆς Παναγούδας, ἔκδ. 6^η, Φεβρουάριος 2006, σελ.104;

¹³⁴ Ἰωβ, 42, 5-6

¹³⁵ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου".....σ. 399

¹³⁶ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἔκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 140

¹³⁷ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἔκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 154

¹³⁸ http://hristospanagia.blogspot.com/2010/07/blog-post_9437.html

¹³⁹ <http://webcache.googleusercontent.com>

¹⁴⁰ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἔκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 88

¹⁴¹ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἔκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 128

¹⁴² Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἔκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 107

¹⁴³ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἔκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 110

¹⁴⁴ Ματθ. 6,4

γλυκοχαράζει», τοῦ εἶπα. Μετά ἀπό λίγο καιρό ἔμαθα ὅτι τόν σκότωσαν δύο μεθυσμένοι. Πόσο εἶχα λυπηθῆ! Ἐπειτα ἀπό λίγες μέρες κάποιος μοναχός ἔμαχνε ἕνα ἐργαλεῖο, ἀλλά δέν τό ἔβρισκε, γιατί τό εἶχε τακτοποιήσει κάπου ὁ Γιάννης. Τό βράδυ φανερώθηκε στόν ὕπνο του ὁ Γιάννης καί τοῦ εἶπε ποῦ τό εἶχε βάλει. Εἶχε φθάσει σέ πνευματική κατάσταση καί μποροῦσε νά βοηθήται ἀπό τήν ἄλλη ζωή.

«Πόσο ἀπλή εἶναι ἡ πνευματική ζωή! Ἄν κανεῖς ἀγαπήση τόν Θεό, ἄν ἀναγνωρίση τήν μεγάλη Του θυσία καί τίς εὐεργεσίες Του καί στριμώξη τόν ἑαυτό του μέ διάκριση στήν μίμηση τῶν ἁγίων, γρήγορα ἀγιάζει· φθάνει νά ταπεινώνεται, νά συναισθάνεται τήν ἀθλιότητά του καί τήν μεγάλη του ἀχαριστία πρὸς τόν Θεό»¹⁴⁵.

Λογισμῶν

«Ἡ ἀρρώστεια τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ὅτι πιστεύουμε στούς λογισμούς. Χρειάζεται νά μή τούς πιστεύουμε, γιατί μπορεῖ νά μᾶς τρελλάνουν»¹⁴⁶.

«Ἐάν ἀκολουθεῖς τούς λογισμούς καταστράφηκες. Ὅσο πλησιάζουμε τήν ἀνθρώπινη βοήθεια, τόσο ἀπομακρύνεται ἡ θεϊκή βοήθεια»¹⁴⁷. «Μήν πιστεύεις καθόλου στόν λογισμό σου. Ἀκόμη καί νά ἔχεις συγκεκριμένα στοιχεῖα, νά ξέρεις ὅτι καί αὐτά ὁ ἴδιος ὁ ἔχθρός τά ἔχει προετοιμάσει γιά νά σέ πείσει»¹⁴⁸.

«Τό καλύτερο φάρμακο γιά νά τούς καταπολεμήσεις, ἔλεγε, εἶναι ἡ καλή ἀδιαφορία, καί νά βάλ-λεις στή θέση τους καλούς λογισμούς». «Ὅλα ξεκινοῦν ἀπό τήν καλή προαίρεση, τό φιλότιμο. Αὐτά γεννοῦν τήν τήρηση τῶν θεῶν ἐντολῶν, αἰτίες τῶν ἐντολῶν εἶναι οἱ ἀρετές. Καλούς λογισμούς πα-ράγει ἡ καθαρῆ ψυχῆ».

Στο λόγο του ὁ Γέροντας ὅταν ἀνεφέρετο στούς λογισμούς ἔλεγε: «Νά κάνετε ἕνα ἐργοστάσιο πού νά παράγει καλούς, θεϊκούς λογισμούς». Ἡ κύρια πηγὴ πού γεννᾷ τούς καλούς – θεϊκούς λο-γισμούς εἶναι ἡ καθαρῆ προσευχή. Ὁ ὄσιος Θαλάσσιος ὁ Λίβυος τό ἀναφέρει στό λόγο του: «Περὶ ἀγάπης καί ἐγκρατείας». «Λογισμούς θεϊκούς παράγει ἡ καθαρῆ προσευχή»¹⁴⁹.

Ἡ γέννηση τῶν λογισμῶν δέν ἐξαρτᾶται ἀπόλυτα ἀπό ἐμᾶς. Ἡ ἀποδοχή ἢ ἡ ἀπόρριψη τους, εἶναι θέμα τῆς δικῆς μας ἐπιλογῆς.

Μήν τά ρίχνουμε ὅλα στά πονηρά πνεύματα. Μέχρι ἕνα σημεῖο μποροῦμε νά ἐλέγχουμε τούς λογισμούς μας καί νά γεμίζουμε τήν καρδιά μας μέ ἅγιες πνευματικές σκέψεις. Μελετώντας τήν ἁγία Γραφή, θά μελετοῦμε καί μέσα μας αὐτά πού διαβάσαμε. Νά λέμε τούς ψαλμούς μετανοίας (31, 37, 50, 101, 129, 142) γιά νά κρατοῦμε ζωντανή τήν αἴσθηση τῆς ἁμαρτωλότητάς μας¹⁵⁰.

Κακοπάθεια

Τίς ἡμέρες στήν Ἱερά Μονή Ἐσφιγμένου, κοπίαζε σωματικά, κάναμε πολύ σκληρῆ δουλειά στόν τόρνο ὅλη τήν ἡμέρα, ἔλεγε, καί τίς νύχτες παρέμεινε ὕπνος, προσευχόμενος καί δοξολο-γώντας τόν Θεό. «Μετά καθόμουν ὄρθιος σέ μιά λεκάνη μέ νερό, γιά νά μή μέ παίρνη ὁ ὕπνος, καί ἔκανα τά κοιμποσχοῖνια. Κοιμόμουν μισή ὥρα μέχρι μία ὥρα, καί μετά πηγαίνα στήν ἀκολου-θία». . . Στήν ἔρημο τοῦ Σινᾶ, πέρασε ἕνα διάστημα μεγάλο, κάτω ἀπό τήν ἁγία Κορυφή, μέ μεγά-λη νηστεία, σχεδόν ἀσιτία. Εἶχε μόνο ἕνα τενεκεδάκι, γιά νά βγάξη νερό ἀπό τό πηγάδι πού ὑπῆρχε πῶς κάτω.

Εἶχε τυπικό νά μή φοράει παπούτσια. Εἶχαν σχιστῆ οἱ φτέρνες του κι ἔτρεχαν αἶμα. Εἶναι πολύ ὀδυνηρό νά βαδίζη κανεῖς ξυπόλητος πάνω τά βράχια ἢ στήν ἄμμο. Τήν ἡμέρα καῖνε τόσο πολύ, πού οἱ Βεδουῖνοι βάζουν αἰγᾶ στήν ἄμμο καί γίνονται μελάτα, ἐνῶ τήν νύχτα εἶναι τόσο κρύα τά βράχια, σάν νά πατᾷ κανεῖς πάνω σέ πάγο. Τά παπούτσια τά εἶχε στό ντουρβά καί τά φοροῦ-σε μόνο ὅταν κατέβαινε στό Μοναστήρι ἢ συναντοῦσε κάποιον στό δρόμο.

Διά δέ τό φαγητό θά πρέπει νά μή φθάνει κανεῖς σέ σημεῖο ζάλης, ὅταν δέν ὑπάρχει πόλε-μος, γιά νά ἔχει διαύγεια γιά νά πολεμᾷ καλύτερα, διότι ὁ πόλεμος γίνεται μέ λογισμούς καί χρειάζεται νά βοηθῆται ὁ νοῦς. . . Ἡ τροφή του συνήθως ἦταν «ἄπυρος», δηλαδή ἔτρωγε ἄμαγει-ρευτα, πού δέν περνοῦν ἀπό φωτιά. . .»

Κάποτε πού βρέθηκα στό κελλί του, καί εἶδα πού εἶχε σκεπασμένο τό γεῦμα του, ἔτρωγε μέ-τά τήν ἐννάτη, (μετά τήν 3^η ὥρα τό ἀπόγευμα) μισή ντομάτα, τρεῖς ἑλῆές καί μισή φέτα ψωμί.

Ἀπό τίς πολλές μετάνοιες τά χέρια του εἶχαν κάνει ρόζους. Νήστευε καί δουλαγωγοῦσε μέ κάθε τρόπο τό εὐθραστο σῶμα του. Κάποιες φορές μέ ἕνα ποτήρι νερό περνοῦσε ὅλο τό ἡμερο-νύκτιο.

Ἡ ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν ἀπαιτεῖ πολύ σωματικό κόπο μέ ταπείνωση καί ἀγώνα γιά νά δε-χεται εὐχάριστα τίς θλίψεις ἢ ὁποῖες γεννοῦν τήν ταπείνωση¹⁵¹.

¹⁴⁵ Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου Λόγοι τόμος Δ'. Οἰκογενειακή ζωή, Ἱερόν Ἑσυχαστήριον «Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος» Σουρωτῆ Θεσσαλονίκης, 2008, σελ. 153-154.

¹⁴⁶ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 110

¹⁴⁷ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 39

¹⁴⁸ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 241

¹⁴⁹ Ὁσιος Θαλάσσιος ὁ Λίβυος, «Περὶ ἀγάπης καί ἐγκρατείας, κεφ. 74, γ'. ἐκατ. Φιλοκαλία, τ. Γ, Αθήνα 1985, σελ. 288.

¹⁵⁰ Ἀββᾶ Κασσιανοῦ, Συνομιλίες μέ τούς Πατέρες τῆς ἐρήμου, ἐκδ. Ἐτοιμασία, τ. Α'. Καρέας 2004, σ. 143

¹⁵¹ Ἀββᾶ Ἰσαάκ, «ἀσκητικά», λόγος λζ', σελ.161

«Τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδῃ κάθε χρόνο, γιὰ νὰ συμμετέχει περισσότερο στὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ, διάβαζε τὰ Εὐαγγέλια τῶν Παθῶν. Ἀπὸ τὴν σύλληψη τοῦ Χριστοῦ ὡς τὴν Ἀποκαθήλωση, δηλαδή ἀπὸ τὴν Μ. Πέμπτη τὴν νύχτα ὡς τὴν Μ. Παρασκευὴ ἑσπέρας, οὔτε καθόταν, οὔτε κοιμόταν, οὔτε ἔτρωγε. Μάλιστα ἔλεγε ὅτι ἀξίζει περισσότερο νὰ βιάσουμε τὸν ἑαυτό μας σὲ ἄσπια αὐτὸ τὸ διή-μερο (Μ. Παρασκευῆς, Μ. Σαββάτου) παρά τὸ τριήμερο (τῆς Καθαρῆς Ἑβδομάδος). Μόνο ἔπινε λίγο ζῦδι, γιὰ νὰ θυμηθῆ τὸ Δεσποτικὸ ὄξος. Αὐτὲς τίς μέρες δὲν ἄνοιγε σὲ κανέναν. Ἔμενε κλεισμένος στὸ Κελλί του. «Πρῶτῃ φορᾶ ἔνιωσα μιὰ τέτοια κατάσταση», εἶπε τελευταῖα στὴν Παναγοῦδα»¹⁵²

Τὰ λόγια τοῦ ἁγίου του Ἰσαάκ ἦταν κανόνας: «Γνώρισμα ὄλων ἐκείνων πού ἀγαποῦν τὸν Θεό, εἶναι νὰ θλίβουν τοὺς ἑαυτοὺς των – μέ τὴν κακοπάθεια - γιὰ τὴν ἀγάπη γι' αὐτόν. Ὅσοι ἔχουν ἀποφασίσει νὰ ζήσουν μέ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, σηκώνουν τὴν θλίψη καὶ ὑπομένουν διωγμό. Ἐκεῖνος τοὺς ἀξιώνει ν' ἀποκτήσουν τοὺς κρυφοὺς θησαυροὺς Του»¹⁵³.

Ὁ π. Θεόκλητος Διονυσιάτης ὁμιλεῖ γιὰ τὸν π. Παῖσιο γιὰ τὴν κρυφὴ ἔργασία¹⁵⁴

«...Πολλοὶ χριστιανοὶ δὲν ἔχουν τὴν λεγομένη πνευματικὴ ἔργασία, γι' αὐτὸ ζοῦν ἐν ἀμηχανία, νὰ στενοχωροῦνται καὶ οἱ κινήσεις των νὰ τὴν προδίδουν. Τὴν πνευματικὴ αὐτὴ ἔργασία πού εἶναι βασικῆς σημασίας, ὅπως λένε οἱ ἅγιοι Πατέρες καὶ πού ἀναφέρει, ὁ ὁσιος Παῖσιος, πού εἶχα τριακονταετῆ φιλία καὶ ἀγάπη. Ἐλεγε: Γιὰ νὰ φθάσωμε σ' αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο τῆς θυσίας πρέπει νὰ προηγηθῆ κάποια ἔργασία πνευματικὴ μέσα μας. Αὐτὴ ἡ ἔργασία εἶναι νοητικὴ πρέπει νὰ ἔχει σίτον ὁ νοῦς μας ὁ ὁποῖος μοιάζει μέ ἕναν μύλο, κι' ἂν ἐμεῖς δὲν σπεύσωμε νὰ τοῦ ρίξωμε σιτάρι θὰ βάλλει ὁ σατανᾶς ἄχυρα. Νὰ γεμίσωμε τὴν ψυχὴ μας μέ πνευματικὴ τροφή καὶ κυρίως ὅπως μᾶς παρέδωσαν οἱ ἅγιοι Πατέρες μας, τὴν νοερά λεγομένη προσευχή, νὰ δίνωμε νοήματα πνευματικά, ἅγια, εὐγνωμοσύνης, εὐχαριστίας, ἱκεσίες μέ στεναγμούς ἀλαλήτοις. Νὰ μὴν ἀφήνωμε τὴν εὐχὴν, τό: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με» ἢ διαλογισμοὺς ἀγαθοῦς, καλοῦς λο-γισμοῦς πού ἔλεγε ὁ Γέροντας. Παιδί μου θέλεις ν' ἀγιάσεις χωρὶς πολλὰ ἀσκητικὰ ἔργα; Νὰ μέ-λετᾶς τίς θεῖες εὐεργεσίες λέγει ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητὴς πρὸς τὸν μονάζοντα Νικόλαο¹⁵⁵. Τὸ πατερικὸ μῆνυμα εἶναι ὅτι τὸν χρόνο νὰ τὸν γεμίζωμε μέ τὸ ὄνομα τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ Χριστοῦ πού ἀνάβει τὸν πόθο στὴν ψυχὴ, τὸν ἔρωτα καὶ τὴν ἀγάπη στὸν Χριστό καὶ θα εἶ-μαστε ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰ πεπυρωμένα βέλη τοῦ σατανᾶ. Εἶναι πάγια διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκ-κλησίας, νὰ γίνεται στὴν ἀρχὴ προφορικὰ, μετὰ τὴν παίρνει ὁ νοῦς καὶ γίνεται νοερά, καὶ σιγά - σιγά γίνεται καρδιακὴ καὶ ἔρωτας Χριστοῦ...Καὶ καταλήγει ὁ σεβαστὸς Γέροντας: Προσοχὴ στὴν ἐσωτερικὴ ἔργασία, πού εἶναι σπουδαία πού μάλιστα ὅταν τὴν συνηθίσωμε θὰ τὴν λέγωμε καὶ στὸν ὕπνο μας ἀκόμη...»

Στὴν ἐφημερίδα «Χριστιανικὴ» τῆς 3/11/1994, ὁ π. Θεόκλητος ἔγραφε γιὰ τὸν π. Παῖσιο, ἀπο-σπάσματα τὰ ὁποῖα καταγράφουμε: «...Ὁ ὁσιος αὐτὸς μέ τιμοῦσε μέ τὴ φιλία του κάθε τόσο βλε-πόμαστε καὶ εὕρισκα τὴν εὐκαιρία νὰ ἀντλῶ γνώσεις καὶ πείρα τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς, ἀπὸ ἕναν ὄν-τως μεγάλον ἀσκητὴν, πού εἶχεν ὑποτάξει τὸ σῶμα στὸ πνεῦμα, μέχρι σημείου νὰ τὸ ἐκθέτει σὲ κίνδυνο...τὴν περνοῦσε μέ τσαῖ, παρά τὸ ὅτι εἶχε μόνον μισὸ πνεῦμα!

Ἐκεῖνο πού εἶχα διαπιστώσει, ἦταν ὅτι ὁ μακάριος Παῖσιος ἀκολουθοῦσε τὴν ἀσκητικὴ παράδο-ση μέ ἔκφραση στὸ τρίπτυχο: νηστεία, ἀγρυπνία, προσευχή, πού ἐξαίρουν τὰ λειτουργικά μας βιβλία, ὡς βασικὲς ἀρετὲς καὶ πού ἀκολουθοῦνται ἀπὸ «οὐράνια χαρίσματα». Ὡς υἱὸς εἰρήνης, συνιστοῦσε τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἐκ ταπεινώσεως ὑπακοήν στὴν Ἐκκλησία...Ὁ ὁσιος Παῖσιος εἶχε εὐρύτατο φάσμα ἐνδιαφερόντων, πού ἀγκάλιαζαν τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ ἔθνος ὁλόκληρο καὶ οἱ κρίσεις του γιὰ τὸ μέλλον τοῦ ἑλληνισμοῦ ἦταν αἰσιόδοξες, πού τίς στήριζε σὲ ἀκαταμάχητα ἐπι-χειρήματα καὶ σὲ προφητεῖες τοῦ ἁγίου Κοσμά, ἐλπίζοντας στὴ μετάνοια τοῦ λαοῦ μας.

Ἦταν χαρούμενος, πού ἔφευγε καὶ ἐρμήνευε τὴν χαριτωμένη ψυχικὴ κατάστασή του, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἐν χάριτι πληροφορίας πού εἶχε, ἀφοῦ ὁλόκληρη τὴ ζωὴ του τὴν ἀφιέρωσε δυ-ναμικά καὶ μέ ἀγάπη στὸν Κύριό του καὶ στοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς του, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἔπα-σχε, προσευχόμενος ἀδιαλείπτως καὶ νηστεύοντας, ἀλλά καὶ παίρνοντας ἐπάνω στὴ σάρκα του τοὺς πόνους καὶ τίς ὀδύνες, πού ἀναλογοῦσαν σὲ ἄλλους. Φρονῶ ὅτι στὸν ὄσιο αὐτόν ἐφαρμό-στηκε ὁ λόγος τῶν ἁγίων, ὅτι ἀγάπησε τὸν πλησίον περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του».

¹⁵² Ἱερομονάχου Ἰσαάκ "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου"..... σελ.500-501

¹⁵³ Ἀββᾶ Ἰσαάκ, Λόγος Γ', κεφ. 3, Ε.Π.Ε., τ. 8Α

¹⁵⁴ Ὁμιλία πού πραγματοποιήθηκε τὴν 10-10-2004, στὴν Ἱ.Μ.ἁγίου Διονυσίου Ὀλύμπου

¹⁵⁵ «Ἀρχὴ τῆς κατὰ Θεὸν ὠφέλειά σου, παιδί μου, ὀφείλεις νὰ τὴν κάνεις ἀπὸ αὐτὸ τὸ σημεῖο: πρέπει νὰ μελετᾶς καὶ νὰ συλλογίζεσαι ἀκατάπαυστα χωρὶς ποτέ νὰ ξεχνᾶς, ὅλες τίς οικονομίες, (τίς διευθυτήσεις καὶ τοὺς μυστηριώδεις τρό-πους τῆς θείας βουλή) καὶ τίς εὐεργεσίες πού σοῦ ἔκανε κι ἐξακολουθεῖ νὰ σοῦ κάνει ὁ Θεός γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς σου. Οἱ ἀκατάπαυστες αὐτὲς ἐνθυμήσεις τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ, κεντοῦν σάν τὸ σουβλί τὴν καρδιά καὶ τὴν παρακινοῦν σὲ ἐξομολόγηση καὶ δοξολογία, σὲ ταπείνωση, σὲ εὐχαριστία μέ συντριβὴ ψυχῆς, σὲ κάθε ἀγαθὴ ἀπα-σχόληση. Φιλοκαλία τ. Α, 1986, σελ. 164

Η πράξη και η θεωρία

Στήν πατερική άσκητική παράδοση γίνεται λόγος για τρία στάδια πνευματικής ζωής, τήν κά-θαρση, τόν φωτισμό και τήν θέωση. Η πράξη περιλαμβάνει τά δύο πρώτα στάδια, ή θεωρία ή όραση του άκτίστου Φωτός, ή θέωση, ή θεολογία, ή ένωση, ή θεοπτία πού είναι συνώνυμες και είναι ό σκοπός τής χριστιανικής ζωής. Ξεκινά από τό στάδιο τής καθάρσεως και προοδεύει προς τήν άπάθεια. Τότε άπελευθερώνεται τό επιθυμητικό τής ψυχής και ανταλλάσσεται ό έρωτας του κόσμου μέ τόν θείο έρωτα. Ό νοϋς άπελευθερώνεται από τήν άγνοια και μένει σταθερός στήν παρουσία του Θεού. Τότε άποκτά, διά τής θείας χάριτος, τήν άδιάλειπτη προσευχή και άποβάλλει τήν λήθη και φθάνει στό στάδιο του φωτισμού.

Μέ άλλα λόγια ή πράξη είναι ή εξάσκηση τής προσευχής, τής νηστείας και τής άγρυπνίας και όλων τών χριστιανικών άρετών πού συμπεριέχονται στίς τρεις προηγούμενες άρετές. Κατά τόν άγιο Γρηγόριο τόν Παλαμά πράξη είναι νά άποβάλλουμε «τά γεώδη και σαρκικά φρονήματα» έπιτιδημούντες «έν φωτί του Θεού»¹⁵⁷.

Βασικά μέσα τής πράξεως είναι τά μυστήρια τής Έκκλησίας, είναι τά μέσα συνεργασίας άνθρώπου και Θεού¹⁵⁸.

«Η πρώτη τάξη είναι ή καθαρτική»¹⁵⁹

Ποιά είναι τά μαθήματα πού πρέπει νά διαβάσει και νά περνά τήν πρώτη τάξη ή καθαρτική, για τήν δεύτερη τήν φωτιστική πρέπει νά διαβάσει, νά μάθει, και νά βιώσει;

α) Η άπόρριψη τής μορφής του χοϊκού άνθρώπου. Πρέπει νά μάθει ό άνθρωπος ότι δέν εί-ναι μόνον χώμα. Έμπειρικώς μέ τόν νοϋ του πρέπει νά πληροφορηθεί ότι άποτελείται και από στοιχεία πού μένουν νά ζήσουν στόν αιώνα. Γι' αυτό και όνομάζεται θεοειδής, ό άνθρωπος έχει τό είδος, τή μορφή του Θεού. Ό χοϊκός άνθρωπος τί κάνει; Τρώει, πίνει, γλεντάει, συμπεριφέρε-ται όπως ό κοσμικός, δέν πιστεύει πέρα από τόν τάφο και γι' αυτό κάνει ότιδήποτε. Έάν δέν πε-ράσει αυτό τό μάθημα δέν μπορεί νά προχωρήσει παρά πέρα.

«Έάν ό άνθρωπος δέν προσπαθει νά γνωρίσει τόν παλιό του άνθρωπο, και νά τοποθετηθεί φυσιολογικά βλέποντας τίς άσχήμιες του, ή ταπεινώση δέν μπορεί νά του κάνει κατάσταση, για νά παραμείνη ή θεία Χάρη»¹⁶⁰. «Ό παλαιός άνθρωπος είναι ένας κακός ένοικιαστής μέσα μας και, για νά φύγει, πρέπει νά γκρεμί-σουμε τό σπίτι και νά άρχίσουμε νά χιζουμε τήν νέα οίκοδομή, τόν καινό άνθρωπο»¹⁶¹.

β) Η άπαλλαγή από κάθε πρόσθετη κακία. Λέγει ό άγιος Μάξιμος ό Όμολογητής ύπάρ-χουν στή ζωή του άνθρώπου τρία είδη ζωής, ή σωματική, ή ψυχική νοερά και ή παρορμητι-κή¹⁶². Τό παρορμητικό είναι μία διεισδυση μιās ψευδοουσίας, μιās άπουσίας του όντως Θεού, είναι ή ζωή τών παθών. Τήν ζωή αυτή τήν όνομάζει παόρριψη. Είναι ή έμπαθής σατανική ζωή και διεισδύει μέχρι τό DNA γίνεται καθοριστική τής ψυχοσωματικής ζωής. Ό Χριστός είπε: «Ήρθα για νά λύσω τά έργα του διαβόλου». Είναι αυτά τά έργα πού δημιούργησε ό διάβολος στόν άνθ-ρωπο και έθεσε ένα πλέγμα νά περιπλέξει όλες τίς δυνάμεις από τό κύτταρο μέχρι τόν όλον άνθρωπο ώστε νά ζει και νά συμπεριφέρεται σύμφωνα μέ τό θέλημα του διαβόλου και όχι σύμφωνα μέ τό θέλημα του Θεού. Χρειάζεται νά άπαλλαγει από αυτή τήν πρόσθετη κακία; πού παρουσιάζεται ως φυσική, ένώ οι άρετές είναι σύμφυτες μέ τήν ψυχή μας και είναι ή υγεία τής ψυχής, ένώ τά πάθη είναι ή άρρώστεια τής ψυχής¹⁶³. Για νά άπαλλαγει απ' αυτήν τήν κακία χρει-άζεται ή θέληση του άνθρώπου και ή θεία Χάρη. Η θέληση παλεύει μέ τόν διάβολο χωρίς νά μπορεί νά διώξει τόν διάβολο, παλεύουμε και αντιπαλευόμεθα, δέρνουμε και δερνώμεθα. Έάν βάλλωμε ένα μικρό ποσοστό άγώνος, κυρίως τή θέλησή μας στή μάχη αυτή ό Θεός βάζει τό μέ-γαλύτερο ποσοστό¹⁶⁴ και νικά τά έργα του διαβόλου.

γ) Νά μισήσει τήν ύλη. Ό άνθρωπος είναι και ύλικός και δέν μπορεί νά μήν τήν χρησιμο-ποιεί. Μισώ τήν ύλη σημαίνει ότι δέν τήν βάζω σε προτεραιότητα, σε θέση πού νά μου άφαιρεί τόν Θεό. Μπορώ νά τήν έντάξω στήν πνευματική ζωή αλλά νά λειτουργεί τήν σωτηρία και όχι και όχι τήν πνευματική άποδιοργάνωση τής ζωής μας. Δέν πρέπει μέ έλαφρά καρδιά νά μισεί τήν ύλη διότι είναι δημιούργημα του Θεού, αλλά νά λειτουργεί ως ίερουργία θεώσεως άναγκαίο τής σωτηρίας πού χωρίς αυτή δέν μπορεί νά δει τόν Θεό. «Τόν άρτον ήμών τόν έπιούσιον...», εί-ναι τό Σώμα και τό Αίμα του Χριστού, κυρίως είναι μέσα από ύλικά

¹⁵⁶ Εύχαριστούμε τόν π. Μάξιμο Κυρίτση, Καθηγούμενο τής ιερής Μονής άγίου Διονυσίου του έν Όλύμπω, για τήν εύ-λογία νά δημοσιεύσουμε ένα απόσπασμα του λόγου του.

¹⁵⁷ Άγίου Γρηγορίου του Παλαμά, ΕΠΕ, τ.10, 404-406

¹⁵⁸ Άγίου Γρηγορίου του Παλαμά, Όμιλία 56, 7, εκδ. Οικονόμου, Αθήνα 1861, σελ. 207-208

¹⁵⁹ Καταγράφουμε ένα μέρος, (άπομαγνητοφωνημένο), από μία πολύ σημαντική όμιλία, προς εκπαιδευτικούς του Κα-θηγομένου τής Ι. Μ. άγίου Διονυσίου του έν Όλύμπω, Αρχιμ. Μαξίμου Κυρίτση

¹⁶⁰ Μακαρίου Ίερομονάχου, Γέροντος Παϊσίου Λόγοι σοφίας και χάριτος, Άγιον Όρος, σελ.53 κ. έξ..

¹⁶¹ Γέροντος Παϊσίου Αγορείτου "Χαριτωμένες διδαχές", Έπιμ. Σωτ. Λυσίκατος. 80

¹⁶² Άγίου Μαξίμου του Όμολογητού γ' έκατοντόδα περι άγάπης, κεφ. 32

¹⁶³ Άββα Ίσαάκ, Λόγος πγ, κεφ. 6, Ε.Π.Ε, 8Γ.

¹⁶⁴ Τό όποιο κατά τόν π. Πορφύριο είναι τό έν έκατομμυριοστό του έκατομμυρίου.

στοιχεία, και ὁ ἄρτος ὁ κοι-νός. Ἀλλά και στά ἄλλα Μυστήρια μέσω τῶν ὑλικῶν στοιχείων διοχετεύονται. Πρέπει νά χρησι-μοποιεῖ τήν ὕλη μέ διάκριση και μέτρο, ὥστε νά μή γίνει ἀποκλειστική ἢ ἰδιότητά της, και νά θεωποιεῖ τήν ὕπαρξή της, αὐτό νά μισήσουμε.

δ) Πρέπει νά λιώσει τή σάρκα. Ὅταν ἡ σάρκα παχύνεται τό πνεῦμα ἐγκλωβίζεται, γι' αὐτό και νηστεύει ὁ ἄνθρωπος, διότι περιορίζει τήν πλεονεκτική ἰδιότητα τῆς σαρκός πού ἔχει τήν γα-στριμαργία, τήν λαιμαργία και νά μή ἀποδυναμώνεται ἢ ἐσωτερική κατάσταση τῆς ψυχῆς.

«Ὁ ἀσκητικός ἄνθρωπος βλέπει τήν σκελετωμένη του σάρκα σάν φίλο τῆς ψυχῆς του, πού τόν βοηθάει γιά τόν ἁγιασμό της ἐνῶ ὁ καλοθρεμμένος τήν σάρκα τήν βλέπει ἐχθρό τῆς ψυχῆς του, και τόν πολεμάει. Εὐκαιρία ζητάει τότε ὁ πονηρός νά τόν βομβαρδίσει μέ ἀίσχρους λογισμούς».

«Ἐλιωνε τό σῶμα μέ τήν ἀσκησι. Ἐξαντλοῦσε ὅλες του τίς δυνάμεις, ἔδινε κάθε ἱκμάδα στόν Χριστό. Ἡ βία πού ἀσκοῦσε στόν ἑαυτό του ἔφθανε στά ὄρια τῆς ἀντοχῆς του και ἐνίστε τήν ξεπερ-νοῦσε, και ὕστερα ἔπεφτε ἐξαντλημένος».

«Μετά ἀπό ἀγῶνες εἶχε φθάσει σέ μία κατάσταση, νά ζεῖ μέ ἐλάχιστη τροφή και λίγο ὕπνο. τρεφόταν ἀπό τήν θεία Χάρη»¹⁶⁵.

«Κόποι μετανοίας εἶναι πένθος, ἀγρυπνίες, φόβος θανάτου, στέρση ἀναγκαίων, λιώσιμο τοῦ σῶμα-τος στήν ἀσκησι, ἔγκράτεια στά εὐχάριστα, πόνοι, στεναγμοί, κ.ἄ.»¹⁶⁶.

ε) Ἀποφυγή κάθε αἰτίας πού ὠθεῖ τόν λογισμό σέ πάθος. Ὑπάρχουν μερικές ἐξωτερικές αἰτίες πού μᾶς ὠθοῦν σέ ἔργα πού σκοπό ἔχουν τό πάθος. Ἄλλο ἢ ἁμαρτία νά γίνεται μία φορά και ἄλλο νά ἐπαναλαμβάνεται, τότε γίνεται πάθος. Τό βάζει ὡς εἰκόνα και τό λατρεύει, ὅπως ἡ μέθη, τά ναρκωτικά, οἱ σαρκικές συνήθειες. Ἐάν ἀποφύγεις τήν αἰτία θά ἀποφύγεις τήν συνέ-χεια νά μήν κάνεις τήν πράξη. Βλέπεις ἕνα γυμνό, ἐάν σταματήσεις ἐκεῖ δέν θά ὑπάρξει συνέ-χεια. Νά ψάχνει ὁ ἄνθρωπος νά ἀποφεύγει τίς αἰτίες πού ὀδηγοῦν στά πάθη.

Ὁ πονηρός λογισμός, ὅταν συνεργαστεῖ μέ τόν σαρκικό παλαιό ἄνθρωπο, κάνει διπλό κακό στήν ψυχή ὅπως και ὁ διάβολος, ὅταν συνεργαστεῖ μέ τόν ἄνθρωπο κάνει διπλό κακό στόν κόσμο.

«Οἱ βλάσφημοι ὁμως λογισμοί εἶναι ὅλοι τοῦ διαβόλου και ὄχι τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ μεγαλύτερη ἁρρώ-στια στήν ἐποχή μας εἶναι οἱ μάταιοι λογισμοί τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων, πού φέρνουν ἄγχος. Τήν θεραπεία τήν φέρνει ὁ Χριστός μέ τήν ψυχική γαλήνη, μαζί και τήν αἰωνιότητα, ἀρκεῖ νά μετανοή-σει ὁ ἄνθρωπος και νά στραφεῖ στόν Χριστό.

Πρωτεύοντα ρόλο στήν ἀσθένεια τῆς ψυχῆς και στήν θεραπεία της διαδραματίζουν ἡ λογική και οἱ λογισμοί. Ἐκεῖ γίνεται ἡ προσβολή τοῦ πονηροῦ, οἱ ἀπλοί λογισμοί γίνονται σύνθετοι και στήν συνέ-χεια συλλαμβάνεται ἡ ἐπιθυμία πού ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στήν πραγματοποίηση τῆς ἁμαρτίας¹⁶⁷.

Ὁ Γέροντας ἔλεγε: «ὅτι πρέπει νά ξεμπαζώσουμε τήν ψυχή μας ἀπό τά πάθη¹⁶⁸. Ὅσο καθαρίζε-ται ὁ ἄνθρωπος, τόσο ἡ θεία χάρις ἐνεργεῖ. Αὐτά εἶναι ἀνάλογα. Ὅταν καθαρισθεῖ ἀπό τά πάθη ὁ ἄνθρωπος, βλέπει και τή χάρις τοῦ Θεοῦ, ἀλλά βλέπει νά πραγματοποιοῦνται και ὅσα ὑποσχέθηκε ὁ Χριστός»¹⁶⁹.

Κάθε ἁμαρτία ἔχει ἀρχή τόν λογισμό, ἀλλά και οἱ φιλονικεῖες, οἱ στενοχώριες και τά ψυχολογικά προβλήματα.

Ἐνας ἄσχημος λογισμός μπορεῖ σοῦ δημιουργήσει πολλά προβλήματα. Θά σταθῶ σέ μία δική μου ἐμπειρία πού μοῦ εἶπε ἕνας πολύ φίλος μου, πού ἐπισκεφθήκαμε μαζί τόν Γέροντα.

«Ὁ μακαρίτης ὁ πατέρας του, τοῦ εἶχε δώσει εὐλογία ἕναν Σταυρό πού εἶχε ἕνα κομματάκι ἀπό τόν Τίμιο Σταυρό. Λόγω τῆς ἀπροσεξίας του τό ἔχασα. Ἀπό τότε δέν σταματοῦσε νά τό ζητάει ἀπό τήν Παναγία μας. Ὅταν γιά πρώτη φορά ἐπισκεφθήκαμε τόν Γέροντα, τό 1975, στόν Τίμιο Σταυρό, μόλις εἶδε τόν φίλο μου τοῦ εἶπε: «Τί ζητᾶς ἐπίπονα ἀπό τήν Παναγία μας»;

- Γέροντα τοῦ ἀπάντησε, ἐγώ σέ ὅ,τι δυσκολεύομαι τήν Παναγία φωνάζω.

- Ὑπάρχει κάτι πού τό ζητᾶς συνέχεια, φθάνεις σέ σημεῖο νά τῆς τραβᾶς και τό φουστάνι της, σάν τά μικρά παιδιά πού ζητοῦν κάτι ἀπό τήν μάννα τους.

- Γέροντα δέν μπορῶ νά θυμηθῶ κάτι. Τότε ξεκουμπώνει τό ζωστικό του και βγάξει τόν ζύλινο Σταυρό πού φοροῦσε. Νά, αὐτό τῆς ζητᾶς, πάρτο γιά νά σέ φυλάη. Μόνο νά μήν τό πῆς σέ κανέναν γιατί θά ἔρθουν και θά μοῦ ζητοῦν και θά ἔρθω σέ δύσκολη θέσι. Τό πῆρε μέ πολλή χαρά και μά-λιστα ἔβαλε και γερό σχοινί και τό

¹⁶⁵ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου".....σελ.426-427

¹⁶⁶ Ἅγιος Πέτρος Δαμασκηνός, Φιλοκαλία 1986, τ.Γ' σελ. 69

¹⁶⁷ και ἡ συνεχῆς διάπραξη της γίνεται πάθος

¹⁶⁸ Καί ἡ προσβολή εἶναι, ὅπως λένε, ἀπλός λογισμός, ἢ ἡ εἰκόνα κάποιου καινούργιου τυχόν πράγματος πού γεννή-θηκε στήν καρδιά μας και ἐμφανίζεται στό νοῦ. **Συνδυασμός** εἶναι τό νά συνομιλήσει κανείς μ' αὐτό πού φάνηκε μέ πάθος ἢ χωρίς πάθος. **Συγκατάθεση** εἶναι ἡ ἐνήδονη συγκατάνευση τῆς ψυχῆς πρὸς αὐτό. **Αἰχμαλωσία** εἶναι ἡ βία και ἀθέλητη ἀπαγωγή τῆς καρδιάς, ἢ ἡ ἐπίμονη συναναστροφή μέ αὐτό πού τυχόν φάνηκε, πράγμα πού ἀφανίζει τήν ἀριστη κατάστασή μας. **Πάθος** κυρίως λένε ἐκεῖνο πού φωλιάζει πολύν καιρό μέσα στήν ψυχή ἐμπαθῶς. Ἀπό ὅλα αὐτά, τό πρῶτο εἶναι ἀναμάρτητο, τό δεύτερο, ὄχι πάντα, τό τρίτο, ἀνάλογα μέ τήν κατάσταση τοῦ ἀγωνιζομένου. Ἡ πάλι τέλος, προξενεῖ ἢ τά στεφάνια, ἢ τίς τιμωρίες. Ὁσιος Φιλόθεος ὁ Σιναΐτης: Νηπτικά Κεφάλαια Φιλοκαλία, τόμ. Γ' Ἀθήνα, 1986, Περιβόλι τῆς Παναγίας» κεφ. 35

¹⁶⁹ Πρεσβ. Διονυσίου Τάτση, «ὁ ἀσκητής τῆς Παναγούδας», σελ. 85

Έκανε κόμπο κοντά στο λαιμό για να μην του φύγει. Όταν μετά από χρόνια Έκανε μπάνιο στη θάλασσα, κάποια στιγμή τον κοιτούσε, και του ήρθε ο λογισμός: «Εί-δες τί Έχεις Έσύ; Δέχθηκε τον λογισμό και ο Σταυρός Έφυγε από Έπάνω του Έπεσε στη θάλασσα και Έξαφανίστηκε!».

Μία Άλλη φορά, πήγαμε με φίλο μου να Έπισκεφθοΰμε τον Γέροντα στον τίμιο Σταυρό, μ΄ς δέχθηκε, μ΄ς πρόσφερε την Άγάπη του. Φεύγοντας στο δρόμο ο φίλος μου γυρίζει Άπότομα και Άρχισε να φωνάζει: «Γέροντα είμαι δαιμονισμένος, σ΄ωσε με», και Έτρεχε προς τό κελλί του Γέρον-τα. Ο Γέροντας τον Άγκάλιασε του Έβαλε τό χέρι του στο κεφάλι του φίλου μου, μετά του λέγει: «Έάν Ήξερες τί βλέπω Έπάνω στο κεφάλι σου, δέν θά Έλεγες αυτά που είπες». Και Όπως μου είπε μετά, σηκώνοντας ο Γέροντας τό χέρι του του Έφευγε και ο λογισμός, σάν Ένα μεγάλο βάρος από τό κεφάλι του.

στ) Η μετάνοια για τά περασμένα Άμαρτήματα. Άποκαλύπτοντας τον Θεό πρέπει να δεις και την προηγούμενη ζωή, να μετανοήσει για ό, τι Έπραξε, Ή σκέφθηκε, πριν να Έξομολογηθεί για να μπει στο στάδιο του Άγώνος καθαρός.

«Η μετάνοια είναι Ένα Έργόχειρο που δέν τελειώνει ποτέ και φέρνει στην ψυχή τή θεία παρηγορία»¹⁷⁰.

«Άν δέν μετανοήσουν οι Άνθρωποι, Άν δέν Έπιστρέψουν στον Θεό, χάνουν την Άώνιο ζωή. Πρέπει να βοηθηθεί ο Άνθρωπος να νιώσει τό βαθύτερο νόημα τής ζωής, να συνέλθει, για να νιώσει την θεία παρηγορία. Σκοπός είναι να άνέβει πνευματικά ο Άνθρωπος, όχι Άπλως να μίν Άμαρτάνει. Η ψυχή του Άνθρώπου Έχει Άτέλειωτη Έργασία. Όσο καθαρίζουν τά μάτια τής ψυχής με την μετάνοια και την Έξομολόγηση τόσο ο Άνθρωπος ταπεινώνεται και ζητάει τό Έλεος του Θεοΰ»¹⁷¹.

«Η μέλλουσα Όργη του Θεοΰ δέν μπορεί να Άντιμετωπισθεί διαφορετικά παρά μόνο με μετάνοια και την τήρηση τών Έντολών Του». Όταν ο Άνθρωπος πεθάνει έν μετανοία και οδεΰει προς τον Παράδεισο, τότε είναι σάν να βρίσκεται μέσα σ' Ένα λεωφορείο και απ' Έξω τά σκυλιά (=τελώνια) τρέχουν και γαυγίζουν, χωρίς να τον Ένοχλοΰν στο ταξίδι του, Άλλά οΰτε και να τον καθυστεροΰν.

«Κάποιοι τον Έπισκέφθηκε στο καλύβι τής Παναγούδας και τον ρωτᾶ:

- Και τί κάνεις Έκεί πέρα;

- Τί κάνω Έκεί πέρα; Ζητῶ από τον Θεό να γνωρίσω τον Έαυτό μου. Άν γνωρίσω τον Έαυτό μου, θᾶ-χω μετάνοια. Άν Έρθει Ή μετάνοια, θᾶρθει Ή ταπεινώση μετά Ή Χάρη. Γι' αυτό ζητῶ μετάνοια, μετά-νοια, μετάνοια. Μετά στέλνει ο Θεός την Χάρη Του»¹⁷².

ζ). Τά δάκρυα για να ξεπλένει τις βρωμιές τής Άμαρτίας. Όπως τό Άλάτι που είναι σκληρό, Έτσι μοιάζει Ή Άμαρτία. Να μίν ΰποστεί σκλήρυνση Ή ψυχή από τή λάσπη τών παθῶν, για να συνδεθεί με τον Θεό.

Τά δάκρυα προέρχονται από τον πόνο που δημιουργεί Ή Άμαρτία στην καρδιά μας, όταν αϊ-θανόμαστε βαθεία σε ποιόν Άμαρτάνουμε.

Για τά δάκρυα Έλεγε ο Γέροντας: «Ύπάρχουν πολλῶν ειδῶν δάκρυα. Τά δάκρυα τής μετανοίας είναι σίγουρα, διότι καθαρίζουν τις Άμαρτίες και Έχουν μισθό πνευματικό, Άλλά Έξαντλοΰν τον Όρ-γανισμό. Ύπάρχουν τά Άθόρυβα δάκρυα που δέν φαίνονται. Και Ένας Άναστεναγμός πολλές φορές είναι Άνώτερος από Ένα φλυτζάνι Ή και από Ένα κουβά δάκρυα»¹⁷³.

«Με τά δάκρυα τής μετανοίας Έρχεται στην ψυχή και Ή βαθεία ταπεινώση. Από την παρουσία τής ταπεινώσεως καταλαβαίνουμε και τή γνησιότητα τής μετανοίας»¹⁷⁴.

Κληρικός προσκυνητής παραβρέθηκε σε Άγρυπνία στην Ί. Μονή Σταυρονικήτα. Έντυπωσιά-σθηκε από κάποιον μοναχό που καθόταν στο διπλανό στασίδι και σε Όλη την Άγρυπνία Έκλαιγε Άσταμάτητα. Προσπαθοΰσε να μίν γίνει Άντιληπτός, Άλλά δέν τά κατάφερε. Ρώτησε και Έμαθε ότι ομοναχός Ήταν ο π. Παΐσιος¹⁷⁵.

η) Η ρύθμιση τής διαγωγής σύμφωνα με τή Χριστοποίηση του πνεύματος.

¹⁷⁰ Γέροντος Παΐσιου Άγιορείτου "Χαριτωμένες διδαχές", Έπιμ. Σωτ. Λυσικάτος. 83.Ότι Έλεγε ο Άββα Ίσαάκ,ότι Ή μετάνοια είναι Άναγκαία Όλο τό Ήμερονύκτιο, (Άσκητικά, Λόγος 50, κεφ.1)

¹⁷¹ Μακαρίου Ίερομονάχου, Γέροντος Παΐσιου Λόγοι σοφίας και χάριτος, Άγιον Όρος, σελ.53 κ. Έξ..

¹⁷² Ίερομονάχου Ίσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου του Άγιορείτου".....σελ.403-404

Μετανοίας Έργα, οι μακαρισμοί. «Άφου είναι κοντά μας Ή βασιλεία τών οϋρανῶν, με την συγκατάβαση του Θεοΰ Λόγου προς Ήμας, Άς μίν Άπομακρυνθοΰμε Ήμεις απ' αυτήν, ζώντας Άμετανόητοι. Άς Άποφύγομε μΆλλον την Άθλιότητα Εκείνων που ζοΰν στο σκοτάδι κάτω από τή σκία του θανάτου. (Λουκ.1,79). Άς Άποκτήσομε τά Έγα της μετανοίας, φρόνημα ταπεινό, κατάνυξη και πνευματικό πένθος, καρδιά γεμάτη πραότητα και να διψᾶ τή δικαιοσύνη, να οικειοποιείται την καθαρότητα, να είναι ειρηνική και ειρηνοποιός, να ΰπομνεϊ τά δεινά, να εϋχαριστεΐται με τούς για χάρη τής Άλήθειας και τής δικαιοσύνης διαγωγούς, ζημιές ΰβρεις, συκοφαντίες και παθήματα. Γιατί Ή βασιλεία τών οϋρανῶν, Ή μΆλλον ο Βασιλιάς τών οϋρανῶν - ω άνέκφραστη μεγάλη δωρεά! - είναι μέσα μας (Λουκ.17,21). Σ' Αυτό οφείλομε να προσκολλόμαστε πάντοτε με τά Έργα της μετάνοιας, Άγαπώντας με Όλη την δύναμη Αυτόν που τόσο μ΄ας Άγάπησε». Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς, Φιλοκαλία τόμος Δ' Άθήνα,1987, 150 Κεφάλαιαπαρ. 57, σελ.315

¹⁷³ Ίερομονάχου Ίσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου του Άγιορείτου".....σελ.403

¹⁷⁴ Όσιος ΜΆρκος Άσκητής, περί τών οιομένων Έξ Έργων δικαιοϋσθαι, Φιλοκ.,τ.Α, σελ. 116

¹⁷⁵ Ίερομονάχου Ίσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου του Άγιορείτου".....σελ.403

Νά καθοδηγοῦμε τὴν πνευματικὴ μας ζωὴ σύμφωνα μὲ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ὡς Ἄνθρωπου. Πο-λύ βοηθοῦν οἱ πνευματικὲς μελέτες γιὰ νὰ δοῦμε ποῖο εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ μας, ἢ διὰ τῶν πειρασμῶν πού τὸν ξυπνᾶνε καὶ λειτουργοῦν ὡς ἐγερτήριο τοῦ πνεύματος. Σήκωσε τοὺς πειρασμοὺς ἀπὸ τοὺς ἄνθρωπους καὶ δὲν θὰ σωθεῖ κανεὶς. Διὰ τῶν πειρασμῶν γίνεται μία διερ-γασία ξυπνᾶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἐνώνεται μὲ τὸν Θεό.

Ἡ Χριστοποίηση ἀποκτιέται μὲ τὴν ἀσκητικὴ καὶ Ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ. Ἰδιαίτερα μὲ τὴ μίμηση, ὅσο εἶναι δυνατὸ, τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς τοῦ Σαρκοθέντος Λόγου καὶ Θεοῦ, ἰδιαίτερα στὴν ἄκρα ταπεινώσῃ Του καὶ στὴν ἀγάπη Του. Μελετώντας τὸν βίο τοῦ Γέροντα διαπιστώνει κανεὶς ὅτι πράγματι ὁ Γέροντας ἦταν ἕνα δοχεῖο τῆς θείας Χάριτος, ἕνας χαριτωμένος ὄντως ἄνθρωπος.

«Ἐκεῖνο πού τόνιζε πολὺ ἦταν ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ καὶ πόσο βοηθᾷ τὸν ἄνθρωπο. Ἔλεγε πάν-τοτε ὅτι πρέπει νὰ ἔχει κάποιος τὸν πνευματικὸ του, νὰ ἐξομολογεῖται τακτικά.

Ἄν βάζετε, ἔλεγε, σὲ τάξη τοὺς συλλογισμοὺς μέσω τοῦ πνευματικοῦ, ὅλα τότε διορθώνονται. Καὶ νὰ ἔχετε ἐπίσης ἕνα μικρὸ πνευματικὸ πρόγραμμα. Δηλαδή νὰ διαβάξει ὀρισμένα, νὰ προ-σεύχεται, νὰ ἀγρυπνεῖ, νὰ νηστεύει. Καὶ μὲ αὐτὸ τὸ μικρὸ πρόγραμμα ὁ Θεός, ἐσᾶς μπορεῖ νὰ σᾶς δώσει περισσότερες χάρες καὶ εὐλογίες ἀπ' ὅ, τι θὰ δώσει σὲ μᾶς τοὺς μοναχοὺς...θὰ μᾶς δώσει μιά ἄνεση καὶ μιά παρῶθηση νὰ ἀποκτήσουμε αὐτὸ τὸ φιλότιμο καὶ μέσα ἀπὸ τὰ μυστήρια τῆς Ἐκ-κλησίας μας νὰ γνωρίσουμε τὸ Χριστό... Αὐτὸ πού θὰ βοηθήσει θετικά εἶναι τὸ παράδειγμά μας τὸ χριστιανικὸ καὶ ἡ ζωὴ μας ἡ χριστιανικὴ»¹⁷⁶.

«Ὁ Θεός ἐπιτρέπει τοὺς πειρασμοὺς «γιὰ νὰ μᾶς ξεσκοκίζουν καὶ νὰ ἐξαγνίζεται ἔτσι ἡ ψυχὴ μας μὲ τίς θλίψεις καὶ τὰ κλάματα καὶ νὰ ἀνακαζόμαστε νὰ καταφεύγουμε στό Θεό γιὰ τὴ σωτηρία μας».

2) «Ὁ δεῦτερος τρόπος κοινωνίας καὶ ἐνώσεως μὲ τὸν Χριστό γίνεται μὲ τὴν προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ, κατὰ τὴν ὁποία ὁ νοῦς βυθίζεται στὴν καρδιά καὶ ἐκεῖ λέγει συνεχῶς τό: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, γιὰ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τὸν ἁμαρτωλό».

α) Ἡ προσευχὴ πού γίνεται μὲ τὸν νοῦ στὴν καρδιά ἔχει μεγάλη σημασία, διότι ἐνώνεται ἡ ψυχὴ μας μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστό καὶ δι' Αὐτοῦ μὲ τὸν Πατέρα, διότι ἡ μόνη ὁδὸς πού ὀδηγεῖ στὴν ἔνωση μὲ τὸν Πατέρα εἶναι ὁ Χριστός, ὅπως λέγει ὁ Ἰδιος: «οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰμὴ δι' ἐμοῦ» (Ἰωάν. 14,6).

β) Ἡ καρδιακὴ προσευχὴ προσφέρει τὴν δυνατότητα στό Ἅγιο Πνεῦμα νὰ κατοικήσει καὶ ἐργασθεῖ στὴν καρδιά μας καὶ νὰ ἐνωθοῦμε ἐμεῖς μὲ τὸ Πνεῦμα. Αὐτὴ ἡ ἔνωση μὲ τὴν ἀκατά-παυστη προσευχὴ ὁμοιάζει μὲ τὴν νύμφη πού ἀγαπᾷ πάρα πολὺ τὸν Νυμφίο Χριστό καὶ δὲν θέ-λει ποτέ νὰ ἀποχωρισθεῖ ἀπ' Αὐτόν.

3) Ὁ τρίτος τρόπος κοινωνίας μὲ τὸν Δημιουργό Θεό μας γίνεται μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἐν-τολῶν Του καὶ τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀρετῶν.

α) Αὐτὴ ἡ συγκατοίκηση μὲ τὸν Ἰησοῦ φανερώνεται στὴν Γραφὴ ἀπὸ τὸν Ἰδιο, ὅταν λέγει: «Ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον μου τηρήσει καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτόν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρά αὐτῷ ποιήσωμεν» (Ἰωάν. 14, 23), ἐνῶ σὲ ἄλλο κεφάλαιο λέγει: «Ἐάν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρός μου τητήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ» (Ἰωάν: 15,10).

β) Ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης λέγει ὅτι ἡ ὁμοιότητα καὶ ἔνωσή μας μὲ τὸν Θεό ἐπι-τελεῖται μόνο μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν θείων ἐντολῶν (Λόγος περὶ σωτηριῶδους γνώσεως).

θ) Ἡ κατάνυξη¹⁷⁷. Αὐτὴ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς κάθαρσης ἀπὸ κάθε σωματικὸ ἢ ψυχικὸ μολυ-σμὸ. Ὅταν τὰ μαθαίνει αὐτὰ ἐμπειρικῶς ἔρχεται μέσα του ἕνα αἶσθημα κατανύξεως καὶ δημι-ουργεῖ ἕνα κλίμα νὰ βρεῖ τὴν

¹⁷⁶ Γέροντας Παῖσιος Ἀγιορείτης, μαρτυρία τοῦ Ὑ.τ.Μ.τ.Χ. Ἐκκλησίας Ἱερομ. Ἀθανασίου Σιμωνοπετρίτου, σελ. 38, 39, 59

¹⁷⁷ «...κατάνυξη, μὲ συντριβὴ καὶ συγκίνηση τῆς ψυχῆς πού τὴν κεντᾷ (κατανύσσει, τρυπάει μὲ κεντρί) ἢ συνειδηση καὶ ἡ κατανόηση τοῦ ποῖα εἶναι καὶ πόσο ἔπρεπε. Ὀδὴν ψυχῆς, ὁ πόνος τῆς ψυχῆς, πού νιώθει καθὼς συντριβεται δια-πιστώνοντας τί ἔκανε καὶ πόσο λύπησε ἔτσι τὸν Θεό. Συντριβεται μπροστὰ στό Θεό καθὼς ἀντικρῦζει ἐκπλαγῆ ἀγιό-τητα του σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν προσωπικὴ του ἀθλιότητα. Τότε ὀδυνᾶται ἡ καρδιά τὴν «σωτήριον ὀδύνην». Ἐξαγόρευση πταισμάτων καὶ στεναγμοὺς καὶ ἀφανεῖς (μυστικούς). Ἡ ἐν (ἐπ) ὠδυνη κατάνυξη τῆς ψυχῆς ἐκδηλώνεται ἐξωτερικά ὡς ἐξαγόρευση, ὡς ὁμολογία ἁμαρτημάτων τῆς καὶ κατηγορεῖ τὸν ἑαυτὸν τῆς μπροστὰ στό Θεό. Ἐσωτερικά στήνεται ὁ ἀφανὴς θρήνος τῆς γιὰ κάποια χαμένη ἀθωότητα, τὴ ρύπανση τῆς ἀρχέγονης καθαρότητος τοῦ χιτῶνα τῆς. Ὅλα αὐτὰ στηρίζουν τὸ ἕνα τὸ ἄλλο καὶ ἔτσι ἀποχτᾷ ἡ προσευχὴ νέο βάθος καὶ ἀληθινὴ ἐκφραση τῆς ὅλης τῆς ὑπαρξης, ξεπερνώντας τὴν μηχανικότητα, τὸν ἐθισμό καὶ μεταμορφώνεται σιγά - σιγά σὲ ἀληθινὴ συνομιλία καὶ συν - ουσία μὲ τὸ Θεό...» Ἀρχιμ. Εὐσεβίου Βίττη, Ἁγίου Νείλου, «Εἰς ὕψος νοητόν», ἔκδ. Αποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκ. τῆς Ἑλ-λάδος, σελ. 118-122.

Ἡ κατάνυξη ἐμφανίζεται μὲ πολλὰς μορφές (πνευματικῆς) ὠραιότητας. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἱερεμίας λέει: «Διαμερισμός ὑδάτων κατήγαγεν ὁ ὀφθαλμὸς μου» (πρβλ. Θρ. Ἱερ. 3:47). Δύο πάντως εἶναι τὰ σπουδαιότερα εἶδη τῆς κατανύξεως: Ὅταν ἡ ψυχὴ διψᾷ σὲ τὸ Θεό, αἰσθάνεται κατάνυξη πρῶτα ἀπὸ τὸ φόβο καὶ ἔπειτα (κατάνυξη) ἀπὸ τὸν πόθο. Πρῶτα δηλαδή λιώνει τὸν ἑαυτὸ τῆς μὲ τὰ δάκρυα, καθὼς θυμᾶται τίς ἁμαρτίες τῆς, καὶ νιώθει φόβο, μήπως ἐξαιτίας τους ρι-χθεῖ στὴν αἰώνια κόλαση. Καὶ ἀφοῦ ταλαιπωρηθεῖ πολὺ ἀπὸ τὴ λύπη, τότε ἡ δειλία παύει, καὶ μέσα στὴν ψυχὴ γεν-νιέται θάρρος καὶ κάποια βεβαιότητα γιὰ τὴ συγχώρηση. Στὸ ἐξῆς ἡ ψυχὴ θερμαίνεται ἀπὸ τὸν πόθο τῆς οὐράνιας χαρᾶς καὶ αὐτὴ πού πρῶτα ἐκλαιγε ἀπὸ τὸ φόβο τῆς καταδίκης, ἀρχίζει ὕστερα νὰ κλαίει πάλι πικρά, ἐπειδὴ βρί-σκεται ἀκόμα μακριὰ ἀπὸ τὴ βασιλεία (τῶν οὐρανῶν). Γιατί, ἀφοῦ καθαρθῆ ὁ νοῦς, βλέπει πᾶς καθαρά ποιοὶ εἶναι οἱ χοροὶ τῶν ἀγγέλων καὶ ποῖα ἡ κοινωνία τους, ποῖα εἶναι ἡ λαμπρότητα καὶ ἡ μεγαλωσύνη τῶν μακαρίων πνευμάτων καὶ ποῖα ἡ θεωρία αὐτοῦ τοῦ ἰδιοῦ τοῦ Θεοῦ. Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Διαλόγου <http://ipseni.blogspot.com/search/label>

θαλπωρή του Θεού και τό κεντρί τῆς ἁμαρτίας. Ἐχει μία χαρμολύπη, κλαίει μέ χαρμολύπη, λύπη γιά τήν ἁμαρτία καί χαρά γιά τήν ἀνακαίνιση πού τοῦ δημιούργησε ἡ θεία Χάρη.

Ὅταν εἶχε θεία Λειτουργία στό Καλύβι του, πρὶν κοινωνήσει γονάτιζε καί ζητοῦσε ἀπό τόν ἱερέα νά τοῦ διαβάσει συγχωρητική εὐχή. Παρέμενε μέ τό κεφάλι κολημένο στό ἔδαφος, ἐνῶ τοῦ ξέφευγαν βαθεῖς καρδιακοί ἀναστεναγμοί. Στό Κοινωνικό ἔψαλλε κάποτε καί τό «Πάντων προ-στατεῦεις ἀγαθή...». Ἡ φωνή του ἔτρεμε ἀπό κατάνυξη. Ὅταν ἔφθασε στό «ἄλλη γάρ οὐκ ἔχο-μεν ἁμαρτωλοί πρὸς Θεόν...», δέν ἄντεξε. Ξέσπασε σέ λυγμούς. Ματαίως προσπάθησε νά κρύ-ψη τήν κατάνυξή του, βγαίνοντας ἀπό τήν Ἐκκλησία καί προσποιούμενος ὅτι σκουπίζει τήν μύ-τη του»¹⁷⁸.

Ἡ δευτέρα τάξη ἢ φωτιστική ἔχει τά ἐξῆς μαθήματα:

1) Ἡ γνώση τῶν ὄντων

Λόγους τῶν ὄντων, λέγει ὁ ἅγιος Πέτρος ὁ Δαμασκηνός, δηλ. τό σκοπό, γιά τόν ὁποῖο ἔγινε κάθε πρᾶγμα, γιά νά φωτίζεται ὁ νοῦς σχετικά μέ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί ἀπό τήν ἐπιμέλειά Του γιά τά κτίσματα νά γνωρίζει τή μεγαλωσύνη Του καί τήν ἀνείπωτη σοφία καί πρόνοιά Του. Ἔτσι κανεῖς ἀπό τή γνώση αὐτή φοβᾶται τήν παράβαση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καί κατηγορεῖ τή δική του ἀδυναμία καί ἄγνοια. Καί ἀπό αὐτό ταπεινοφρονεῖ καί ἀγαπᾷ τόν Θεό καί δέν κατά-φρονεῖ τίς ἐντολές Του, ὅπως ἐκεῖνοι πού στεροῦνται τήν ἐνεργό γνώση Του. Πάλι ὁμως ὁ Θεός κρατάει ἀπ' αὐτόν μερικά μυστήρια, γιά νά ποθεῖ καί νά μή νιώσει γρήγορα κόρο, ὅπως ὁ Ἀδάμ, καί τόν βρεῖ ἔξω ὁ ἐχθρός καί τόν σύρει πρὸς τή μοχθηρία του. Ἔτσι γίνεται πρὸς τοὺς ἐναρέ-τους»¹⁷⁹.

α) Τήν θεωρία τῶν νόμων τῆς κτίσεως.

Ἡ θεωρία των κτισμάτων, εἶναι Χάρη πού δίνεται σέ ἐκεῖνον πού ἀξιώθηκε τῆς νοερᾶς προ-σευχῆς. Καί ἀπό αὐτή, θά χαρίσει τήν ἀρπαγή τοῦ νοῦ μέ συνέπεια τήν θεολογία καί τήν εὐερ-γεσία στή μέλλουσα ζωή σ' ἐκεῖνον πού σχολάζει (ἀπό ὅλα, ἔχει τέλεια ἀμεριμνία) καί ἔχει τό Θεό μελέτη του μέ ἔργο καί λόγο καί ὄχι μόνο μέ τήν ἀκοή. Ἡ γνώση λοιπόν, ὅταν ἔρχεται ἀθέ-λητα καί ὀδηγεῖ τόν κάτοχό της στήν ταπεινώση ἀπό ντροπή γιατί πιστεῦει ὅτι δέν τήν ἀξίζει, καί ὅπως λέει ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, τήν ἀποστρέφεται σάν βλάβη, μέ τό χέρι τῆς ταπεινώσε-ως, ἀκόμη καί ἂν ἴσως εἶναι θεόδοτη, τότε εἶναι καλή»¹⁸⁰.

«Ἡ ταπεινώση γεννιέται ἀπό τήν γνώση, καί ἡ ἴδια γεννᾷ τήν διάκριση ἀπό τήν ὁποία γεννιέται ἡ διόραση, πού ὁ Προφήτης Ἡσαΐας τήν ονομάζει " βουλή". Αὐτή βλέπει τά πράγματα κατά φύση καί ἔτσι νεκρώνεται ὁ νοῦς ἀπό τόν κόσμο μέσω τῆς θεωρίας τῶν κτισμάτων τοῦ Θεοῦ».

2) Δεύτερο στάδιο (μάθημα) ἢ νοερῆ ἀποκάλυψη τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καρδιᾶς.

«Τῶν ἀθεάτων τά κάλλη, περιεχόμενος, τήν φοβερᾶν ἐκείνην, κατενόησας δόξαν, Ἄγιε ἀγί-ων, ὅθεν ἡμῖν, τά οὐράνια λόγια, τῶν ἀειζῶων ἐκείνων θεωριῶν, ἀναγγέλλεις Ἱερῶτατε»¹⁸¹.

«καί τότε θα δεῖς λαμπρά τήν ἀπλότητα καί χρηστότητα τῆς καρδιᾶς»¹⁸².

Μέ τήν καθαρότητα τῆς καρδιᾶς βρίσκεις, (βλέπεις), τήν λαμπρότητα τοῦ Θεοῦ, τήν δόξα τοῦ Θεοῦ μέσα στήν καρδιά σου, τό φῶς τοῦ Χριστοῦ, τόν ἴδιο τόν Χριστό, ὅπως ὁ Ἰδιος εἶπε: «Μακά-ριοι οἱ καθαροί τῆ καρδιά ὅτι αὐτοί τόν Θεόν ὄψονται. (Ματθ. 5, 8)¹⁸³.

Ἐκεῖνος πού ἔχει αὐτή τή θεία σχολή, διδάσκεται μέ αἰσθητά σημεῖα ἀπό τίς θεῖες Γραφές, καί νοερά ἀπό τήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, καί ἀρχίζει νά βλέπει τά πράγματα κατά φύση»¹⁸⁴.

Κάθε φωτιζόμενος ἄνθρωπος ποθεῖ τόν Ποιητή ὅταν θεωρεῖ ἀπαθῶς τό κάλλος καί τή χρη-σιμότητα κάθε πράγματος, καί ὅταν κατανοεῖ τά αἰσθητά ὅλα, τά ἄνω καί τά κάτω δημιουρ-γήματα, δηλαδή τόν οὐρανό...

¹⁷⁸ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου".....σελ. 402-403

¹⁷⁹ Ὅσιος Πέτρος ὁ Δαμασκηνός, Φιλοκ. τ. Γ'. 238

«Τό ἅγιο Πνεῦμα κάνει τήν αἰσθησι τῶν ἀξίων γιά τήν καθαρότητα τῶν ἀρετῶν μέ φόβο, εὐσέβεια καί γνώμη ἐνῶ τόν φωτισμό γιά τή γνώση τῶν ὄντων σύμφωνα μέ τοὺς λόγους ὑπαρξῆς τους τόν δωρίζει στοὺς ἀξιους γιά τό φῶς μέ ἰσχύ καί σκέψη καί φρόνηση. Τήν τελειότητα πάλι τή χαρίζει μέ τήν ὀλόφωτη κι ἀπλή καί ὀλόπλευρη σοφία στοὺς ἀξιους γιά τή θέωση, ἀναγνόντάς τους ἅμεσα μέ κάθε τρόπο στήν αἰτία τῶν ὄντων, ὅσο εἶναι δυνατό στόν ἄνθρωπο, ἀναγνωριζόμενους ἀπό τά θεία μόνο γνωρίσματα τῆς ἀγαθότητος, μέ τήν ὁποία γνωρίζουν ἀπό τόν Θεό τόν ἑαυτό τους καί ἀπό τόν ἑαυτό τους τόν Θεό, χωρίς νά ὑπάρχει κάτι ἐνδιάμεσα νά τή χαρίζει, γιατί δέν ὑπάρχει τίποτε ἐνδιάμεσα στή σοφία καί τόν Θεό. Καί θ' ἀποκτήσουν τήν ἀναλλοίωτη ἀτρεψία, ἀφοῦ θά ἔχουν περάσει ὅλα τά ἐνδιάμεσα τους στό σύνολό τους, στά ὁποία ὑπῆρχε κάποτε ὁ κίνδυνος σφάλματος ὡς πρὸς τή γνώση. Ἐνδιάμεσα καλεῖ τήν οὐσία τῶν νοητῶν καί τῶν αἰσθητῶν, μέ τά ὁποία ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ὡς ἀπό τή φύση του ἀνάγεται πρὸς τόν Θεό ὡς αἰτία τῶν ὄντων». Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, κεφάλαια, Θεολογικά - Οἰκονομικά, Δη ἑκατοντάδα Παρ. οθ'. Ε.Π.Ε. τ. 15Α, Θεσσαλονίκη 1995,σελ. 243,245

¹⁸⁰ Ὅσιος Πέτρος ὁ Δαμασκηνός, Φιλοκ. τ. Γ'. 240

¹⁸¹ Αἶνιοι τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου, στ' Δεκεμβρίου.

¹⁸² Ἅγιος Ἡσύχιος κεφ. 22, Φιλοκαλία, τ. Α, Αθήνα 1986, 183

¹⁸³ Αρχιμ. Αἰμιλιανού Σιμωνοπετρίτου Λόγος περὶ νήψεως, ἐρμηνεία στόν ἅγιο Ἡσύχιο, ἐκδ. Ἰνδικτος, Αθήνα 2007, σελ. 161

¹⁸⁴ Ὅσιος Πέτρος ὁ Δαμασκηνός, Φιλοκ. τ. Γ'. 119

Βλέπει σέ Όλα τήν τάξη, τή σταθερότητα, τά μεγέθη, τά κάλλη, τό ρυθμό, τή συνάφεια, τήν άρμονία, τή χρησιμότητα, τήν όμόνοια, τήν ποικιλία...θαυμάζει τόν Δη-μιουργότίν άγαθότητα και τή σοφία, τή δύναμη και τήν πρόνοιά Του, πού είναι κρυμμένα μέσα στά κτίσματα...τότε Έρχεται ό νοΰς αύτόματα στη θεωρία αύτή, όδηγούμενος νοερά άπό τούς Άγγέλους »¹⁸⁵.

3) Ό λόγος γεννά ύψηλά νοήματα¹⁸⁶.

Γιατί, αφού καθαρθεί ό νοΰς, βλέπει πιά καθαρά ποιό είναι οί χοροί τών άγγέλων και ποιά ή κοινωνία τους, ποιά είναι ή λαμπρότητα και ή μεγαλοσύνη τών μακαρίων πνευμάτων και ποιά ή θεωρία αύτοΰ τοΰ ίδιου τοΰ Θεοΰ.

Η τρίτη τάξη τής πνευματικής τελειώσεως πού είναι ή έμπειρία τής πνευματικής ώρι-μότητος τοΰ Χριστοΰ.

Τά χαρακτηριστικά τής πνευματικής καταστάσεως αύτής είναι τά εξής:

α) Διασχίζουν τόν άέρα και φθάνουν στις τάξεις τών άγγέλων.

«Βλέποντας τά μυστήρια πού είναι κρυμμένα μέσα στις Γραφές άξιώνεται νά άναληφθεί ό νοΰς του μαζί μέ τόν Χριστό μέ τή θεωρία τών νοητών κτισμάτων, δηλαδή τήν γνώση τών νοε-ρών δυνάμεων»¹⁸⁷. Ό άγιος Ίσαάκ γράφει για τήν κατανόηση τών άσωμάτων: 'Όταν οί αισθήσεις είναι κλειστές άπό τήν ήσυχία και δέν μπορούν νά ξεπηδήσουν, και μέ τή βοήθειά τους άμαυρω-θούν οί άναμνήσεις, τότε θα ίδής ποιό είναι οί φυσικοί λογισμοί τής ψυχής, τί είναι ή φύσις της και ποιούς κρυμμένους θησαυρούς έχει μέσας της. Οί θησαυροί είναι ή κατανόηση τών άσωμά-των πού κινείται σ' αύτήν μόνη της...και είναι άδύνατο νά τό εξηγήσει σέ άλλους...»¹⁸⁸.

β) Βλέπουν τό θεϊό Φώς και έρευνούν τά βάθη τοΰ Θεοΰ, είναι ό τρίτος ούρανός.

«Εΰρισκόμενος σέ άγρυπνία τής έορτής τής Μεταμορφώσεως, μόλις τελείωσε και ό Γέροντας τής Καλύβης π. Μάξιμος, άποχαιρετοΰσε τόν Γέροντα Παΐσιο είδαν Όλοι τό πρόσωπό του λαμπερό και φωτισμένο μέ Ένα άλλο φώς, Όχι σάν τό ήλιακό ή σάν τής άστροφεγγιάς. Πιστέψανε και οί τρεΐς Ότι ό μεταμορφωθείς Κύριος βράβευσε τόν δοΰλο του Παΐσιο, γιατί ήτανε άγωνιστής τής μέ-ταμορφώσεώς τοΰ ίδιου τοΰ έαυτοΰ του. Καί δοξάσαμε τόν Κύριο πού δοξάζει τούς άντιδοξάζον-τας»¹⁸⁹.

Κάποτε ό Γέροντας έξομολογήθηκε σέ κάποια ψυχή Ένα προσωπικό του βίωμα.

«Μιά φορά προσευχόμενος Όλη τήν νύχτα μέχρι τό πρωΐ. Χαράματα, λοιπόν, ήρθε - τί νά σοΰ πώ, είναι άπερίγραπτα αύτά, δέν μπορούν νά έκφραστοΰν μέ λόγο - Ένα φώς, πού άνατέλλει άπό μέσα σου και σέ καταλαμβάνει όλόκληρο. Κι αν είσαι κουρασμένος άπό τήν γονυκλισία και τόν άγώνα τής νύκτας, σοΰ Έρχεται μιά τέτοια έλαφρότητα, σάν Ένας ήλιος πού άνέτειλε Όχι απ' Έξω αλλά άπό μέσα σου και σέ κρατά μέσα σ' αύτή τήν άνείπωτη, τήν άμέτρητη χαρά. Ξημέρωσε, Έξω, άρ-χισα νά κάνω τό έργόχειρό μου - ήμουν μαραγκός - και συνεχίζόταν αύτή ή κατάσταση τής άπεραν-της ειρήνης και χαρᾶς. Κι ό ήλιος ό επίγειος, πού είχε άνατείλει στό μεταξύ, φαινόταν πολύ μικρό πρᾶγμα, μπροστά στον ήλιο πού είχε άνατείλει μέσα μου. Τρεΐς ήμέρες και τρεΐς νύκτες Έξισα Έ-τσι και χρειάστηκε νά πιέσω τόν έαυτό μου, γιά νά φάω κάτι. Πώς μπορεί, λοιπόν, κανείς, μετά άπό Όλα αύτά, ν' άφιβάλλει;

«Η βασιλεία τοΰ Θεοΰ δέν είναι τίποτε άλλο παρά αύτή ή δόξα, τό Φώς τοΰ Θεοΰ και είναι άκ-τιστος και πανταχοΰ παροΰσα, και αύτή ή Όρασις είναι ή θέωση, πού είναι μία θεολογική περιγρα-φή τοΰ δοξασμοΰ. Γίνεται ό άνθρωπος κατά Χάριν θεός»¹⁹⁰.

1) Ό νοΰς γεμίζει άπό τήν Πρόνοια τήν δικαιοσύνη, τήν άλήθεια τοΰ Θεοΰ.

2) Έρμηνεύει τούς αίνιγματικούς λόγους τοΰ Εΰαγγελίου».

¹⁸⁵ Όσιος Πέτρος ό Δαμασκηνός, Φιλοκ. τ. Γ'. 122-123

¹⁸⁶ Στην κατάσταση τής θεωρίας ή προσωπικότητα τοΰ άσκητοΰ τής πίστεως ύπερβαίνει τίς αισθήσεις και τίς κατηγορίες τοΰ χρόνου και τοΰ χώρου, αισθάνεται έτσι ζωντανό δεσμό μέ τόν άνω κόσμο και τρέφεται άπό τίς άποκαλύψεις, στις όποιες βρίσκονται εκείνα, ά όφθαλμός οΰκ είδε και οΰς οΰκ ήκουσε και επί καρδίαν ανθρώπου οΰκ άνέβη»(Α'. Κορ. 2,9). Αρχι. Ιουστίνου Πόποβιτς, Η γνωσιολογία τοΰ άγίου Ίσαάκ τοΰ Σύρου, έκδ. Γρηγόρη, Αθήναι 1992,σελ. 226.

Στην κατάσταση τής θεωρίας, (πού είναι ή άίσθηση τών θείων μυστηρίων), ό νοΰς διαβαίνει τά όριά του και εισέρχεται» εις τήν χώραν εκείνην...και τότε μαθαίνει νά θεωρη τόν Θεό, όπως είναι αύτός και όχι όπως είμαστε έμεις. (Αββαΐ Ίσαάκ, λόγος λε, κεφ. 1)

¹⁸⁷ Όσιος Πέτρος ό Δαμασκηνός, Φιλοκ. τ. Γ'. 90

¹⁸⁸ Αββαΐ Ίσαάκ, λόγος ΠΒ, κεφ. 2.

¹⁸⁹ Ίερομονάχου Ίσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοΰ Άγιορείτου", Άγιον Όρος, 2004, σ. 643-644

«Της οράσεως τοΰ Φωτός προηγείται ή άσκησις τής μετανοίας, ή καθάρουσα ήμᾶς άπό τά πάθη. Η άσκησις αύτη είναι λίαν επώδυνος, αλλά' αύτή ή θεωρία τοΰ Φωτός είναι ήδεια διά τήν καρδίαν και τόν νοΰν. Τό Φώς τοΰτο είναι άγάπη έντελώς ιδιαιτέρα, ή μακαριότης τής όποίας είναι δυνατόν νά ένταθη και νά παραταθη κατά τό μέτρον καθ' ό ό ψυχισμός και τό σώμα τοΰ ανθρώπου δύνανται νά φέρουν τήν ούράνιον ταύτην φλόγα». Αρχιμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ), Οψώμεθα τόν Θεόν καθώς έστί, έκδ. βα, Ίερά Πατριαρχική Σταυροπηγιακή Μονή Τιμίου Προδρόμου, Έσσεξ Αγγλίας, 1993, σελ. 259

¹⁹⁰ Πρωτ. Ιωάννου Ρωμανίδου, «Πατερική Θεολογία», έκδ. Παρακαταθήκη, σελ. 136

Ὅποιος μέ τό πένθος καθαρίστηκε ἀπό τά πάθη, αὐτός αἰσθάνεται τά μυστήρια πού εἶναι κρυμμένα σέ ὅλες τίς Γραφές καί ἐκπλήσσεται ἀπ' ὅλα καί σιγά – σιγά καί κάνει τόν ἄνθρωπο θεό¹⁹¹.

Ὁ Σεβ.Ναυπάκτου κ. κ. Ἱερόθεος, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐπικοινωνία μέ τόν Γέροντα, στήν ἀναλυτική παρουσία τοῦ βίου του, ἀπό τήν Συνοδοία τοῦ μακαριστοῦ π. Ἰσαάκ γράφει τά ἑξῆς ἀξιοπρόσε-κτα, ὅπου ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Γέροντας εἶχε φθάσει μέ τη Χάρι τοῦ Θεοῦ καί στό τελευταῖο στα-διο τῆς πνευματικῆς τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπου στή θέωση, ἡ ὄραση τῆς θείας δόξης.

Εἶχε ὁ Γέροντας αἴσθησις τί εἶναι Ἐκκλησία, ὅτι δηλαδή ἡ Ἐκκλησία εἶναι κοινωνία ἁγίων, οἱ ὁποῖοι ἅγιοι ἔχουν σχέση μέ τόν Χριστό. Ὁ Γέροντας εἶδε ἄγγελο πού τοῦ ἔφερε τροφή, εἶδε τόν φύλακα ἄγγελό του νά τόν περιποιεῖται, ὅταν εἶχε ἀνάγκη. Εἶδε ἁγίους ὅπως τούς Τρεῖς Ἱεράρ-χες, τήν ἁγία Αἰκατερίνη, τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Θεολόγο, τόν χορό τῶν ὁσίων Πατέρων, τόν ἅγιο Ἰσαάκ τόν Σύρο, τήν ἁγία Εὐφημία, τόν ἅγιο Παντελεήμονα, τόν ἅγιο Λουκιλιανό, τόν ὅσιο Ἀρ-σένιο κ.ἄ. Ἐμφανίσθηκε ἕνας ἅγιος μέσα στό φῶς καί ὅταν τόν ρώτησε ποιός εἶναι τοῦ ἀπάντησε ὅτι εἶναι ὁ ἅγιος Βλάσιος ἀπό τά Σλάβαινα. Κάποτε ἀξιώθηκε τῆς νυκτερινῆς ἐπισκέψεως τῆς Παναγίας, ἄλλη φορά εἶδε τήν Παναγία στά ἄσπρα καί ἐπανελημμένως δέχθηκε τήν θεομητο-ρική της στοργή, μίλησε μαζί της καί ἔλαβε «τροφή ἀπό τά ἀχραντα χέρια της». Τήν Παναγία τήν εἶχε σάν μάννα, τήν ἁγία Εὐφημία τήν φώναζε «ἁγία Εὐφημούλα μου».

Κάποια φορά ἔζησε καί εἶδε αἰσθητά τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ πού τόν στήριξε καί τόν κράτησε δε-κα ὀλόκληρα χρόνια. Ἀσκοῦσε τήν νοερά ἡσυχία καί τήν καρδιακή προσευχή. Ὁ νοῦς του ἀρπα-ζόταν στήν θεωρία ὅταν προσευχόταν. Εἶδε τό «γλυκύτατο φῶς» πού, ὅπως ἀφηγεῖται, ἦταν «πιό δυνατό ἀπό τό φῶς τοῦ ἡλίου. Ὁ ἥλιος ἔχανε τήν λάμψη μπροστά του. Ἐβλεπα τόν ἥλιο καί μοῦ φαινόταν τό ἡλιακό φῶς ὡχρό, ὅπως εἶναι τό φῶς τῆς σελήνης κατά τήν πανσέληνο. Τό φῶς τό ἔβλεπα γιά πολύ. Μετά ὅταν τό φῶς ἔλειψε καί ἡ χάρις μειώθηκε, τότε δέν εὕρισκα καμμία πα-ρηγοριά καί χαρά». Τέτοια ἦταν ἡ εὐλογημένη κατάστασις ὥστε μετά πού τελείωνε ἡ οὐράνια αὐτή ἐμπειρία καί ἔπρεπε νά φάει, νά πιεῖ νερό, νά κάνει ἐργόχειρο, αἰσθανόταν «σάν ζῶο». Ἀξι-ώθηκε νά δεῖ καί τόν ἴδιο τόν Χριστό, ἀκόμη καί ἀπό τότε πού ἦταν δεκαπέντε ἐτῶν. Γιά μιᾶ ἄλ-λη Θεοφάνεια διηγεῖται ὁ ἴδιος: «Σέ μιᾶ στιγμή σάν νά χάθηκε ὁ τοῖχος τοῦ κελλιοῦ μου. Βλέπω τόν Χριστό μέσα στό φῶς, σέ ἀπόστασις ἕξι μέτρα περίπου». Ἐζησε ἐμπειρικά τήν θεία Κοινωνία ὡς Σῶμα Χριστοῦ.

Ὁ Γέροντας Παῖσιος εἶχε ὅλα τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῶν Προφητῶν καί τῶν μεγά-λων ὁσίων ἀνδρῶν. Ἐβλεπε καθαρά τά πάντα. Εἶδε τήν ψυχή τοῦ γερο-Φιλάρτου τοῦ Ρουμάνου τήν ὥρα πού ἔφυγε γιά τόν οὐρανό «σάν μικρό παιδί ἡλικίας δώδεκα χρονῶν περίπου, μέ φωτει-νό πρόσωπο καί μέσα σέ οὐράνιο φῶς, νά ἀνεβαίνει στόν οὐρανό».

«Ὅλη ἡ ζωή του ἦταν θαυμαστή. Λένε στό Ἅγιον Ὄρος ὅτι ὅταν ξεκινήσει κανεῖς τήν μοναχι-κή του ζωή, ἔχει ζῆλο ὡσάν τόν Ἄθωνα, καί στό τέλος καταλήγει ὁ ζῆλος του νά εἶναι ὡσάν ἕνα καρύδι. Δέν συνέβη αὐτό μέ τόν Γέροντα Παῖσιο, ἀλλά ὅσο περνοῦσαν τά χρόνια, τόσο καί αὐξα-νόταν ὁ ζῆλος του, τό φιλότιμό του, ἡ ἄσκησις του.

Ἡ ἀσκητική ζωή του ὑπενθυμίζει μεγάλες μορφές ἀσκητῶν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Τό ἀδύ-νατο σῶμα του ἄντεχε αὐτήν τήν ἄσκησις, γιατί λάμβανε Χάρη ἀπό τόν Θεό. Ἐκανε μεγάλες πν-ευματικές «τρέλλες» γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, στόν ὕπνο, τό φαγητό, τίς μετάνοιες, τίς ὁδοι-πορίες, τόν ἐγκλεισμό σέ σπηλιές, τήν διαμονή σέ κουφάλες βελανιδιῶν, τήν κατάβασις σέ γκρε-μό γιά ἡσυχία, τήν στέρηση, τήν ἀκρότατη ἡσυχία, τήν ἀδιάλειπτη προσευχή καί τήν ὀδύνη τῆς καρδιᾶς γιά ὅλον τόν κόσμο, τήν φιλανθρωπία, τήν συνάντησις μέ ἀρκοῦδες καί τήν ἐπίδειξη εὐ-γένειας σέ αὐτές, τήν ἀτρομία καί ἀφοβία του γιά πράγματα πού προκαλοῦν φόβο. Δέν φοροῦσε παπούτσια στήν ἔρημο τοῦ Σινᾶ, γι' αὐτό «εἶχαν σχιστεῖ οἱ φτέρνες του καί ἔτρεχαν αἷμα». Ἄλ-λοτε συμπεριφερόταν ὡς κατά Χριστόν σαλός καί ἄλλοτε ὡς σοφός διδάσκαλος. Μερικά μαρτυ-ρικά γεγονότα μοῦ τά διηγήθηκε ὁ ἴδιος, ὅπως γιά παράδειγμα τό πῶς ἀντέδρασε στόν πειρασμό τῆς «σαρκικῆς πύρωσις» στήν Ἱερά Μονή τοῦ Στομίου τῆς Κόνιτσας. Μάλιστα, μοῦ ἔδειξε καί τίς οὐλές ἀπό τίς πληγές στό πόδι του καί δίνω τήν μαρτυρία γι' αὐτό.

Καί παρά τήν μεγάλη αὐτή ἄσκησις, τό δόσιμό του σέ τέτοιες «τρέλλες» γιά τόν Χριστό, ἦταν ὁ-λος καρδιά, γλύκα καί γλυκασμός, ἀκτινοβολοῦσε παρηγοριά καί συμπόνοια γιά τούς πονεμέ-νους, ἔβγαζε ἕνα ἀτέλειωτο «πνευματικό χιούμορ», εἶχε μιᾶ τρυφερή καί εὐαίσθητη καρδιά, ἦ-ταν μιᾶ ἀδιάλειπτη πνευματική λιακάδα, ἕνα ἰλαρό φθινοπωρινό δειλινό. Ὅπου ἔπρεπε, καί τό ἀπαιτοῦσαν οἱ ποιμαντικές ἀνάγκες, ἦταν αὐστηρός, ἀλλά συνδύαζε αὐστηρότητα μέ μητρική καρδιά. Ἐπέπληξε κάποιον μπροστά μου γιά μιᾶ ἀνοησία του καί ὅταν ἐκεῖνος ἀναλύθηκε σέ δάκρυα, τόν πῆρε μαζί του, ὅπως ἡ μητέρα τά ἄτακτα παιδιά της, τόν ὀδήγησε στόν νιπτήρα γιά νά πλυθῆ καί τοῦ ἔδωσε πετσέτα γιά νά σκουπισθῆ, ὅποτε στήν συνέχεια τοῦ μίλησε διδακτικά καί παρακλητικά.

Γενικά, ὁ εὐλογημένος αὐτός Γέροντας, «ἔλειωνε τόν ἑαυτό του στήν ἄσκησις καί ἀνέπαυε πνευ-ματικά κάθε ἄνθρωπο. Ἀλοῦσε ὁ ἴδιος γιά τόν πόνο καί τίς ἁμαρτίες τῶν ἀνθρώπων καί ταυτο-χρόνως τούς μετάγγιζε χαρά καί παρηγοριά. Πάλευε μέ δαίμονες, συνωμιλοῦσε μέ ἁγίους, συ-ναναστρεφόταν μέ ἄγρια ζῶα καί βοηθοῦσε πνευματικά τούς ἀνθρώπους».

Ἡ ἀγάπη

¹⁹¹ Ὅσιος Πέτρος ὁ Δαμασκηνός, Φιλοκ. τ. Γ' .111

Πῶς ὁ Γέροντας ἔφθασε στήν βασιλίδα τῶν ἀρετῶν, τήν ἀγάπη;
«Ἀγωνίσθηκε νά τηρεῖ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ. «Ἄν ἀγαποῦμε τόν Θεό, φροντίζουμε νά τηροῦμε τίς ἐντολές». «Ὁ ἔχων τάς ἐντολάς μου καί τηρῶν αὐτάς ἐκεῖνός ἐστι ὁ ἀγαπῶν με»¹⁹².

«Οἱ ἐντολές τοῦ Χριστοῦ φανερόνουν τήν ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ὁδός τοῦ Θεοῦ, καί μάλιστα ἡ ὁδός πρὸς τόν Θεόν»¹⁹³.

Ἡ θυσιαστική ἀγάπη πρὸς τόν πλησίον ὀδηγεῖ τόν πιστό στήν ὁμοίωση μέ τόν Χριστό. «Ὁ Χριστός ἔλεγε, στόν ἑαυτό Του δέν χρησιμοποίησε καθόλου τήν θεϊκή Του δύναμη καί ὑπέφερε τόν πο-λύ πόνο στό εὐαίσθητο Σῶμα Του ἀπό τήν πολλή ἀγάπη πρὸς τό πλάσμα Του. Αὐτήν τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ πρὸς τόν ἄνθρωπο ἐάν αἰσθανθεῖ κανεῖς, τότε μόνο θά εἶναι καί ἐσωτερικά πραγματικά ἄνθρωπος»¹⁹⁴.

Μέ αὐτόν τόν τρόπο ἐξάγγισε τήν καρδιά του καί ἔγινε κατοικητήριο τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης... Δέν ὑπελόγισε τόν ἑαυτό του. Ταῦτιζε τόν ἑαυτό του μέ τόν θλιβόμενο ἀδελφό σέ σημεῖο πού ἔκανε δικό του τόν πόνο του. Μίσησε τήν φιλαυτία, καί στήν θέση της ἔβαλε τήν ἀγάπη πρὸς τόν Θεό καί τόν ἄνθρωπο, τήν φιλοθεΐα καί τήν φιλανθρωπία»¹⁹⁵.

«Γιά νά ἀναστηθεῖ ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου πνευματικά, πρέπει νά σταυρωθεῖ ὁ ἄνθρωπος μέ τά πάθη καί τίς ἐπιθυμίες του καί νά σκοτώσει τόν ἑγωϊσμό του πού δέν ἀφήνει τήν θεία Χάρη νά τόν ἀναστήσει πνευματικά»¹⁹⁶.

Θυμάμαι (γράφει ὁ Σεβ. Μεσογαίας κ. κ. Νικόλαος), μόνο τό πῶς ὁ γέροντας μέ τήν τρεμου-λιαστή φωνή του περιέγραφε τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρῶτα, καί πῶς ἡ αἴσθησή της γεννᾷ καί τήν δική μας ἀγάπη σ' Αὐτόν. Ὅλα τά παρουσίαζε τόσο γλυκά. Μιλοῦσε γιά τά γλυκίσματα τοῦ Θεοῦ, τήν λιακάδα τῆς παρουσίας Του, τήν ἀρχοντιά τῶν ἁγίων, τήν λεβεντιά τῶν μαρτύρων καί τό δικό μας φιλότιμο. Μέσα σ' αὐτήν τήν ἀτμόσφαιρα, μέ ἀνάλογο τόνο, ρυθμό καί λεξιλόγιο, περι-έγραφε τό μεγαλεῖο τῆς προσευχῆς ὡς αἴσθησης τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ καί κίνησης τῆς δικῆς μας ἀγάπης πρὸς Αὐτόν. Ἐγώ μόνο ἄκουγα. Ρουφοῦσα μέ μάτια, αὐτιά καί σκέψη ὅ,τι μποροῦ-σα, κυρίως πέραν ἀπό ὅσα ἔλεγε ἡ ἔδειχνε. Τό ὑφός του ἐννοοῦσε, ἀσφαλῶς, περισσότερο ἀπό τόν λόγο του. Αὐτό ἔλεγε ὅσα αὐτός ἔκρυβε»¹⁹⁷.

«Ἡ ἐντολή τοῦ Χριστοῦ, «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν»¹⁹⁸, εἶναι ἀποκλειστικότητα τοῦ χρι-στιανισμοῦ καί χαρακτηρίζει τοὺς ἀληθινούς μαθητές τοῦ Χριστοῦ.

«Ἡ ἀγάπη πρὸς τόν ἐχθρό λέει ὁ ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης, εἶναι καί ἀποδεικνύεται ἀλη-θινή, ὅταν ἐνσταλάζει εἰρήνη στήν καρδιά του. Αὐτό εἶναι τό γνήσιο σημάδι τῆς ἀγάπης, δηλαδή τό νά προσπαθεῖ κάποιος νά ἐνσταλάξει εἰρήνη καί γαλήνη στήν καρδιά τοῦ ἄλλου ἀνθρώπου, εἰδικά τοῦ ἐχθροῦ, κινούμενος ἀπό ἀληθινή εὐσπλαχνία γιά τήν ἀνθρωπότητα. Ὁ ἅγιος τήν ἀγάπη πρὸς τοὺς ἐχθρούς τήν χαρακτηρίζει ὡς «εὐσπλαχνία τῆς ἀγαπώσης καρδίας». Σημαντι-κότατο στοιχεῖο τῆς ἀγάπης γιά τοὺς ἐχθρούς εἶναι ἡ συγχώρηση καί ἡ προσευχή γι' αὐτούς». Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος, «θεωρεῖ τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου γιά τήν ἀγάπη πρὸς τοὺς ἐχθρούς ἀνταύ-γεια τοῦ Θεοῦ Φωτός»¹⁹⁹.

Μοῦ διηγήθηκε ὁ Γέροντας, λέγει ὁ π. Ἀθανάσιος²⁰⁰, στενοχωρημένος πῶς μιά φορά ἀπό τήν πολλή του ἀγάπη εἶπε ν' ἀφιερῶσει μιά βδομάδα προσευχῆς γιά τόν Ἐωσφόρο, τόν πῖο φωτεινό ἄγγελο πού ὑπῆρχε στόν οὐρανό κι ἔγινε τό πῖο δυσειδές πλάσμα μέσα στήν οἰκουμένη. Καί ἄρ-χισε νά παρακαλεῖ τόν Κύριό μας καί νά τοῦ λέγει: «Κύριέ μου, ἐσύ πού εἶσαι φιλεύσπλαχνος Πα-τέρας, πού ἐδημιούργησες ἐκ τοῦ μῆ ὄντος τά πάντα καί ἔπλασες σάν πρῶτο πλάσμα Σου τόν φω-τεινότατο Ἐωσφόρο πού τώρα βρρίσκεται πεσμένος. Γιατί εἶναι δύσκολο γιά σένα νά τοῦ δώξεις μιά ἀκτίνα μετανοίας καί νά χαρεῖ καί αὐτός Παράδεισο;». Ἐπί μιά ἐβδομάδα οὔτε ἔφαγε, οὔτε ἔκοι-μήθηκε ὁ Γέροντας, οὔτε ξεκουράστηκε. Μετά ἀπό μιά βδομάδα προσευχῆς ἐντόνου καί

¹⁹² Ἰωάνν. ιδ.21

¹⁹³ Ἁγίου Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Δη ἑκατοντάδα περὶ ἀγάπης, κεφ. 20.

¹⁹⁴ <http://www.gonia.gr/gonia.php?article=1262>

¹⁹⁵ Ἱερομονάχου Ἰσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου"... σ. 94, 527 κ. ἐξ

Ὁ ἅγιος Θεόκλητος ἐπισημαίνει: «Ἄν ἀπομακρυνθεῖς ἀπό τήν ἐπιθυμία τῶν γηϊνῶν μέ τήν συνεχή καί εἰλικρινή προ-σευχή καί ἀναπαυθεῖς ὄχι μέ ὕπνο, ἀλλά ἀφήνοντας κάθε ἐννοια πού ἀφορᾷ στά κτίσματα καί στηριχτεῖς ἀπο-κλειστικά σέ μόνη τῆς μνήμης τοῦ Θεοῦ, θά οἰκοδομηθεῖ μέσα σου, σάν ἄλλη βοηθός ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Γιατί ἡ κραυγή τῆς προσευχῆς πού βγαίνει ἀπό τήν ἐσωτερική διάθεση, κάνει νά βλαστήσει ἡ θεία ἀγάπη καί ἡ θεία ἀγάπη ἀφυ-πνίζει τόν νοῦ γιά νά τοῦ φανερώσει τά ἀπόκρυφα (μυστήρια)... Ἡ ἀγάπη παραστέκεται σάν ἄλλη βοηθός τοῦ νοῦ, ὁ ὁποῖος ἀναπαύθηκε ἀπό τήν ἄλογη προσκόλληση στά αἰσθητά, (στήν καρδιά, διά τῆς ἡσυχίας), γι' αὐτό καί τόν ἀφυ-πνίζει, γιατί εἶναι πῖο καθαρός, γιά ν' ἀκούσει τά λόγια τῆς σοφίας (τοῦ Χριστοῦ)» Κεφάλαια, Φιλοκαλία τ. Δ'. Ἀθήνα 1986, σελ. 156.

¹⁹⁶ Μακαρίου Ἱερομονάχου, Γέροντος Παΐσιου, Λόγοι σοφίας καί Χάριτος, Ἁγιον Ὄρος, σελ.60

¹⁹⁷ Ἀπό τό βιβλίον τοῦ Σεβασμιωτάτου: «Ἁγιον Ὄρος, τό ὑπέρτατο σημεῖο τῆς γῆς», Ἐκδ. Καστανιώτη, Ἀθήνα 2000.

¹⁹⁸ Ματθ. 5,44

¹⁹⁹ Hatty Boosalis, Ἡ ὁρθόδοξη πνευματική ζωή κατὰ τόν ἅγιο Σιλουανό τόν Ἀθωνίτη, ἐκδ. «Πουρναρά» Θεσ/κη, σελ. 201, 208, 209.

²⁰⁰ Ὁ Σιμωνοπετρίτης «Εἰς ὧτα ἀκούοντων» ἐκδ. Ὁρθοδόξου Πνευματικοῦ Κέντρου «Ἁγιος Ἀρσένιος» Λευκωσία 1998, σελ.112

πολλῶν δακρύων παρουσιάστηκε δίπλα του ἕνα μωρό παιδάκι πού ἔβγαζε φωτιές καί τοῦβγαλε τή γλώσ σα ἔξω καί τοῦ λέγει: «Τά...τά.. τά...» τόν πείραζε, τόν ἔκορόιδευε. Τόν ἐρώτησε ὁ π. Παΐσιος:

- Ποιός εἶσαι σύ;

- Ὁ Ἐωσφόρος, λέει γιά τόν ὁποῖο προσεύχεσαι.

- Καλά, ἐγὼ προσεύχομαι γιά σένα, δείχνω ἀγάπη καί σύ ἔτσι μέ συμπεριφέρεσαι;

- Ρέ βλάκα, - ἔτσι ἀκριβῶς τοῦ εἶπε – ρέ βλάκα, ποιός σοῦ εἶπε νά προσευχηθεῖς γιά μένα; Ἐγὼ ἂν ἤθελα, μόλις ταπεινωθῶν θά σωζόμουν. Δέν θέλω νά ταπεινωθῶ. Παράτησέ με στήν κόλασί μου. Κατάλαβες;

Καί ἔλεγε ὁ π. Παΐσιος:

- Μωρέ, τί ἔχω πάθει, νά πάρει ἡ εὐχή, ἃς ὑποθέσουμε, νά ποῦμε-βρέ τί ἔχω πάθει! Ἐφτά ἡμέρες προσευχῆς, τίς ἔχασα γιά τόν Σατανᾶ, ἐνῶ θά μπορούσα νά βοηθήσω χιλιάδες κόσμο καί κοίταζε, δέν μπορεῖ νά ταπεινωθεῖ ὁ διάβολος.....»²⁰¹.

Γιά τήν Χριστομίμητη ἀγάπη τοῦ Γέροντα ὁ π. Γεώργιος Καψάνης γράφει: «Γιά νά ἀναπαύση μία ψυχή δέν ἐφείδετο χρόνου καί κόπου. Κάποτε εἶχα τήν ἀπορία πώς μπόρεσε νά θεραπεύσει ἕνα νέο μέ σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα. Ἀπό σεβασμό δέν τόν ἐρωτοῦσα. Μετά ἀπό χρόνια ἀπήντησε στήν ἀπορία μου ὡς ἑξῆς: «Ὅταν κάποιος ἔχει ἕνα πρόβλημα, πρέπει νά τόν ἀκοῦς μέ προσοχή καί ὄση ὥρα σοῦ ὁμιλεῖ νά μὴ δείξεις ὅτι κουράστηκες, γιατί τά ἔχασε ὅλα. Νᾶ, ἐγὼ τόν τάδε νέο μία ἡμέρα τόν ἄκουγα ἀκίνητος ἐπί ἑννέα ὥρες. Γι' αὐτό ἔπαθαν τά ἔντερα μου». Δέν ἦταν ἡ μόνη περίπτωση πού ἡ θυσιαστική ἀγάπη τοῦ π. Παΐσιου θαυματουργήσε.

Ἄλλη φορά, ὅταν τόν ἐρώτησα γιά κάποιο δύσκολο πρόβλημα πού ὡς Πνευματικός συναντοῦσα στήν ἐξομολόγηση, μοῦ εἶπε: «Ἄκουσε πάτερ, ὅταν κάποιος γίνει Πνευματικός, πρέπει νά ἀποφα-σίσει νά πάει στήν κόλαση γι' αὐτούς πού ἐξομολογεῖ. Ἀλλιῶς νά μὴ γίνετα Πνευματικός. Ἀλλ' ἐγὼ σοῦ λέγω ὅτι ἐκεῖ πού θά πάει στήν κόλαση, θά τήν κἀνη Παράδεισο γιατί θά ἔχη τήν ἀγάπη». Φοβερὸς λόγος, πού μόνο ἕνας θεοφόρος ἄνθρωπος θά μπορούσε νά εἰπεῖ. Εἶναι γνωστό ὅτι τά τελευταῖα τριάντα χρόνια ἡ Παναγία μας φρόντισε γιά τήν ἐπάνδρωση τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ὁ π. Παΐσιος ἀνήκει στους Γέροντες ἐκείνους πού βοήθησαν πολλούς νέους νά πάρουν τήν ἀπόφαση νά γίνουν μοναχοί. Καί ἀκόμη βοήθησε πολλούς νέους μοναχοὺς νά ριζώσουν στό Ἅγιον Ὄρος καί νά καρποφορήσουν. Τόν νοιώθαμε συμπαραστάτη στόν ἀγώνα μας γιά τήν διαποίμηση τῶν νέων μοναχῶν μας, ἀλείπτη πολλῶν πού ἀγωνίζονταν κατὰ τοῦ διαβόλου, τῶν παθῶν καί τοῦ κόσμου».

Συχνά ὁ Γέροντας συμβούλευε νά ἔχουμε πνευματικὴ ἀρχοντιά καί φιλότιμο²⁰². Αὐτές οἱ ἀρε-τές διέκριναν καί τόν ἴδιο, ὅπως γνωρίζουν ὅσοι τόν εἶχαν συναναστραφεῖ...Θά πρέπει ἀκόμη νά εἰπῶ ὅτι τό προορατικό χάρισμα φανέρωνε σπάνια καί ποτέ γιά ἐπίδειξη ἀλλά γιά ὠφέλεια τῶν ψυχῶν. Σέ νέο ἀδελφὸ πού τόν ἐπισκέφθηκε καί εἶχε λογισμό κατὰ τοῦ Ἡγουμένου, ὅτι δέν τοῦ ἔκανε κοντό (κολόβιο), πρὶν ὁ ἀδελφός τοῦ εἰπεῖ τόν λογισμό του, ὁ Γέροντας τοῦ εἶπε: «Εὐλογία-μένε, τί λογισμό ἔχεις ὅτι ὁ Γέροντας δέν σοῦ κάνει κοντό;»

Παρηγοροῦσε τούς νέους μοναχοὺς, ὅταν στεναχωριόντουσαν γιά κάποιες ἀδυναμίες τους, ὅπως τήν ζήλεια, τίς ὁποῖες χαρακτήριζε ὡς παιδικὰ ἔλαττώματα. Φυσικά τούς συμβούλευε ὅτι ἔπρεπε νά ὠρμάσουν καί νά τά ξεπεράσουν.

Τόν π. Παῖσιο χαρακτήριζε καί ἡ πασῶν τῶν ἀρετῶν ἀνωτέρα, ἡ διάκριση. Βοηθοῦσε τήν κάθε ψυχή νά ἀνακαλύψει τήν ἀπό Θεοῦ κλίση της, γιά νά εὔρει τήν ὄντως ἀνάπαυση.

Ἡ ἀγάπη του ἀγκάλιαζε ὅλο τόν κόσμο. Πολλούς ἀνθρώπους, καί μάλιστα νέους, βοήθησε νά ζήσουν τήν χριστιανικὴ ζωὴ στόν κόσμο καί στήν οἰκογενειακὴ ζωὴ.

Ὅταν συνομιλοῦσες μέ τόν Γέροντα, εἶχες τήν αἴσθηση ὅτι εἶσαι στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ»²⁰³.

²⁰¹ Μιμεῖται τόν ἅγιο Ἰσαάκ τόν Σύρο, τόν ὁποῖο εὐλαβεῖτο πολύ. Ἐγγραψε στά ἀσκητικά του: «Καρδιά ἐλεήμων, δηλα-δὴ καρδιά γεμάτη τρυφερὴ ἀγάπη εἶναι τελικὰ θέρμη καρδιάς, πού καίγεται κυριολεκτικά γιά ὅλα τά δημιουργήματα, γιά τούς ἀνθρώπους, γιά τά πουλιά, γιά τά ζῶα καί γιά τούς δαίμονες καί γενικά γιά κάθε κτίσμα. Καί στήν ἀνάμνησή τους καί στή θέα τους τά μάτια τοῦ ἀνθρώπου, πού ἔχει ἐλεήμονα καρδιά, πλημμυρίζουν ἀπό δάκρυα. Ἀπὸ τήν πολλή καί ἔντονη ἀγαπητικὴ διάθεση, πού συνέχει τήν καρδιά του, καί ἀπὸ τήν πολλή καρτερικότητά της γίνεται πο-λύ εὐαίσθητη καί δέν μπορεῖ νά ἀνεχθῆ ἢ νά ἀκούσῃ ἢ νά ἰδῆ νά συμβαίνει κάποια βλάβη ἢ κάποια μικρὴ λύπη στή δημιουργία. Γι' αὐτό καί κάθε ὥρα καί στιγμή προσεύχεται μέ δάκρυα καί γιά τά χωρὶς λογικὸ δημιουργήματα καί γιά τούς ἐχθρούς της ἀλήθειας καί γι' αὐτούς, πού τοῦ προξενοῦν ζημιές καί βλάβες παρακαλώντας τόν Θεὸ νά φυλα-χτοῦν καί νά συγχωρεθοῦν. Τό ἴδιο προσεύχεται ἀκόμη καί γιά τά ἔρπετά (πού γι' αὐτὰ νιώθει κανένας ἐνστικτώδη ἀποστροφή). Καί τό κάνει αὐτό ἐξ αἰτίας τῆς ἀμετρῆς εὐαισθησίας, πού ἔχει στήν καρδιά του, ὅπως ὁ Θεός». (Ἰσαάκ τοῦ Σύρου, Τά εὐρεθέντα ἀσκητικά, Λόγος πα' Ε.Π.Ε. 8Γ, Ἀθῆναι, σελ. 306).

²⁰² «Αὐτό πού θά ἤθελα, λέγει ὁ Γέροντας, καί εὐχομαι (νά εἶναι) νά ἐπιδιώκει ὁ καθένας σας (στό θέμα τοῦ ἀγῶνος) νά προτιμάει νά στενοχωρεῖται ὁ ἴδιος κάμνοντας τόν ἀδύνατο παρά νά στενοχωρεῖ. Νά προτιμάει νά ὑποφέρει ὁ ἴδιος παρά νά νιώθει τόν ἄλλον νά ταλαιπωρεῖται. Αὐτὴ εἶναι ἡ πνευματικὴ ἀρχοντιά». Γέροντος Παΐσιου, Διδαχές καί Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 197

²⁰³ Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος, Καθηγούμενος Ἱερᾶς Κοινοβιακῆς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὄρους.

Μέ τήν ἁγία ἀπλότητα γνωρίζει ὁ ἀνθρωπος τά μυστήρια τοῦ Θεοῦ.

Ἡ γυναίκα ἔχει λιγότερη λογική καὶ περισσότερη καρδιά. Ὁ ἄντρας ἔχει περισσότερη λογική καὶ λιγότερη καρδιά. Τό εὐαγγέλιο μόνο τῆ γυναίκα λέει «πόρνη» καὶ ὄχι τόν ἄντρα, διότι ἡ γυναικα στὸν ἔρωτα δίνει καὶ τὴν καρδιά της, ἐνῶ ὁ ἄντρας δίνει μόνο τὸ σῶμα του, συνήθως γιὰ νὰ ἱκανοποιήσει τίς ὁρμές του. Ἡ γυναίκα θέλει ἀγάπη καὶ πρέπει νὰ τῆς δίνουμε ἀγάπη. Ὁ ἄντρας πρέπει νὰ δίνει ἀγάπη στὴ γυναίκα του, γιατί τὰ σοῦπερ - μάρκετ δὲν πουλᾶνε ἀγάπη²⁰⁴.

«Ἡ πιὸ ζωντανὴ ἀγάπη γιὰ τὸν πλησίον ἐδῶ φαίνεται: ὅταν προσεύχεται κανεὶς ὀλόκαρδα, ὄχι γιὰ τὸ τυπικὸ μέρος, γιατί τὸ λέει ἔτσι ὁ Θεός, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν καρδιά του νὰ συγχωρῆ καὶ νὰ ἀγαπᾷ τοὺς ἐχθρούς, πού οὐσιαστικά εἶναι εὐεργέτες τῆς ψυχῆς του²⁰⁵. Αὐτὸς πού μᾶς πειράζει, αὐτὸς πού μᾶς κατηγορεῖ, αὐτὸς πού μᾶς δημιουργεῖ πειρασμό καὶ κατάστασι, γίνεται ὄργανο ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ τοῦ διαβόλου κι ἀπὸ τὴν ἄλλη πάλι ὄργανο τοῦ Ἰησοῦ. Λένε οἱ Πατέρες ὅτι εἶναι ὁ καυστήρας τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος μᾶς καυτηριάζει τὸν ἐγωϊσμό μας καὶ τὴν ὑπερηφάνειά μας καὶ δεχόμεθα θεραπεία. Αὐτὸς μὲν τὸ κάνει ἀπὸ κακία, ἐμεῖς ὅμως τὴν ἀγριελαία τὴν ἐμβολιάζουμε σὲ καλλιελαία καὶ βγάζουμε προϊόν χρήσιμο γιὰ τὴν ζωὴ μας. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι μεγάλη εὐεργεσία νὰ δεχόμεθα τοὺς ἀντιθέτους ἀνθρώπους»²⁰⁶.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁ Γέροντας ἔλεγε ὅτι ἐξοφλοῦνται ἁμαρτίες ἢ ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει καθαρὸ μισθὸ ἀπὸ τὴν ταλαιπωρία πού περνάει. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας τῆς οἰκογένειας, τὸ ἀνδ-ρόγυνο πού ἀγαπιέται καλεῖται νὰ δοκιμαστῆ καὶ νὰ ἀυξήσει τὴν συνοχή του, καλλιεργώντας τὴν ὑπομονή του ἐνὸς στὸν ἄλλο καὶ ἀργότερα τὴν ὑπομονή στὰ παιδιά. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ καλύτερος δείκτης ὑπαρξης τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης.

Ὁ θεῖος ἔρωτας

«Ἀπὸ μικρὸς τὴν ἀγάπη τὴν εἶχα στό αἷμα μου», εἶπε. Ἀλλὰ ὕστερα λαμπρικαρίστηκε στὴν κάμινο τῆς ἀσκήσεως καὶ στὴν ὑπικάμινο τῆς νοερᾶς καὶ ἀδιαλείπτου προσευχῆς, καὶ ἔφθασε στὸν θεῖο ἔρωτα, ὅπως ὀνομάζουν οἱ ἅγιοι Πατέρες «τὴν ἐπιτεταμένην πρὸς τὸν Θεὸν ἀγά-πην...»²⁰⁷.

Σὲ ἐρώτηση, πού τοῦ ἔκανε ἑναξπροσκυνητὴς πῶς θὰ φθάσω νὰ αἰσθανθῶ τὸν θεῖο ἔρωτα; Ὁ Γέροντας ἀπάντησε: «Πρέπει νὰ φθάσουμε στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, νὰ σκιρτᾷ ἡ καρδιά μας. Μέχρι νᾶρθῆ ὁ θεῖος ἔρωτας, χρειάζεται συνεχὴς ἀγώνιας. Ὑστερα οὔτε νὰ φάη κανεὶς θέλει, οὔτε νὰ κοιμηθῆ, ὅπως ὁ ἀββᾶς Σισώης. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος καταλάβῃ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, τότε ἔρχεται ἡ θεία τρέλλα...μοιάζει σάν μεθυσμένος. Εἶναι ἀλχηλωτισμένος ἀπὸ τὴν θεία ἀγάπη καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ἀσχοληθῆ μὲ τίποτε ἄλλο... Ἄφωνα μάρτυρες τοῦ θεοῦ ἔρωτός του εἶναι οἱ καταφαγωμένες καὶ ξεβαμμένες εἰκόνες τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Ἐσταυρωμένου ἀπὸ τοὺς περιπόθητους ἀσπασμούς καὶ τὰ δάκρυα»²⁰⁸.

«Ὁ θεῖος ἔρωτας, ἔλεγε, ἂν φουντώσει μέσα στὴν ψυχὴ, εἶναι τόσο θερμὸς, πού ἔχει τὴ δύναμη νὰ καίει κάθε ἄλλη ἐπιθυμία καὶ κάθε ἄσχημη εἰκόνα»²⁰⁹.

Ἡ βασικὴ του ἐπιδίωξη ἦταν ἡ βίωση τῆς θείας παρουσίας. Τῆς ἐνώσεώς του μὲ τὸν Θεό, πού εἶναι ἕνα αἴτημα «κοινωνίας». Καρπὸς τῆς μυστικῆς βιώσεως τοῦ θεοῦ ἔρωτος τὴν κατανοοῦσε μὲ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Ἡ καρδιά του καὶ ὁ νοῦς του εἶχαν πληρωθεῖ ἀπὸ τὴν συνεχῆ παρουσία καὶ τὴν ἀγάπη του πρὸς τὸν Θεό, ἔτσι μπόρεσε νὰ ἀγαπήσῃ μὲ γνήσια αἰσθήματα ἀφοσιώσεως πού ἔφθανε μέχρι καὶ τὴν αὐτοθυσία γιὰ χάρι τοῦ ἀδελφοῦ. Θυσίαζε ἀκόμη καὶ τὴν ἀγαπημένη του ἡσυχαστικὴ ζωὴ γιὰ τὴν ἀνάπαυσή του. Λέγει ὁ ἅγιος Ἰσαάκ: «Γνωρίζουμε πάν-τως ὅτι χωρὶς τὴν ἀγάπη τοῦ πλησίον δὲν μπορεῖ ὁ νοῦς νὰ φωτισθεῖ ἀπὸ τὴ θεία συνομιλία καὶ ἀγάπη»²¹⁰. Ἡ ἔμπρακτη ἀγάπη πρὸς τὸν ἀδελφὸ ἐκφράζεται πρῶτα – πρῶτα μὲ τὴν βίωση τῆς ἐνοχῆς του, πού εἶναι ἡ συμπαράστασή του στό βασικὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς του: «Μὴν μισήσεις τὸν ἁμαρτωλό, γιατί εἴμαστε ὑπεύθυνοι... μίσησε τίς ἁμαρτίες του καὶ νὰ εὐχῆσαι καὶ κλαῖσε γι' αὐτόν ὅπως ὁ Κύριος πού προσευχόταν γιὰ αὐτόν καὶ ἔκλαιε γιὰ τὴν Ἱερουσαλήμ»²¹¹.

Ἄπλωνε τὸν χιτῶνα του σὲ κάθε ἁμαρτωλό, κατὰ τὸν λόγο τοῦ ἁγ. Ἰσαάκ²¹², καὶ φρόντιζε νὰ πᾶ-ρει ἐπάνω του τὰ πταισμάτα του, δείχνοντας ὑπομονὴ χωρὶς νὰ τὸν παρατηρήσει καὶ νὰ τὸν δέν τὸν ντροπιάζει. Εἶχε ἀρχοντικὴ ἀγάπη, βαθεῖα καὶ πηγαία, σεβόμενος τὴν προσωπικότητά του καὶ δὲν ἔδινε καμμία σημασία στὴν ἀδύνατη πλευρὰ τοῦ πλησίον.

²⁰⁴ Σωτήριος Λυσίκατος Περιοδικὸ Θεοδρομία Ἰανουάριος – Μάρτιος 2004.

²⁰⁵ «...Μισεῖ κάποιος τοὺς ἐχθρούς του μόνον ὅταν ἀποτυγχάνει νὰ ἀναγνωρίσει ὅτι δὲν εἶναι ἐχθροί, ἀλλὰ σκληροὶ καὶ ἄσπλαχνοι φίλοι!...»

Εἶναι πράγματι δύσκολο γιὰ μένα νὰ πῶ ποιὸς μου ἔκανε περισσότερο καλὸ καὶ ποιὸς μου ἔκανε περισσότερο κακὸ στὸν κόσμο: οἱ ἐχθροὶ ἢ οἱ φίλοι. Γι' αὐτὸ, εὐλόγησε, ὦ Κύριε, καὶ τοὺς φίλους μου καὶ τοὺς ἐχθρούς μου...» Εὐλόγησε τοὺς ἐχθρούς μου, Κύριε! (Προσευχὴ ἁγίου Νικολάου Βελμίζοβιτς).

²⁰⁶ Γέροντος Ἐφραίμ Φιλοθεῖτου, Ἡ τέχνη τῆς σωτηρίας, τόμ. Α, ἐκδ. "Ἐρὰ Μονὴ Φιλοθέου", Ἅγιον Ὄρος, 2004, σελ. 126

²⁰⁷ Καλλίστου Καταφυγιώτου, «Περὶ θείας ἐνώσεως...», Φιλοκαλία τόμ. Ε', σελ. 14

²⁰⁸ Γέροντος Παΐσιου, Διδαχὲς καὶ Ἀλληλογραφία, ἐκδ. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος, Μήλεσι, 2007, σελ. 142

²⁰⁹ <http://webcache.googleusercontent.com>

²¹⁰ Ἀββᾶ Ἰσαάκ, Ἐπιστολὴ Δ', κεφ. 15, Ε.Π.Ε. 8Γ, σ. 355

²¹¹ Λουκᾶ, 19, 41, Ἀββᾶ Ἰσαάκ, Λόγος Ξ, κεφ. 7, Ε.Π.Ε. 8Β, σ. 401

²¹² Ἀββᾶ Ἰσαάκ, Λόγος νη, κεφ. 15, Ε.Π.Ε. 8Β, σ. 383

Ἡ κοίμησή του

Μέ τις δοκιμασίες πού ἐπιτρέπει ὁ Θεός, νά τις δεχόμαστε μέ ὑπομονή, ταπεινώση, εὐχαρι-στία καί δοξολογία, για νά ἔχει στό χέρι τό διαβατήριο τῶν δοκιμασιῶν.

Λίγο πρὶν τήν κοίμησή του τόν ἐπισκέφτηκε ὁ π. Θεόκλητος Διονυσιάτης.

- Πές μου, πάτερ Παῖσιε, πῶς αἰσθάνεσαι τώρα ἐν ὄψει τοῦ μεγάλου ταξειδίου διά τούς οὐρανούς;

-Πάτερ Θεόκλητε, τί νά σοῦ πῶ; Ἐγώ ποτέ δέν χόρευα, ἀλλά ἐάν μπορούσα τώρα, θά ἔστηνα χορό καί θα τραγουδοῦσα: «Ἔχε γειά καυμένη κόσμε»²¹³.

Ὅπως ἡ ζωή του ἦταν θαυμαστή, τό ἴδιο θαυμαστή ἦταν καί ἡ κοίμησή του, πού ἦταν κοίμη-ση ὀσιακή, μαρτυρική. Εἶναι χαρακτηριστική μιὰ συνομιλία μέ τόν θεράποντα ἰατρό του ἑπτὰ μέρες πρὶν τήν κοίμησή του, κατά τήν μαρτυρία τοῦ ἰδίου τοῦ θεράποντος γιατροῦ. Ὁ γιατρός τοῦ εἶπε: «Γέροντα, τό σκῶτι σας πρήστηκε καί σᾶς πονάει», καί τό εἶπε αὐτό γιατί ὁ καρκίνος εἶχε κάνει μεταστάσεις φοβερές. Ὁ Γέροντας Παῖσιος χαμογέλασε καί εἶπε: «Ἄ!, αὐτό εἶναι τό καμάρι μου, μή στενοχωριέσαι. Αὐτό μέ κράτησε ὡς τά ἑβδομήντα, καί αὐτό τώρα μέ στέλνει, ὅ-σο πῶ γρήγορα μπορεῖ, ἐκεῖ πού πρέπει νά πάω. Μή στενοχωριέσαι γι' αὐτό, μιὰ χαρά εἶμαι». Αὐτή ἡ ἀντιμετώπιση δείχνει τήν ὑπέρβαση τοῦ θανάτου.

Πρός τό τέλος τῆς ζωῆς του «ἤθελε νά εἶναι μόνος, νά προσεύχεται ἀπερίσπαστα καί νά προ-ετοιμασθῆ καλύτερα γιά τήν ἔξοδό του». Κατά τήν τελευταία νύκτα ἔζησε τήν ἐμπειρία τῶν μαρτύρων. Μέσα στούς πόνους του, ὅπως περιγράφεται στό βιβλίο, «ἐπικαλεῖτο τήν Παναγία» λέγοντας: «Γλυκειά μου Παναγία». «Ἐχασε τίς αἰσθήσεις του γιά δύο ὥρες, καί ὅταν συνῆλθε μέ σβησμένη φωνή εἶπε: «μαρτύριο, πραγματικό μαρτύριο», καί ἔπειτα ἐκοιμήθη εἰρηνικά».

Εἶναι χαρακτηριστική καί ἡ «πνευματική διαθήκη τοῦ Γέροντα», ἡ ὁποία βρέθηκε μετά τήν κοίμησή του στό Κελλί του «Παναγούδα» καί δείχνει τήν πνευματική καί θεολογική του ὠριμό-τητα. Ἡ «διαθήκη» του, μέ τήν ὀρθογραφία τοῦ Γέροντος, ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Τοῦ λόγου μου ὁ Μοναχός Παῖσιος, ὅπως ἐξέτασα τόν ἑαυτό μου, ἴδα ὅτι ὅλες τίς ἐντολές τοῦ Κυρίου τῆς παρέβην, ὅλες τῆς ἀμαρτίας τῆς ἔχω κάνη. Δέν ἔχει σμασία ἐάν ὀρισμένες ἔχουν γίνη σέ μικρότερο βαθμό, διότι δέν ἔχω καθόλου ἐλαφρυντικά, ἐπειδή μέ ἔχει εὐεργετήση πολύ ὁ Κύριος.

Εὐχεσθε νά μέ ἐλεήση ὁ Χριστός.

Συγχωρέστε με, καί συγχωρημένοι νά εἶναι ὅσοι νομίζουν ὅτι μέ λύτησαν.

Εὐχαριστῶ πολύ,

καί πάλιν

Εὐχεσθε.

Μοναχός Παῖσιος».

Στό μικρό αὐτό χειρόγραφο φαίνεται ἡ αὐτομεμνία του, ἡ πνευματική του ὠριμότητα, ἀφοῦ συγκρίνει τόν ἑαυτό του μέ τό ὕψος τῆς πνευματικῆς ζωῆς, μέ τήν πολιτεία τοῦ οὐρανίου πολι-τεύματος πού ἀξιώθηκε νά ζήσει καί νά δῆ, γι' αὐτό γράφει μέ βαθεῖα ταπεινώση. Ἡ ἀπλότητα τοῦ λόγου του δείχνει πνευματική ὠριμότητα.

Ὁ Γέροντας Παῖσιος ἦταν ἕνας μέγας ἀσκητής μέ καρδιά μικροῦ παιδιοῦ, καί ἕνα ἀρτιγέν-νητο βρέφος μέ ἐμπειρία μεγάλων Πατέρων.

«Καθημερινά ἑκατοντάδες προσκυνητές εἰρήνευαν στό ἀσκητήριο τοῦ Γέροντα ὄχι μέ ψεύτι-κες παρηγορίες, ἀλλά μέ τό λόγο πού «ἐτάζει καρδίας καί νεφρούς» ἡ καί μέ αὐτή καθεαυτή τήν χαριτωμένη παρουσία του. Κάθε ἀνθρώπινος πόνος ἦταν γι' αὐτόν θέμα προσευχῆς. Δύο ὥρες μετά τή δύση ἄρχιζε ἡ καθημερινή ἀγρυπνία του καί δύο ὥρες πρὶν τήν ἀνατολή τελείωνε. Ἡ νύχτα καί ἡ ἡμέρα μοιραζόταν στήν ἀκολουθία, τή μέλετη, τό κομποσχοίνι, τούς ψαλμούς, τά δάκρυα, τή συγγραφή, τήν κοπιαστική ἐργασία πού συνοδευόταν ἀπό νηστεῖες καί ξηροφαγία.

Ἡ ζωῆ τοῦ Γέροντος Παῖσιου ἦταν ἀπλή, ὅπως ὁ βίος τῶν ἁγίων, πού διαβάζει κανεῖς στά συ-ναξάρια. Καί ἡ διδαχή του ἀπλή, προσωπική, παραστατική, χαριτωμένη. Τόν εἶδαμε νά προσεύ-χεται στό δάσος, νά χαίρεται δοξολογικά τή φύση καί τήν ὁμορφιά της, νάπροστατεῦει καί νά φροντίζει καί τά πιο εὐτελή πράγματα. Ζήσαμε κοντά του ἐμπειρίες θαυμαστές, θεραπεῖες ἀσ-θενῶν, ἀλλά καί προοράσεις. «Κάνε προσευχή καί περισυλλογή», εἶπε κάποτε στόν γράφοντα. «Γιατί θά ἔρθει μέγας πειρασμός καί δοκιμασία. Κάποιοι ἀδελφοί θα ἐγκαταλείψουν τό μονα-στήρι. Θά καεῖ ἡ πτέρυγα τῶν κελιῶν, ἡ ἄλλη πτέρυγα θά ἀνοίξει καί θα περιοριστεῖτε ὅλοι μαζί σ' ἕνα μικρό χῶρο. Μήν ὀλιγοπιστήσεις, μήν ἐγκαταλείψετε τό μοναστήρι ἀποδεχόμενος κάποια ἄλλη λύση. Μάζεψε γύρω σου σάν τροφός τούς πατέρες καί περίμενε καλύτερες μέρες.

Ὁ Γέροντας ἀγαποῦσε, βοηθοῦσε καί στήριζε ὅλους τούς ἁγιορεῖτες ἀδελφούς του. καί ἐμᾶς μᾶς ἀνέψυχε τούς μοναχούς καί λαϊκούς στίς ὥρες τῶν μεγάλων δοκιμασιῶν, γιά τίς ὁποῖες μᾶς προετοίμαζε. Ταντοχρόνως ἐνημερωνόταν, ἀγωνιοῦσε, προσευχόταν καί διακριτικά συμβούλευε γιά τά πράγματα τῆς ἁγιορείτικης

²¹³ Ἐφημέριος – 1996, σελ. 251

πολιτείας, τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς πατρίδος, τῶν ὁποίων ἔβλε-πε συχνά τίς ἐξελίξεις. Αὐτός εἶναι ὁ ἀληθινός μοναχός. Χωρισμένος ἀπό ὅλα καί συναρμοσμέ-νος σέ ὅλα»²¹⁴.

Τό πῶς κατώρθωνε νά τά συνδυάζει ὅλα μαζί; Τήν ἀπάντηση μᾶς τήν δίνει ὁ ὄσιος Νικη-φόρος ὁ Μονάζων: « Εἶχε νήψη στήν καρδιά του καί ὁ Κύριος τοῦ ἔδειχνε ὅσα γινόταν μακριά του. Συγκέντρωνε τίς φυσικές δυνάμεις τῆς ψυχῆς (τό λογιστικό, τό θυμικό καί τό ἐπιθυμητικό, μόνο στόν πόθο τοῦ Δημιουργοῦ καί σέ κανένα ἄλλο ἀπό τά παρόντα. Συγκέντρωνε τίς αἰσθήσεις του καί τίς ἔστρεφε πρὸς τό ἐσωτερικό του, γι' αὐτό ζοῦσε μέ περισσότερη γαλήνη ἀπό τούς ἐρημίτες. Ὁ ἴδιος ζοῦσε μέ τό πλῆθος ἀλλά καί νά νά ζεῖ ἀπομονωμένος. Ἔτσι πληγώθηκε ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ»²¹⁵.

Δέν ἤθελε νά δείχνει σέ κανέναν τήν ἀρετή του. «Τό ὄνομά μου εἶναι ὁ τάφος» ἔλεγε. Οὔτε νά ἀποκαλύπτουμε ἤθελε ὅσα ἐπέτρεπε ὁ Θεός νά δοῦμε καί ὅσα μᾶς ἔλεγε, καί στεναχωρεῖτο γιά τίς δημοσιεύσεις γύρω ἀπό τό πρόσωπό του. Ὅσο γιά τά θαύματα, αὐτά βέβαια ἀποτελοῦν σημεῖο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἐπιτελοῦνται γιά νά στηριχθεῖ ἡ πίστη. Ὅμως «θαύματα κάνει καί ὁ διάβολος γιά νά πλανήσῃ», ἔλεγε ὁ Γέροντας. Τό μεγαλύτερο θαῦμα ἦταν αὐτή ἡ μέ-ταμορφωτική δύναμη, πού πῆγαζε ἀπό τήν καθαρότητα τῆς ψυχῆς του καί συγκλόνιζε ὑπαρ-ξιακά ὅποιον εἶχε τήν εὐλογία νά τόν συναντήσει.

Ὁ πατήρ Παῖσιος, πού δέν ἔχασε τή χαρά καί τήν εἰρήνη του ἀκόμη καί στή διάρκεια τῆς ἐπώδυνης ἀρρώστιας του, τώρα βρίσκεται κοντά σ' Αὐτόν πού λάτρευε. Ἀνήκει στή θριαμβεύουσα Ἐκκλησία. Εἶναι ὅμως καί κοντά μας. Γιατί ἡ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία εἶναι καί στρατευομέ-νη. Αἰσθανόμεθα τήν παρακλητική παρουσία του καί ζητοῦμε τίς εὐχές καί πρεσβεῖες του».

Μέρος Γ'

«Συνομιλία μέ ἕναν εὐλαβῆ Χριστιανό, ὁ ὁποῖος μέ τήν ἀπλοϊκή θεολογία τοῦ Γέροντος Παῖ-σίου ξέφυγε ἀπό τά δίχτυα τῶν προτεσταντικῶν αἱρέσεων καί ξαναβρῆκε τόν χαμένο του ἑαυτό στήν ἀγκάλη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας»²¹⁶.

Ἐρώτηση: Ἡ Ἁγία Γραφή διδάσκει ὅτι μόνο ὁ Ἰησοῦς Χριστός σώζει. Στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλη-σία παρακαλοῦμε καί τήν Παναγία νά μᾶς σώσει. Εἶναι σωστό;

Ἀπάντηση: «Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ μοναδικός Σωτήρας. Αὐτός πρόσφερε τόν ἑαυτό Του γιά μᾶς. Ἄκου τώρα Ἄν ἦσουν κάποιος μέγας καί πῆγαινες σέ μιά πόλη μέ τή μάνα σου, ὅλοι πού θά σέ περίμεναν ἐκεῖ θά χαιρέταγαν καί σένα καί τήν μάνα σου. Θά ἔλεγαν καί τά καλῶ-τερα λόγια γι' αὐτήν, κι ἄς μὴ γνῶρίζαν τίποτε γιά τήν ἴδια. Ἐσύ πού θά τ' ἀκουγες θά χαιρόσουν, θά καμάρωνες γιά τήν μάνα σου. Ἔτσι καί ὁ Χριστός χαιρέται καί καμαρώνει γιά τήν μάνα Του, ὅταν μᾶς ἀκούει νάλέμε καλά λόγια γι' αὐτήν. Κοίτα. Ἄν μιά φτωχιά πῆγαινε στή μάνα σου καί τήν παρακαλοῦσε νά σοῦ ζητήσῃ νά τήν διορίσεις σέ μιά θέση κι' ἐσύ ἔκαμνες τή χάρη τῆς μάνα σου, τότε ἐκεῖνη ἡ φτωχιά θά ἔλεγε ὅτι ἡ μάνα σου τήν ἔσωσε, ἄν καί ἐσύ τήν διώρισες. Ἐ, ἔτσι κι ἐμεῖς λέμε ἡ Παναγία νά μᾶς σώσει. Καί ὁ γιός Της πού ἔχει τήν ἐξουσία, ἀλλά εἶναι ταπεινός, χαιρέταινά μᾶς ἀκούεινά λέμε καλὰ λόγια γιά τή μάνα Του».

Ἐρώτηση: Ὁ Κύριος δίδαξε νά προσευχόμαστε στό Θεό Πατέρα. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία προ-σεύχεται στή Θεοτόκο καί στούς Ἁγίους πού ἦταν ἄνθρωποι. Εἶναι σωστό;

Ἀπάντηση: Ἄκου. Ὅλες οἱ προσευχές πᾶνε στό Θεό. Ἐμεῖς προσευχόμαστε στήν Παναγία καί τούς Ἁγίους, δηλαδή τούς παρακαλοῦμε νά προσευχηθοῦν καί αὐτοί στόν Κύριο γιά μᾶς καί ἡ προ-σευχή τους ἔχει μεγάλη δύναμη. - Ναι, ἀλλά... (τόν δέκοψα) ἡ Παναγία καί οἱ Ἅγιοι ἦταν ἄνθρωποι καί πέθαναν, Δέν μᾶς ἀκοῦνε, οὔτε εἶναι πανταχοῦ παρόντες. Μήπως ὁ Θεός θυμῶνει νά προσευχό-μαστε σ' αὐτούς;

Ἐδῶ εἶναι ἡ μεγάλη ἡ ὑποχρέωσή μου νά τονίσω μέ κάθε ἔμφαση αὐτό πού μοῦ συνέβη. Τή στιγμή πού ἔλεγα τή λέξη "ἀλλά", ἔνοιωσα νά μέ καρφώνει κάτω στή γῆ ἕνα δόρυ καί χωρίς νά πονᾶω δέν μπορούσα νά κάνω "κίχ", ἐνῶ κάτι ἄνοιξε μέσα μου καί "ρούφηξα" ὅσα ὁ ἅγιος γέ-ροντας μοῦ ἔλεγε.

- Παιδί μου, συνέχισε, γιά τό Θεό κανέναν δέν πεθαίνει. Ὅταν κάποιος πεθάνει, πέθανε γιά μᾶς πού μείναμε ἀκόμα στή γῆ. Κι ἄν αὐτός ἔχει παρησία κοντά Του, μαθαίνει ἀπό τόν Χριστό ὅτι τόν πα-ρακαλοῦμε νά προσευχηθεῖ γιά μᾶς καί προσεύχεται, ἐνῶ ὁ Χριστός ἀκούει καί χαιρέται. Ἡ προ-σευχή τοῦ δικαίου ἔχει μεγάλη δύναμη.

Ἐρώτηση: Ὁ Κύριος λέει: "Εγώ εἶμαι Κύριος ὁ Θεός σου. Μή κάνεις εἰδωλό, οὔτε κανενός ὁμοίωμα. Μή προσκυνήσεις αὐτά. Μήτε νά τά λατρεύσεις, διότι ἐγώ Κύριος ὁ Θεός σου εἶμαι Θε-ός ζηλότυπος". Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία προσκυνάει τίς εἰκόνες. Εἶναι σωστό;

Ἄκου. Ἡ μάνα πού ἔχει τό παιδί της στόν πόλεμο, φοβᾶται γι' αὐτό νύχτα -μέρα. Ἐχει πολλή ἀγωνία. Ξαφνικά παίρνει ἕνα γράμμα ἀπό τό παιδί της μέ μιά φωτογραφία του μέσα. Ὅταν τή βλέ-πει τί κάνει; Τήν πᾶνει στά χέρια της καί τή φιλεῖ, τή βάζει στόν κόρφο της ἄγγιζει τήν καρδιά της. Ἐ, τί νομίζεις; Αὐτήν ἡ μάνα μέ τέτοιο φλογερό πόθο πού ἔχει γιά τό παιδί της πιστεύει ὅτι φιλεῖ τή φωτογραφία; Τό ἴδιο τό παιδί της πιστεύει ὅτι φιλεῖ. Τό ἴδιο πιστεύει καί ὅποιος ἔχει φλο-γερό πόθο γιά τήν Παναγία καί τόν ἅγιο πού προσκυνάει. Δέν

²¹⁴ Σεβ. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου Ἱεροθέου, 12 Ιουλίου 2004, ἡμέρα τῆς κοιμήσεώς του, «Ἐκκλη-σιαστική Παρέμβαση», Ιούλιος 2004

²¹⁵ Ὅσιος Νικηφόρος ὁ Μονάζων, Λόγος γιά τή νήψη, Φιλοκαλία, τ. Δ' ὁ.π.σ. 168

²¹⁶ Περιοδικό, «Ὅσιος Γρηγόριος», ἔτος 1995, ἀριθ. 20 σελ. 66 κ. ἐξῆς

προσκυνᾶμε τίς εἰκόνες γιατί εἶναι οἱ εἰκόνες, ἀλλά γιά τούς ἁγίους. Καί αὐτούς ὄχι γιατί εἶναι τά πρόσωπα πού εἶναι, ἀλλά γιατί ἄγω-νίστηκαν γιά τόν Χριστό. Ὁ Θεός εἶναι ζηλότυπος, εἶναι ἀλήθεια. Ὅχι ὅμως γιά τούς δικούς Του, ἀλλά γιά τόν διάβολο. Ὁ πατέρας δέ ζηεῖ τά δικά του παιδιά. Μήν ἀνησυχεῖς, ὁ Κύριος χαιρέται ὅταν σέ βλέπει νά σέβασαι καί ν' ἀγαπᾷς τή Μάνα Του καί τούς Ἁγίους.

Ἐρώτηση: Οἱ Προτεστάντες..., οἱ Εὐαγγελικοί..., οἱ Πεντηκοστιανοί.....

Ἀπάντηση: Ὁ Λούθηρος εἶχε παράπονα ἀπό τόν Πάπα καί δικαιολογημένα. Ἄν ἦταν εἰλικρινής, τότε γιατί δέν πῆγε στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἀπό τήν ὁποία δέν εἶχε κανένα παράπονο, ἀλλά ἔφτιαξε ἄλλη "Ἐκκλησία" δική του; Ἄφησέ τους αὐτούς. Μήν ξαναπᾶς ἐκεῖ. Νά πηγαίνεις στήν Ἐκ-κλησία νά ἐξομολογηθεῖς ἐσύ καί ἡ γυναίκα σου στόν ἴδιο πνευματικό καί ὅλα θά πᾶνε καλά.

Ἐρώτηση: Πάτερ Παῖσιε, δέν ξέρω νά προσεύχομαι. Πῶς πρέπει νά προσεύχομαι;

Ἀπάντηση. Νά αἰσθάνεσαι ὅτι εἶσαι μικρό παιδί καί ὁ Θεός Πατέρας σου. Ἄρχισε τότε νά τοῦ γυρεύεις. Ἄν τοῦ γυρεύεις καί τίποτα χαζά πράγματα, μή στενοχωρηθεῖς, δέ θυμώνει. Αὐτός κοι-τάει τήν καρδιά σου καί θά σοῦ δώσει ὅ, τι εἶναι καλύτερο γιά σένα. Εἶναι ὅπως ἓνα παιδί πού ζη-τάει ἀπό τόν πατέρα του νά τοῦ ἀγοράσει μηχανάκι, γιατί πιστεύει ὅτι μεγάλωσε, καί ὁ πατέρας ἐπειδή φοβᾶται μήπως πάθει τό παιδί του κανένα κακό, μπορεῖ νά ἀργήσει, ἀλλά στό τέλος τοῦ ἀγοράζει αὐτοκίνητο.

Ἐρώτηση: Ὅταν προσευχόμαστε εἶναι καλό νά περιμένουμε στήν προσευχή μέχρι νά αἰ-σθανθοῦμε χαρά; Τό κάνω πολλές φορές καί μοῦ συμβαίνει.

Ἀπάντηση: Ὅχι. Τότε θά εἶναι σάν τό παιδί πού ζητάει κάτι ἀπό τόν πατέρα του, ὄχι γιά νά τό ἀγοράσει, ἀλλά γιά νά τό χαϊδέψει μόνο.

Εὐχαριστῶ καί δοξάζω τό Θεό πού μέ ἀξίωσε νά γνωρίσω ἓναν ἅγιο ἄνθρωπο ὅσο εἶναι ζων-τανός στή γῆ, νά τόν συμβουλευόμην καί νά προσεύχεται γιά μένα καί τήν οἰκογένειά μου.

Ἀλήθεια πόσο θαυμάσιος εἶναι ὁ Θεός. Πόσο πανάγαθος καί πολυεὐσπλαχνος! Δόξα στό ἅγιο ὄνομά Του. Ἔτσι ἔγινα - ὄχι ἔγινα, μ' ἔκανε ὁ Κύριος - Ὀρθόδοξος Χριστιανός, χωρίς βέβαια νά ξεχνῶ καί κάτι πού μοῦ εἶπε ὁ π. Παῖσιος, ὅτι δηλαδή δίνουμε ἐξετάσεις κάθε στιγμή...»

1977 Σεπτέμβριος. Ἐπισκεφθήκαμε τό Ἅγιον Ὄρος με τόν μεγαλύτερο γιό μου ἡλικίας τότε 9 ἐτῶν. Ἦθελα νά γνωρίσω τό παιδί στον παπούλη λόγω ἑνός προβλήματός του.

Ἦ γνωριμία με τόν Γέροντα ὑπῆρξε ἓνας μέγας σταθμός στήν ζωή, πού ἐπηρέασε ἀπο-φασιστικά τήν ὅλη πορεία τῆς δικῆς μου ζωῆς καί ὅλης τῆς οἰκογενείας μου. ΟΛΑ τά καλά στό σπίτι μου καί τήν οἰκογένειά μου ὀφείλονται σέ αὐτόν.

Ὡς γνωστόν τά χρόνια αὐτά ὁ Γέροντας ἔμενε στό κελλί τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, στήν Καψάλα, ἐκκλησιαζόμενος στήν Ἱερά Μονή τοῦ Σταυρονικήτα. Ἔτσι ἀπό τίς Καρυές κατευθυνθήκαμε στήν παραπάνω Μονή, ὅπου μείναμε δύο βράδια. Οἱ Ἀκολουθίες ἐκεῖ ἄρχιζαν στίς 2 τήν νύχτα. Ἀπό τό βράδυ εἶπα στό παιδί, ὅτι πρέπει νά ξυπνήσουμε στίς δύο καί τόν παρεκάλεσα νά μήν ξυ-πνήσει τόσο πολύ πρωῖ καί ὅτι γύρω στίς 4 - 5 ἡ ὥρα θά ἀνέβω στό δωμάτιο πού μᾶς ἴχαν δώσει νά τόν ξυπνήσω γιά νά παρακολουθήσει καί ὁ ἴδιος τό ὑπόλοιπο τῆς Ἀκολουθίας. Τό παιδί, μοῦ τό ἀρνήθηκε αὐτό. Γνώριζα ὅτι ἀπό μικρός αἰσθανόταν στήν ἀπουσία ἐμοῦ ἡ τῆς συζύγου ἀνα-σφάλεια. Ἔτσι γύρω στίς 2.20 κατεβήκαμε στό Καθολικό.

Τό βαθύ σκοτάδι τῆς ἐκκλησίας φώτιζαν μόνο τά καντηλάκια. Μέ πολύ δυσκολία λόγω τοῦ λίγου φωτισμοῦ προσκυνήσαμε καί δυσκολότερα ἐντοπίσαμε κενά στασίδια. Δέν εἶχαν περάσει 1 - 2 λεπτά ἀπό τήν στιγμή πού καθίσαμε καί μᾶς πλησιάζει ἓνας μοναχός. Μόνο ὅταν μέ πλη-σίασε σέ ἀπόσταση 30 ἑκατοστῶν κατάλαβα ὅτι ἦταν ὁ παπούλης. Βάζω μετάνοια καί στό αὐτί μοῦ λέγει "πάρε τό παιδί καί πηγαίνετε νά κοιμηθεῖτε 2 ὥρες". Ἀπάντηση δική μου: "μά Γέροντα τώρα ἦρθαμε". Ἐπανάλαβε τήν ἴδια πρόταση. Νέα ἀπάντηση δική μου: ἡ ἴδια. Ὁ παπούλης ἔφυγε καί ἐμεῖς μείναμε ἀκίνητοι στά στασίδια. Δέν πέρασαν δύο λεπτά καί τό παιδί ἄρχισε σύγκορμα νά τρέμει καί τό στοματάκι του νά ἀνεκατεβαίνει μέ ἔντονο κρότο τῶν δοντιῶν. Ἀρπάζω τό παιδί στήν ἀγκαλιά μου ἀνεβαίνουμε στό δωμάτιο. Τόν ἔβαλα στό κρεβάτι καί τό σκέπασα καλά. Ἦ τρεμούλα τοῦ παιδιοῦ ἄρχισε νά ὑποχωρεῖ. Πέφτω καί ἐγώ στό κρεβάτι. Μᾶς πῆρε ὁ ὕπνος ἀφοῦ τό παιδί εἶχε ἠρεμήσει τελείως.

Μετά 2 ὥρες ξυπνήσαμε, κατεβήκαμε καί παρακολουθήσαμε τό ὑπόλοιπο τῆς Ἀκολουθίας. Μέ τό τέλος της, εἶδαμε τόν Γέροντα στό προαύλιο τῆς Μονῆς, ὁ ὁποῖος τόν πῆρε στήν ἀγκαλιά του καί τοῦ ἔλεγε διάφορες ἱστορίες, χαριτωμένες χαρούμενες καί ξεκαρδιστικές.

Γιά τό γεγονός τῆς νύχτας αὐτῆς τῆς τρεμούλας τοῦ παιδιοῦ τί ἦταν αὐτό, γιατί συνέβη, ποιοί παράγοντες συνετέλεσαν σέ αὐτό, ρώτησα τόν Γέροντα μετά ἀπό πολλά χρόνια καί συγκεκρι-μένα πρό τῆς κοιμήσεώς του, τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1993. Χωρίς ὅμως νά μοῦ δώσει σχετική ἀπάν-τηση.

1978. Ἦ οἰκογένεια ἐγκαταστημένη στήν Θεσσαλονίκη, ἀριθμοῦσε τό ἔτος αὐτό τρία παιδιά, ἡλικίας 10, 5 καί 2 ἐτῶν.

Ὁ γυναικολόγος ἰατρός μετά τη γέννηση τοῦ τρίτου παιδιοῦ μᾶς εἶπε κατηγορηματικά: Ἄλλη ἐγκυμοσύνη δέν ἐπιτρέπεται.

Σειρά ἰατρικῶν ἐξετάσεων πού ἔγιναν ἀπέδειξαν ὅτι ὑπῆρχε πρόβλημα.

Τοῦτο στίς δύο ἔγκυμοσύνες πού ἀκολούθησαν ἀντιμετωπίστηκε ἀπό τόν ἰατρό μέ ἐπέμβαση καί παραμονή τῆς συζύγου στό κρεβάτι γιά συνολικό χρονικό διάστημα σέ κάθε ἔγκυμοσύνη ἔξι - ἑπτὰ μηνῶν.

Ἐγκυμοσύνη ὁμως μετά ἀπό 2 ἔτη ἦλθε.

Ἐδῶ παρενθετικά πρέπει νά ὑπογραμμίσουμε ὅτι ἡ γέννηση τοῦ τρίτου παιδιοῦ μας τό ἔτος 1976 μᾶς ἔφερε πολύ κοντά χάριτι Θεοῦ, στόν εὐλογημένο Γέροντα Παῖσιο.

Ὅταν οἱ ἐξετάσει ἀπεδειξαν ὅτι ἔχουμε νέα ἔγκυμοσύνη βρεθήκαμε μπροστά στό δίλημμα. Θεός ἦ ἐπιστήμη. Ἀπόφαση συμμορφώσεως μέ τήν ἐπιστήμη δέν χωροῦσε στό μυαλό μας, ἐφ' ὅσον ὀδηγοῦσε στό ἔγκλημα. Ὅμως ἡ προσευχή μᾶς φώτισε τόν νοῦ μας καί ἡ σκέψη μας ἐστράφη στόν Γέροντα Παῖσιο.

Τήν καταγραφή σέ ἐπιστολή τοῦ προβλήματός μας ἀκολούθησε ἀπαντητική τοῦ Γέροντα μέ ἀρ-νητική θέση στίς προτάσεις τῆς ἐπιστήμης. Ἐπί πλέον πολύ καθησυχαστικά τά ὅσα μᾶς ἔγραψε μέ ὠραίες συμβουλές καί παραινέσεις του.

Ἀκολούθησε αὐτοπρόσωπος ἐπίσκεψή μου στό Ἅγιο Ὅρος μέ τόν Γέροντα χαρούμενο, ἐπα-ναλαμβάνοντας καί προφορικά ὅτι ὁ Θεός θά διαψεύσει τίς θεωρίες τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης καί νά μή σταθοῦμε ἀντίθετοι στήν ἐντολή τοῦ Θεοῦ «*Ἄσε τους νά λένε*» ἡ χαρακτηριστική του φράση.

Οἱ ἑννέα μῆνες κυήσεως κύλησαν ὁμαλά καί ἕνα ὑγιές ἀγοράκι προστέθηκε στήν οἰκογένειά μας. Ἡ εὐτυχία μας ἀνείπωτη. Οἱ εὐχαριστίες μας στόν Θεό καί τόν Γέροντα δέν παύουν νά ἀποτελοῦν καθημερινό μας μέλημα. Συχνά ἀναφωνοῦμε τό ψαλμικό: «*Θαυμαστός ὁ Θεός ἐν τοῖς ἁγίοις Αὐτοῦ*».

1983 Σεπτέμβριος. Πῆγα στον Γέροντα ἀφοῦ μιλήσαμε σε ὁ, τι με ἀπασχολοῦσε, τήν ἐπομένη ἡμέρα πρωῖ - πρωῖ καταφορίζαμε γιά τήν Ἰβήρων στά πράγματα εἶχαμε καί τόν π. Ἡσαῖα. Φθά-νουμε ἔγκαιρα στην μονή καί περιμέναμε τό караβάκι γιά τήν Ἰερισσό καί μετά μέ τό αὐτοκίνη-τό μου γιά τήν Σουρωτή. Εἶναι γνωστό ὅτι οἱ Μονές κατεβάζουν καί στοιβάζουν (ντανιάζουν) στούς ἄρσανάδες τους τά πρὸς πώληση ξύλα πού ἔχουν κόψει ἀπό τό δάσος τους. Περιμένοντας μέ τόν Γέροντα τό караβάκι νά ἔρθει ἀπό τήν Μεγίστη Λαύρα καθίσαμε σέ μιά μεγάλη ντάνα ξύλων. Συζητούσαμε διάφορα πού τώρα δέν θυμᾶμαι. Σέ κάποια στιγμή ὁ Γέροντας θέλοντας προφανῶς νά μέ βοηθήσει πνευματικά μοῦ λέει: «*θά σοῦ πῶ κάτι πού μοῦ συνέβη πρὶν χρόνια ἐδῶ στήν ἴδια περίπου θέση πού καθόμαστε τώρα. Τότε ἐμόναζα στήν Ἱ. Μονή Φιλοθέου. Ἀλλά δέν θά τό πῆς*». Ὑστερα ἀπό ὀλονύκτια ἀγρυπνία πού εἶχαμε ἔπρεπε νά πάω σέ κάποιο ἄλλο Μοναστήρι γιά ἐπείγουσα δουλειά τοῦ Μοναστηριοῦ. Χωρίς νά φάω τίποτε κατέβηκα ἐδῶ καί καθόμουν, ὅπως καί ἐμεῖς τώρα, περιμένοντας τό караβάκι. Σέ κάποια στιγμή μοῦ ἔρχεται ὁ λογισμός, Παναγία μου νά εἶχα λίγο ψωμί νά φάω. Ἀλλά ἀμέσως μάλωσα τόν ἑαυτό μου. Παῖσιε γιατί ἐνοχλεῖς τήν Παναγία; Καθήμενος στά ξύλα περιμένοντας τό караβάκι μέ πῆρε ὁ ὕπνος. Ὅταν ζύπνησα ἀπό τόν θόρυβο τῆς μηχανῆς τοῦ карабиου πού πλησίαζε στόν ἄρσανά, βρῆκα στά πόδια μου καί στό ράσο ἐπάνω ψωμί καί σταφύλια.

Συγκλονίστηκε ἀπό τό θαυματό αὐτό γεγονός πού συνέβη στόν Γέροντα. Ὁ θαυμασμός καί ἡ εὐλάβειά μου πρὸς τό πρόσωπό του εἶχαν ἀπογιωθεῖ καί ἡ παράλυτη πίστη μου ἄρχισε νά στα-θεροποιεῖται. Στό ἴδιο θυμᾶμαι χαρακτηριστικά ὅτι μέ μιά ἀσυνήθιστη ταχύτητα γιά τίς δυνα-τότητες τοῦ αὐτοκινήτου μου φθιάσαμε στή Σουρωτή σέ 1 ὥρα.

Ὁ Γέροντας πῆρε τόν μικρό Παναγιώτη νά τόν μάθει τήν τέχνη τοῦ ἐπιπλοποιοῦ, τόν ὁποῖο σέ κάποια στιγμή τόν εἶχε "Γέροντα". Πάντα τόν ρωτοῦσε ἐάν θά κάνουν κάποια ἐργασία. Μοῦ διηγήθηκε τά ἔξῃς περιστατικά ἀπό τή διαμονή του στήν Ἱ. Μονή Στομίου: Μιά βραδιά μᾶς ἐπι-σκέφθηκαν τρεῖς Φιλανδοί, ὁ ἕνας ἦταν καί πολύ ψηλός στό ἀνάστημα. Τούς κέρασε ὁ Γέροντας καί λέει στόν "ψιλό": Τώρα πού θά κατεβαίνετε πρὸς τήν Κόνιτσα νά προσέξεις τά κλαδιά τῶν δένδρων. Ἐφυγαν οἱ ἄνθρωποι, εἶχε ἤδη σκοτεινιάσει. Δέν πέρασε πολύ ὥρα ἀκούστηκε κτύπος στήν πόρτα, βγήκε ὁ Γέροντας καί βλέπει τούς τρεῖς Φιλανδούς, ὁ ἕνας ἦταν γεμᾶτος αἷματα στό κεφάλι. "Ἐ! εὐλογημένε σοῦ εἶπα νά προσέξεις, τόν ἔβαλε μέσα τοῦ περιποιήθηκε τήν πληγή, καί ἔφυγαν.

«Πολλές βραδιές μέ κερὶ διάβαζε, μοῦ εἶχε ἀνάψει κι ἐμένα καί καθόμουν ἀπέναντί του καί τόν παρακολουθοῦσα. Τό κερὶ τοῦ Γέροντα ἔσβηνε συνέχεια, ἐνῶ τό δικό μου ἦταν ἀναμμένο. Ὁ Γέ-ροντας προσευχόταν, σηκωνόταν ἤρεμα καί τό ἀναβε.

Κάποια βραδιά βλέπω τον Γέροντα νά φεύγει ἀπό τήν πίσω μεριά τοῦ Μοναστηριοῦ. Τόν ἀκολουθῶ καί βλέπω ἕνα περιεργό γεγονός. Ὁ Γέροντας νά εἶναι μέσα σέ μιά κουβέρτα καί νά πηγαίνει πέρα δῶθε, σάν σέ κούνια πρὸς τόν γκρεμό καί πρὸς τό μέρος τοῦ Μοναστηριοῦ. Γέρον-τα θά σκοτωθεῖς καί ἄρχισα νά κλαίω. *Μή φοβᾶσαι Παναγιωτάκη, δέν θά πάθω τίποτε*. Βλέπον-τας αὐτό τό γεγονός ἔφυγα κλαίγοντας μόνος μου καί πῆγα στό σπῖτι μου στή Κόνιτσα φοβι-σμένος πολύ. Τήν ἄλλη μέρα πρωῖ - πρωῖ, ἦρθε ὁ Γέροντας νά μέ πάρει πάλι πίσω.

Ὁ πόλεμος τό 1990. Ἐλεγε ὁ π. Νικόλαος Λουδοβίκος: «Ἦταν τό 1990 καί εἶχαμε πάει στό κελ-λί τοῦ Γέροντα Παΐσιου νά τόν δοῦμε πολύ πρωῖ. Καί μᾶς λέει ὁ Γέροντας: «Ὁ πόλεμος στό Ἰράκ ἄρχισε καί σκοτώνονται πάρα πολλοί».

Ὁ Γέροντας δέν εἶχε τηλέφωνο ἢ ραδιόφωνο, ἀλλά εἶχε πολλή Χάρη Θεοῦ, αὐτό τό Γεροντάκι. Καί πολλοί τότε ἔλεγαν θά ἀρχίσει ὁ τρίτος παγκόσμιος πόλεμος καί φοβόμασταν.

Τόν ἐρώτησα: «Γέροντα τί θά γίνει»;

- *Μία μικρή φωτιά εἶναι θά τήν πατήσουμε καί θά σβήσει.*

- Δέν θά συμβεῖ τίποτε ἄλλο;

- Ὅχι.

Καί ἔτσι ἔγινε, ὁ πόλεμος σταμάτησε ἐκεῖ».

«Εὐλογημένη ψυχή, ἀφοσιωμένη στόν Θεό.

Ἐκείνη τήν ἀξέχαστη χρονιά, πού πέρασα κοντά του καί στό εὐλογημένο Ἅγιον Ὅρος, τό φυτώ-ριο αὐτό τῶν ἁγίων, κάναμε Θεία Λειτουργία. Ἐγώ λειτούργησα, ὁ Γέρον ἔψαλλε. Ἀλλά πώς ἔψαλλε. Σάν πληγωμένη δορκάδα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἔτσι τουλάχιστον τό αἰσθάνθηκα ἐγώ.

Ὅταν τελειώσαμε, ἐτοίμασε ὁ Γέρον τό φαγητό ρύζι, ντοματοῦλες πού εἶχε στόν κῆπο του καί ψωμί, τό ὁποῖο ξήραινε ὁ ἴδιος. Γέμισε τό δικό μου πιάτο, ἐνώ στό δικό του ἔβαλε πολύ λίγο φα-γητό. Διαμαρτυρήθηκα, λέγοντάς του ὅτι δέν ἦταν σωστό αὐτό ἐκεῖνος νά φάει ὡς ἀσκητής κι ἐγώ ὡς καλοφραγᾶς. Μοῦ εἶπε τότε:

- *Δέν εἶσαι μοναχός; Θά κάνεις, λοιπόν, ὑπακοή. Τόσο ἀνυπάκουος Μαυροβούνιος εἶσαι; Ἐδῶ ὁ Μπα-γιούμ μου εἶναι πιό ὑπάκουος ἀπό ἐσένα.*

Τόν ρώτησα μέ ἔκπληξη ποιός ἦταν ὁ Μπαγιούμ, διότι ἤξερα ὅτι δέν εἶχε κανένα ὑποτακτικό. Μοῦ ἔδειξε τότε μιά τριανταφυλλιά, τήν ὁποία εἶχε φυτέψει ἐκεῖ. Πῆγε, στάθηκε μπροστά στήν τριανταφυλλιά καί εἶπε:

- *Ἐλα, Μπαγιούμ, νά καταλάβει αὐτός ὁ «ἄπιστος» ὁ Σεβ. Ἀμφιλόχιος τί εἶναι ἡ πραγματική ὑπακοή.*

Ὅπως ἦταν νωπό τό χῶμα ἐκεῖ γύρω ἀπό τήν τριανταφυλλιά, ἀρχισε τότε νά σηκώνεται καί βγήκε ἔξω ἔνας βάτραχος. Σᾶς λέω αὐτό, πού εἶδα μέ τά μάτια μου. Στή συνέχεια εἶπε στόν βάτραχο:

- *Γύρνα τώρα, Μπαγιούμ, πίσω στήν θέση σου καί τό βράδυ νά πᾶς νά κάνεις τήν προσευχή σου.*

Ἐξεπλάγην καί τόν ρώτησα τί εἶδους προσευχή ἔκαμνε ὁ Μπαγιούμ. Καί μοῦ ἐξήγησε ὅτι ὁ βάτρα-χος τό βράδυ πήγαινε μπροστά σ' ἕνα μεγάλο ξύλινο σταυρό, πού ὁ Γέρον εἶχε ἐκεῖ κι ἔλεγε τήν «ψαλμωδία» του. Παραξενεύτηκα καί εἶπα μέσα μου: «Τώρα μέ κοροϊδεύει ὁ Γέρον; Γιά ποιά ψαλ-μωδία τοῦ βατράχου μοῦ μιλά;»

Τήν ἴδια ἡμέρα, μέ τήν δύση τοῦ ἡλίου, εἶδα τό βάτραχο μπροστά στό σταυρό νά κουάζει: «Κουάζ, κουάζ».

Μοῦ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση αὐτή ἡ ἄμεση σχέση τοῦ Γέροντος μέ τά ζῶα, ὅπως ἀκριβῶς τήν συναντοῦμε στός ἁγίους».

Μοῦ εἶπε ὁ π. Παῖσιος, λέγει ὁ π. Ἀθανάσιος, ὅτι εἶχε τρία φίδια τά ὁποία ἀγαποῦσε καί περι-ποιεῖτο καί δώδεκα ποντικάκια ἐπάνω στό τραπεζάκι, ὅπου ἔκαμνε τό ἐργόχειρό του. Καί τοῦ εἶ-πα:

- Γέροντα, ἀνατρίχιασα πού σέ εἶδα σήμερα μέ τό φίδι νά τό ταΐζεις.

- *Βρέ εὐλογημένη ψυχή, γιατί δέν ἀγαποῦμε αὐτά τά ζῶα....*

- Μά γέροντα, τά φίδια καί τά ποντικά;

- *Ἄκου νά σοῦ πῶ, μοῦ λέγει. Ὅλα τά ζωάκια ὅταν γεννιοῦνται, τά παίρνουν τά μωρά παιδάκια τούς βάζουν κορδελλίτσες, τούς βάζουν κουδουνάκια, τούς ἐτοιμάζουν κρεβατάκια, κοιμοῦνται μα-ζί τους, παίζουν μαζί τους, τά χαίρονται, ὅλα τά ζωάκια, μά κοτοπουλάκια θά εἶναι, μά σκυλάκια θά εἶναι, μά γατάκια θά εἶναι, μά ἄρνάκια θά εἶναι... Ἐνῶ δύο ζῶα εἶναι περιφρονημένα ἀπ' ὅλο τόν κόσμο: τά φίδια καί οἱ ποντικοί. Ἐάν δέν τ' ἀγαπήσουμε κι ἐμεῖς οἱ καλόγεροι ποιός ἄλλος θά τ' ἀγαπήσει;*

- Καλά, τοῦ λέγω, Γέροντα, καί αἰσθάνονται τήν ἀγάπη;

- *Τί λές, εὐλογημένη ψυχή; Θύμωσε. Τί λές, δέν αἰσθάνονται τήν ἀγάπη!*

Κι ἐκείνη τήν στιγμή ἀπό ἕνα πουρνάρι πού ἦταν μπροστά, κόβει τρία φύλλα ἀπό τήν κορυ-φή, καί μοῦ λέει:

- *Ἄκουσες τί εἶπε τό πουρνάρι;*

- Δέν ἄκουσα τίποτα.

- *Ποῦ ν' ἀκούσεις! λέγει, τ' αὐτιά σου εἶναι βουλωμένα. Δέν ἔκουσες τό «ὦχ!» πού εἶπε;*

Ἔμεινα....

- *Πάτερ μου Ἀθανάσιε, τήν ἀγάπη ὅλοι τήν θέλουμε. Ἀπ' τήν ἀγάπη μᾶς δημιούργησε ὁ Θεός, ἀπ' τήν ἀγάπη τῶν γονέων μας γεννηθήκαμε καί ὅλη ἡ κτίσις ἀκόμα κι αὐτή ἡ πέτρα, - ἦταν ἐκεῖ δί-πλα μιά πέτρα - κι αὐτή ἡ πέτρα ἄμα τή χαϊδέψεις, αἰσθά-νεται τήν ἀγάπη»²¹⁷.*

Μιά φορά ἕνα ἀγριογούρουνο πῆγε κοντά του. Ὁ Γέροντας τό χαῖδεψε κι αὐτό ἔφυγε. Κάποι-ος τόν ρώτησε:

-Γέροντα, τί κάνεις ἐκεῖ;

- *Ἦρθε τό καημένο νά μέ εὐχαριστήσῃ. Δέ θά ζοῦσε ἀπό τίς σφαῖρες τῶν κυνηγῶν, ἀλλά προσευ-χήθηκα νά ἀστοχήσουν καί ἔτσι ζεῖ²¹⁸.*

²¹⁷ Ἱερομ. Ἀθανάσιος Σιμωνοπετρίτης «Εἰς ὧτα ἀκουόντων» ἔκδ. Ὁρθοδόξου Πνευματικοῦ Κέντρου «Ἅγιος Ἀρσένιος» Λευκωσία 1998, σελ.228

²¹⁸ Σωτήριος Λυσικάτος Περιοδικό Θεοδρομία Ἰανουάριος – Μάρτιος 2004

Στις 23 Ἀπριλίου 1975, ἐπισκέφθηκε τὴν Ἱ. Μονὴ Ὁσίου Γρηγορίου ὁ μακαριστὸς ἀγιορείτης Γέρον Παΐσιος, κατόπιν παρακλήσεως τοῦ Καθηγουμένου π. Γεωργίου. Μίλησε σὲ σύναξη τῆς Ἀδελφότητος καὶ ἀπήντησε σὲ ἐρωτήσεις τῶν ἀδελφῶν²¹⁹.

- « Γέροντα τί συμβουλευέτε νά κάνουμε ὡς νέοι μοναχοὶ πού εἴμαστε;
- Ἡ ὑπακοή εἶναι δρόμος ἀσφαλῆς πού ὁδηγεῖ στὴν ἔλευθερία καὶ στὴν ταπείνωσι.

- Πῶς ἀποκτᾶται ἡ πραγματικὴ ταπείνωσις;
- Ἡ ταπείνωσις πρέπει νά γίνῃ κατάστασις. Μπορεῖ νά ἔρχονται λογισμοὶ ὑπερηφανείας καὶ ὁ μοναχὸς νά τοὺς πολεμῇ μὲ λογισμοὺς ταπεινώσεως, καὶ αὐτὸ νά γίνεται μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. Ὅμως δὲν ἀρκεῖ αὐτό, ἀλλὰ πρέπει νά σκεφθῇ ὅτι ὁ Θεὸς μὲ ἔκανε ἄνθρωπο καὶ ὄχι ζῶο. Ἐπὶ πλέον ἔχυσε τὸ αἷμα Του γιὰ μένα. Λοιπὸν, ἐγὼ πρέπει νά τὸν εὐγνωμονῶ, νά τὸν εὐχαριστῶ καὶ νά ταπεινώνωμαι, ἐπειδὴ δὲν ἀνταποκρίνομαι στίς τόσες εὐεργεσίες Του.

- Τί πρέπει νά κάνουμε, ὅταν ἔχουμε πειρασμοὺς δικούς μας ἢ ἀπὸ πόλεμο ἄλλων;
- Πρέπει νά τοὺς δεχόμαστε μὲ χαρὰ, διότι μὲ αὐτοὺς μᾶς ἐπισκέπτεται ἡ θεία Χάρις. Ὅσοι πειρασμοὶ καὶ νά μᾶς ἔλθουν, ἐάν ἐμεῖς εἴμαστε κοντὰ στὸν Χριστό, τότε ἡ καρδιά μας θά ἔχη γλυκύτητα, διότι ὁ Κύριος εἶναι ὁλος γλυκύτης.

Κάποτε πῆγα στὴ Μονὴ Κωνσταντινουπόλεως καὶ βρῆκα τὸν φημισμένο Ἡγούμενὸ τῆς Φιλάρετο νά εἶναι πεσμένος κάτω καὶ κουλουριασμένος σάν κουβάρι καὶ νά λέγῃ: Δὲν εἶχα σήμερα πειρασμό. Τότε εἶπα ἀπὸ μέσα μου: Δέ μοῦς λές νά σοῦ δώσω τοὺς δικούς μου πειρασμούς καὶ τὰ πάθη μου; Διότι τότε ἦμουν γεμιστὸς ἀπὸ αὐτά, ὅπως καὶ τώρα!

Ἄλλοτε πάλι εἶχα πάει στὸ χωριό μου ὡς μοναχός. Ὅταν ἦμουν στὴν Ἐκκλησία, ἔκανα προσευχή καὶ εἶπα: Κύριε, βάλε ὅλους αὐτοὺς τοὺς πιστοὺς στὴ Βασιλεία Σου, κι' ἐμένα ἂν θέλῃς βάλε με σὲ μιὰ ἀκρούλα. Τότε ὁ Ἱερέας, ὁ ὁποῖος μὲ ὑπαραγαποῦσε ἀπὸ λαϊκὸ ἀκόμη καὶ μάλιστα μὲ κοινω-νοῦσε μέσα στὸ Ἱερό, φώναζε δυνατὰ μπροστὰ σὲ ὅλους: Φῦγε, καὶ νά κοινωνήσεις ἀπὸ ἔξω. Ἐγὼ βγῆκα χωρὶς νά τοῦ πῶ τίποτε. Στὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ἦλθε ὁ Ἱερέας καὶ μοῦ ἔβαλε μέ-τάνοια μὲ δάκρυα ζητώντας συγχώρησι. Ὅλα αὐτὰ ἔγιναν ἀπὸ τὴν προσευχή πού εἶχα κάνει. Τότε ὁ Κύριος εἶχε πάρει τὴν Χάρι Του ἀπὸ τὸν Ἱερέα, κατόπιν ὅμως μὲ τὴν μετάνοια τοῦ τὴν ξανάδωσε διπλῆ. Ἐμένα με δοκίμασε, ἐάν θά κάνω ὑπομονή καὶ δεῖξω ταπείνωσι. Γι αὐτὸ πρέπει νά ἔχουμε ὑπομονή καὶ χαρὰ στίς δοκιμασίες καὶ στοὺς πειρασμούς.

- Ἐάν ἔλθουν λογισμοὶ νά φύγουμε ἀπὸ τὸ Μοναστήρι καὶ νά πᾶμε στὴν ἔρημο, τί πρέπει νά κάνουμε;
- Πρέπει μόνο νά φροντίζουμε νά κόβουμε τὰ πάθη μας καὶ τότε καὶ ἐδῶ πού εἴμαστε ἔρημος θά εἶναι.

- Πῶς μπορούμε νά λέμε καλύτερα τὴν εὐχή, ὅταν εἴμαστε μόνοι στὸ κελλί μας ἢ ἔξω μαζί μὲ ἄλλους;
- Ἡ ἡσυχία βοηθεῖ πολὺ, ἀλλὰ δὲν πρέπει νά ἀρνούμαστε καὶ τὴν ἐξυπηρέτησι τῶν ἀδελφῶν, ὅταν μᾶς τὴν ζητοῦν. Πρέπει, ὅπως εἶπαμε στὴν ἀρχή, νά ἔχουμε ταπείνωσι καὶ τότε θά ἔχουμε καὶ εὐχή πραγματικὴ. Νά μὴ κάνουμε ἀπὸ συνήθεια εἴκοσι, πενήντα διακόσια κομποσχοίνια, τελειῶς τυπικά. Κάποτε ἓνας μοναχὸς ψάρευε καὶ ἔλεγε συνέχεια τὴν εὐχή. Ὅταν ὅμως τὸ ψάρι τοῦ ἔτρωγε τὸ δόλωμα, τότε αὐτὸς καὶ στὸν πειρασμό τὸ ἔστειλε καὶ κακὸ χρόνο νᾶχῃς τοῦ ἔλεγε κ.λ.π.

- Ὅταν μᾶς στείλῃ κάποιος ὁ Γέροντας καὶ ἐμεῖς βλέπουμε ὅτι θά πάθουμε βλάβη σωματικὴ ἢ πνευματικὴ, πρέπει νά τὸ ποῦμε αὐτὸ στὸν Γέροντα ἢ νά κάνουμε ἀδιάκριτη ὑπακοή;

Πρέπει ὅποσοδήποτε νά τὸ ποῦμε καὶ μάλιστα δύο καὶ τρεῖς φορές. Ὅταν ὁ Γέροντας ἐπι-μένει, τότε νά κάνουμε ἐκεῖνο πού μᾶς λέγει. Λόγου χάριν, ἐγὼ ἔχω ἓνα πνευμόνι καὶ ὁ Γέροντας μοῦ λέγει νά κάνω μιὰ δύσκολη ἐργασία. Ἐάν δὲν τοῦ πῶ τὴν περίπτωσί μου καὶ πάω, θά πεθάνω. Τότε ἐγὼ θά πάω στὸν Παράδεισο, ὁ Γέροντας ὅμως θά κλαίῃ καὶ θά ἔχη τύψεις συνειδήσεως. Θά πρέπει λοιπὸν νά τοῦ τὸ πῶ. Ἐάν ἐκεῖνος ἐπιμένῃ, θά πρέπει νά μὲ δυναμώσῃ. Ἐάν ὅμως πεθάνω, αὐτὸ θά εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἴσως τότε μοῦ δώσῃ καὶ τὴν Χάρι τῶν ἱαμάτων.

- Γέροντα, πῶς πρέπει νά ἀντιμετωπίζουμε τοὺς ἐπαίνους καὶ τίς κατηγορίες;
- Διὰ τῆς ὑπομονῆς ἔρχεται ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἔτσι καταπολεμεῖται ὁ διάβολος. Ἐκεῖνος ὁ-μως πού δὲν κάνει ὑπομονή, καταστρέφει τὸν ἑαυτό του. Τίς κατηγορίες τῶν ἀνθρώπων πρέπει νά τίς δεχόμαστε μὲ χαρὰ, διότι αὐτές μᾶς κάνουν καλὸ καὶ μετροῦν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ ἐπαῖνοι μᾶς χρεώνουν. Κάποτε περπατοῦσα στὸ δρόμο καὶ μερικοὶ λαϊκοὶ ἔλεγαν γιὰ μένα: Αὐτὸς εἶναι ἄγιος, καὶ ἔκαναν τὸ σταυρὸ τους. Βέβαια ἐγὼ ἄγιος δὲν εἶμαι, ἀλλὰ αὐτοὶ ἔλαβαν ἀγιότητα καὶ τὴν ταπείνωσι πού ἔδειξαν. Πηγαίνοντας πρὸς πέρα, ἓνας ἄλλος μὲ ρώτησε: ἔχει ἡσυχία στὸ κελλί πού εἶσαι τώρα; Κι' ἐγὼ τοῦ ἀπάντησα: Ἐγὼ ὅπου καὶ νά πάω, δὲν μπορῶ νά βρῶ

²¹⁹ Περιοδικό, "Ὁσιος Γρηγόριος", ἔτος 2000, ἀριθ. 25 σελ. 80 κ. ἐξῆς

ήσυχία. Κι' εκείνος ειπεν: Ἐάν δέν διορθώσης αὐτό (κι' ἔδειξε τό κεφάλι), δέν θά ήσυχάσης. Δηλαδή μέ ἔβγαλε τρελλό. Τόν καυμένο τόν λυπήθηκα καί τόν πόνεσα πολύ.

Ὁ προφήτης Δαβίδ λέγει «Φύλαξόν μέ ἀπό συκοφαντίας ἀνθρώπων». Καί ὁ Κύριος «Μή εἶσε-νέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν». Αὐτά τά εἶπαν γιά τήν ἀνθρώπινη ἀσθενεία μας. Βέβαια κι' ἐμεῖς δέν πρέπει νά ἐπιζητοῦμε πειρασμούς, ἀλλά ἔάν ἔλθουν, τότε νά τούς δεχόμαστε με χαρά, διότι αὐτοί μᾶς ὠφελοῦν παρά οἱ ἔπαινοι.

Ὁ Θεός δέν θέλει νά ἔχουμε ἀνυπομονησία καί ἀγωνία. Δέν πρέπει ὅμως καί νά κοιμώμαστε, τότε οἱ ἐχθροί τῆς σωτηρίας μας θά μᾶς χρησιμοποιοῦν γιά νά κάνουν τά σκοτεινά ἔργα τους. Λό-γou χάριν, θά μᾶς δίνουν ἕνα τσουβάλι γεμᾶτο καί θά μᾶς λένε ὅτι ἔχει μέσα ὑλικά νά τά ἀνεβά-σουμε πάνω στό βουνό γιά νά ἐπιδιορθώσουμε τό ἔκκλησάκι. Αὐτό ὅμως τό τσουβάλι ἔχει δυναμί-τες καί μπορεῖ νά εἶναι ὁ ἴδιος ὁ διάβολος μέσα καί τά κέρατά του νά μᾶς τσιμπᾶνε στήν πλάτη. Αὐ-τοί θά μᾶς καθησυχάζουν λέγοντας ὅταν τά τσιμπήματα αὐτά εἶναι ἀπό τίς μελιτζάνες, πού εἶναι μέσα γιά νά φᾶμε ἔπάνω στό βουνό! Ἔτσι ἐμεῖς μεταφέρουμε τό τσουβάλι καί ἀνατινάξεται τό ἔκ-κλησάκι στό ἄερα. Πρέπει λοιπόν νά ἔχουμε τήν ἀγία ἀνησυχία καί συγχρόνως νά μή πελαγοδρο-μοῦμε, ἀλλά νά ἐλπίζουμε στήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, διότι πάντοτε τόν τελευταῖο λόγο τόν ἔχει ὁ Θεός.

- Γέροντα, τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά σωθοῦμε;

- Προσευχή. Σήμερα ἄναψε μιά μεγάλη φωτιά καί τά πάντα καίγονται. Γι' αὐτό μόνο ἡ προσευ-χή ἀπομένει. Πρό ἑτῶν εἶχε ἀνάψει μεγάλη φωτιά ἐδῶ στό Ἅγιον Ὅρος. Ἄρχισε ἀπό τη Μονή Βατο-πεδίου καί ἔφθασε στή Μονή Ἰβήρων. Ἐκεῖ ἦταν πολλοί μοναχοί καί λαϊκοί, οἱ ὅποιοι ἔκαναν μεγά-λες προσπάθειες γιά νά τήν σβύσουν χωρίς νά κατορθώσουν τίποτε. Ἡ φωτιά προχώρησε στή Μονή Φιλοθέου. Ἐκεῖ ἦταν μόνο μερικά γεροντάκια (μοναχοί), τά ὅποια εἶπαν: Ἀφοῦ τόσο ἀνθρωποι δέν μπόρεσαν νά τήν σβύσουν, ἐμεῖς τί νά κάνουμε; Γι' αὐτό πῆραν τή εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Γλυκο-φιλούσης. Ἐκαναν Παράκλησι καί ἡ φωτιά ὡς ἐκ θαύματος ὑπεχώρησε».

- Ἡ προσευχή πότε εἶναι εὐπρόσδεκτη στό Θεό;

- «Ὅταν τήν αἰσθανώμαστε. Ἐάν προσευχώμαστε γιά ἄλλους, νά βάζουμε τόν ἑαυτό μας στή θέ-ση ἐκείνων καί νά παρακαλοῦμε με πόνο. Ὁ παπᾶς δέν ἀρκεῖ μόνο νά βγάξη μερίδες στήν ἀγία Πρό-θεσι καί νά λέγη τά ὀνόματα τυπικά, ἀλλά νά παρακαλῆ γιά τόν καθένα μέ πόνο. Πρόσφατα πῆγαν ἕνα δαιμονισμένο σ' ἕνα παπᾶ καί τόν παρεκάλεσαν νά κάνη Θεία Λειτουργία. Ἐκεῖνος ὅταν ἦταν νά βγάλη μερίδα στήν ἀγία Πρόθεσι, εἶπε: «Βοήθησε Κύριε αὐτό τό πλάσμα Σου! Βλέπεις πόσο ὑπο-φέρει! Απάλλαξέ το ἀπό τήν ἐπήρεια τοῦ δαίμονος! Μνήσθητι Κύριε τοῦ δούλου Σου», καί τοῦ ἔβ-γαλε μερίδα. Τότε τό δαιμόνιο δέν μπόρεσε νά ἀντέξῃ, ἀλλά ἔφυγε καί ὁ δαιμονισμένος ἔλευθερώ-θηκε».

- Γέροντα, τά πάθη πῶς νικῶνται;

- Μέ τό πολυβόλο. (Πιθανῶς ἐννοῦσε τήν εὐχή, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν μέ τόν ἄμαρ-τωλόν, ἡ ὁποία λέγεται πολλές φορές συνεχῶς).

- Γέροντα, πῶς νά φερόμαστε στό Μοναστήρι;

- Ἀκούω μερικούς νά ἐπαινοῦν τό Μοναστήρι τούς καυχώμενοι καί τούς λέγω. Μέ αὐτό πού κάγετε, δίνετε ὄπλα στόν διάβολο γιά νά σᾶς πολεμήσῃ. Ἐάν σᾶς ρωτήσουν γιά τό Μοναστήρι σας, νά λέτε: Καλό εἶναι. Τίποτε ἄλλο.

Νά παρουσιαζώμαστε στόν κόσμο εἶναι ἐπικίνδuno. Ἐάν ὅμως μᾶς παρουσιάσῃ ὁ Θεός, τότε ἀλ-λάζει τό πρᾶγμα, διότι τότε μπαίνει μπροστά ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καί μᾶς προφυλάγει. Γι' αὐτό σᾶς παρακαλῶ νά ἐργάζεσθε ὅσο μπορεῖτε ἀφανεῖς. Οἱ μεγαλύτεροι νά σηκώνετε τό βάρος. Νά βοη-θᾶτε καί νά στηρίζετε τούς νεωτέρους. Ἔτσι γινόταν παλαιότερα. «Υπῆρχε σέ κάθε διακόνημα ὁ διακονητής καί εἶχε μαζί του νέους ὡς βοηθοῦς, τούς ὁποίους καθοδηγοῦσε στό ποῦ καί πῶς θά κά-θωνται στήν ἔκκλησία, πῶς θά κάνουν τόν κανόνα κ.λ.π. Ἐκανε ὁ ἴδιος τίς περισσότερες ἐργασίες τοῦ διακονήματος καί αὐτούς τούς ἔστειλε στό κελλί τους νά διαβάσουν καμιά Παράκλησι καί νά ξεκουραστοῦν.

- Γέροντα, ἐγώ εἶμαι ἄρρωστος. κάνε προσευχή νά γίνω καλά.

- Δέν σέ συμφέρει νά κάνω προσευχή γι' αὐτό τό θέμα. Ἄν κάνης ὑπομονή μέ πίστι στόν Θεό, τότε θά πάρῃς σύνταξι ἀπό τό ὑγειονομικό πού εἶναι μεγαλύτερη ἀπό τοῦ Ο.Γ.Α.! Κάποτε ἕνας ἄρρωστος παρακαλοῦσε τόν ἅγιο Παντελεήμονα νά τόν κάνη καλά, παρακαλοῦσε συνέχεια. Στό τέλος τόν ἐθεράπευσε. Ὅταν αὐτός πέθανε καί πῆγε στήν ἄλλη ζωή, εἶδε ὅτι ἔχασε πολλά στεφά-νια ἔνεκα τῆς θεραπείας του. Τέλος λέγει στόν ἅγιο Παντελεήμονα: «Γιατί μέ ἔκανες καλά; Ἐσῶ γνώριζες ὅτι θά χάσω τά στεφάνια, γι' αὐτό δέν ἔπρεπε νά μέ θεραπεύσης». Ἔτσι βρῆκε τό μπελά του ὁ ἅγιος Παντελεήμων!

Μία νέα ἀρραβωνιασμένη ἔπαθε ἰνομώματα στά γεννητικά της ὄργανα καί τῆς ἀφαιρέθηκε ἡ μία σάλπιγγα. Ἡ στενοχώρια ὄλων τῶν συγγενῶν ἦταν μεγάλη. Τότε ἐπισκέφθηκα τόν Γέ-ροντα καί τοῦ εἶπα γιά τό γεγονός πού συνέβη. Τότε ὁ Γέροντας μέ καθησύχασε λέγοντάς μου: «Μήν ἀνησυχεῖτε, νά πεῖς στήν κοπέλλα

ὅτι ὅλα θά πᾶνε καλά καί θά ἀποκτήσει καί δύο παιδιά», ὅπως πραγματικά καί ἔγινε. Ἡ προόραση τοῦ Γέροντα ἐπαληθεύτηκε.

Ἡ μεγαλύτερη ἀρετή γιά τόν ἀγαπημένο του ἅγιο Ἰσαάκ τόν Σῦρο εἶναι ἡ διάκριση²²⁰, τήν ὁποία ἡ θεία Χάρις τόν στόλισε. Σέ μία ἐξέταση τοῦ αἵματος πολύ στενοῦ μου προσώπου ἔγινε ἕνα λάθος. Ὅταν πῆγα νά πάρω τά ἀποτελέσματα, ὁ γιατρός μοῦ εἶπε ὅτι ἡ κατάσταση εἶναι πο-λύ δύσκολη. Ἡ γῆ «ἄνοιξε» καί μέ «κατάπιε», ἡ ἀγωνία στό ἀποκορύφωμα. Ἐφυγα ἐπειγόντως γιά τό Ἅγιο Ὄρος καί συνάντησα τόν μακαριστό Γέροντα. Τοῦ εἶπα γιά τά δυσάρεστα ἀποτελέ-σματα καί ἡ ἀπάντηση ἦρθε: «Ὁ γιατρός ἔκανε λάθος στά μπουκάλια αἵματος, οἱ ἐξετάσεις αὐτές ἀνήκουν σέ ἄλλο πρόσωπο. Μίλησε στό γιατρό νά τό ἐπαναξετάσει τό θέμα».

Πράγματι ἐπέστρεψα καί εἶπα στό γιατρό νά κάνει ἔρευνα γιά τίς ἐξετάσεις καί ἄν χρειασθεῖ νά ξαναπάρει αἷμα καί νά γίνουν ἀπό τήν ἀρχή πάλι οἱ ἐξετάσεις.

Μετά ἀπό λίγη ὥρα μοῦ τηλεφώνησε ὁ γιατρός καί μοῦ ἐπιβεβαίωσε ὅτι πράγματι ἔγινε λά-θος καί μοῦ ζήτησε συγνώμη. Ἔτσι ὁ λόγος τοῦ Γέροντα, ἐπαληθεύθηκε.

Σέ κάποια ἄλλη στιγμή ἤμουν στήν Ἱ. Μονή Ἰβήρων. Σηκώθηκα τό βράδυ γιά μία σωματική ἀνάγκη. Στό δρόμο προσευχόμουν. Ξαφνικά βλέπω ἐμπρός μία μαύρη ψηλή σκιά νά ἔρχεται πρὸς τό μέρος μου ἀπειλητικά. Μοῦ «κόπηκε τό αἷμα», ἀπό τόν φόβο μου. Μόλις καί μεταβίαις πρόλαβα καί μία τραυλίζοντας «Κύυυριε Ἰηηησοῦ...», καί ἀμέσως ἐξαφανίστηκε ἡ σκιά. Ποῦ μετά νά κοιμηθῶ. Περίμενα νά φέξει ὁ Θεός τήν ἡμέρα καί νά πάω τρέχοντας στόν Γέροντα. Μό-λις τόν εἶδα τόν ἀγκάλιασα τρέμοντας ἀπό τόν φόβο. «Γιά κοίταξε, λέγει, ἕναν Ἠπειρώτη φοβι-τσιάρη, σάν γύφτος τρέμει». Ἦρθε ἕνα μικρό ταγκαλάκι καί τόν σκούντισε καί αὐτός τό ἔβαλε στά πόδια. Ποῦ νά ἔβλεπε καί τά μεγαλύτερα πού ἔρχονται τά βράδια στό κελλί καί μέ κτυποῦν, μάχες γίνονται!»!

Παίρνοντας τό χέρι του ἀπό τό κεφάλι μου μαζί μοῦ ἔπαιρνε καί τόν φόβο καί τήν ἀγωνία καί μία γλυκεῖα εἰρήνη ἔνωσα μέσα μου. Τό μόνο πού μπορῶ νά πῶ εἶναι: «Δόξα νά ἔχεις Θεέ μου γιά τήν ἀγάπη Σου, πού δέν ἔχει ὄρια, πού δείχνεις γιά ἕνα δημιούργημα πού τόσες φορές σέ ξα-νασταύρωσε μέ τά ἔργα, τά λόγια, τίς σκέψεις».

Θά ἦταν καί ἀχαριστία μου νά μὴν εὐχαριστήσω καί τόν πιστό Του δοῦλο, τόν Γέροντα Παῖ-σιο, πού τόσους ἀγῶνες ἔκανε γιά τήν ἀγάπη Του, καί ποῦ μᾶς τόν ἔστειλε γιά παρηγοριά καί βοήθεια, «τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῆ αὐτοῦ ἔθαυμάστωσε ὁ Κύριος» ψέλνει ὁ Προφητάναξ Δαβίδ.

Ὁ μοναχός π. Νήφων, τῆς Συνοδείας τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος. Ἰωσήφ, ὅταν ἀσκήτεψε στό Κουτλουμούσι, ἀναφέρει τά ἐξῆς γεγονότα μέ τόν Γέροντα.

«Στήν Κομοτηνή ὁ Ἀπόστολος, ἕνας πρώην μουσουλμᾶνος, ἔγινε συνειδητός χριστιανός, μέ τήν βοήθεια τοῦ Γέροντα ὁ ὁποῖος ἔρχόταν ἀπό τό Ἅγιον Ὄρος γιά νά τοῦ συμπαρασταθεῖ καί νά τόν βοηθήσει.

Κάποτε χειμῶνα καιρό, μέ χιόνι, μερικοί μαθητές τῆς Ἀθωνιάδος πῆγαν στόν Γέροντα νά τόν δοῦν. Τοῦς δέχτηκε καί ὅταν πῆρε τό κουτί μέ τά λουκούμια γιά νά τά κεράσει, διαπίστωσε ὅτι εἶ-χαν τελειώσει. Ἔστειλε τά παιδιά στό Καλύβι, ἔσκυψε πῆρε μία χούφτα χιόνι τό ἔβαλε στό κουτί καί ἔγινε λουκούμι μέ τό ὅποιο κέρασε τά παιδιά. Αὐτό τό διηγήθηκε ἕνας μαθητής πού ἐνῶ βιά-διζαν πρὸς τό Καλύβι γύρισε καί εἶδε τήν κίνηση αὐτή τοῦ Γέροντα.

Ἄλλη φορά μία ομάδα μαθητῶν τῆς Ἀθωνιάδος πού πῆγαν νά τόν δοῦν, λόγω τοῦ βροχεροῦ καιροῦ σκοτεινίασε καί ὁ οὐρανός ἄρχισε ν' ἀστράφτει. Ἄντε παιδιά πηγαίνετε καί θά βοηθήσει ὁ Θεός νά μὴν βραχεῖτε. Πράγματι μέ γοργό βῆμα ἔφυγαν ἀπό τό Καλύβι γιά νά ἐπιστέψουν στήν Σχολή. Στό δρόμο ἄρχισε νά βρέχει πολύ μέ τό θαυμαστό γεγονός ἡ βροχή νά εἶναι πάντα πίσω τους. Μετά τήν ἀνηφόρα κουράστηκαν καί βιάδιζαν πῶ σιγά, τό ἴδιο καί ἡ βροχή πάλι τοῦς ἀκολουθοῦσε μέχρι πού ἔφτασαν στή Σχολή. Οἱ εὐχές τοῦ Γέροντα τά διαφύλαξε.

Ὅταν ἦταν στήν Ἱ. Μονή Ἐσφιγμένου ἐργαζόταν ὅλη τήν ἡμέρα, βοηθώντας καί τοῦς ἄλλους ἀδελφούς καί τό βράδυ ἀγρυπνοῦσε. Ἐκοβε ἀπό τόν ὕπνο του γιά νά κάνει τίς Ἀκολουθίες. Εὐρι-σκε διαφόρους τρόπους νά ἀγωνίζεται. Εἶχε συνειδητοποιήσει ὅτι τά χαρίσματα δέν ἔρχονται χωρίς κόπο ἀλλά καί πολύ περισσότερο δέν διαφυλάσσονται χωρίς κακοπάθεια.

Ἀπό τοῦς πρώτους πολέμους πού εἶχε ἦταν ὁ πόλεμος τῶν λογισμῶν πού εἶχαν ἀφορμή τήν ἀγάπη τῶν γονέων του. Πολεμήθηκε πάρα πολύ. «Εἶναι ὀδυνηρό, ἔλεγε, νά βγεῖ ὁ μοναχός ἀπό τήν μικρὴ οἰκογένεια καί νά μπεῖ στήν μεγάλη οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ». Πολλές φορές ἔβλεπε καί τόν δαίμονα πού τόν πολεμοῦσε καί τοῦ ἔλεγε: «Νά ἔρχεσαι γιά νά μοῦ θυμίζεις τόν Θεό ὅταν τόν ξεχνῶ».

Μιά μέρα πού ἦταν ἐκκλησιαστικός, ἀξιώθηκε, τήν ὥρα πού ἔλεγε ὁ ἱερεὺς: «Θύεται ὁ ἀμνός τοῦ Θεοῦ...», νά δεῖ τόν Μικρό Χριστό νά σπαρταρᾷ. Ἐβλεπε τό Μυστήριό πού γινόταν ἐκεῖνη τήν ὥρα.

²²⁰ Ἀββᾶ Ἰσαάκ, Λόγος Ζ', Ε.Π.Ε 8Α,

Ήταν ευχάριστος άνθρωπος και πλησίαζε τον προσκυνητή, λέγοντας πολλές φορές και χα-ριτωμένα άστεϊα. Ένας νέος γύρω στα 35 του ήταν πολύ στενοχωρημένος και πήγε στο Γέροντα να του πει τον πόνο του διότι δεν εύρισκε γυναίκα για να παντρευτεί.

Ο Γέροντας του λέγει: «Τί έχεις βρέ παιδάκι μου, γιατί είσαι στενοχωρημένος;»

- Είμαι 35 χρονών και δεν έχω παντρευτεί.

- «Βρέ παιδάκι μου, εγώ είμαι 70 χρονών και άκόμενη δεν παντρεύτηκα». Έτσι του έδωσε θάρρος.

Όταν μόναζε στο Στόμιο Κονίτσης και έρριχναν την πλάκα, οι μαστοροι λένε στο Γέροντα: «Δέν θά μᾶς φτάσει τό τσιμέντο χρειάζομαστε 15 σακκιά. Νά βάλουμε λιγότερο;

Τότε ο Γέροντας πήγε στην εικόνα τῆς Παναγίας και ζήτησε βοήθεια.

Επιστρέφοντας λέγει στους μαστόρους: «Όχι θά βάλλετε τό κανονικό και ἡ Παναγία θά βοηθήσει».

Έρριξαν την πλάκα και περίσσευσαν και 5 σακκιά τσιμέντο. Η πίστη του Γέροντα, με την ευχή τῆς Παναγίας θαυματουργήσε».

Τό προορατικό.

«Όταν επισκέφθηκαν κάτι παιδιά τον π. Παΐσιο ένα από αυτά, είχε τρομερά προβλήματα. Όταν πήγαν, λέει στον ένα ο Γέροντας: «Εσύ έχεις προβλήματα, τώρα θέλεις να συζητήσουμε ἢ μετά;

Ένας απ' αυτούς σκεπτόταν μέσα του· αυτό είναι χάρισμα προορατικό. Ο Γέροντας Παΐσιος τον κτυπᾶ στο κεφάλι και του λέει: «Τί γίνεσαι ἐσύ μέ τό προορατικό;» Τᾶχασε!

Θέλεις, να σε καταρασθῶ; Ὅπως τον πατριώτη σας τον Κύπριο Σ... (Εἶναι σήμερα μοναχός ἐκεῖ).

- Ναί, του λέει ο ἱερέας.

- *ΝΑ ΚΑΨΕΙ Ο ΘΕΟΣ ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΣΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΛΗΝ ΤΟΥ ΑΓΑΠΗΝ*. Ἴδου κατάρα άσκητική. Ἴδου βάθος Θεολογίας και άσκητικῆς σοφίας.

Θυμᾶμαι, γράφει ο Νικ. Ζαχαριάδης, στο βιβλίο του «Εμπειρίες από τον άμίλητο κόσμο του Ἄθω», ἔγραφε ο π Ἄθανάσιος ο Σιμωνοπετρίτης ο ὕμνογράφος, είχε ἔλθει ένα καλογέρι και ἔφε-ρε μία σακκούλα, μιᾶ τσάντα, με την άλληλογραφία από τις Καρυές. Τήν άναποδογυρισε στο ἔδαφος και ἄρχισε να κάνει διαλογῆ. Τόν εἶδα, τήν ἔβαλε σε τέσσερεις στοιβες. Τήν Τετάρτη τήν πέταγε ὄχι άγανακτισμένα, αλλά με κάποια δυσφορία θάλεγα:

- Γέροντα, δέ θά άνοιξεις τήν άλληλογραφία;

- *Εύλογημένη ψυχή, ἐδῶ ἤρθαμε να προσεχηθοῦμε, δέν ἤρθαμε να γίνουμε ταχυδρόμοι.*

Γελοῦσε...

- *Και, ὁμως, ἤρθες να γίνεις ταχυδρόμος. Παίρνεις τις προσευχές και τις στέλνεις στο Θεό.*

Γέλασε.

- Δέν τ' άνοιγεις τά γράμματα;

- Ὅχι.

- Γιατί;

- *Ξέρω τί γράφουν μέσα.*

- Τί;

- *Μία στοιβα είναι τά οίκογενειακά προβλήματα. Ἡ ἄλλη στοιβα είναι τά ψυχολογικά προβλή-ματα. Ἡ τρίτη είναι οί καρκινοπαθεῖς.*

- *Και ἡ τέταρτη;*

- *Ἡ τέταρτη θά πάρει τήν ἐπιστροφή. Και ἄρχισε να γράφει: «άπαράδεκτον»!*

- *Γιατί Γέροντα, «άπαράδεκτον»; Δέν θα τ' άνοιξεις ὅλα τά γράμματα;*

- *Όχι, γιατί μέσα ἔχουν χρήματα. Κι ἐγώ ἐδῶ δέν ἔχω «σουπερ μάρκετ» ν' άγοράζω πράγματα. Φτάνει τό παξιμάδι μου. Και τά ἔστειλα πίσω».*

Ἐλεγε ο Γέροντας: «Λίγοι είναι οί άνθρωποι αυτοί, πού κατά κάποιο τρόπο ὑποφέρουν μιᾶ δυ-στυχία. Οί περισσότεροι άνθρωποι ὑποφέρουν, γιατί δέν ἔχουν συλλάβει τό βαθύτερο νόημα τῆς ζωῆς. Διότι, ὅταν συλλάβει κανείς τό βαθύτερο νόημα τῆς ζωῆς, θα δῆτε ὅτι τά πράγματα πᾶνε ὅλα κανονικά, ἀφοῦ πιστεύει ὅτι ὑπάρχει ἄλλη ζωῆ. Διότι ο ἄνθρωπος πού δέν πιστεύει στο Θεό και στήν μέλλουσα ζωῆ, καταδικάζει αἰώνια και τήν ψυχή του, μένει άπαρηγόρητος και σ' αὐτή τῆ ζωῆ. Τίποτε δέν μπορεῖ να τον παρηγορήσει, γιατί λέει:

Αὐτή τῆ ζωῆ τη χάνω. Τί θά γίνει μετά; Ὅποτε στενοχώρια. Δέν παρηγορεῖται μέ τίποτε. Οἱ δέ για-τροί, οί ψυχίατροι τούς λένε να κάνουν ψυχαγωγία, τούς δίνουν χάπια και λοιπά να ξεζαλίζονται και μετά να γυρίζουν να βλέπουν ἄξιοθέατα, να ξεχάσουν, λέει, τό ἄγχος κ.λ.π.

Όταν ὁμως ο ἄνθρωπος πιστεύει στο Θεό, στο Χριστό, στή μέλλουσα ζωῆ, τότε αὐτή ἡ ζωῆ είναι μάταια, ὅποτε σ' αὐτή τῆ ζωῆ πρέπει να ἔτοιμάσει τό διαβατήριο γιά τήν ἄλλη. Κι ἄν τον άδικήσει ο ἄλλος, χαίρεται διότι ἔχει ἀποταμιεύσει κάτι στήν οὐράνιο ζωῆ»²²¹.

Πές μας, γέροντα, λόγο παρακλήσεως και πνευματικῆς οίκοδομῆς; Και ο ὄσιος γέροντας, ἄκ-ουσε τήν παράκληση, κοίταξε προσεχτικά με τό βλέμμα του τον καθένα μας, κατέβασε τά βλέ-φαρά του στή γῆ,

²²¹ Νικόλαος; Ζαχαριάδης, «Εμπειρίες από τον άμίλητο κόσμο του Ἄθω», τόμ. Α', Πύργος Ἡλείας 1998, σ 173 κ. ἐξ....

ἀκούμπησε τό κεφάλι του στό στήθος, ὅπως κάνουν οἱ ἡσυχαστές οἱ ὁποῖοι προσεύχονται νοερά, ἀκόμα κι ὅταν συνομιλοῦν καί μέ θεία γλυκύτητα, πού χαρακτηρίζει τό γεμάτο ἄσκηση πρόσωπό του, ἀπό τήν νηστεία, ἀγρυπνία καί προσευχή, βυθίστηκε στήν ἀγαπη-μένη του σιωπή... Ἦταν σάν νά μᾶς ἔλεγε: δέν βλέπετε; τί ἄλλο θέλετε; Μήν ξεχνᾶτε, πῶς ἡ σιω-πή εἶναι ἡ ὁμιλία τοῦ Θεοῦ. Πῶς ὑπάρχουν πράγματα καί καταστάσεις, πού τά λόγια περιτεύ-ουν. Εἶναι πολύ φτωχά καί ὀφείλει κανεῖς νά σιωπᾷ. Καί πῶς μόνο ἡ σιωπή ἀρμόζει. Ἐκείνη τήν στιγμή θυμήθηκα τά λόγια τοῦ ἀββᾶ Μωϋσῆ πού ἔλεγε πῶς: «ὁ ἄνθρωπος πού ἀγαπᾷ τήν σιω-πή κι ἀποφεύγει τίς πολλές κουβέντες μοιάζει μέ ὄριμο σταφύλι, γεμάτο γλυκό χυμό». Ἔτσι εἶναι ὁ γέροντας. Ὁριμο σταφύλι πού δροσίζει τόν ἀποσταμένο ἀπό τά προβλήματα ἄνθρωπο καί τόν ἀναπαύει. Γι' αὐτό καί ἐμεῖς ἦταν ἀδύνατο νά μή μιλήσουμε μέ τόν γέροντα, νά μήν γευ-τοῦμε τούς γλυκούς χυμούς του. Ναί ὁ γέροντας μᾶς μιλοῦσε μέ τήν σιωπή του.

Ὁ π. Σαράντης πού ὡς ὑπεύθυνος παρακάλεσε τόν γέροντα, ἔπειδή τά παιδιά εἶναι σέ μιά κρίσιμη περίοδο τῆς ζωῆς τους νά τά συμβουλευσετε.

- *Νά τά συμβουλευσόω: ἀποκρίθηκε ὁ γέροντας. Ἔνα ἔχω νά τούς πῶ. Ὅτι πρέπει νά σπουδάσουν νά γίνουν δάσκαλοι, ἄν μποροῦν καί ἔχουν τήν δύναμη. Ἄν δέν ἔχουν τίς ἱκανότητες, ἄς γίνουν ὅ, τι μποροῦν πάντως κάτι χρήσιμο καί ὠφέλιμο στόν κόσμο καί στήν κοινωνία. Γιατί, παιδιά μου, ἡ κοι-νωνία μας σήμερα ἔχει χαλάσει πάρα πολύ. Εἶναι ἀσχημη...Καί βέβαια, ὅταν οἱ ἄνθ-ρωποι, ἐμεῖς, γίνουμε καλλίτεροι τότε θα γίνει καλλίτερη καί ἡ κοινωνία μας. Ὁ καθένας μας ὀφείλει νά φροντί-ζει γιά τήν ψυχή του. Νά ὁμορφαίνει τήν ψυχή του, αὐτό εἶναι βασικῆς σημασίας καί σπουδαιότη-τος θέμα. Εἶναι πολύ μεγάλο πράγμα. Ἔτσι ἄν ὁ καθένας ὁμορφαίνει τήν ψυχή του. Τότε ὁμορφαί-νει καί ἡ κοινωνία...»*

Κάποιος ἀπό μᾶς ρώτησε:

- Γέροντα, πολλοί ἀπό μᾶς σκέφτονται τήν ἱερωσύνη, ἦταν σπουδαστές τῆς Ριζαρείου Σχολῆς. Τί ἔχετε νά μᾶς πείτε;

- *Ἡ ἱερωσύνη εἶναι κάτι μεγάλο καί φοβερό. Γι' αὐτό οἱ ἱερεῖς πρέπει νά προσέχουν πολύ, νά εἶναι προσεκτικοί καί νά ἀποφεύγουν τίς ἀφορμές, νά μήν παρασύρονται. Μιά ἀπροσεξία μπορεῖ νά τούς φέρει μεγάλα καί τρομερά ἐμπόδια, ἀκόμη καί στόν ἀγώνα τους...Νά προσπαθεῖ ὁ ἄνθ-ρωπος, νά ἀγωνίζεται νά φθάσει στόν Θεό. Ξέρετε παιδιά μου, αὐτό εἶναι πολύ μεγάλο πράγμα, τό νά προ-σπαθεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ἀνέβει στόν Θεό του. Ἄλλωστε ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νά εἶναι, πάντοτε στραμ-μένος πρὸς τόν Δημιουργό του καί νά δοξάζει τόν Θεό²²².*

Γιά τά δύσκολα αὐτά χρόνια πού περνᾶμε ὁ Γέροντας εἶπε: «Ἡ σημερινή κατάσταση μόνο πνευ-ματικά μπορεῖ νά ἀντιμετωπισθεῖ, ὄχι κοσμικά. Σ' αὐτήν τήν κατάσταση θά δεῖτε, ἄλλοι νά ἔχουν μισθό κι ἄλλοι νά ἐξοφλοῦν χρέη. Ὁ Θεός θά βάλει τά πράγματα στή θέση τους, ἀλλά ὁ καθένας μας θά δώσει λόγο γιά τό τί ἔκανε σ' αὐτά τά δύσκολα χρόνια...»²²³.

Ἔχουν περάσει ἤδη 10 χρόνια ἀπό τή μακαρία καί ὀσιακή κοίμηση τοῦ ἀλησμόνητου Γέροντος Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου. Ὅμως οὔτε αὐτά κατάφεραν οὔτε ὅσα ὁ Θεός θά ἐπιτρέψει νά ζήσει ἀκόμη αὐτός ὁ κόσμος θά καταφέρουν νά σβήσουν τήν χαριτωμένη μορφή του ἀπό τίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων πού ἀγάπησε μέσα ἀπό τήν πολλή του μακίτη ἀγάπη πρὸς τόν Χριστό.

«Ὁ Θεός ἄς πλημμυρίσει τήν καρδιά σας μέ τήν καλοσύνη Του καί τήν πολλή Του ἀγάπη, μέχρι νά παλαβώσετε, γιά νά φύγει ὁ νοῦς σας πιά ἀπό τήν γῆ καί νά βρίσκεται ἀπό τώρα κοντά Του στόν Οὐρανό. Νά τρελαθεῖτε ἀπό τήν θεία τρέλλα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ! Νά κάψει ὁ Θεός μέ τήν ἀγάπη Του τίς καρδιές σας!».

«...Ἐπειδή δέν ξέρομε τί μᾶς περιμένει, ὅσο μπορεῖτε, νά καλλιεργήσετε τήν ἀγάπη. Αὐτό εἶναι τό κυριότερο ἀπ' ὅλα: νά ἔχετε μεταξύ σας ἀγάπη ἀληθινή, ἀδελφική, ὄχι ψεύτικη. Πάντα ὅταν ὑπάρχει τό καλό ἐνδιαφέρον, ὁ πόνος, ἡ ἀγάπη, ἐνεργεῖ κανεῖς σωστά. Ἡ καλοσύνη, ἡ ἀγάπη, εἶναι δύναμη..

Ἡ καρδιακή προσευχή βοηθάει ὄχι μόνο τούς ἄλλους ἀλλά καί τόν ἴδιο τόν ἑαυτό μας, γιατί βοηθάει νά ἔρθει ἡ ἐσωτερική καλοσύνη. Ὅταν ἐρχόμαστε στή θέση τοῦ ἄλλου, ἔρχεται φυσιολογικά ἡ ἀγά-πη, ὁ πόνος, ἡ ταπεινώση, ἡ εὐγνωμοσύνη μας στό Θεό μέ τή συνεχῆ δοξολογία, καί τότε ἡ προσευ-χή γιά τό συνάνθρωπό μας γίνεται εὐπρόσδεκτη ἀπό τόν Θεό καί τόν βοηθάει...»

Καί σέ ἐρώτηση γιά τό πῶς καταλαβαίνει ὅτι μέ τήν προσευχή του βοηθήθηκε ὁ ἄλλος, ἀπαντάει: «Τό πληροφορεῖται ἀπό τή θεία παρηγορία πού νιώθει μέσα του ἀπό τήν πονεμένη του καρδιακή προσευχή πού ἔκανε. Πρέπει ὅμως πρῶτα τόν πόνο τοῦ ἄλλου νά τόν κάνεις δικό σου πόνο καί ὕσ-τερα νά κάνεις καί καρδιακή προσευχή. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἰδιότητα θεϊκή καί πληροφορεῖ τόν ἄλλο.

Ἡ θυσία γιά τόν ἀδελφό εἶναι μίμηση Χριστοῦ». «Νά μάθει κανεῖς νά χαιρεταί μέ τό νά δίνει», ἔλε-γε ὁ μακαριστός Γέροντας καί συνέχιζε: «Τέτοιοι ἄνθρωποι πού δίνονται χωρίς νά ὑπολογίζουν τόν ἑαυτό τους, θά μᾶς κρίνουν μεθαῦριο». «Ὁ Χριστός συγκινεῖται, ὅταν ἀγαπᾶμε τόν πλησίον μας πῶς πολύ ἀπό τόν ἑαυτό μας, καί μᾶς γεμίζει μέ θεία εὐφροσύνη. Βλέπεις Ἐκεῖνος δέν περιορίστηκε στό «ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν» ἀλλά θυσιάστηκε γιά τόν ἄνθρωπο». Καί συμπληρώ-νει: «Ἀδύνατο εἶναι νά ἔλθει ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μέσα μας, ἔάν δέν βγάλουμε ἔξω τόν ἑαυτό μας ἀπό τήν ἀγάπη μας καί νά τήν δώσουμε στόν Θεό καί στίς εἰκόνες Του καί νά δινόμαστε πάντα στους ἄλλους, χωρίς νά θέλουμε νά μᾶς δίνονται οἱ ἄλλοι».

²²² Νουθεσίες ρήματα, Ἀθαν. Μελισσάρης, Ἐφημέριος 1991-,σ. 362-364, 1992, σελ. 26-27

²²³ μον. Μωϋσῆς, Πρωτᾶτον ἀριθ. 120, σελ. 131

«Έργο τοῦ μοναχοῦ εἶναι νά γίνει δοχεῖο τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Νά κάνει τήν καρδιά του εὐαίσθητη σάν τό φύλλο τοῦ χρυσοῦ τῶν ἁγιογράφων. Ὅλο τό ἔργο τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅπως καί τό ξεκίνημα τοῦ ἔγινε ἀπό ἀγάπη πρὸς τόν Θεό, ἡ ὁποία ἔχει καί τήν ἀγάπη γιά τόν πλησίον».

Ὅρίζοντας ἄλλη μιὰ φορά τήν ἀγάπη σάν μιὰ ἀπό τίς βασικές συντεταγμένες τῆς πορείας τοῦ μοναχοῦ, ἀλλά καί κάθε χριστιανοῦ πού ζεῖ μέ λιτότητα καί ἐγκράτεια, ὁ μακαριστός Γέροντας Παῖσιος θά μᾶς πεῖ: «Ἡ ἀγάπη μέ τήν ἐξωτερική ἀκτημοσύνη πολύ βοηθάει γιά νά ἀποκτήσει κα-νεῖς καί τήν ἐσωτερική ἀκτημοσύνη ἀπό τά πάθη. Οἱ δύο αὐτές ἀκτημοσύνες κάνουν τόν ἄνθρωπο πλούσιο ἀπό καλοσύνη Θεοῦ».

Ὁλόκληρη ἡ ζωή του ἦταν μιὰ διακονία ἀγάπης. Μιᾶς ἀγάπης χωρίς σύνορα! Γι' αὐτό καί ὅσο ὁ ἥλιος θά ἀνατέλλει στή γῆ, δέν θά πάψει νά μᾶς ἐμπνέει καί νά διδάσκει πὼς ν' ἀγαποῦμε πραγματικά.

Ἐκεῖνοι πού ἀγαποῦν ἀληθινά καί ἀγωνίζονται σωστά, ἀνέχονται μέ ἀγάπη, θυσιάζονται, στε-ροῦνται καί ἀναπαύουν τόν πλησίον τους, πού εἶναι ὁ Χριστός. Ἄς ἔχουμε τήν εὐχή του!²²⁴

Σάν ἐπίλογο

«Ἡσυχία εἶναι κατάσταση τοῦ νοῦ ἀπαλλαγμένη ἀπό κάθε ἐνόχληση, γαλήνη τῆς ἐλευθε-ρωμένης καί γεμάτης ἀγαλλίασης ψυχῆς, ἀτάραχη καί ἀκλόνητη στήριξη τῆς καρδιᾶς στό Θεό, θεωρία Φωτός, γνώση μυστηρίων Θεοῦ, λόγος σοφίας πού προέρχεται ἀπό καθαρή διάνοια, ἄβυσσος θεϊκῶν νοημάτων, ἀρπαγή τοῦ νοῦ στό Θεό, κοινωνία μέ τό Θεό, ἀκοίμητα μάτια, προ-σευχή νοερή, ἄκοπη ἀνάπαυση μέσα σέ μεγάλους κόπους. Καί τέλος ἔνωση καί συνάφεια μέ τόν Θεό»²²⁵.

Ὁ θεοφώτιστος γέροντας μέ διάκριση²²⁶ συνδύασε ἄριστα τήν ἡσυχία μέ τήν διακονία. Ἐπιτυ-χῆς συνδυασμός ἡσυχαστοῦ καί πνευματικοῦ καθοδηγητοῦ.

²²⁴ Παταπίου μοναχοῦ Κausοκαλυβίτου, Στόν π. Κωνσταντῖνο Καλλιανό, ὡς ἀντίδωρο ἀγάπης. <http://www.gonia.gr/gonia.php?article=1262>

²²⁵ Ὅσιος Νικήτας ὁ Στηθάτος, Βα ἑκατοντάδα κεφαλαίων, κεφ. 64, Φιλοκ., τ.Δ. «Περιβόλι τῆς Παναγίας», Αθήνα 1987, σελ. 97.

²²⁶ Ἡ διάκριση πὼς γεννᾶται; «Ἀνταμοιβή τῆς ἐγκρατείας εἶναι ἡ ἀπάθεια. Ἀνταμοιβή τῆς πίστεως εἶναι ἡ γνώση. Ἡ ἀπάθεια γεννᾶ τή διάκριση, ἐνῶ ἡ γνώση τήν ἀγάπη πρὸς τόν Θεό» Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμο-λογητής β ἑκατοντ. περί ἀγάπης, κεφ. 25), Φιλοκαλ.τ. Β'. «Περιβόλι τῆς Παναγίας», 1985, σελ. 63

Κατώρθωνε να ζή ήσυχαστικά, παρ' όλο πού τον έπισκέπτονταν πολλοί και ένιότε τίν έπνιγε άσφυκτικά ό κόσμος. Τόν βοηθούσε τό ήσυχαστικό του πρόγραμμα, ή πείρα και ή μεγάλη διά-κριση πού οίκοονομούσε τά πάντα και τούς πάντες.

«...κατάσταση νοϋ άπαλλαγμένη από κάθε ένόχληση, γαλήνη τής έλευθερωμένης και γεμά-της άγαλλίασης ψυχής...».

«Άπαλλαγμένος από τίς μέριμνες και έχοντας ως έφόδια τήν εύχή και τό παράδειγμα τοϋ Γέροντός του, π. Τύχωνος, έντρυφούσε στήν «γλυκειά ήσυχία», και κοινωνία μέ τόν Θεό. Ζοϋσε σάν σέ βαθιά έρημο, έπειδή ή καρδιά του είχε έρημώσει από τά πάθη και είχε άποκτήσει νοερά ήσυχία».

«...άτάραχη και άκλόνητη στήριξη τής καρδιάς στό Θεό...»

«Στό Στόμιο έδωσε σέ φτωχό τήν φανέλλα πού φοροϋσε και έμεινε μέ τό ζωστικό. Κατεβαί-νοντας στήν Κόνιτσα για δουλειές, πέρασε από τό ταχυδρομείο. Βρήκε ένα δέμα μέ φανέλλες. Πίστευε ό Γέροντας ότι, «Άμα δίνης, σοϋ δίνει και ό Θεός».

«θεωρία Φωτός, γνώση μυστηρίων Θεοϋ»

Ό Σεβασμιώτατος μητροπ. Ξάνθης κ.κ. Παντελεήμων ως αύτόπτης μάρτυς αναφέρει: «Κατά τήν ώρα τής θείας Κοινωνίας ό Γέροντας πλησίασε μετά πολλής εύλαβείας και συστολής να μεταλάβη τών άχράντων Μυστηρίων. Έκπληκτος παρατηροϋσα ότι τό πρόσωπό του μέ φανερά τά σημεία τής θείας άλλοίωσης είχε γίνει φωτεινό. Έξέπεμπε ήλαρό και έντονο φώς! Θεάμα άσυ-νήθιστο για μένα, τό όποιο μετέφερε μέσα μου τόν γλυκασμό αύτης τής θείας μαρμαρυγής (άκ-τινοβολίας)...Κράτησα ως τίμιον δώρημα στήν μνήμη μου τήν φωτοφόρο μορφή του έτοιμη να ύποδεχθί τόν Κύριο τής δόξης...».

«...λόγος σοφίας πού προέρχεται από καθαρή διάνοια»,

«Μιά συμβολή τοϋ διακριτικοϋ Γέροντα, (στους έπισκέπτες του), τούς φώτιζε, τούς άνακού-φιζε και πολλές φορές άλλαζε τήν πορεία τής ζωής τους... Έβλεπε πίσω από έξωτερικά σχήματα και σημεία πού πολλές φορές παραπλανοϋν».

«...άρπαγή τοϋ νοϋ στό Θεό, κοινωνία μέ τό Θεό...».

«Διήλθε τήν θάλασσα τών παθών, «σαββάτισε» Όχι μόνο από τήν κατ' ένέργεια άμαρτία και τήν κατά διάνοιαν άμαρτία τών έμπαθών λογισμών αλλά απέκτησε και άκίνησια προς τά πά-θη... Ήταν σέ κατάσταση άπαθείας, γιατί είχε μνήμη Θεοϋ. Ή σκεπτόταν τόν Θεό, ή μιλοϋσε στους άνθρώπους για τόν Θεό, ή προσευχόταν στόν Θεό. Εϋχόμενος έξήρχετο ό νοϋς του από τήν έπίγεια πραγματικότητα, ήρπάζετο σέ θεωρία».

Είχε μνηθί μέ τήν χάρι τοϋ Θεοϋ στά μυστικά τοϋ Θεοϋ και απέκτησε «νοϋν Χριστοϋ». Έννοοϋσε πώς ένεργεί ό Θεός για τήν σωτηρία κάθε άνθρώπου. Έξηγοϋσε και άνέλυε τόν πνευματικό νό-μο».

«άκοίμητα μάτια, προσευχή νοερή»

Τόνιζε ό Γέροντας: «Για να είναι ήσυχαστής, πρέπει να έχη τήν νοερά προσευχή. Αυτός είναι ό σκοπός τής ήσυχίας». «Τό περιεκτικόν έργον τής ήσυχίας είναι ή διαμονή τής προσευχής»²²⁷...Ό Γέροντας άγάπησε κυρίως και καλλιέργησε τήν εύχή: «Κύριε Ίησοϋ Χριστέ, έλέησόν με». Τοϋ έγι-νε άναπνοή, τροφή, και τρυφή. «Η εύχή να λέγεται νοερώς και όχι έκφώνως, γι' αυτό λέγεται και νοερά προσευχή...κινείται έξω από τήν έλξη τής γής και φωτίζεται όχι από τόν αισθητό ήλιον, από δημιουργημα, αλλά από τόν Δημιουργόν».

- «Κι αν έρχονται λογισμοί, εύλογημένοι, ας κάνομε όπως κάνουν αυτοί πού φυλανε τά άερο-δρόμια. Έρχονται τά έχθρικά άεροπλάνα και τά διώχουν με άντιαεροπορικά όπλα. Τό δικό μας άντιαεροπορικό έναντόν τών άεροπλάνων τών λογισμών πού μάς ταράσσουν τό νοϋ και μάς δια-σποϋν τήν προσοχή είναι τό «Κύριε Ίησοϋ Χριστέ Έλέησόν με»²²⁸.

«άκοπη άνάπαυση μέσα σέ μεγάλους κόπους»

Ό Γέροντας άνήκει στήν γενεά εκείνων για τούς όποιους ό κόπος άποτελεεί άνάπαυση και ή ταλαιπωρία ψυχαγωγία. Χαιρόταν να κοπιάζει. Είχε τήν «φερέπονον έξιν»²²⁹, δηλαδή τήν διάθε-ση να κοπιάζει ως τό τέλος του»²³⁰.

²²⁷ Αββα Ίσαάκ, Λόγος ΠΕ, σελ. 346, Ε.Π.Ε 8Γ,

²²⁸ Έρομ. Αθανασίου Σιμωνοπετρίτου «Εις ότα ακούόντων» έκδ. Όρθοδόξου Πνευματικοϋ Κέντρου «Άγιος Αρσένιος», Λευκωσία 1998, σελ. 274

²²⁹ Αγίου Ιωάννου, Κλίμαξ Κοτ' (Α'), μθ.

²³⁰ Έρομονάχου Ίσαάκ, "Βίος Γέροντος Παΐσιου τοϋ Αγιορείτου", Άγιον Όρος, 2004, σελ. 478,205, 458, 646, 468, 516, 483, 503, 426

Ό Θεός φανερώνεται στήν απλότητα και στήν ταπεινώση και όχι μέ τούς κόπους. Φανερώνεται μέ τή θεωρία τών όντων δηλ. τών κτισμάτων Του, και μέ τίς άποκαλύψεις τών μυστηρίων Του πού περιέχονται στίς θείες Γραφές. Αυτός είναι ό μισθός τής ήσυχίας και τών λοιπών πράξεων σ' αύτή τήν ζωή ένω στή μέλλουσα, αυτά πού μάτια δέν ειδαν και αυτιά πού δέν άκουσαν οϋτε τά διανοήθηκε ποτέ άνθρωπος, τά όποια έτοιμασε ό Θεός για όσους Τόν αγαποϋν (Α'. Κορ.2,9) και εγκαταλείπουν τά θελήματά τους μέ τήν ύπομονή και τήν έλπίδα τών μελλόντων αγαθών. Όσιος Πέτρος ό Δαμασκηνός, Φιλοκ. τ. Γ'.197

